

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้าประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก

นางสาวเสาวภา เหล่าพลประทีป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROBLEMS ON LAW ENFORCEMENT OF LETTER OF GUARANTEE ISSUED BY
COMMERCIAL BANK

Miss Saowapa Laowpolprateep

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Finance and Tax Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้าประกันที่ ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก
โดย	นางสาวเสาวภา เหล่าพลประทีป
สาขาวิชา	กฎหมายการเงินและภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ไกรสร บารมีอวยชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธ์)

เสาวภา เหล่าพลประทีป : ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก (PROBLEMS ON LAW ENFORCEMENT OF LETTER OF GUARANTEE ISSUED BY COMMERCIAL BANK) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ชัยนติ ไกรกาญจน์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ. ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 254 หน้า.

การออกหนังสือค้ำประกันถือเป็นการให้สินเชื่ออย่างหนึ่งที่เป็นการให้บริการของธนาคาร ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาที่ธนาคารเข้าผูกพันตนในฐานะผู้ค้ำประกันลูกค้าในการปฏิบัติตามสัญญา หรือข้อผูกพันต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่นอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าผู้ที่ธนาคารค้ำประกันไม่ปฏิบัติตามสัญญา ธนาคารจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้แทนลูกหนี้ให้แก่ผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกัน วิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งศึกษาถึงประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญาของธนาคารอันส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน ลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน และต่อธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกัน เพื่อให้การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารเกิดผลสมดังความมุ่งหวังของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า ในทางปฏิบัติ ข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกันไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย อันกระทบต่อสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ข้อสัญญาที่ระบุไว้ท้ายหนังสือค้ำประกันว่า “เมื่อธนาคารหมดภาระค้ำประกัน หรือหนังสือค้ำประกันครบกำหนดอายุแล้ว โปรดส่งต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนธนาคาร” ธนาคารมักใช้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันในการปฏิเสธความรับผิดชอบจากข้อสัญญาดังกล่าวอันเนื่องมาจากลูกหนี้ทุจริต หรืออาจเป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้เองจากการหลงผิดคืนหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้ เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ไม่สามารถเรียกให้ธนาคารชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ การที่ลูกหนี้นำหนังสือค้ำประกันไปคืนให้กับธนาคารเพื่อขอไถ่ถอนหลักประกัน หากธนาคารได้รับหนังสือค้ำประกันคืนจากลูกหนี้แล้ว และธนาคารไถ่ถอนหลักประกันให้แก่ลูกหนี้ ธนาคารย่อมไม่สามารถไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อธนาคาร ประกอบกับคำพิพากษาของศาลได้มีคำวินิจฉัยมาโดยตลอดว่ามิได้ทำให้ธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิด นอกจากนี้ยังมีปัญหาอันเกิดจากข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันโดยระบุให้ผู้ยื่นคำขอรับผิดชอบใช้เงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไป และต้องสละสิทธิในการยกข้อต่อสู้ต่อธนาคารทุกประการ ซึ่งหากมีเหตุที่ทำให้ธนาคารเสียสิทธิในการไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้เต็มจำนวนภายใต้บทบัญญัติกฎหมายลักษณะค้ำประกัน ข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันข้างต้นย่อมกลายเป็นช่องทางที่ธนาคารใช้ในการเรียกให้ลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้แทน โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว เพราะถือว่าธนาคารเป็นเจ้าหนี้โดยตรงซึ่งอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติกฎหมายลักษณะหนี้ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ธนาคารควรปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และความสุจริตในการติดต่อทำนิติกรรมกับลูกค้าเป็นสำคัญ รวมถึงควรมีการปรับปรุงแนวปฏิบัติในการตรวจสอบภาระผูกพันของธนาคารว่าสิ้นสุดลงเมื่อใดอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ควรกำหนดให้คำขอออกหนังสือค้ำประกันเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือค้ำประกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการใช้สิทธิไล่เบี้ยของธนาคาร

สาขาวิชา กฎหมายการเงินและภาษีอากร

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

5686263934 : MAJOR FINANCE AND TAX LAWS

KEYWORDS:

SAOWAPA LAOWPOLPRATEEP: PROBLEMS ON LAW ENFORCEMENT OF LETTER OF GUARANTEE ISSUED BY COMMERCIAL BANK. ADVISOR: ASST. PROF. CHAYANTI GREIGARN, CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. PAITON KONGSOMBOON, 254 pp.

Letter of Guarantee is a service which Bank issues as guarantor for customers to comply their agreement or any obligation to other party. If customers don't comply their agreement, Bank has to pay a loan for the beneficiary of a Letter of Guarantee. The purpose of this thesis is to study the laws concerning contracted agreements between the creditors, their debtors and the banks who are guarantors of the transactions in to all parties satisfaction.

From initial studies, it was found that the laws enforced in the agreements do not align with prevailing laws negatively effecting the rights of all parties concerned for example the agreement at the end of each contract "when the bank has completed it's responsibility as guarantor or when the letter of guarantee is past due, please return the original letter of guarantee to the bank". Banks often use this point against creditors in negating responsibility claiming that the debtor is fraudulent or that the creditor misunderstood by having returned the original letter of guarantee to the debtor instead of to the bank. This is why banks claim that they cannot pay the debtor. As the debtor returns the original letter of guarantee to the bank in order to withdraw his collateral, the banks have no recourse from the debtor resulting in damages to the bank. When the verdict is handed down, the bank has to take responsibility. Furthermore, from the application of the letter of guarantee, it is stipulated that the applicant is responsible to the bank for the debt incurred to the debtor and has no claim on the bank whatsoever. In case there is a way that cause the banks loss it right to recourse from the debtor under the guarantee laws. The point which shows in the application for Letter of Guarantee will use by the bank to claim for the debt from the applicant by the loophole of the law which make the bank to be the direct creditor under the law that not fair for the debtor.

The undersigned proposes that banks should operate unambiguously with ethical governance in their dealings with their customers. Furthermore, there should be improvements in the practical application of the bank in strictly keeping track the expiries of the deals made. Furthermore, the letter of application should be made part of the letter of guarantee in order to correct the problem created by the loophole in the law which banks use as recourse in claiming the debt.

Field of Study: Finance and Tax Laws

Academic Year: 2015

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Co-Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดจากการจุดประกายความคิดของท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ จนทำให้เกิดหัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากปราศจากการจุดประกายของท่านแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ สำหรับการรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้กรุณาสละเวลาในการถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนให้กำลังใจผู้เขียนเป็นอย่างดีเสมอมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อผู้เขียนเป็นอย่างดีจนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไกรสร บารมีอวยชัย ที่รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และท่านศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์ ที่รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในช่วงเวลาที่ผู้เขียนมีปัญหา ท่านทั้งสองได้สละเวลาให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียน พร้อมกับให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ชาญณรงค์ ปรานีจิตต์ ที่รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนในตอนแรก

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด พี่น้อง ป้า อา และครอบครัวของผู้เขียนที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนเสมอมา

ผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณวินิตา ปอนน่าที่ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในบทความภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้เขียน และเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่หลักสูตรกฎหมายการเงินและภาษีอากร ตลอดจนผู้ที่ได้เคยให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในการค้นคว้าหาข้อมูลหรือมีส่วนที่ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง

สุดท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ผู้เขียนขอยกความดีดังกล่าว ตกแก่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน และบิดามารดา อีกทั้งครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่งของผู้เขียน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอรับผิดชอบไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	7
บทที่ 2 หลักพื้นฐานและแนวความคิดเกี่ยวกับการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์..	9
2.1 แนวคิดในการให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน.....	9
2.2 รุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานในประเทศไทยที่มีการขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกัน.....	11
2.3 ข้อจำกัดทางกฎหมายในการบังคับชำระหนี้.....	27
2.4 ความจำเป็นในการจัดทำสัญญาหลักประกัน.....	31
2.5 ลักษณะทั่วไปของหนังสือค้ำประกันและการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์.....	34
2.5.1 ข้อพิจารณาทั่วไปเกี่ยวกับสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์.....	34
2.5.2 ความสำคัญของหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์.....	39
2.5.3 ประเภทของหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก.....	40
2.5.4 ลักษณะและขั้นตอนของการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์.....	45

2.5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสินค้ากับหนังสือค้าประกัน.....	47
2.6 ความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ที่มีการออกหนังสือค้าประกัน.....	49
2.6.1 ผู้ค้าประกันเป็นลูกหนี้ลำดับรอง.....	49
2.6.2 การตีความสัญญาค้าประกันต้องตีความเป็นคุณแก่ผู้ค้าประกัน.....	51
บทที่ 3 หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้าประกันและสถานะของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้าประกันในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	70
3.1 หลักกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการทำคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้าประกัน.....	70
3.2 การกำหนดข้อสัญญาในคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้าประกันและการให้หลักประกัน รวมทั้งสิทธิของธนาคารพาณิชย์ภายหลังได้เข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้.....	71
3.2.1 คำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้าประกันเพื่อการชำระหนี้ที่ผู้ทำคำขอจะต้องชำระแก่เจ้าหนี้.....	71
3.2.2 ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารเรียกเก็บจากการออกหนังสือค้าประกัน.....	74
3.2.3 การจัดหาหลักประกันเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การที่ธนาคารออกหนังสือค้าประกัน ..	77
3.2.4 สิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อธนาคารในฐานะเจ้าหนี้และสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของธนาคารพาณิชย์ตามคำขอออกหนังสือค้าประกัน.....	79
3.2.5 นิติสัมพันธ์อันพึงมีต่อกันระหว่างธนาคารผู้ออกหนังสือค้าประกันกับลูกค้าผู้มีคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้าประกัน.....	83
3.3 หลักกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานะและความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้าประกัน.....	90
3.3.1 สถานะทางกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้าประกัน.....	90
3.3.2 หลักกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกัน....	97
3.4 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้าประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย.....	98

3.4.1 การระบุขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ตามหนังสือค้ำประกัน.....	98
3.4.1.1 หลักกฎหมายเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน.....	98
3.4.1.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันเรื่องการระบุขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ตามหนังสือค้ำประกัน	109
3.4.2 การกำหนดข้อตกลงให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้	112
3.4.2.1 หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันกรณียินยอมรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้	113
3.4.2.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันกรณีธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้	129
3.4.3 สิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและสิทธิไต่เบี่ยของธนาคารพาณิชย์ภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน	131
3.4.3.1 หลักกฎหมายเรื่องสิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและสิทธิไต่เบี่ยของผู้ค้ำประกันภายหลังได้เข้าชำระหนี้.....	131
3.4.3.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันเรื่องสิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและสิทธิไต่เบี่ยของธนาคารพาณิชย์ภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน	147
3.4.4 การหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกัน	148
3.4.4.1 หลักกฎหมายเรื่องการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน.....	148
3.4.4.1.1 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อหนี้ตามสัญญาประธานระงับสิ้นไป	148
3.4.4.1.2 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อเจ้าหนี้มีได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด	150
3.4.4.1.3 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้.....	153

3.4.4.1.4 ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อเจ้าหน้าที่ผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้.....	155
3.4.4.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันเรื่องการหลุดพ้นจากความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกันตามหนังสือค้ำประกัน.....	159
3.5 หลักกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับสถานะของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ออกหนังสือค้ำประกันในประเทศไทย.....	164
3.5.1 ลักษณะของสัญญาค้ำประกันและลักษณะของหนังสือค้ำประกันในประเทศไทย.....	164
3.5.2 ลักษณะเฉพาะทางกฎหมายของหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก.....	166
3.5.3 การฉ้อฉลและข้อควรปฏิบัติของธนาคารในการชำระเงิน.....	168
3.5.4 สิทธิตามกฎหมายของผู้ค้าประกันและสิทธิไต่เบี่ยของธนาคารในความเสียหายภายหลังได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน.....	170
3.5.5 การหลุดพ้นจากความรับผิดของผู้ค้าประกัน.....	173
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ ออก	174
4.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก	174
4.1.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเรื่องขอบเขตความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ใน หนังสือค้ำประกัน.....	174
4.1.2 ข้ออ้างของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิเสธความรับผิดตามหนังสือค้ำประกันที่ตนเอง เป็นผู้ออก.....	177
4.1.3 ผลบังคับตามกฎหมายกรณีมีข้อสัญญาระบุให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำ ประกันรับผิดร่วมกับลูกหนี้.....	189
4.1.4 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้	194
4.2 ผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก	197
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	208
5.1 บทสรุป.....	208

5.2 ข้อเสนอแนะ	211
รายการอ้างอิง.....	215
ภาคผนวก	219
ภาคผนวก ก	220
ภาคผนวก ข	228
ภาคผนวก ค	241
ภาคผนวก ง.....	249
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	254

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การให้บริการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เป็นการให้สินเชื่อที่ทำรายได้ให้กับธนาคารพาณิชย์จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากลูกค้า ซึ่งการที่ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันที่ได้รับ ความเชื่อถือและความไว้วางใจจากบุคคลโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นสถาบันที่มีการดำเนินงานด้วยความ ระมัดระวังและมีการดำเนินงานในการบริหารสินเชื่อได้เป็นอย่างดี ประกอบกับเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้ การควบคุมและกำกับดูแลโดยมีมาตรการทางกฎหมายที่รัดกุม ในการที่บุคคลหนึ่งจะเข้าทำนิติกรรม สัญญากับบุคคลอื่น ย่อมมีความเสี่ยงว่าบุคคลที่เป็นคู่สัญญาอาจไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่ชำระหนี้ ให้ จึงต้องให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ค้ำประกันหนี้ตามสัญญาประธานต่าง ๆ เพราะหากลูกหนี้ไม่ ปฏิบัติการชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้หรือผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกันก็สามารถที่จะเรียกให้ ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้อย่างแน่นอน การเข้าผูกพันตนในฐานะผู้ค้ำประกันของ ธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว เป็นธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ที่เรียกว่า “การออกหนังสือค้ำประกัน หรือ Letter of Guarantee”

การให้บริการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นบริการที่ตอบสนองความ ต้องการของผู้ขอออกหนังสือค้ำประกัน อันก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งฝ่ายเจ้าหนี้ ฝ่ายลูกหนี้ หรือแม้แต่ ฝ่ายธนาคารพาณิชย์เอง เมื่อฝ่ายเจ้าหนี้ได้รับประโยชน์ คือ ความมั่นใจจากการที่ธนาคารพาณิชย์เข้า ค้ำประกันว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้ก็สามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แทนลูกหนี้

ได้ ฝ่ายลูกหนี้ก็ได้รับประโยชน์จากการได้เข้าทำสัญญาในมูลหนี้ประธานกับเจ้าหนี้ เช่น หากลูกหนี้ต้องการจะทำสัญญารับเหมาก่อสร้างจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งลูกหนี้ต้องหาหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นประกัน ถ้าลูกหนี้ไม่มีหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้แล้ว สัญญารับเหมาก่อสร้างนั้นก็ไม้อาจมีขึ้นได้ รวมถึงธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันเองก็ได้รับประโยชน์จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากลูกหนี้ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกัน หนังสือค้ำประกันจึงมีความสำคัญที่สามารถทำให้คู่สัญญาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็ได้รับประโยชน์

ลักษณะของสัญญาค้ำประกันที่เห็นกันทั่วไปโดยส่วนใหญ่เป็นสัญญาที่บุคคลภายนอกยอมรับผิดชอบชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้โดยที่ตนเองไม่มีส่วนได้เสียใด ๆ ในมูลหนี้ประธาน มักเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นจากความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบรรดาบุคคลใกล้ชิด เพราะมีความไว้นื้อเชื่อใจกัน เช่น ญาติพี่น้องหรือเพื่อนสนิท เป็นต้น โดยผู้ค้ำประกันไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการผูกพันตนเข้าค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้ การทำสัญญาค้ำประกันดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้และลูกหนี้โดยเฉพาะในทางตรงกันข้าม การค้ำประกันก็อาจมีกรณีที่ทำสัญญากันโดยมีค่าตอบแทนหรือได้รับบำเหน็จ หากได้มีการเรียกร้องเอาค่าตอบแทนจากการเข้าทำสัญญาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้บริการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ซึ่งถือเป็นการให้สินเชื่อย่างหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัติห้ามมิให้คู่สัญญาเรียกค่าตอบแทนจากการทำสัญญาค้ำประกันดังกล่าวแต่อย่างใด จากข้อเท็จจริงข้างต้น ลักษณะของการทำสัญญาค้ำประกันของผู้ค้ำประกัน จึงสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การทำสัญญาค้ำประกันโดยผู้ค้ำประกันไม่ได้รับค่าตอบแทน และการทำสัญญาค้ำประกันโดยผู้ค้ำประกันได้รับค่าตอบแทน แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยไม่ได้แบ่งแยกประเภทไว้ จึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ลักษณะค้ำประกันมาใช้บังคับกับสัญญาค้ำประกันในทุกรูปแบบ ทั้งที่ในความเป็นจริง สภาพและลักษณะของการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ เป็นการทำสัญญาโดยผู้ค้ำประกันได้รับค่าตอบแทนย่อมแตกต่างจากการทำสัญญาค้ำประกันโดยบุคคลธรรมดาซึ่งไม่ได้รับค่าตอบแทน ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการเข้าผูกพันตนทำสัญญาค้ำประกันของผู้ค้ำประกันแต่ละกรณีจึงมีความแตกต่างกัน หากกฎหมายที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับสัญญาค้ำประกันที่ทำโดยบุคคลธรรมดา ก็อาจไม่เหมาะสมกับประเพณีทางการค้าและแนวปฏิบัติในการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หากสัญญาค้ำประกันทุกรูปแบบอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ก็อาจสร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่คู่สัญญาและไม่สอดคล้องกับการทำสัญญาค้ำประกันแต่ละประเภทได้

การที่ทบบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกันซึ่งมีลูกหนี้ชั้นต้น เพราะเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ที่เป็นสถาบันการเงินมักจะอาศัยอำนาจต่อรองที่สูงกว่าหรือความได้เปรียบในทางการเงินกำหนดข้อตกลงอันเป็นการยกเว้นสิทธิของผู้ค้ำประกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ชั้นต้น กรณีจึงส่งผลให้ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงมีการแก้ไขบทบัญญัติลักษณะค้ำประกันดังกล่าวให้เกิดความเป็นธรรมโดยหลักการและเหตุผลนั้นมีเจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปมิให้ต้องรับผิดชอบมากเกินไป จึงอาจช่วยลดความไม่เป็นธรรมได้ระดับหนึ่งสำหรับการทำสัญญาค้ำประกันโดยบุคคลธรรมดา แต่ขณะเดียวกัน กฎหมายดังกล่าวต้องบังคับใช้ครอบคลุมไปถึงความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันด้วย แนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายได้ เช่น กรณีข้อตกลงที่ให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็น

ลูกหนี้ร่วม เป็นโมฆะตามมาตรา 681/1 นั้น แม้ว่าจะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันยินยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมได้ก็ตาม แต่มิได้ทำให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันกลายเป็นลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 291 ไปได้ คงมีสิทธิเพียงไม่อาจยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690 เท่านั้น ทั้งยังขัดกับหลักการของกฎหมายที่ว่า ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันนั้น กฎหมายได้กำหนดสถานะของผู้ค้ำประกันว่าเป็นเพียงลูกหนี้ลำดับรองเท่านั้น ซึ่งไม่ว่าอย่างไรผู้ค้ำประกันก็ไม่อาจมีสถานะเป็นลูกหนี้ร่วมตามกฎหมายลักษณะหนี้ไปได้ ประกอบกับหนังสือค้ำประกันแทบทุกฉบับที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์มักมีข้อตกลงที่ว่า “ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม” กำหนดไว้เสมอ มิเช่นนั้นแล้ว หนังสือค้ำประกันก็จะขาดความน่าเชื่อถือและความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้ เนื่องจากเจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันไม่สามารถเรียกผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้ได้ทันที

นอกจากนี้ การที่ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว ธนาคารพาณิชย์ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันนั้นได้ และย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 693 อย่างไรก็ดี นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกหนี้นั้น ธนาคารพาณิชย์มักใช้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ธนาคารพาณิชย์เต็มจำนวน โดยไม่ยกข้อต่อสู้ใด ๆ ขึ้นโต้แย้ง ซึ่งในบางกรณี ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันอาจเสียประโยชน์จากการใช้สิทธิไล่เบี้ยตามหนังสือค้ำประกันได้ เนื่องด้วยบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการค้ำประกัน เช่น ธนาคารพาณิชย์สละสิทธิในการยกข้อต่อสู้เรื่องอายุความของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ ธนาคารพาณิชย์ย่อมสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ ด้วยเหตุนี้ ธนาคารพาณิชย์จึงอาศัยข้อตกลงตามคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกันเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เต็มจำนวนแทน เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นเจ้าหนี้โดยตรง ประกอบกับการยื่นคำขอให้ธนาคาร

พาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ได้นั้น ผู้ยื่นคำขอต้องมีหลักประกันมาเป็นประกันต่อธนาคารพาณิชย์ อีกชั้นหนึ่ง หากธนาคารพาณิชย์ได้خذใช้ค่าเสียหายตามหนังสือค้ำประกันให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้รับ ประโยชน์ไปแล้ว และไม่อาจใช้สิทธิไล่เบียดจากลูกหนี้ได้ดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์ก็ยังสามารถบังคับ ชำระหนี้จากหลักประกันที่ลูกหนี้ได้วางเป็นประกันต่อธนาคารพาณิชย์ได้ การอาศัยช่องว่างโดยการ อ้างประโยชน์ดังกล่าวเพื่อมาเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายหลังที่ธนาคารพาณิชย์ได้ชำระหนี้ตาม หนังสือค้ำประกันแล้วก็อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ได้

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติของ กฎหมายกับแนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ ลูกหนี้ และต่อธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันเองด้วย เพื่อให้การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร เกิดผลสมดังความมุ่งหวังของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 สมมติฐานของการศึกษา

บทบัญญัติกฎหมายที่บังคับใช้กับหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันยังมีปัญหา ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ ลูกหนี้ และต่อธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำ ประกันเองด้วย จึงต้องศึกษาเพื่อความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้การออกหนังสือค้ำประกัน ของธนาคารเกิดผลสมดังความมุ่งหวังของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักการเกี่ยวกับหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เท่านั้น และขั้นตอนในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ค้ำประกันนี้ประเด็นที่เกิดขึ้นในประเทศ แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการค้ำประกันและการกำหนดความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกัน โดยไม่รวมถึงการค้ำประกันหนี้ประเภทที่เกิดในต่างประเทศ (Standby Credit)

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงหลักทั่วไปเกี่ยวกับการก่อหนี้และการบังคับชำระหนี้ประเด็น แนวความคิด และหลักการในการขอสินเชื่อเพื่อให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน และการกำหนดความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย แนวทางการปรับบังคับใช้กฎหมาย และแนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกัน

3. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้

ออก

4. เพื่อหาข้อเสนอแนะถึงความชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ และธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกัน

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพ กล่าวคือ เป็นการศึกษาวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์จากหนังสือ บทความ วารสาร จุลสาร ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต กฎหมายในประเทศ รวมถึงการสอบถาม ขอคำแนะนำ และปรึกษาอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เมื่อนำข้อมูลมารวบรวมแล้วทำการศึกษาเรียบเรียง เพื่อที่จะนำข้อมูลวิเคราะห์หลักเกณฑ์ ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงหลักทั่วไปเกี่ยวกับการกักหนี้และการบังคับชำระหนี้ประธาน แนวความคิดและหลักการในการขอสินเชื่อเพื่อให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน และการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน

2. ได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย แนวทางการปรับบังคับใช้กฎหมาย และแนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกันตามหนังสือค้ำประกัน

3. ได้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก

4. ได้ข้อเสนอแนะความชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย
ให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ และธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกัน

บทที่ 2

หลักพื้นฐานและแนวความคิดเกี่ยวกับการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์

2.1 แนวคิดในการให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารเกิดขึ้นครั้งแรกในสัญญาจัดซื้อจัดจ้างระหว่างประเทศ โดยปรากฏในตลาดการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงประมาณกลางปี 1960 ต่อมาในปี 1970 ธนาคารระหว่างประเทศได้ให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับการออกหนังสือค้ำประกัน ซึ่งเกิดจากประเทศที่ผลิตน้ำมันในตะวันออกกลางต้องการที่จะเปิดประเทศเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานใน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพัฒนาทางด้านสังคม จึงมีการทำสัญญากับประเทศในตะวันตกเป็น จำนวนมาก จึงเกิดแนวคิดในการให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่า หากมีการติดต่อทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญระหว่างประเทศ อย่างน้อยก็มีหนังสือค้ำประกันของ ธนาคารมาเป็นหลักประกัน การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการใช้หนังสือค้ำประกันที่ออกโดยสถาบันการเงินเพื่อเป็นหลักประกันการทำธุรกรรมแทบทุกชนิด แต่โดยส่วนใหญ่ หนังสือค้ำประกันใช้เพื่อป้องกันคู่สัญญาผิดสัญญาในการจัดซื้อจัดจ้าง สัญญาขนส่ง การควรวรรวม กิจการ การถ่ายโอนเทคโนโลยี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หนังสือค้ำประกันนี้เป็นการเพิ่มความมั่นใจ ให้แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายว่าจะได้รับการชำระเงินจากคู่สัญญาและอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รับสินค้าหรือ บริการอย่างแน่นอน เนื่องจากในการค้าระหว่างประเทศมีปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นมากมาย ประกอบกับ การทำธุรกรรมในปัจจุบันมีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการค้ามีการขยายตัวทั่วโลก และมีความเกี่ยวข้องกับเงินเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงจากการไม่ได้รับชำระเงิน หรือ การไม่ได้รับมอบสินค้า ธนาคารซึ่งเป็นสถาบันที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเงินมาเป็นระยะเวลาช้านาน และเป็น

สถาบันที่มีความน่าเชื่อถือจึงเข้ามามีบทบาทเป็นตัวกลางในการรับความเสี่ยงเหล่านั้นแทน¹ จากแนวความคิดดังกล่าว ประเทศไทยจึงมีการใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นหลักประกันการทำสัญญาเช่นกัน โดยมีสาเหตุมาจากผู้ที่ติดต่อทำธุรกิจกัน หากไม่รู้จักหรือไม่สนิทสนมกันดี ก็ย่อมไม่มีความไว้วางใจต่อกัน ถ้าจะทำสัญญากันก็就会有ความหวาดระแวงว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะปฏิบัติตามสัญญาได้หรือไม่ หรืออาจมีการปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ในสัญญา ด้วยความรอบคอบของผู้เข้าทำสัญญาและด้วยความไว้นื้อเชื่อใจในธนาคารพาณิชย์ที่กล่าวมาข้างต้น เจ้าหนี้ที่ทำสัญญาต่าง ๆ กับลูกหนี้จึงต้องการให้ธนาคารพาณิชย์เป็นคนกลางรับผิดชอบหนี้แทนในฐานะผู้ค้ำประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ด้วยความมั่นใจว่า หากลูกหนี้ไม่สามารถจะชำระหนี้ได้ หรือลูกหนี้ปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา เจ้าหนี้ก็สามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้อย่างแน่นอน นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันเองก็ได้รับประโยชน์จากค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากลูกค้ายื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ และยังมีหลักประกันที่ลูกค่านำมาวางไว้เป็นประกันอีกชั้นหนึ่ง ตัวลูกค้ายื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ก็เต็มใจที่จะหาหลักประกันมาเป็นประกันให้กับธนาคารพาณิชย์ เพราะหากลูกค้าไม่สามารถหาหลักประกันมาให้แก่ธนาคารพาณิชย์ได้ ธนาคารพาณิชย์เองก็มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนจากการชำระหนี้แทนลูกหนี้อันเป็นเหตุให้ธนาคารพาณิชย์นั้นไม่อาจออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าได้ และทำให้ลูกค้าไม่สามารถได้รับจ้างทำงานหรือขายสินค้าตามที่ตนประสงค์จะขายได้ เพราะหน่วยงานที่เป็นผู้รับประโยชน์บางหน่วยงานไม่เข้าทำสัญญาด้วย หากลูกหนี้ที่จะเข้าทำสัญญากับตน

---

¹ Grace Longwa Kayembe, "The Fraud Exception in Bank Guarantee," University of Cape Town (2008). p.1-2.

ไม่หาหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นประกันการชำระหนี้ของตน หนังสือค้ำประกันจึงเป็นบริการของธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2.2 รุขกรรมที่เป็นหนี้ประธานในประเทศไทยที่มีการขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกัน

ลักษณะของหนี้ประธานที่มีการขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นหนี้ที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการที่มีวัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นเงินซึ่งประเภทสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ให้บริการมีหลายประเภทด้วยกัน แต่การให้สินเชื่อประเภทต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์นั้นก่อให้เกิดหนี้แก่ผู้ขอสินเชื่อโดยสามารถจำแนกหนี้ได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ²

(1) หนี้ทางการค้า เป็นการก่อหนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินจากการก่อหนี้ไปใช้ลงทุนต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ และก่อให้เกิดความเจริญเติบโตในกิจการของผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการอาจมีวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้ในกิจการ ดังนี้

(ก) ซื้อสินทรัพย์ประเภทสินทรัพย์ถาวร เช่น ซื้อเครื่องจักรเพื่อใช้ในกระบวนการผลิตซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างโรงงาน ซึ่งอาจเป็นกรณีซื้อมาเพื่อเริ่มต้นกิจการหรือขยายกิจการ

(ข) ซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้หมุนเวียนในการประกอบกิจการ เช่น เจ้าของโรงงานขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์เพื่อนำสินเชื่อดังกล่าวมาซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการ

² บุญญาธิช ไทยสยาม, "รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมในการนำเครื่องจักรมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ทางการค้ากับธนาคารพาณิชย์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายการเงินและหลักทรัพย์, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า. 11-14.

จากวัตถุประสงค์ในการใช้เงินของหนี้ทางการค้าดังกล่าวข้างต้นนั้น หนี้ทางการค้ายังมีลักษณะพิเศษ คือ จำนวนเงินที่ผู้ประกอบการต้องการขอสินเชื่อนั้นมีวงเงินกู้ที่ค่อนข้างสูง ระยะเวลาในการชำระหนี้ยาวนานและต้องการต้นทุนในการกู้ยืมเงินที่ต่ำ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของหนี้ทางการค้า คือ นำไปดำเนินธุรกิจซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและค่อนข้างต้องใช้ระยะเวลาในการค้ำประกันที่ผู้ประกอบการจะสามารถชำระคืนเงินกู้เหล่านั้นได้ และหากมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำจะทำให้ผู้ประกอบการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อประเภทหนี้ทางการค้าที่มีความเสี่ยงค่อนข้างมาก ธนาคารพาณิชย์จึงต้องรอบคอบในการพิจารณาสินเชื่อโดยมีหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นขั้นตอน

(2) หนี้ในครัวเรือน เป็นการก่อหนี้โดยบุคคลทั่วไป มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินนั้นไปใช้อุปโภคบริโภคประจำวัน เช่น บุคคลทั่วไปกู้ยืมเงินมาใช้ซื้อรถยนต์เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล หรือซื้อบ้านเพื่ออยู่อาศัย หรือเป็นค่าการศึกษาของบุตร เป็นต้น จากวัตถุประสงค์ในการใช้เงินของหนี้ครัวเรือนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กรณีหนี้ครัวเรือนวงเงินกู้ที่ผู้ขอสินเชื่อต้องการนั้นมีจำนวนต่ำกว่าและระยะเวลาในการชำระหนี้ไม่ยาวนานเหมือนกรณีหนี้ทางการค้า ประกอบกับต้นทุนทางการเงินไม่เป็นสาระสำคัญ เนื่องจากการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน ผู้ขอสินเชื่อไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการนำเงินมา แต่คำนึงแค่รายได้ของตนในอนาคตว่ามีพอชำระหนี้ได้หรือไม่

อย่างไรก็ดี ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันทุกประเภทเป็นการขอออกหนังสือค้ำประกันเพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการก่อหนี้ในทางการค้าแทบทั้งสิ้น ซึ่งต่างจากการทำสัญญาค้ำประกันเพื่อประกันการชำระหนี้ในครัวเรือน ทั้งหนังสือค้ำประกันและสัญญาค้ำประกันล้วนเป็นหลักฐานที่ผู้ค้ำ

ประกันสัญญาว่าจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ดังนั้น การที่ธนาคารพาณิชย์จะออกหนังสือค้ำประกันให้ได้ ธุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานจะต้องมีความสมบูรณ์ เพราะถ้าหนี้ประธานไม่สมบูรณ์ หนังสือค้ำประกันก็จะมีไม่ได้ ดังบทบัญญัติในมาตรา 681 วรรคแรก ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติว่า “อันค้ำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์” อย่างไรก็ตามเป็นหนี้สมบูรณ์หรือไม่จึงต้องพิจารณาตามหลักทั่วไปในเรื่องนิติกรรมสัญญา สัญญาที่ทำกันนั้นจึงจะมีผลบังคับได้ตามกฎหมายและตามความประสงค์ของคู่กรณี กล่าวคือ หนี้อันสมบูรณ์ หมายถึง หนี้ที่ไม่เป็นโมฆะเสียเปล่าเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง³ คือ หนี้นั้นต้องเกิดขึ้นแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย พอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

- (1) ความสามารถของคู่สัญญา กล่าวคือ คู่สัญญาต้องไม่เป็นบุคคลผู้หย่อนความสามารถตามกฎหมาย⁴
- (2) วัตถุประสงค์ของหนี้ประธานไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพันวิสัย และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน⁵
- (3) แบบของหนี้ประธาน หากไม่ได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด หนี้ประธานนั้นก็ตกเป็นโมฆะได้⁶

³ สุตา (วิชรวัฒนากุล) วิศรุตพิชญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำน่า, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, 2555), หน้า. 25.

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 153 บัญญัติว่า การใดมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความสามารถของบุคคล การนั้นเป็นโมฆียะ

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 บัญญัติว่า การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ

⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 152 บัญญัติว่า การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็นโมฆะ

(4) การแสดงเจตนาของคู่สัญญาที่ก่อหนี้ประธาน คู่สัญญาต้องไม่แสดงเจตนาวิปริต เช่น ไม่แสดงเจตนาหลงโดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง⁷ หรือไม่แสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ⁸ ไม่แสดงเจตนาโดยมิได้เจตนาให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมา⁹

ดังนั้น การพิจารณาว่าหนี้ประธานเป็นหนี้ที่สมบูรณ์หรือไม่ นอกจากต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายอันเป็นบทเฉพาะของสัญญาแต่ละชนิดแล้วจึงต้องพิจารณาหลักทั่วไปในเรื่องนิติกรรมสัญญาดังกล่าวประกอบด้วย

ธุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานในประเทศไทยที่มีการขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายธุรกรรมด้วยกัน ดังนี้

2.2.1 การจ้างทำของ

การจ้างทำของ คือ เอกเทศสัญญาที่กำหนดลักษณะไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ สัญญาจ้างทำของเป็นสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อ

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 บัญญัติว่า การแสดงเจตนาหลงโดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นโมฆะ แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต และต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาหลงนั้นมิได้

⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 156 วรรคแรก บัญญัติว่า การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมเป็นโมฆะ

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 154 บัญญัติว่า การแสดงเจตนาใดแม้ในใจจริงผู้แสดงจะมีได้เจตนาให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมาก็ตาม หากเป็นมูลเหตุให้การแสดงเจตนาเป็นโมฆะไม่ เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะรู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดงนั้น

ผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น¹⁰ กรณีของสัญญาจ้างทำของนี้ เป็นธุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานอย่างหนึ่งที่ ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ลูกค้าของตน จะสมบูรณ์หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของสัญญาจ้างทำของที่เป็นหนี้ประธานด้วย เมื่อสัญญา จ้างทำของอันเป็นหนี้ประธานสมบูรณ์แล้ว ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถออกหนังสือค้ำประกันให้โดย สมบูรณ์ได้ โดยลูกค้าที่ขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้มีความประสงค์ที่จะนำไปใช้ เป็นหลักประกันให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่ตนต้องการทำสัญญาด้วยซึ่งมีได้ในหลายกรณี ดังนี้

กรณีแรก การออกหนังสือค้ำประกันเพื่อเป็นการค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา เป็นหลักประกันที่ผู้ว่าจ้างมักให้ผู้รับจ้างหาหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาของธนาคาร พณิชย์มาเป็นหลักประกัน ณ วันที่ทำสัญญากัน เพื่อป้องกันผู้รับจ้างละทิ้งงาน หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไข ในสัญญา โดยสภาพของการทำธุรกิจร่วมกัน หากผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างทำสัญญาต่อกัน คู่สัญญาทั้งสอง ฝ่ายอาจไม่มั่นใจในความสามารถที่จะชำระหนี้ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ในทางปฏิบัติ ผู้ว่าจ้างจึง ประสงค์จะให้ผู้รับจ้างหาหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกัน เพื่อความมั่นใจใน สัญญาจ้างทำของอันเป็นหนี้ประธานว่าจะได้รับชำระหนี้แน่นอน เพราะหากผู้รับจ้างละทิ้งงานหรือ ปฏิบัติผิดเงื่อนไขในสัญญาจ้างทำของอันเป็นหนี้ประธานแล้ว ผู้ว่าจ้างจะได้มีหลักประกันเป็นหนังสือ ค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นประกัน โดยสามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แทน ลูกค้าของตนได้ การออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา ผู้ว่าจ้างมักจะกำหนดมูลค่า หลักประกันสัญญาเป็นร้อยละของมูลค่าโครงการ เช่น ร้อยละ 5 หรือร้อยละ 10 ของมูลค่างานตาม สัญญาหรือเป็นมูลค่าตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนด

¹⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 587.

กรณีที่สอง คือ ผู้ว่าจ้างให้ผู้รับจ้างหาหนังสือค้ำประกันผลงานมาเป็นประกันความชำรุดบกพร่องของงานที่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบตามสัญญารับเหมาก่อสร้าง เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากงานที่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเกิดความชำรุดบกพร่องและผู้ว่าจ้างไม่สามารถเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากผู้รับจ้างได้ ผู้ว่าจ้างจะสามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แทนผู้รับจ้างตามหนังสือค้ำประกันได้ แต่ในทางปฏิบัติ หากความชำรุดบกพร่องเกิดในระหว่างระยะเวลาของสัญญาจ้างทำของอันเป็นหนี้ประธานยังไม่สิ้นสุด ผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่จะนำเงินที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างมาเป็นหลักประกันผลงาน โดยผู้ว่าจ้างจะหักเงินออกจากเงินงวดที่ผู้ว่าจ้างต้องจ่ายให้กับผู้รับจ้าง เพราะหากมีความชำรุดบกพร่องหรือความเสียหายที่เกิดจากการกระทำหรือไม่กระทำของผู้รับจ้างในระหว่างระยะเวลาของสัญญาจ้างทำของอันเป็นหนี้ประธาน ผู้ว่าจ้างก็สามารถใช้เงินประกันผลงานที่หักไว้ดังกล่าวนี้มาปรับปรุง แก้ไข เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ ผู้ว่าจ้างมักจะกำหนดมูลค่าหลักประกันโดยการหักเงินค้ำประกันผลงานเป็นร้อยละของมูลค่าเงินในแต่ละงวดที่ผู้ว่าจ้างต้องจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้าง เช่น ร้อยละ 5 หรือร้อยละ 10 ของมูลค่าเงินงวดที่ผู้ว่าจ้างต้องชำระให้กับผู้รับจ้างในแต่ละงวด หรือมูลค่าตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนด

ขณะเดียวกัน ถ้าหากสิ้นสุดระยะเวลาโครงการตามสัญญาจ้างทำของอันเป็นหนี้ประธานแล้ว โดยผู้รับจ้างได้ดำเนินการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาแล้วเสร็จ ผู้ว่าจ้างก็ไม่มีเงินงวดที่จะหักได้อย่างเช่นกรณีแรก ดังนั้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้รับจ้างรับประกันผลงานที่แล้วเสร็จดังกล่าวในช่วงระยะเวลาประกันผลงาน ผู้ว่าจ้างก็จะกำหนดให้ผู้รับจ้างนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกันเพื่อค้ำประกันความชำรุดบกพร่องของงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบ ซึ่งผู้ว่าจ้างมักจะกำหนดมูลค่าหลักประกันสัญญาเป็นร้อยละของมูลค่าสัญญาจ้างทำของอันเป็นหนี้

ประธานเช่นเดียวกัน เช่น ร้อยละ 5 หรือร้อยละ 10 ของมูลค่างานตามสัญญาหรือเป็นมูลค่าตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนด

กรณีที่สาม คือ หนังสือค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้า กรณีนี้ธนาคารพาณิชย์จะออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้รับจ้างเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้า กล่าวคือ เป็นหลักประกันที่ผู้รับจ้างยื่นต่อผู้ว่าจ้าง เมื่อผู้รับจ้างขอเบิกเงินล่วงหน้าจากผู้ว่าจ้าง เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้รับจ้างจะชำระเงินล่วงหน้าที่ได้รับไปคืนให้กับผู้ว่าจ้างตามเงื่อนไขการชำระคืนที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขแห่งสัญญาจ้างทำของ โดยมูลค่าหลักประกันการชำระเงินล่วงหน้าจะมีมูลค่าเท่ากับเงินล่วงหน้าที่ผู้รับจ้างขอเบิกจากผู้ว่าจ้าง เช่น ผู้ว่าจ้างตกลงว่าจ้างผู้รับจ้างให้ทำต่อเหล็ก ซึ่งมีมูลค่าของสัญญา 200,000 บาท ซึ่งหากผู้ว่าจ้างชำระเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างแล้ว ผู้รับจ้างต้องส่งมอบต่อเหล็กให้แก่ผู้ว่าจ้างตามสัญญา หากผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขในสัญญาจ้างทำของแล้ว ผู้ว่าจ้างจึงเรียกให้ผู้รับจ้างนำหนังสือค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้ามาวางไว้แก่ตนได้ การออกหนังสือค้ำประกันกรณีนี้เพื่อประกันการชำระเงินล่วงหน้า เพราะหากผู้ว่าจ้างได้ชำระราคาของหรือค่าว่าจ้างตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้างแล้ว ผู้ว่าจ้างจะได้มีความมั่นใจว่าผู้รับจ้างจะส่งมอบของให้ตามสัญญา แต่ถ้าผู้รับจ้างไม่ชำระหนี้หรือส่งมอบของตามสัญญาและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างก็สามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แทนตามหนังสือค้ำประกันได้

ในทางปฏิบัติ หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์ออกแต่ละกรณีดังกล่าว โดยส่วนใหญ่ ลูกค้าที่ขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้เป็นการออกหนังสือค้ำประกันเพื่อค้ำประกันหนี้ตามสัญญารับเหมาก่อสร้างอันมีมูลค่าของสัญญาในการก่อสร้างเป็นเงินจำนวนมาก โดยสังเกตได้จากข้อความในสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างที่ระบุไว้ว่า “เพื่อเป็นหลักประกันการชำระเงิน

ล่วงหน้า การปฏิบัติตามสัญญา และเป็นการประกันผลงานของผู้รับจ้างตามสัญญานี้ ในวันลงนามในสัญญา ผู้รับจ้างต้องส่งมอบหนังสือค้ำประกันดังกล่าวของผู้รับจ้างในอัตราร้อยละ 10 (สิบ) ของมูลค่าสัญญา เป็นเงินจำนวน.....บาท (.....) ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยมีกำหนดระยะเวลาค้ำประกันตลอดอายุสัญญา”¹¹ จากตัวอย่างข้อสัญญาที่กำหนดในสัญญารับเหมาก่อสร้างอันเป็นหนี้อาคารดังกล่าวเห็นได้ว่า สัญญาจ้างเหมาก่อสร้างต้องการหลักประกันที่เป็นหนังสือค้ำประกันหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นหนังสือค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้า หนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา และหนังสือค้ำประกันผลงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณี ผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้อาจนำไปเป็นหลักประกันตามสัญญาจ้างทำของทั่วไปนอกจากสัญญารับเหมาก่อสร้างอาคาร หรือตึกที่เราเห็นกันทั่วไปก็ได้ อย่างเช่นกรณีสัญญารับจ้างทำท่อเหล็กที่ยกตัวอย่างข้างต้น

2.2.2 การซื้อขาย

การซื้อขายเป็นธุรกรรมอันเป็นหนี้อาคารอย่างหนึ่งที่สามารถขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ได้ เมื่อมีการตกลงซื้อขายสินค้ากัน ส่วนใหญ่หากมีมูลค่าของสัญญาเป็นเงินจำนวนมากก็มักมีการทำสัญญากันเป็นลายลักษณ์อักษร โดยสัญญาซื้อขายเป็นเอกเทศสัญญาที่กำหนดลักษณะและสาระสำคัญไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าเป็นสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลง

¹¹ ศุภสิทธิ์ บุญสนอง, เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการลงทุนและการเงิน (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและสื่อการสอน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคการศึกษาปลาย, 2557), หน้า. 7/19.

ว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ชาย¹² ลักษณะของสัญญาซื้อขายจะสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ นอกจากต้องพิจารณาความสมบูรณ์ของสัญญาตามหลักทั่วไปแล้ว ความสมบูรณ์ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะซื้อขายกำหนดไว้โดยเฉพาะด้วย ซึ่งการซื้อขายเป็นธุรกรรมอย่างหนึ่งที่คู่สัญญาอาจเรียกร้องให้มีการนำหลักประกันเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกันได้ โดยปกติเป็นการออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา หรือหนังสือค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้า กล่าวคือ ในด้านของผู้ขาย เพื่อความมั่นใจว่า หากผู้ชายได้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญาแล้ว ผู้ขายจะได้รับชำระเงินจากผู้ซื้อแน่นอน ในการนี้ ผู้ขายอาจเรียกให้ผู้ซื้อนำหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญามอบให้ได้ เพราะหากผู้ชายส่งมอบสินค้าที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญาแล้ว ผู้ซื้อไม่ชำระเงินค่าสินค้าให้แก่ผู้ชาย ผู้ขายก็ยังสามารถเรียกธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระเงินค่าสินค้าแทนผู้ซื้อได้แน่นอน แต่ในส่วนของการออกหนังสือค้ำประกันในมุมมองของผู้ซื้อ กล่าวคือ ผู้ซื้ออาจเรียกให้ผู้ขายนำหนังสือค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้ามอมอบให้เพื่อเป็นประกันว่า หากผู้ซื้อได้ชำระเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ชายแล้ว ผู้ชายจะส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญา โดยตัวอย่างข้อความในหนังสือค้ำประกันที่เห็นกันโดยทั่วไป เช่น “ตามที่ผู้ชายได้ทำสัญญากับผู้ซื้อ ซึ่งผู้ชายมีสิทธิที่จะขอรับเงินค่าพัสดุล่วงหน้าเป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) นั้น ธนาคารยินยอมค้ำประกันการจ่ายเงินล่วงหน้าที่ผู้ชายได้รับไปภายในวงเงิน.....บาท (.....) หากผู้ชายซึ่งได้รับเงินล่วงหน้าจากผู้ซื้อไปแล้วไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่น ๆ แบบท้ายสัญญา อันเป็นเหตุให้ต้องจ่ายเงินล่วงหน้าที่ได้รับไปดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ซื้อ หรือผู้ชายมีความผูกพันที่จะต้องจ่ายคืนเงินล่วงหน้าแก่ผู้ซื้อไม่ว่ากรณีใด ๆ ข้าพเจ้าตกลงที่จะจ่ายคืนเงินล่วงหน้าเต็มตามจำนวน.....บาท (.....) หรือตามจำนวนที่ยังค้าง

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456.

อยู่ ให้แก่ผู้ซื้อภายใน 7 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจากผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ผู้ขายชำระหนี้ก่อน”

2.2.3 การยื่นขอประกวดราคา

การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสิ่งของ เครื่องใช้ หรือการก่อสร้างอาคาร โดยปกติจะต้องมีการยื่นขอเพื่อเสนอราคาให้แก่ทางราชการนั้น ๆ หรือเรียกว่า “การประกวดราคา” ซึ่งเป็นธุรกรรมอันเป็นหนึ่งประธานอย่างหนึ่งที่มีการขอธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ กล่าวได้ว่า เป็นธุรกรรมที่มีความสำคัญมากในทางปฏิบัติของหน่วยงานทางราชการเมื่อต้องทำการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ โดยมีการกำหนดวิธีและขั้นตอนไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 สามารถทำได้ 6 วิธี¹³ โดยแต่ละวิธีมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแตกต่างกันไป การประกวดราคาเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถกระทำได้ภายใต้เงื่อนไข คือ การซื้อหรือการจ้างในครั้งนั้นต้องเกิน 2,000,000 บาท¹⁴ ส่วนราชการที่ประสงค์จะทำการซื้อ¹⁵

¹³ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 18 “การซื้อหรือการจ้างกระทำได้ 6 วิธี คือ

- (1) วิธีตกลงราคา
- (2) วิธีสอบราคา
- (3) วิธีประกวดราคา
- (4) วิธีพิเศษ
- (5) วิธีกรณีพิเศษ
- (6) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด”

¹⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 21.

¹⁵ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 5 วรรคสี่ “การซื้อ หมายความว่า การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลอง และบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง”

หรือจ้าง¹⁶ พัสตุ ให้ประกาศเชิญชวนกำหนดสถานที่ วัน เวลา รับข้อเสนอ ปิดการรับข้อเสนอ และเปิดซองข้อเสนอ พร้อมทั้งประกาศโฆษณา และแจ้งลักษณะโดยย่อของพัสดุที่ต้องการซื้อหรืองานที่ต้องการจ้าง และกำหนดเวลาให้พอเพียงเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจจัดเตรียมข้อเสนอ โดยผู้ที่ประสงค์จะเข้าประกวดราคาในการซื้อหรือการจ้างของส่วนราชการต้องยื่นเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแบบใบเสนอราคา แบบสัญญาซื้อขายหรือแบบสัญญาจ้าง แบบหนังสือค้ำประกัน (หลักประกันของ หลักประกันสัญญา หลักประกันการรับเงินค่าพัสดุล่วงหน้า)¹⁷ ในกรณีที่เป็นการประกวดราคาจ้างต้องมีแบบหนังสือค้ำประกันผลงานด้วย เป็นต้น ซึ่งข้อความที่เอกสารการประกวดราคาได้กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขมีดังนี้

1. ผู้เสนอราคาต้องวางหลักประกันของพร้อมกับการยื่นซองประกวดราคา โดยหลักประกันของนี้จะคืนให้ผู้เสนอราคาหรือผู้ค้ำประกันภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่ได้พิจารณาในเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอราคายกเลิกที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน 3 ราย จะคืนให้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือเมื่อผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว¹⁸ กรณีนี้ ผู้เสนอราคาต้องยื่นหนังสือค้ำประกันของ เพื่อเป็นประกันว่าผู้เสนอราคาจะไม่ถอนใบเสนอราคาของตนภายในระยะเวลาที่ใบเสนอราคายังมีผลอยู่ หรือหากผู้เสนอราคาได้รับคัดเลือกแล้วไม่ไปลงนามในสัญญาเมื่อ

¹⁶ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 5 วรรคห้า “การจ้าง ให้หมายความรวมถึงการจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การรับขนในการเดินทางไปราชการตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน และการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”

¹⁷ ธีระพล อรุณะภักสิทธิ์, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552) (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553), หน้า. 114.

¹⁸ Ibid. p.118.

ได้รับแจ้งให้ไปทำสัญญา หรือไม่ได้วางหลักประกันสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนดในเอกสารประกวดราคา หากผู้เสนอราคาในฐานะลูกหนี้ปฏิบัติผิดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าว ส่วนราชการสามารถเรียกร้องให้ธนาคารในฐานะผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระค่าเสียหายแทนผู้เสนอราคาในฐานะลูกหนี้ได้

2. ผู้ชนะการประกวดราคาจะต้องทำสัญญาซื้อขายตามแบบสัญญาที่ระบุไว้กับส่วนราชการภายในวันที่ส่วนราชการกำหนด และจะต้องวางหลักประกันสัญญาเป็นจำนวนเงินเท่ากับร้อยละของราคาส่งของที่ประกวดราคาได้ให้ส่วนราชการยึดถือไว้ในขณะทำสัญญา ซึ่งหลักประกันประเภทนี้ ธนาคารพาณิชย์จะออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาให้เพื่อเป็นประกันว่า ถ้าผู้ขายก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ หรือต้องชำระค่าปรับหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ หรือผู้ขายมิได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ใด ๆ ที่กำหนดในสัญญาซื้อขาย ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันจะรับผิดชอบชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันให้แก่ส่วนราชการแทนลูกหนี้

3. ผู้เสนอราคามีสิทธิเสนอขอรับเงินล่วงหน้าในอัตราไม่เกินร้อยละของราคาส่งของที่เสนอขาย แต่ทั้งนี้จะต้องส่งมอบหลักประกันให้แก่ส่วนราชการก่อนการรับชำระเงินล่วงหน้านั้น กรณีนี้ผู้เสนอราคาต้องยื่นหนังสือค้ำประกันการรับเงินค่าพัสดุล่วงหน้าให้แก่ส่วนราชการเพื่อเป็นการค้ำประกันว่า หากผู้เสนอราคาในฐานะผู้ขายได้รับชำระเงินค่าพัสดุล่วงหน้าไปจากส่วนราชการในฐานะผู้ซื้อแล้วไม่ปฏิบัติตามสัญญาอันเป็นเหตุให้ต้องจ่ายเงินค่าพัสดุล่วงหน้าที่ได้รับไปดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ซื้อ ส่วนราชการในฐานะเจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันสามารถเรียกร้องให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้

4. กรณีของเอกสารประกวดราคาจ้างจะมีเงื่อนไขเพิ่มเติมจากเอกสารประกวดราคาซื้อดังกล่าว คือ ในการจ่ายเงินแต่ละงวด ส่วนราชการจะหักเงินจำนวนร้อยละ 10 ของเงินที่ต้องจ่ายในงวดนั้นเพื่อเป็นประกันผลงาน ซึ่งผู้รับจ้างมีสิทธิที่จะขอเงินประกันผลงานคืนได้โดยผู้รับจ้างต้อง

วางหนังสือค้ำประกันเพื่อเป็นหลักประกันแทนก็ได้ การวางหนังสือค้ำประกันการรับเงินประกันผลงานกรณีนี้เพื่อเป็นประกันว่า หากผู้รับจ้างปฏิบัติบกพร่องในคุณภาพของงาน หรือผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างสามารถเรียกร้องให้ธนาคารพาณิชย์รับผิดชอบหนี้แทนลูกหนี้ได้ตามหนังสือค้ำประกัน

ดังนั้น การยื่นซองประกวดราคาจึงเป็นธุรกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมากในขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้างที่ทำโดยหน่วยงานทางราชการ ซึ่งหนังสือค้ำประกันการยื่นซองประกวดราคาเป็นเอกสารที่ผู้เสนอราคาต้องยื่นไปพร้อมกับเอกสารการประกวดราคา มิฉะนั้น จะถือว่าผู้เสนอราคา มีเอกสารไม่ครบถ้วนอันอาจทำให้ไม่สามารถเข้าเสนอราคาในการประกวดราคาของหน่วยงานทางราชการได้

2.2.4 การกู้ยืมเงิน

ธุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานอย่างหนึ่งที่สามารถยื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ ได้แก่ การกู้ยืมเงิน ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ว่าเป็นเอกเทศสัญญา มีลักษณะเป็นสัญญายืมใช้สลับเปลืองอย่างหนึ่ง¹⁹ หมายถึง สัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้สลับไปเป็นปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น²⁰ การกู้ยืมเงินที่ผู้ให้กู้ต้องการหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกันมักจะมีมูลค่าการกู้ยืมเป็นเงิน

¹⁹ วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์, กฎหมายแพ่งพิสดาร เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร: หจก. แสงจันทร์การพิมพ์, 2557), หน้า. 268.

²⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรคหนึ่ง.

จำนวนมาก หรือเป็นการกู้ยืมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการชำระเงินคืนยาวนาน โดยผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันเพื่อค้ำประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินนี้มักพบในผู้ประกอบการไทยที่เป็นผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้เพื่อค้ำประกันบริษัทในเครือที่อยู่ในต่างประเทศและต้องการขอสินเชื่อกับธนาคารในต่างประเทศ กล่าวคือ เป็นการค้ำประกันการกู้ยืมเงินจากธนาคารที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศโดยให้ธนาคารในประเทศค้ำประกันว่าผู้กู้ยืมจะชำระเงินคืนตามสัญญา หากธนาคารผู้ให้กู้ไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระเงินที่กู้ยืมได้ ธนาคารผู้ให้กู้ในฐานะเจ้าหนี้จะสามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้แทนได้ การออกหนังสือค้ำประกันเพื่อค้ำประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินอันเป็นธุรกรรมที่เป็นหนี้ประจําหนี้เป็นการออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาของผู้กู้นั่นเอง

2.2.5 การชำระเงินค่าภาษีอากร

ตามกฎหมายเมื่อมีการนำของเข้าในประเทศ ผู้นำเข้าจะยื่นใบขนสินค้าและต้องชำระภาษีอากรขาเข้าสำหรับของหรือสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรให้ครบถ้วนต่อกรมศุลกากร มิฉะนั้นจะไม่สามารถนำของไปจากอารักขาของกรมศุลกากรได้ แต่ในกรณีที่มีการร้องขอและอธิบดีเห็นว่าของใดมีความจำเป็นที่จะต้องนำออกไปจากอารักขาของศุลกากรโดยรีบด่วนตามมาตรา 40²¹

²¹ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 8 มาตรา 40 บัญญัติว่า “ก่อนที่จะนำของใด ๆ ไปจากอารักขาของศุลกากร ผู้นำของเข้าต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้ และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศุลกากร กับต้องยื่นใบขนสินค้าโดยถูกต้อง และเสียภาษีอากรจนครบถ้วนหรือวางเงินไว้เป็นประกัน การขอวางเงินประกันให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด” วรรคสอง “ในกรณีที่มีการร้องขอและอธิบดีเห็นว่าของใดมีความจำเป็นที่จะต้องนำออกไปจากอารักขาของศุลกากรโดยรีบด่วน อธิบดีมีอำนาจให้นำของนั้นไปจากอารักขาของศุลกากรได้โดยยังไม่ต้องปฏิบัติตามวรรคหนึ่งก่อนแต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด และในกรณีที่ต้องเสียภาษีอากร ให้วางเงินหรือหลักประกันอย่างอื่นเป็นที่พอใจอธิบดีเพื่อเป็นประกันค่าภาษีอากรด้วย”

แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ผู้นำเข้าสามารถวางเงินหรือหนังสือค้ำประกันของธนาคาร เพื่อเป็นประกันการชำระเงินค่าภาษีได้ หรือหากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนค่าอากรสำหรับของที่กำลังผ่านพิธีการศุลกากร ซึ่งผู้นำของเข้าได้เสียอากรตามที่สำแดงไว้ในใบขนสินค้าส่วนหนึ่งแล้ว พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 112²² ได้บัญญัติให้ส่วนที่เป็นปัญหาสามารถวางเงินประกันไว้ได้ ซึ่งเงินประกันนั้นอาจเป็นการวางหนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการวางเงินเป็นประกันได้ ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ประเมินเงินอากรอันพึงต้องเสียเสร็จสิ้นแล้ว และปรากฏว่าเงินประกันที่วางไว้เกินกว่าอากรที่พึงต้องเสียจริง ผู้นำของเข้าก็สามารถมาขอคืนเงินประกันส่วนที่เกินได้²³ โดยหนังสือค้ำประกันการชำระเงินค่าภาษีอากรนั้น ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพื่อค้ำประกันผู้นำเข้าสินค้าให้สามารถเอาของที่นำเข้ามาไปใช้ประโยชน์ก่อนได้โดยนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นหลักประกันการชำระเงินค่าภาษี ถ้าหากผู้นำเข้าไม่ชำระเงินค่าภาษีตามที่กรมศุลกากรเรียกเก็บแล้ว กรมศุลกากรก็สามารถเรียกให้ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้แทนผู้นำเข้าได้ การชำระเงินค่าภาษีอากรจึงเป็นธุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานหนึ่งที่สามารถขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ได้เช่นกัน

²² พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ข้อ 14 มาตรา 112 บัญญัติว่า “ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนค่าอากรสำหรับของที่กำลังผ่านศุลกากร ให้ผู้นำของนั้นไปยังศุลกสถาน หรือนำไปเก็บไว้ในที่มั่นคงแห่งใดแห่งหนึ่ง เว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าของหรือตัวแทนจะตกลงกันยอมให้อาแต่ตัวอย่างของไว้วินิจฉัยปัญหาและเพื่อรักษาประโยชน์รายได้ของแผ่นดิน ให้ชำระอากรตามจำนวนที่ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออก แล้วแต่กรณี สำแดงไว้ในใบขนสินค้าและให้วางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันจนครบจำนวนเงินอากรสูงสุดที่อาจจะพึงต้องเสียสำหรับของนั้น แต่อธิบดีจะประกาศกำหนดให้การค้ำประกันของกระทรวงการคลังหรือธนาคารแทนการวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันดังกล่าว โดยอาจกำหนดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เห็นสมควรก็ได้”

²³ มาโนช รอดสม, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากรและกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: เอสทีซี มีเดีย แอนด์ มาเก็ตติ้ง, 2553), หน้า. 100.

2.2.6 การขอใช้สาธารณูปโภค

โดยปกติ การขอใช้สาธารณูปโภค เช่น การไฟฟ้าได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขอใช้ไฟฟ้าโดยให้ผู้ขอใช้ไฟฟ้านำหลักประกันมาเป็นประกันการชำระค่าไฟฟ้า ซึ่งหนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศก็เป็นหลักประกันประเภทหนึ่งที่มีการไฟฟ้ารับเป็นประกันการขอใช้ไฟฟ้างดงาม²⁴ การขอใช้สาธารณูปโภคจึงจัดได้ว่าเป็นธุรกรรมประเภทหนึ่งซึ่งหากผู้ขอใช้ไฟฟ้าไม่สามารถหาหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นประกันการขอใช้ค่าไฟฟ้าตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการขอใช้ไฟฟ้า อาจเป็นเหตุให้การไฟฟ้าไม่ติดตั้งไฟฟ้าให้แก่ผู้ขอใช้ไฟฟ้าได้ การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์กรณีนี้ เพื่อเป็นประกันว่าถ้ามีกรณีที่ผู้ใช้ไฟฟ้าหรือผู้ที่ขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ ไม่ชำระค่าไฟฟ้าอันก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระ การไฟฟ้าสามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระค่าใช้ไฟฟ้าแทนลูกหนี้ได้ สังเกตได้จากข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกันตามที่การไฟฟ้าระบุไว้ว่า “หนังสือสัญญาค้ำประกันฉบับนี้ ธนาคารพาณิชย์ขอรับรองว่า ถ้าผู้ใช้ไฟฟ้าผิดนัดชำระค่าไฟฟ้า เบี้ยปรับ และ/หรือหนี้สินอื่นอันเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้ไฟฟ้า รวมทั้งดอกเบี้ยอันเกิดจากหนี้ดังกล่าว ธนาคารตกลงชำระเงินแทนให้ในจำนวนไม่เกิน .....บาท (.....) ด้วยเช็คขีดคร่อมจ่ายในนามการไฟฟ้านครหลวงทันทีโดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น”

ดังนั้น หนังสือค้ำประกันของธนาคารจึงเป็นหลักประกันที่การไฟฟ้ากำหนดไว้เป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งผู้ประสงค์จะขอใช้ไฟฟ้าต้องหามาเป็นหลักประกัน

²⁴ ข้อบังคับการไฟฟ้านครหลวงว่าด้วยการใช้ไฟฟ้าและบริการ พ.ศ. 2535 ข้อ 14.

2.3 ข้อจำกัดทางกฎหมายในการบังคับชำระหนี้

เมื่อมีการทำสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้แล้วก็มีหนี้ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือปฏิบัติตามสัญญาได้เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ ซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้เป็นเพียงสิทธิเรียกร้องที่เป็นบุคคลสิทธิ เจ้าหนี้จึงเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงจากการไม่ได้รับชำระหนี้คืน ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงมีกลไกเพื่อรองรับความเสี่ยงดังกล่าว กล่าวคือ บทบัญญัติกฎหมายลักษณะค้ำประกันเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองเจ้าหนี้ ซึ่งเพิ่มความมั่นใจให้แก่เจ้าหนี้ว่าหากถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้ว ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ เจ้าหนี้ก็ยังมีหลักประกันเพื่อบรรเทาความเสียหายให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งหนังสือค้ำประกันก็เป็นหลักประกันหนึ่งที่รองรับนิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้กรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกเป็นหลักประกันที่เพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่เจ้าหนี้ ส่วนลูกหนี้ก็ได้รับงานที่ตนประสงค์จะเข้าผูกพันกับเจ้าหนี้ตามธุรกรรมอันเป็นหนี้ประธาน แม้แต่ธนาคารพาณิชย์เองก็ได้รับประโยชน์จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากลูกหนี้ ดังนั้น หากเจ้าหนี้รายใดไม่มีหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ เจ้าหนี้ก็สามารถบังคับชำระหนี้ได้ตามหลักทั่วไปโดยมีข้อจำกัดทางกฎหมายในการบังคับชำระหนี้ ดังนี้

ประการแรก ข้อจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 214 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 733 เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้ด้วย ” โดยปกติหลักการพื้นฐานของการบังคับชำระหนี้ คือ การรับรองและคุ้มครองนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ไม่ผูกพันบุคคลภายนอกหรือบุคคลทั่วไปที่ไม่มีใช้ลูกหนี้ กล่าวคือ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้

ชำระหนี้เท่านั้น เจ้าหนี้จะใช้สิทธินี้ไปเรียกร้องต่อบุคคลอื่นที่มีใช้ลูกหนี้ไม่ได้ ยกเว้นในบางกรณีที่กฎหมายให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องให้บุคคลที่มีใช้ลูกหนี้ของตนชำระหนี้ให้แก่ตนได้ เช่น หากลูกหนี้ตาย หนี้ที่มีใช้เป็นการเฉพาะตัวย่อมตกทอดไปยังทายาทของลูกหนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ กฎหมายให้สิทธิเจ้าหนี้ตามอำนาจแห่งมูลหนี้ที่จะฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ต่อศาลเท่านั้น เจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้เองโดยพลการไม่ได้ เจ้าหนี้จะต้องทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งการบังคับชำระหนี้ต้องบังคับเอาจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหลักประกันเบื้องต้นที่เจ้าหนี้จะสามารถบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้อื่นเนื่องมาจากการไม่ชำระหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเจ้าหนี้ต่าง ๆ จะมีสิทธิเสมอกันในการบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ตาม แต่จะบังคับชำระหนี้ได้แค่ไหนเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับกองทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วยว่าจะมีเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมดได้หรือไม่ และที่สำคัญคือ อาจมีเหตุบางประการที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เต็มจำนวน เพราะหากเป็นเจ้าหนี้สามัญซึ่งไม่มีประกันหรือไม่มีบุริมสิทธิแล้ว การที่จะให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ละลายไม่ชำระ ทางแก้มีวิธีเดียว คือ เจ้าหนี้จะต้องฟ้องต่อศาลขอให้ศาลพิพากษาบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ โดยมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 รองรับไว้ว่า “ถ้าลูกหนี้ละลายเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้”

ประการที่สอง ข้อจำกัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ็ดดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้บังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น” เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องบังคับคดีให้

เสร็จสิ้นภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา กล่าวคือ เมื่อฟ้องศาล หากศาลพิพากษาให้
เจ้าหนี้ชนะคดี และลูกหนี้ต้องชำระหนี้แล้ว การที่จะได้รับชำระหนี้ต้องใช้วิธีการบังคับคดี เจ้าหนี้ตาม
คำพิพากษาต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบศาลได้ออก
หมายบังคับคดีแล้ว และต้องแถลงให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดี โดยเจ้าหนี้ตามคำ
พิพากษามีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว หากมิได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ
ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็หมดสิทธิบังคับคดี นอกจากนี้
หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธินำเจ้า
พนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินขึ้นใดก็ได้ที่เป็นของลูกหนี้มาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้
ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 278 ประกอบมาตรา 282 แต่หาก
มีเจ้าหนี้หลายรายต่างฟ้องร้องลูกหนี้เหมือนกัน เจ้าหนี้รายใดขอบังคับคดีนำยึดทรัพย์ของลูกหนี้ก่อน
เจ้าหนี้รายอื่นจะนำยึดทรัพย์นั้นซ้ำอีกไม่ได้ จะต้องไปหาทรัพย์ชิ้นอื่นของลูกหนี้อึดเอา ถ้าไม่มีทรัพย์
อื่นที่จะยึดอีกแล้ว กฎหมายบัญญัติให้ขอเฉลี่ยจากเงินที่ยึดไว้หรือจากเงินที่ขายทอดตลาดทรัพย์ที่ยึด
ตามส่วนมากน้อยแห่งจำนวนหนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 290 ถ้าลูกหนี้มี
ทรัพย์เหลือน้อยแต่มีเจ้าหนี้หลายราย เมื่อเฉลี่ยกันแล้วก็ไม่พอชำระหนี้จำนวนที่ขาดอยู่ ถ้าลูกหนี้ไม่มี
ทรัพย์อะไรขึ้นมาใหม่ที่จะยึดได้ก็ต้องรอต่อไปจนครบ 10 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด พัน
กำหนดนี้แล้วก็พ้นอันสูญไป ซึ่งการที่เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เองไม่ได้นั้น บุคคลธรรมดาหลายคนไม่
ทราบกฎหมายจึงขึ้นบังคับชำระหนี้โดยการไปยึดทรัพย์ของลูกหนี้มาใช้หนี้เอง เจ้าหนี้จะใช้อำนาจ
ของตนเองเช่นนี้ไม่สามารถกระทำได้เพราะเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ อาจทำให้เจ้าหนี้มีความผิด
ทางอาญาได้ จึงเห็นได้ว่า เจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันไม่ว่าจะด้วยสัญญาหรือด้วยกฎหมายย่อมไม่มีความ
มั่นคงว่าตนจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้อันเป็นเหตุให้ส่งผลเสียต่อเจ้าหนี้ ก่อให้เกิดหนี้สูญ เพราะการ
ที่ไม่มีประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์ ลูกหนี้อาจจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์ของตนเองหรือถูกยึดทรัพย์

นำเอาไปชำระหนี้ตามค้ำประกันของศาลโดยเจ้าหนี้ที่ถึงกำหนดชำระก่อน เจ้าหนี้ที่หนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ยังไม่อาจบังคับชำระหนี้ได้ เหตุนี้เจ้าหนี้จึงพยายามหาวิธีให้ลูกหนี้หาบุคคลมาค้ำประกันหรือให้มีหลักทรัพย์เป็นประกันเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้อีกชั้นหนึ่ง นอกจากข้อจำกัดดังกล่าวแล้ว เจ้าหนี้ยังต้องใช้สิทธิฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ภายในอายุความที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งหนี้บางราย อาจจะมีอายุความที่สั้นเพียง 6 เดือนเท่านั้น มิฉะนั้นแล้ว หากสิทธิเรียกร้องนั้นขาดอายุความ แม้ว่ามิได้ทำให้หนี้ระงับแต่ลูกหนี้ก็อาจยกอายุความขึ้นต่อสู้เพื่อตัดอำนาจฟ้องเจ้าหนี้ได้

ประการที่สาม ข้อจำกัดตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ กล่าวคือ กฎหมายล้มละลายแยกสถานะของเจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้มีประกันออกจากเจ้าหนี้สามัญหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ในกรณีของเจ้าหนี้มีประกัน คือ เจ้าหนี้นั้นมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้อื่น แม้ว่าลูกหนี้จะมีหนี้สินล้นพ้นตัวก็ตาม เจ้าหนี้มีประกันก็มีทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นประกันอยู่แล้ว ทำให้มีความมั่นคงและป้องกันการเกิดหนี้สูญได้ ถือว่ามีส่วนเสียน้อยมาก แต่หากเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน เจ้าหนี้ต่าง ๆ จะได้รับชำระหนี้ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกัน หากลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย อัตราส่วนที่เจ้าหนี้แต่ละคนจะได้รับชำระหนี้ก็ลดน้อยลงไปจนถึงขั้นอาจไม่ได้รับชำระหนี้เลย

ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าว แม้ว่าเจ้าหนี้จะมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้ำชำระแก่ลูกหนี้ด้วยก็ตาม แต่ในความเป็นจริง หากถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ ถ้าลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย ลูกหนี้ก็อาจไม่มีทรัพย์สินเหลือเพียงพอที่จะให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก็เป็นได้ ดังนั้น หากเจ้าหนี้รายใดมีหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ เจ้าหนี้รายนั้นย่อมมีสิทธิบังคับชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันได้ทันที จึงเป็นการคลายข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวเพื่อ

รองรับสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักประกัน ซึ่งดีกว่าเจ้าหนี้ที่ไม่มีหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เป็นประกัน

2.4 ความจำเป็นในการจัดทำสัญญาหลักประกัน

ในปัจจุบัน สัญญาหลักประกันมีความสำคัญกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบธุรกิจ การพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารย่อมมีความมุ่งหวังที่จะได้รับชำระหนี้คืนครบถ้วน และมุ่งหวังจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้ขอสินเชื่อแต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเจ้าหนี้จะพยายามป้องกันความเสียหายจากการไม่ได้รับชำระหนี้คืนโดยการเรียกเก็บดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียมในอัตราสูง แต่ดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียมที่เจ้าหนี้เรียกเก็บเหล่านั้นก็ไม่อาจป้องกันหรือทดแทนความเสียหายที่เจ้าหนี้ต้องแบกรับความเสี่ยงจากการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เอาไว้มิได้ เพราะในความเป็นจริง เจ้าหนี้ไม่อาจทราบสถานะทางการเงินที่แท้จริงของลูกหนี้ได้ การพิจารณาว่าจะอนุมัติให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของลูกหนี้ว่ามีความสามารถชำระหนี้คืนได้เพียงใดหรือไม่ จากความเสี่ยงที่เจ้าหนี้ต้องประสบดังกล่าว ทำให้เจ้าหนี้มีความจำเป็นต้องสร้างกฎเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ในการให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น หรือต้องจำกัดปริมาณสินเชื่อที่จะให้แก่ลูกหนี้ ดังนั้น หลักประกันจึงมีไว้เพื่อให้เจ้าหนี้เกิดความสบายใจว่าหนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ เจ้าหนี้มีโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้คืนอย่างแน่นอน เนื่องจากมีหลักประกันเป็นเกราะคุ้มครองจากการไม่ได้รับชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ ดังนั้น ในการขอสินเชื่อใดก็ตามแม้ว่าเครดิตของผู้ขอสินเชื่อจะดีเพียงใด แต่ความเสี่ยงในการที่เจ้าหนี้จะไม่ได้รับชำระหนี้ก็ยังคงมีอยู่ตลอดเวลาที่หนี้ยังไม่ได้รับชำระคืนจนครบถ้วน เจ้าหนี้ไม่สามารถรู้ได้เลยว่า ณ เวลานั้น ลูกหนี้ของตน

อยู่ในสถานะใด ซึ่ง Philip R Wood ได้กล่าวถึงหลักการและเหตุผลของการที่เจ้าหนี้เรียกหลักประกันไว้ ดังนี้²⁵

1. เพื่อป้องกันการหลงผิดในฐานะทางการเงินที่แท้จริงของลูกหนี้ เช่น หากดูจากภายนอกแล้ว ลูกหนี้อาจมีฐานะทางการเงินที่ดี มีรถยนต์ราคาแพงขับ หรือถ้าเป็นบริษัทก็อาจดูจากงบดุล แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลประกอบการของบริษัท แต่หากถึงเวลากำหนดชำระหนี้แล้ว บริษัทนั้นอาจมีผลประกอบการขาดทุนอยู่ก็เป็นได้
2. เพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้หากลูกหนี้ตกเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
3. ระบบกฎหมายเอื้ออำนวยให้มีหลักประกันที่ดีเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนมากยิ่งขึ้น เพราะการประกอบธุรกิจในปัจจุบันต้องอาศัยเงินลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้น การที่นักลงทุนและผู้ให้สินเชื่อตัดสินใจจะลงทุนหรือให้สินเชื่อแก่บุคคลในประเทศใด ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ระบบกฎหมายที่เอื้ออำนวยให้มีหลักประกันที่ดี
4. การที่เจ้าหนี้สามารถให้สินเชื่อโดยมีหลักประกันที่ดีได้จะทำให้ต้นทุนของสินเชื่อน้อยลง กล่าวคือ สินเชื่อที่มีหลักประกันมั่นคงจะมีความเสี่ยงน้อยก็ย่อมมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อที่ปราศจากหลักประกันซึ่งมีความเสี่ยงสูงกว่า
5. หลักประกันเป็นปัจจัยที่แตกต่างกับสินเชื่อที่เหมาะสม เพราะเจ้าหนี้สามารถกำหนดจำนวนปริมาณหนี้ให้สอดคล้องกับมูลค่าหลักประกันเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้

---

²⁵ Philip R Wood, *Comparative Law of Security and Guarantees* (London: Sweet & Maxwell, 1995). ch 1 sec 1-2 at 3.

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวเห็นได้ว่า หลักประกันเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ ในแง่ของลูกหนี้ก็ทำให้ลูกหนี้ได้รับสินเชื่อจากเจ้าหนี้ย่างขึ้น ส่วนในแง่ของเจ้าหนี้ก็ได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ ดังนั้น สัญญาหลักประกันจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เจ้าหนี้อภัยสินเชื่อให้แก่ลูกหนี้ โดยเจ้าหนี้นักกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาขอสินเชื่อของลูกหนี้เพื่อช่วยบรรเทาความเสี่ยงให้กับเจ้าหนี้ว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้ยังสามารถใช้สิทธิเรียกร้องให้บังคับชำระหนี้จากหลักประกันนั้นได้ หนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ก็เช่นเดียวกันเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งที่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ให้ความไว้วางใจในองค์กรว่ามีความน่าเชื่อถือที่จะสามารถชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ ซึ่งความจริงแล้ว ถ้าลูกหนี้เป็นคนมีฐานะทางการเงินดี มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ทุกราย เจ้าหนี้ก็ไม่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องเรียกร้องเอาหลักประกันพิเศษจากลูกหนี้ แต่โดยมากแล้ว ลูกหนี้นักเป็นคนที่มีฐานะทางการเงินไม่ดี หรือทรัพย์สินที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ครบทุกรายเต็มจำนวน ส่งผลให้เจ้าหนี้ไม่ไว้วางใจในตัวลูกหนี้ ซึ่งหากเจ้าหนี้อภัยหรือบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้ก็อาจไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ก็เป็นได้ เจ้าหนี้จึงมีความจำเป็นในการเรียกหลักประกันพิเศษเอาจากลูกหนี้ กล่าวได้ว่าหลักประกันเป็นสิ่งที่ให้ไว้เพิ่มเติมแก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นการรับประกันว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วนถูกต้องนั่นเอง

2.5 ลักษณะทั่วไปของหนังสือค้ำประกันและการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์

2.5.1 ข้อพิจารณาทั่วไปเกี่ยวกับสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

การเกิดสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจก็เนื่องมาจากแต่ละคนมีความต้องการใช้เงินในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกัน ฉะนั้นเมื่อช่วงเวลาที่ต้องการใช้เงินแต่เงินมีไม่เพียงพอในช่วงเวลาดังกล่าวบุคคลเหล่านั้นก็อาจขอสินเชื่อจากผู้ที่มีเงินออม²⁶ โดยทั่วไปมักเป็นการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ เพราะเป็นสถาบันที่ได้รับความน่าเชื่อถือและมีเงินทุนที่มากพอ การขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์นี้สร้างอำนาจซื้อให้แก่ผู้ขอสินเชื่อ โดยธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อกับบุคคลใดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าผู้ให้สินเชื่อมีความเชื่อถือในตัวของผู้ขอสินเชื่อมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ผู้ให้สินเชื่อจึงต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่ออย่างละเอียดรอบคอบ

คำว่า “สินเชื่อ” มีที่มาจากคำว่า “เครดิต” (credit) หรือ Credere มาจากภาษาละติน ซึ่งแปลว่า to trust หรือเชื่อถือได้²⁷ ถ้าจะให้เข้าใจความหมายอย่างง่ายคือ เชื่อใจโดยการให้นำสิ่งของไปได้ก่อนและจะชำระเงินให้ในภายหลัง

มีนักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายทั่วไปของสินเชื่อไว้ คือ

²⁶ นารุฎิยา ยนเปียม, การเงินและการธนาคาร (กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, 2541), หน้า. 36.

²⁷ วาณิช พลุวังกาญจน์, คัมภีร์บริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ (นนทบุรี: สำนักพิมพ์จักรกาญจน์, 2530), หน้า. 45.

Joseph French Johnson นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้ให้ความหมายของ
 สิ้นเชื่อว่าเป็น “Credit is the power to obtain goods or service by given a promise to pay
 at a specified date in the future”

สิ้นเชื่อ คือ ความสามารถในการที่จะได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ โดยให้สัญญาว่าจะ
 ชำระเงินในวันที่กำหนดไว้²⁸

จากคำจำกัดความดังกล่าว สามารถแบ่งองค์ประกอบของสิ้นเชื่อออกเป็น 3 ส่วน²⁹
 คือ

(1) ความน่าเชื่อถือของผู้ขอสิ้นเชื่อ

บุคคลใดก็ตามจะได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการไปใช้ล่วงหน้าก่อนจะชำระเงินให้แก่
 ผู้ให้หรือไม่ บุคคลนั้นต้องมีเครดิตหรือสิ้นเชื่อที่ดีพอ หรือกล่าวได้ว่าผู้ขอสิ้นเชื่อหรือบริการไปใช้ล่วงหน้า
 จะได้รับสินค้าหรือบริการไปใช้ล่วงหน้าก่อนหรือไม่ย่อมแตกต่างกันไปตามความน่าเชื่อถือของบุคคลผู้
 ขอสิ้นเชื่อนั่นเอง เพราะระดับความน่าเชื่อถือของแต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนอาจจะมีความน่าเชื่อถือ
 มาก ขณะที่บางคนอาจจะมีความน่าเชื่อถือน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวผู้ขอสิ้นเชื่อเองว่าจะทำให้
 เกิดความน่าเชื่อถือนั้นขึ้นมาได้มากน้อยแค่ไหน กล่าวได้อีกนัยหนึ่ง ความน่าเชื่อถือของผู้ขอสิ้นเชื่อ
 คือ ความสามารถในการชำระหนี้สินของผู้ขอสิ้นเชื่อที่มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งผู้ขอ
 สิ้นเชื่อต้องเสนอความน่าเชื่อถือของตนเองที่มีอยู่แก่ผู้ให้สิ้นเชื่อว่าเป็นความสามารถในการชำระหนี้

²⁸ ภิกษุ ชัยนรินทร์, การบริหารสิ้นเชื่อ (กรุงเทพมหานคร: สายธาร, 2553), หน้า 9-10.

²⁹ Ibid. p. 10-11.

คืนได้ เพื่อผู้ให้สินเชื่อจะได้ประเมินได้ว่าผู้ให้สินเชื่อควรตอบรับการให้สินเชื่อตามที่ผู้ขอสินเชื่อต้องการหรือไม่

(2) ผู้ขอสินเชื่อได้สินค้าหรือบริการก่อนที่จะชำระเงิน

ในข้อนี้ถือว่าสินเชื่อเหมือนตัวกลางในการแลกเปลี่ยน ผู้ขอสินเชื่อจะได้สินค้าหรือบริการไปใช้ก่อนแล้วค่อยชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อของแต่ละรายย่อมแตกต่างกันไป อย่างกรณีกู้ไปทำร้านขายก๋วยเตี๋ยว ทำให้เราได้เงินไปเพื่อลงทุนในปัจจุบัน ส่วนกรณีขอสินเชื่อการค้ำนั้น ถือเป็นการได้ไปซึ่งสินค้าไปจำหน่ายก่อนแล้วค่อยนำเงินที่ได้นั้นมาชำระทีหลัง หรืออย่างกรณีสินเชื่อเพื่อการบริโภค เช่น การใช้บัตรเครดิตที่สามารถซื้อสินค้าได้แทนเงินสด แต่เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนด ก็จะต้องชำระหนี้คืนกลับให้ทางผู้ออกบัตรเครดิตนั้น เป็นต้น

(3) มีค้ำประกันว่าจะต้องชำระคืน

ค้ำประกันว่าจะต้องชำระคืนนี้ถือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้ให้สินเชื่อมีความเสี่ยงจากการที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนเมื่อถึงเวลาตามที่กำหนดไว้ การที่ผู้ให้สินเชื่อยอมปล่อยสินเชื่อให้ใครนั้น จะต้องแน่ใจว่าผู้ขอสินเชื่อมีความสามารถที่จะชำระหนี้คืนให้แก่ผู้ให้สินเชื่อได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สินเชื่อก็ยังคงต้องแบกรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้ขอสินเชื่อไม่ชำระหนี้คืน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงว่าผู้ขอสินเชื่อมีความสามารถในการชำระหนี้คืนได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ให้สินเชื่อจะกำหนดให้ผู้ขอสินเชื่อวางหลักประกันเพื่อเป็นประกัน

การชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่อเอง เพราะหากผู้ขอสินเชื่อไม่ชำระหนี้คืน ผู้ให้สินเชื่อยังสามารถบังคับเอา
กับหลักประกันได้

จากลักษณะของสินเชื่อดังกล่าว เห็นได้ว่า สินเชื่อเป็นความสามารถของผู้ขอสินเชื่อ
ที่จะได้ใช้เงินหรือสินค้ำล่วงหน้า และมีข้อสัญญาว่าจะชำระคืนให้แก่ผู้ให้สินเชื่อในภายหลังตามที่
กำหนดไว้ ผู้ขอสินเชื่อก็สามารถนำเงินหรือสินค้ำนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ก่อน เป็นการอำนวยความสะดวก
สะดวกอย่างหนึ่งให้กับผู้ที่ต้องการใช้เงินหรือผู้ซื้อสินค้ำ อาจเพื่อประโยชน์ในการหมุนเวียนธุรกิจหรือ
ประโยชน์ในการใช้สอยทรัพย์สินในครัวเรือน สินเชื่อจึงมีความสำคัญมาก ไม่ว่าจะในแง่ของครัวเรือน
หรือในแง่ของธุรกิจ เนื่องจากช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจการค้าในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสรุปได้ดังนี้³⁰

(1) ความสำคัญต่อผู้บริโภค กล่าวคือ คนเราอาจจะเกิดความต้องการสินค้ำหรือ
บริการ ณ เวลาปัจจุบัน แต่ด้วยว่ากำลังเงินของตนเองไม่เพียงพอ บางคนก็อาจจะเลือกที่จะระงับ
ความต้องการนั้นเสียหรืออาจจะคิดว่าไว้เก็บเงินให้ได้ก่อนแล้วค่อยซื้อทีหลัง ด้วยความที่กลัวต่อการ
เป็นหนี้ที่จะมีภาระผูกพันตามมาในภายหลัง อย่างไรก็ตาม ก็จะมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการจะได้ใช้
สินค้ำหรือบริการนั้นทันที ซึ่งสินเชื่อเพื่อการบริโภคจะเข้ามาช่วยอุดช่องว่าง โดยทางธนาคารหรือ
สถาบันการเงินอื่น ๆ ให้ทางผู้บริโภคกู้ยืมไปก่อน และมีสัญญาว่าจะชำระคืนตามเวลาที่กำหนดไว้ใน
อนาคต

(2) ความสำคัญต่อกิจการในส่วนของสินเชื่อของสถาบันการเงิน กล่าวคือ ขณะที่
ธุรกิจมีการขยายตัว กิจการต่าง ๆ ย่อมมีความต้องการในเรื่องของเงินทุนที่จะเอาไปลงทุนเพิ่มเพื่อ
ขยายในส่วนของสินทรัพย์ เงินทุนที่ต้องการนั้น ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากส่วนของเจ้าของ แต่หากมีไม่

³⁰ Ibid. p. 13-16.

เพียงพอหรืออาจจะมีสาเหตุอื่นใดทำให้ใช้ส่วนของเจ้าของทั้งหมดไม่ได้ ก็จำเป็นที่จะต้องหาเงินทุนจากส่วนของหนี้ และนั่นคือความสำคัญที่ว่า หากกิจการหวังแต่จะพึ่งพิงแต่เงินทุนจากส่วนของเจ้าของ ย่อมเป็นข้อจำกัดที่อาจจะทำให้ไม่สามารถลงทุนขยายกิจการได้เสียที

นอกจากนี้ การใช้ส่วนของหนี้ก็มีข้อดีที่ถือเป็นประเด็นหลักในการพิจารณาก็คือ ผลประโยชน์ทางด้านภาษี (Tax Benefit) ทั้งนี้เกิดจากเมื่อเรากู้ยืมเงินมา ย่อมทำให้เกิดภาระในส่วน ของดอกเบี้ยโดยทางบัญชีถือเป็นค่าใช้จ่าย และส่วนค่าใช้จ่ายนี้สามารถนำไปหักจากรายได้ ทำให้ กำไรน้อยลง นั่นก็หมายความว่า เมื่อถึงเวลาคำนวณภาษี เราก็เสียภาษีลดลงนั่นเอง และด้วยเหตุผลนี้ ทำให้ต้นทุนที่แท้จริงของหนี้อันเกิดจากดอกเบี้ยนั้นลดลงด้วย

(3) ความสำคัญต่อกิจการในส่วนของสินเชื่อการค้า หลาย ๆ คนอาจจะมองว่า เรา ควรจะขายสินค้าด้วยนโยบายเงินสด เพื่อตัดปัญหาเรื่องของหนี้สูญที่เกิดจากการขายเชื่อ แต่ความ เป็นจริง กิจการใด ๆ ล้วนต้องทำการแข่งขันกับคู่แข่งอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากคู่แข่งขายเชื่อ ด้วย ก็เป็นไปได้ว่าเราจะไม่สามารถขายสินค้านั้นได้เลย ดังนั้น สินเชื่อการค้าจึงถือเป็นเครื่องมือใน การส่งเสริมการขายประเภทหนึ่งที่เราจำเป็นต้องมี แต่ต้องมีการวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสินเชื่อ และการจัดเก็บหนี้ให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดโอกาสในการที่จะไม่ได้รับชำระหนี้ที่ลดลง

อย่างไรก็ดี การแยกประเภทของสินเชื่อสามารถทำได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นสินเชื่อ เพื่อธุรกิจ สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค สินเชื่อเพื่อการรกรงกรรม สินเชื่อเพื่อการลงทุน ซึ่งหนังสือค้ำ ประกัน (Letter of Guarantee) เป็นสินเชื่อประเภทหนึ่งของธนาคาร ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาที่ออก โดยธนาคารพาณิชย์ ธนาคารยอมเข้าผูกพันตนในฐานะผู้ค้ำประกันลูกค้าซึ่งเป็นสถาบันการเงิน

บริษัท ห้างหุ้นส่วน และบุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะยื่นประมุลงานหรือติดต่อทำสัญญากับหน่วยราชการ หรือผู้รับประโยชน์อื่น ๆ ถ้าผู้ที่ธนาคารเข้าค้าประกันไม่ปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในหนังสือค้ำประกัน ธนาคารจะรับผิดชอบชดใช้เงินให้แก่ผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกัน จากที่กล่าวมาข้างต้น การให้สินเชื่อของสถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์จึงเป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุด เป็นรายการทรัพย์สิน (Asset) ที่มีจำนวนสูงสุดในงบดุลของธนาคารพาณิชย์ มีสัดส่วนประมาณ 70 % ของแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน จึงเป็นการลงทุนที่ทำรายได้ให้แก่ธนาคารพาณิชย์มากที่สุด นอกจากนี้ ยังมี ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยธนาคารพาณิชย์จะกระจายสินเชื่อไปยังภาคเศรษฐกิจ ทั้งในด้านพาณิชย์กรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริโภคส่วนบุคคล³¹ แต่ธนาคารพาณิชย์ก็ต้องมีระบบป้องกันความเสี่ยงโดยการพิจารณาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการไม่ได้รับชำระหนี้คืนด้วย

2.5.2 ความสำคัญของหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์

การที่ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเงิน มีการดำเนินงานด้วยความระมัดระวังและมีการบริหารสินเชื่อได้เป็นอย่างดี เนื่องจากอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลโดยมีมาตรการทางกฎหมายที่รัดกุม เพราะอาจส่งผลกระทบต่อเงินออมของประชาชนที่นำมาฝากไว้ ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลโดยทั่วไป ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่ติดต่อทำธุรกิจกันโดยที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่เคยมีการติดต่อหรือทำธุรกิจร่วมกันมาก่อน ซึ่งไม่มีข้อพิสูจน์ว่าคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะทำตามสัญญาได้หรือไม่ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ธนาคารพาณิชย์เข้ามาเป็นผู้รับความ

³¹ ชนินทร์ พิทยาวิธ, การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินครบวงจร (กรุงเทพมหานคร: อักษรโสภณ, 2549), หน้า. 17.

เสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง โดยใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกัน เพื่อให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ทำธุรกิจร่วมกันโดยไม่ต้องกังวล ทำให้มั่นใจว่าธุรกรรมที่ทำได้จะเป็นไปตามสัญญา ดังนั้น การให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ค้ำประกันนี้ตามสัญญาประเภทต่าง ๆ จึงมีความน่าเชื่อถือว่า หากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้หรือผู้รับประโยชน์ก็สามารถที่จะเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แทนได้อย่างแน่นอน หนังสือค้ำประกัน (Letter of Guarantee) จึงเป็นหนังสือสัญญาที่ธนาคารเข้าผูกพันตนในฐานะผู้ค้ำประกันลูกหนี้ในการปฏิบัติตามสัญญา หรือข้อผูกพันต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่นอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าผู้ให้ธนาคารค้ำประกันไม่ได้ปฏิบัติตามสัญญา ธนาคารจะต้องรับผิดชอบชดใช้เงินชำระหนี้แทนลูกหนี้ให้แก่ผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกัน³²

2.5.3 ประเภทของหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก

การออกหนังสือค้ำประกันถือเป็นการให้สินเชื่ออย่างหนึ่งที่เป็นการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์บริการออกหนังสือค้ำประกันเพื่อความสะดวกของลูกค้าผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าของลูกค้าผู้ขอออกหนังสือค้ำประกัน โดยลักษณะของหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกสามารถแบ่งลักษณะการออกได้เป็น Direct Guarantee และ Indirect Guarantee กล่าวคือ Direct Guarantee มีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย กล่าวคือ เป็นหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารออกหนังสือ

³² พรนพ พุกกะพันธุ์-ประเสริฐชัย ไตรเสถียรพงศ์, การบริหารธนาคารพาณิชย์ (กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์, 2544), หน้า. 230.

ค้ำประกันให้กับผู้รับประกันโดยตรง³³ ส่วน Indirect Guarantee มีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4 ฝ่าย โดยมีธนาคารซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของผู้รับประกันเพิ่มเข้ามาอีกฝ่ายหนึ่ง ธนาคารฝ่ายลูกหนี้ผู้ออกหนังสือค้ำประกันจะออกหนังสือค้ำประกันที่เรียกว่า Counter Guarantee ยื่นต่อธนาคารของฝ่ายผู้รับประกัน หลังจากนั้น ธนาคารฝ่ายผู้รับประกันจะออกหนังสือค้ำประกันของตนให้แก่ผู้รับประกันอีกทอดหนึ่ง³⁴

ในประเทศไทยแบ่งประเภทของการออกหนังสือค้ำประกันตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ได้ดังนี้

2.5.3.1 การค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา (Performance Guarantees or Performance Bonds)

การออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาเป็นการค้ำประกันในการปฏิบัติตามสัญญาต่าง ๆ เช่น สัญญากู้ยืมเงิน สัญญารับเหมาก่อสร้าง สัญญาซื้อขาย เป็นต้น ซึ่งธนาคารเข้าค้ำประกันลูกค้าของตนต่อคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้รับประกันว่า หากลูกค้าไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแทน³⁵

³³ Roeland F. Bertrams, Bank Guarantees in International Trade (Kluwer Law and Taxation Publishers, 1990). p.9.

³⁴ Ibid. p.12.

³⁵ Ken Sobel, "Owner Delay Damages Chargeable to Performance Bond Surety," California Western Law Review (1984-1985). p.130.

2.5.3.2 การค้ำประกันการยื่นซองประกวดราคา (Tender Guarantees หรือ Bid Bonds)

ในการประกวดราคาซื้อสิ่งของเครื่องใช้ การก่อสร้าง หรือการขนส่งสินค้า นั้น ผู้ซื้อหรือผู้จ้างเหมามักจะให้ผู้เสนอขายหรือผู้รับเหมาวางเงินมัดจำในการประกวดราคาไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการประกวดราคาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ในการนี้ อาจใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาวางแทนการวางเงินสดได้ ซึ่งผู้ยื่นซองประกวดราคา จะเสียค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคาร เมื่อการประกวดราคาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่ประกวดราคาได้ก็ต้องจัดทำสัญญากับผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างเหมาต่อไป ส่วนผู้ที่ประกวดราคาไม่ได้ก็ถอนเงินมัดจำของประกวดราคากลับคืนไป ลูกค้ำที่ให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจะต้องขอต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนมา เพื่อคืนให้กับธนาคารเพื่อยกเลิกต่อไป ธนาคารก็หมดภาระการค้ำประกันการยื่นซองประกวดราคา³⁶

2.5.3.3 การค้ำประกันการชำระเงิน (Advance Payment Guarantees หรือ Repayment Guarantees)

การซื้อสินค้าหรือบริการจำเป็นต้องจัดให้มีการค้ำประกันของธนาคารเกี่ยวกับการชำระเงิน หรือการส่งมอบสินค้า กล่าวคือ ในด้านของผู้ขายหรือผู้ให้บริการ เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากผู้ขายหรือผู้ให้บริการได้ส่งมอบสินค้าหรือได้ให้บริการตามสัญญาแล้ว ผู้ขายหรือผู้

³⁶ วาริ หะวานนท์, การบัญชีธนาคาร การปฏิบัติงานธนาคารพาณิชย์ (กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์, 2534), หน้า. 355.

ให้บริการจะได้รับชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการแน่นอน ถ้าผู้ขายหรือผู้ให้บริการไม่สามารถเรียกให้ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการชำระเงินได้ ผู้ขายหรือผู้ให้บริการก็มีหลักประกันเป็นหนังสือค้ำประกันซึ่งสามารถเรียกให้ธนาคารรับผิดชอบใช้ค่าสินค้าหรือค่าบริการแทนลูกค้าที่เป็นผู้ซื้อหรือผู้รับบริการได้ ในทางกลับกัน ฝ่ายของผู้ซื้อหรือผู้รับบริการ เพื่อเป็นหลักประกันการชำระเงินของผู้ซื้อหรือผู้รับบริการ เพราะหากผู้ซื้อหรือผู้รับบริการได้ชำระเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ขายหรือผู้ให้บริการไปแล้ว ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการจะได้มีความมั่นใจว่าผู้ขายหรือผู้ให้บริการจะส่งมอบสินค้าหรือให้บริการแก่ตนตามสัญญา หากผู้ขายหรือผู้ให้บริการปฏิบัติผิดสัญญา ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการก็สามารถเรียกให้ธนาคารรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแทนผู้ขายหรือผู้ให้บริการได้นั่นเอง หรือในกรณีของการค้ำประกันการกู้เงิน (Loan Guarantees) หนังสือค้ำประกันยังสามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันในการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ได้อีกด้วย เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ให้กู้ยืมเงินจะได้รับชำระเงินคืน

2.5.3.4 การค้ำประกันผลงาน (Retention Bonds)

เงินประกันผลงานเป็นเงินที่ผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้ว่าจ้างตามจำนวนที่ตกลงในสัญญา เมื่อผู้ว่าจ้างจ่ายเงินค่าจ้างแต่ละงวดให้ผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างยินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักเงินดังกล่าวจากเงินค่าจ้างในแต่ละงวดเพื่อเป็นประกันผลงานนั้น เพื่อเป็นการค้ำประกันคุณภาพความซื่อสัตย์สุจริตของงาน และ/หรือ สินค้าที่ได้ส่งมอบตามสัญญา

2.5.3.5 การค้ำประกันการชำระเงินค่าภาษี (Tax and Duty Guarantees)

หนังสือค้ำประกันการชำระเงินค่าภาษีอากรขาเข้าเป็นหลักประกันที่กรมศุลกากรกำหนดตามพระราชบัญญัติศุลกากรฯ เพื่อค้ำประกันผู้นำเข้าสินค้าที่มีความจำเป็นต้องนำ

ของดังกล่าวไปจากอารักขาของกรมศุลกากรก่อน เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนค่าอากร ผู้นำของเข้าสามารถชำระค่าภาษีอากรตามจำนวนที่ใบขนสินค้าสำแดงไว้ก่อนได้ แล้วนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาวางเป็นประกันการชำระค่าภาษีอากรเพิ่มเติม ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรได้ประเมินจำนวนเงินที่ผู้นำเข้าต้องเสียภาษีอากรเสร็จแล้ว และเห็นว่าผู้นำเข้าต้องชำระค่าภาษีอากรเพิ่มเติม กรมศุลกากรก็สามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันรับผิดชอบชำระเงินค่าภาษีอากรที่ผู้นำเข้าต้องเสียเพิ่มเติมแทนผู้นำเข้าได้

2.5.3.6 การค้ำประกันการชำระค่าสาธารณูปโภค

การขอใช้สาธารณูปโภค โดยเฉพาะการไฟฟ้าจะมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขกำหนดให้ผู้ขอใช้ไฟฟ้าต้องหาหลักประกันมาให้แก่การไฟฟ้านครหลวงหรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ตนได้ขอใช้สาธารณูปโภคนั้น ๆ ซึ่งหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักประกันประเภทหนึ่งที่หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นกำหนดไว้ให้นำมาเป็นหลักประกันได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า หากผู้ขอใช้ไฟฟ้าไม่ชำระหรือค้างชำระค่าใช้บริการสาธารณูปโภค หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการใช้สาธารณูปโภคนั้น ๆ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุปกรณ์ที่นำมาติดตั้งไว้และไม่ชดเชยค่าเสียหายหน่วยงานนั้นยังสามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระค่าใช้สาธารณูปโภคหรือค่าเสียหายแทนได้

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ ธนาคารพาณิชย์ได้ให้บริการในการออกหนังสือค้ำประกันในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการยื่นซองประกวดราคา การปฏิบัติตามสัญญา การชำระเงินค่าสินค้าหรือการรับเงินล่วงหน้า การค้ำประกันผลงาน รวมถึงการค้ำประกันการใช้สาธารณูปโภค เป็นต้น

แม้ว่าธนาคารจะมีความเสี่ยงในการค้าประกันลูกค้าผู้มาขอให้ธนาคารออกหนังสือค้าประกันก็ตาม แต่การยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้าประกันให้ได้นั้น ธนาคารจะขอหลักประกันไว้เพื่อป้องกันความเสียหายอีกด้านหนึ่งที่ธนาคารอาจได้รับจากการชำระหนี้ตามหนังสือค้าประกันที่ออกให้แก่ลูกค้าไป เป็นการปิดความเสี่ยงอย่างหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นกับธนาคารนั่นเอง

2.5.4 ลักษณะและขั้นตอนของการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้าประกันของธนาคารพาณิชย์

ลูกค้าที่ประสงค์จะให้ธนาคารออกหนังสือค้าประกัน ต้องกรอกแบบฟอร์มคำขอให้ธนาคารผู้รับคำขอจากลูกค้าเพื่อขอให้ออกหนังสือค้าประกัน โดยระบุเรื่องจำนวนเงิน ระยะเวลาในการค้าประกัน ผู้รับประโยชน์ว่าเป็นการค้าประกันต่อใคร รวมถึงวัตถุประสงค์ในการค้าประกัน ในกรณีที่เป็นการค้าประกันการปฏิบัติตามสัญญา ก็จะแนบเอกสารสำเนาสัญญาและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาด้วย โดยธนาคารอาจเรียกให้ลูกค้าวางหลักประกันตามความเหมาะสมก็ได้ เพื่อที่ธนาคารผู้รับคำขอจากลูกค้าเพื่อขอให้ออกหนังสือค้าประกันจะได้ตรวจสอบดูก่อนที่จะออกหนังสือค้าประกันสัญญา ซึ่งจะได้ทราบถึงความรับผิดชอบของลูกค้าที่เป็นคู่สัญญา อีกทั้งธนาคารผู้รับคำขอจากลูกค้าเพื่อขอให้ออกหนังสือค้าประกันจะได้ตรวจพิจารณาว่าลูกค้าจะสามารถปฏิบัติตามสัญญาได้หรือไม่ มีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจของธนาคารผู้รับคำขอจากลูกค้าเพื่อขอให้ออกหนังสือค้าประกันได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรออกหนังสือค้าประกันให้ได้ ธนาคารผู้รับคำขอจากลูกค้าเพื่อขอให้ออกหนังสือค้าประกันก็จะออกหนังสือค้าประกันให้แก่ลูกค้าเพื่อนำไปมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งต่อไป หรือถ้าเป็นลูกค้ารายที่มีวงเงินการค้าประกัน และการขอครั้งนี้ยังไม่เกินวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ธนาคารก็จะออกหนังสือค้าประกันให้เต็มตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติได้ สำหรับการออกหนังสือค้าประกันกับส่วนราชการบางแห่ง จะใช้แบบฟอร์มของส่วนราชการนั้น ๆ ซึ่ง

หนังสือคำประกันอาจไม่กำหนดอายุการคำประกันไว้ก็มี เช่น การคำประกันการชำระอากรขาเข้า เป็นต้น ดังนั้น การยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือคำประกันนั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี ได้แก่

กรณีแรก หากลูกค้าผู้ยื่นคำขอได้รับวงเงินสินเชื่อในการออกหนังสือคำประกันกับธนาคารผู้รับคำขอแล้ว โดยส่วนใหญ่ลูกค้าประเภทนี้จะมีหลักประกันที่ยื่นไว้กับธนาคารก่อนแล้ว ซึ่งธนาคารไม่จำเป็นต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้ยื่นคำข้ออกหนังสือคำประกันอีกครั้งหนึ่ง เพียงแต่ผู้ยื่นคำขอแจ้งความประสงค์และกรอกแบบฟอร์มคำข้ออกหนังสือคำประกันให้แก่ธนาคาร ธนาคารก็สามารถออกหนังสือคำประกันให้แก่ลูกค้าประเภทนี้ได้ทันที

กรณีที่สอง หากลูกค้าไม่เคยได้รับวงเงินสินเชื่อหนังสือคำประกันกับธนาคารผู้รับคำขอเลย ลูกค้าต้องยื่นความประสงค์โดยขอวงเงินสินเชื่อประเภทหนังสือคำประกันกับธนาคารเสียก่อน ซึ่งการขอวงเงินสินเชื่อนี้ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการขอสินเชื่อโดยทั่วไป ได้แก่ การกรอกแบบฟอร์มคำข้ออกหนังสือคำประกัน พร้อมระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการขอสินเชื่อ เมื่อยื่นคำขอพร้อมเอกสารเรียบร้อยแล้ว ธนาคารจะพิจารณาคุณสมบัติของลูกค้าผู้ยื่นคำขอ หากธนาคารอนุมัติ ธนาคารก็จะออกหนังสือคำประกันให้แก่ลูกค้าเพื่อนำไปยื่นต่อไป

นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศยังให้บริการออกหนังสือคำประกันแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Electronic Government Procurement : e-GP) ของกรมบัญชีกลางอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเข้าร่วมประมูลงาน หรือทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานภาครัฐ ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและการจัดการด้านเอกสาร กับทั้งไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปดำเนินการกับทางธนาคาร

โดยสรุปขั้นตอนในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้ำประกันได้ คือ

- (1) ลูกค้ำผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันกรอกแบบฟอร์มคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน
- (2) แนบเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย หนังสือชี้ชวนให้เข้าร่วมประมูล หรือรูปแบบของหนังสือค้ำประกันที่ต้องการ พร้อมหลักประกัน เพื่อให้ธนาคารตรวจพิจารณาข้อมูล และเอกสารต่าง ๆ พร้อมประเมินราคาหลักประกัน
- (3) ธนาคารผู้รับคำขอจะพิจารณาคำขอออกหนังสือค้ำประกันของลูกค้ำและวงเงินที่ขอออกหนังสือค้ำประกันว่าจะอนุมัติหรือไม่
- (4) หากธนาคารอนุมัติตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำ ธนาคารจะมอบหนังสือค้ำประกันให้ลูกค้ำมารับไปเพื่อยื่นให้แก่ผู้รับประโยชน์ต่อไป ในการนี้ลูกค้ำผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันต้องชำระค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารด้วย

2.5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสินเชื่อกับหนังสือค้ำประกัน

จากประเภทของสินเชื่อสำหรับธุรกิจที่ได้กล่าวไปแล้ว สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ถือเป็นสินเชื่อประเภทหนึ่งสำหรับธุรกิจ สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ (Commercial Credit) เป็นเงินกู้เพื่อมุ่งส่งเสริมให้กิจการได้มีทุนมาใช้ในการดำเนินงานของตนด้วยการซื้อวัตถุดิบ แล้วนำไปผลิตให้ได้สินค้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่ายต่อไป หรือใช้เพื่อซื้อสินค้าเอาไปขายต่อหรือเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจการค้าขายในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายภาษีหรือเงินเดือนพนักงาน ซึ่งเงินกู้ประเภทนี้โดยทั่วไปแล้วจะเป็นเงินกู้ระยะสั้นหรือไม่ก็เป็นระยะปานกลางเท่านั้น เพราะเมื่อลูกค้ำขายสินค้าได้ ก็จะนำเงินมา

ใช้หนี้เงินกู้คืนให้ธนาคารต่อไป หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่าสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์นั้นจะเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญสำหรับใช้ในส่วนของการลงทุนหมุนเวียนเสียเป็นส่วนใหญ่ คือมีไว้สำหรับรองรับในส่วน of ลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือ³⁷ อย่างไรก็ตาม การให้บริการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์นั้น ถือเป็นบริการด้านสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์อย่างหนึ่ง โดยมีหลักเกณฑ์ในการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ในการขอสินเชื่อประเภทอื่น เนื่องจากในการดำเนินการในหลายประเภทก็ต้องการหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ของลูกหนี้ เพื่อให้ตนเองเกิดความมั่นใจว่าหากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ตามสัญญา หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขในสัญญา เจ้าหนี้หรือผู้รับประโยชน์ยังมีสิทธิเรียกร้องให้ธนาคารชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้แน่นอน ด้วยเหตุที่ว่าธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือและมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงแน่นอนว่ามีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ ดังนั้น การให้บริการค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์จึงไม่ต่างอะไรกับการขอสินเชื่อที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปดังเช่น การกู้ยืม โดยต้องมีการประเมินอัตราเสี่ยงและวิธีการพิจารณาสินเชื่อ ประการแรก คือ วิเคราะห์ประวัติและฐานะทางการเงินของผู้ขอสินเชื่อ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการชำระหนี้คืนของผู้ขอสินเชื่อ ประการต่อมา วิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ เพื่อตรวจสอบดูว่าเป็นไปตามความเหมาะสมหรือไม่ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ วิเคราะห์ถึงความสามารถในการชำระหนี้คืนของผู้ขอสินเชื่อว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งพิจารณาได้จากรายได้และความแน่นอนของรายได้ของผู้ขอสินเชื่อ ประการสุดท้าย วิเคราะห์ถึงหลักประกันความเสี่ยงของธนาคารธนาคารผู้ให้สินเชื่อย่อมหาคาดหมายได้ว่าจะได้รับชำระหนี้คืนหรือไม่จากประวัติและความสามารถในการชำระหนี้คืนข้างต้น หากแต่ธนาคารจำเป็นต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนิน

³⁷ ภิเชก ชัยนิรันดร์, การบริหารสินเชื่อ, หน้า. 25.

กิจการของลูกหนี้ด้วย ดังนั้น หลักประกันที่ลูกค้าผู้ขอสินเชื่อให้ไว้แก่ธนาคารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับธนาคาร ทำให้ธนาคารไม่ต้องสูญเสียสินเชื่อที่ให้แก่ลูกค้าผู้ขอสินเชื่อไปในกรณีที่ผู้ขอสินเชื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้

2.6 ความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ที่มีการออกหนังสือค้ำประกัน

2.6.1 ผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ลำดับรอง

โดยปกติแล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 บัญญัติคุณสมบัติของผู้ค้ำประกันว่าเป็นบุคคลภายนอกสัญญา อันมิใช่ตัวเจ้าหนี้หรือตัวลูกหนี้ในสัญญาประธาน ลูกหนี้จึงทำสัญญาค้ำประกันตนเองไม่ได้ เพราะจะไม่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ ซึ่งการที่ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารพาณิชย์มีความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในฐานะลูกหนี้ชั้นที่สองเท่านั้น คือความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์เกิดเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ความรับผิดชอบของลูกหนี้ชั้นต้นจึงต่างกับความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน กล่าวคือ

1. ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้โดยตรงเนื่องจากเป็นผู้ก่อหนี้ขึ้น จึงต้องชำระหนี้ตามที่ตนได้ก่อไว้ ในขณะที่ผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลภายนอกและไม่ใช่ตัวลูกหนี้ ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจึงเป็นเรื่องผูกพันเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันจึงมีความรับผิดชอบแต่เพียงชั้นที่สอง ไม่มีความรับผิดชอบเป็นชั้นต้นเหมือนลูกหนี้ กล่าวคือ ความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ต่อเจ้าหนี้เป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากหนี้อีกอันหนึ่งต่างหากจากหนี้ของลูกหนี้ การที่ธนาคารพาณิชย์ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ จึงไม่ใช่เป็นการชำระหนี้แทนกัน หรือธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันไม่ใช่ตัวแทนของลูกหนี้ในการชำระหนี้ ซึ่งถ้ากรณีเป็นเรื่องตัวแทน

ชำระหนี้แทนตัวการแล้ว หนี้จะมีแต่เพียงอันเดียวคือหนี้ของตัวการที่ตัวแทนชำระแทน อีกประการหนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกันไม่ใช่ลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ตามความหมายดังบัญญัติไว้ในมาตรา 291 เพราะถ้าเป็นหนี้ร่วม หนี้อย่อมมีอยู่เพียงหนี้เดียวแต่มีหลายคนรับผิดชอบ ซึ่งเจ้าหนี้จะเรียกร้องให้คนใดคนหนึ่งใช้หนี้จนเต็มก็ได้ ส่วนหนี้มีผู้ค้าประกันนั้น มีหนี้ผูกพันลูกหนี้อยู่หนึ่ง กับผูกพันผู้ค้าประกันให้ต้องใช้เมื่อลูกหนี้ไม่ใช่อีกหนี้หนึ่ง ความสำคัญแตกต่างกันจึงอยู่ที่ว่าถ้าเป็นกรณีลูกหนี้ร่วม เมื่อเจ้าหนี้เรียกร้องเอาจากลูกหนี้ร่วมคนใดคนหนึ่ง ลูกหนี้ร่วมคนนั้นจะให้เจ้าหนี้ไปเรียกร้องเอาจากอีกคนหนึ่งก่อนไม่ได้ แต่ถ้ากรณีเป็นเรื่องผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันมีสิทธิจะให้เจ้าหนี้ไปเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ก่อนได้³⁸

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหนี้ มาตรา 194 บัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้” ดังนั้น ลูกหนี้จึงมีหน้าที่ต้องชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้จะปฏิเสธโดยอดเอื้อนหรือบ่ายเบี่ยงว่าตนจะไม่ชำระหนี้ไม่ได้ แต่กรณีของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันที่มีความรับผิดชอบเพียงชั้นที่สอง กฎหมายได้ให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกัน ดังนี้

ก. สิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน กล่าวคือ เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้อยู่ที่ไหน

ข. สิทธิที่จะเรียกให้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน ถ้าผู้ค้าประกันพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีทางที่จะชำระหนี้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้จะไม่เป็นการยาก

³⁸ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวน จำหน่าย (กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์, 2525), หน้า 11.

ค. ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกัน เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ เจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน

สิทธิของผู้ค้ำประกันดังกล่าวเป็นสิทธิพิเศษที่ผู้ค้ำประกันจะใช้สิทธิหรือไม่ก็ได้ แต่กรณีการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันจะมีข้อตกลงสละสิทธิสามประการดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุให้เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ทันที

2.6.2 การตีความสัญญาค้ำประกันต้องตีความเป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน

เมื่อผู้ค้ำประกันตกลงยินยอมเข้าผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันแล้ว สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของผู้ค้ำประกันย่อมตกอยู่ภายใต้ข้อสัญญาและข้อกำหนด ดังนั้น หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจากสัญญาค้ำประกัน ศาลซึ่งมีหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทดังกล่าว จึงต้องนำหลักการตีความกฎหมายและการตีความข้อสัญญามาใช้บังคับประกอบการพิจารณาด้วย

2.6.2.1 การตีความกฎหมาย

การตีความกฎหมาย หมายถึง การค้นหาความหมายของกฎหมายที่มี
ถ้อยคำไม่ชัดเจนแน่นอน คือ กำกวมหรือมีความหมายได้หลายทาง เพื่อหยั่งทราบว่าถ้อยคำของ
บทบัญญัติของกฎหมายว่ามีความหมายอย่างไร³⁹

เหตุที่ต้องมีการตีความกฎหมาย เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายนั้น
ประกอบขึ้นมาจากถ้อยคำที่เป็นสื่อกลางในการสื่อสารของบุคคล โดยถ้อยคำซึ่งประกอบกันเป็น
บทบัญญัติของกฎหมายนั้นมักจะมีข้อจำกัดในตัวเอง ในบางกรณีถ้อยคำบางคำอาจมีความหมายได้
หลายนัย ถ้อยคำบางคำอาจมีความหมายเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท และถ้อยคำบางคำอาจมีทั้ง
ความหมายธรรมดาและความหมายเฉพาะ⁴⁰ ในกรณีที่ถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษรชัดเจน
อยู่แล้วย่อมไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย แต่ในกรณีที่ความหมายของถ้อยคำในกฎหมาย
ลายลักษณ์อักษรไม่แน่นอนก็ดี เคลือบคลุมก็ดี อาจจะมีกรณีพิพาทในปัญหาเกี่ยวกับการตีความ
ถ้อยคำนั้น ๆ ได้⁴¹ ยิ่งไปกว่านั้น กฎหมายที่บัญญัติขึ้นส่วนใหญ่ก็มักจะบัญญัติด้วยถ้อยคำที่มี
ความหมายกว้างขวางเพื่อให้มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบ่อยครั้ง⁴²
ด้วยเหตุนี้ การตีความกฎหมายจึงเป็นเครื่องมือช่วยให้นักกฎหมายค้นหาความหมายที่ถูกต้องของตัว
บทกฎหมายนั้น ๆ เพื่อความถูกต้อง เป็นธรรม และเหมาะสม

³⁹ หยุด แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), หน้า. 118.

⁴⁰ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, แนวคิดในการตีความกฎหมายไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2548), หน้า. 1.

⁴¹ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า. 6.

⁴² ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, แนวคิดในการตีความกฎหมายไทย, หน้า. 2.

หลักการพื้นฐานในการตีความของกฎหมายไทยปรากฏอยู่ในมาตรา 4 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วย บทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ” บทบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า การใช้กฎหมายบังคับไม่ว่าจะในชั้นตอนใด ๆ ซึ่งรวมถึงการตีความกฎหมายด้วยนั้น จะต้องพิจารณาทั้งตัวอักษรและความมุ่งหมาย ซึ่งความมุ่งหมายดังกล่าว ก็คือ สิ่งที่นักกฎหมายส่วนใหญ่เรียกว่า “เจตนารมณ์ของกฎหมาย” นั่นเองดังนั้น การตีความกฎหมายจึงต้องพิจารณาทั้งตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าสิ่งใดมีความสำคัญกว่ากัน อย่างไรก็ตามประเทศไทยซึ่งใช้ระบบประมวลกฎหมายแต่ได้ยึดถือหลักการตีความกฎหมายตามระบบกฎหมายอังกฤษ ศาลอังกฤษมีหลักการตีความกฎหมายที่ยึดถือตัวอักษรเป็นสำคัญยิ่งไปกว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ก็เนื่องจากที่มาของกฎหมายมาจากคำพิพากษาของศาล ซึ่งถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไปในระบบอังกฤษ ส่วนกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติถือเป็นเพียงข้อยกเว้นของกฎหมายที่เกิดจากคำพิพากษาของศาลเท่านั้น นอกจากนี้ ศาลอังกฤษมักจะตีความกฎหมายตรงกันข้ามกับหลักการตีความกฎหมายในระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย ซึ่งจะตีความโดยคำนึงถึงตัวอักษรและเจตนารมณ์ของกฎหมายไปพร้อมกัน เพื่อให้กฎหมายลายลักษณ์อักษรซึ่งเป็นที่มาของกฎหมายที่สำคัญที่สุดสามารถใช้บังคับแก่กรณีได้อย่างรอบคอบและเหมาะสมที่สุดเท่าที่สามารถจะกระทำได้⁴³ การตีความกฎหมายโดยทั่วไปจึงแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ

---

⁴³ Ibid. p. 2-4.

(1) **การตีความตามตัวอักษร** เป็นการพิจารณาความหมายของกฎหมาย

จากตัวบทกฎหมายนั้น ซึ่งแยกออกได้เป็น 3 ประการ⁴⁴ คือ

ก. กรณีใช้ภาษาสามัญ เมื่อใดคำในตัวบทกฎหมายใช้คำซึ่งเป็นภาษาสามัญที่ใช้อยู่กันทั่วไป ก็ให้เข้าใจตามความหมายที่เข้าใจกันอยู่ตามธรรมดาทั่วไป เช่น กรณีของ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1288/2508⁴⁵

ข. กรณีใช้ภาษาทางวิชาการหรือภาษาเทคนิค เมื่อใดคำในตัวบทกฎหมายใช้คำเป็นภาษาทางวิชาการหรือภาษาเทคนิค ก็ต้องถือความหมายตามที่เข้าใจกันในวงวิชาการนั้น

ค. กรณีที่กฎหมายได้ให้บทนิยามความหมายไว้ ในกรณีกฎหมายประสงค์ให้คำที่ใช้ในกฎหมายมีความหมายต่างไปจากความหมายที่เข้าใจกันทั่วไป กฎหมายก็จะมีบทนิยามความหมายของคำนั้น ๆ ไว้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญานิยามของคำว่า “อาวุธ” ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴⁴ มานิตย์ จุมปา, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า. 101-103.

⁴⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 1288/2508 ฟ้องกล่าวว่า จำเลยบังอาจขับรถแข่งรถเมล์โดยฝ่าฝืนป้ายห้ามแข่งของเจ้าพนักงานที่ติดตั้งไว้ เป็นเหตุให้ชนรถเมล์เสียหายและหมุดคอสะพานเสียหาย ทางพิจารณาได้ความว่าจำเลยขับรถสวนกับรถเมล์เหลืองแล้วเกิดชนกันเสียหาย ดังนี้ เมื่อตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ไม่มีบทวิเคราะห์ศัพท์คำว่า "แข่ง" ไว้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 คำว่า "แข่ง" หมายความว่าถึงกิริยาที่แทรกหรือเสียด ซึ่งหมายความว่า เบียดเข้าไป หรือเสียดไป เมื่อไม่มีบทกฎหมายบัญญัติความหมายไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ ก็ต้องตีความตามความหมายธรรมดาคือหมายถึงถึงกิริยาแทรกหรือเสียดคือเบียดเข้าไปหรือเสียดไป ตามฟ้องของโจทก์จึงมีความหมายไปในทางที่ว่า ขับรถเสียดหรือแทรกรถเมล์ได้ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในทางที่เล่นขิ้นหน้าหรือสวนกัน จะตีความหมายว่า แข่ง หมายถึงขับรถขิ้นหน้าแต่อย่างเดียวดังที่จำเลยโต้เถียงขิ้นมาหาได้ไม่และตามฟ้องที่บรรยายมาก็แสดงให้เห็นอยู่ว่า รถทั้งสองคันมุ่งหน้าไปคนละทางจะสวนกัน ข้อเท็จจริงในการพิจารณาจึงเรียกไม่ได้ว่าแตกต่างกับฟ้อง.

(2) การตีความตามเจตนารมณ์

ศาสตราจารย์ธานีทร กฤษฎิเชียร ได้ให้ความหมายเจตนารมณ์ของกฎหมาย ว่าหมายความว่าถึง เจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติในขณะที่ตรากฎหมาย หรือหมายความว่ากฎหมายแต่ละฉบับมีเจตนารมณ์เป็นของตนเองเป็นเอกเทศต่างหากจากเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งหากจะถือว่ากฎหมายแต่ละฉบับมีเจตนารมณ์ของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติในขณะที่ตรากฎหมายน่าจะเหมาะสมกับระบบกฎหมายในประเทศไทย เพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับใช้ได้เหมาะสมแก่กาลเวลาและสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนไป มิฉะนั้นกฎหมายแต่ละฉบับจะใช้ได้เ็นขอบเขตที่จำกัดอย่างยิ่งและอาจทำให้กฎหมายล่งสมัยไปอย่างรวดเร็ว

เจตนารมณ์ของกฎหมายนี้มีปัญหาว่าจะค้นหาจากที่ใด ซึ่งในเรื่องนี้มีอยู่ 2 ทฤษฎี⁴⁶ คือ

1. ทฤษฎีอำเอจิต (Subjective Theory) ซึ่งถือว่าจะค้นพบเจตนารมณ์ของกฎหมายจากเจตนาของผู้บัญญัติกฎหมายนั้นเองในทางประวัติศาสตร์ เช่น พิจารณาต้นร่างกฎหมายนั้น รายงานการประชุมพิจารณาร่างกฎหมายนั้นที่คณะกรรมการกฤษฎีกา และในชั้นคณะกรรมการธิการของรัฐสภา ตลอดจนคำอภิปรายในรัฐสภา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้เห็นว่า ที่บทกฎหมายใช้ถ้อยคำเช่นนั้นเป็นเพราะผู้บัญญัติกฎหมายมีเจตนารมณ์อย่างไร

⁴⁶ หยุด แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, หน้า. 121.

2. ทฤษฎีอำเภอกาณณ์ (Objective Theory) ซึ่งเห็นว่าไม่ต้องค้นหาเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายในทางประวัติศาสตร์ แต่ต้องค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายนั่นเอง กล่าวคือ เป็นการค้นคว้าว่าบทกฎหมายนั้นมีความมุ่งหมายอย่างไร เป็นการตีความหมายโดยคำนึงถึงคุณค่าแห่งคำพิพากษา โดยบทกฎหมายยังมีถ้อยคำอยู่ตามเดิม แต่อาจนำบทกฎหมายนั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าในการพาณิชย์และในทางวิชาการ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้เท่าที่ถ้อยคำของกฎหมายจะเปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้ การตีความตามทฤษฎีอำเภอกาณณ์จึงทำให้กฎหมายไม่อยู่นิ่งอยู่กับที่ แต่ก้าวหน้าต่อ ๆ ไป และทำให้กฎหมายทันสมัยอยู่เสมอ เช่น แม้กฎหมายจะได้บัญญัติก่อนหน้าที่จะมีวิทยุโทรทัศน์ ก็สามารถนำกฎหมายนั้นมาใช้แก่การทำสัญญาทางวิทยุโทรทัศน์โดยการตีความในกฎหมายได้

การบัญญัติกฎหมายนั้นย่อมมีความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าบัญญัติขึ้นโดยมีเหตุผลมาจากอะไร หากว่าถ้อยคำในบทบัญญัติกฎหมายมีความชัดเจนอยู่แล้วย่อมไม่เกิดปัญหา แต่หากว่าถ้อยคำในตัวบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้นไม่ชัดเจนหรือเคลือบคลุม ก็มีความจำเป็นต้องแสวงหาความหมายที่แท้จริงของตัวบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้น วิธีการหนึ่งคือค้นหาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจนนั้นบัญญัติขึ้นโดยมีที่มาหรือมีเหตุผลมาจากสิ่งใดเพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

เมื่อประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมาย หลักการตีความกฎหมายจึงควรจะยึดถือตามประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย โดยคำนึงถึงตัวบทกฎหมายและเจตนารมณ์ไปด้วยกัน ซึ่งจะทำให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายของไทยมากขึ้น ดังนั้น การตีความกฎหมายจึงควรคำนึงถึงตัวบทกฎหมาย และเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายในการบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ รวมทั้ง

สภาพบ้านเมือง และข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละคดี เพื่อคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เหมาะสม ถูกต้อง และเป็นธรรม

2.6.2.2 การตีความสัญญา

การตีความสัญญา มีหลักในการตีความแตกต่างจากการตีความกฎหมาย บางประการ สิ่งสำคัญในการตีความสัญญาก็คือ เมื่อข้อความในสัญญาชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่ต้องมีการตีความสัญญานั้น ตรงกันข้าม ถ้าสัญญานั้นมีข้อความเคลือบคลุมก็ต้องมีการแสวงหาเจตนารมณ์ที่แท้จริงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายให้ได้ เจตนารมณ์ของคู่สัญญานี้โดยปกติได้แก่ เจตนารมณ์ที่แท้จริงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายในขณะที่ทำสัญญานั้นเอง แต่ก็มีบางกรณี ศาลอาจพิจารณาการปฏิบัติของคู่สัญญาที่มีต่อกันภายหลังจากที่ทำสัญญานั้นแล้วเพื่อแสวงหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญาในขณะที่ทำสัญญานั้น หรือเพื่อที่จะแสวงหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญาในขณะทำสัญญาว่า มีความประสงค์ที่จะเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดบ้าง ในการแสวงหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญานั้น โดยปกติก็แสวงหาจากตัวสัญญานั้นเองถ้าทำได้ แต่หากทำไม่ได้ ก็ต้องหาเจตนารมณ์ทางอื่น ซึ่งต้องถือว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง เมื่อได้ข้อเท็จจริงมาเป็นประการใดแล้วจึงปรับเข้ากับการตีความนั้นอีกชั้นหนึ่ง การปรับข้อเท็จจริงเข้ากับการตีความถือว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่พึงสังเกตว่าในการตีความสัญญาบางประเภท คู่ความจะนำสืบพยานบุคคลเพื่อหักล้าง หรือเปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสารไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 ซึ่งมีอยู่เป็นอันมากที่จำเป็นต้องพิจารณาประกอบ นอกจากจะถือว่าเจตนารมณ์ของคู่กรณีเป็นสำคัญแล้ว จะต้องพิจารณาด้วยว่า สัญญานั้นมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ ซึ่งแม้คู่ความจะไม่ยกขึ้นต่อสู้ ศาลก็วินิจฉัยเองได้

และถือว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ⁴⁷ ดังนั้น การตีความสัญญาจึงต้องพิจารณาทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญานั้น ๆ และพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในขณะทำสัญญาด้วยว่ามุ่งหมายให้สัญญานั้นเป็นไปในทิศทางใด

สำหรับหลักการตีความสัญญานั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้บัญญัติไว้กว้าง ๆ ในมาตรา 368 ว่า “สัญญานั้นท่านให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย” และเนื่องจากสัญญาเป็นนิติกรรมชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาของคู่สัญญา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักในการตีความการแสดงเจตนาตามมาตรา 171 ด้วย คือ “ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้พึงเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษร” โดยแบ่งเป็น 2 ทฤษฎี⁴⁸ ดังนี้

(1) ทฤษฎีการตีความในทางอัตวิสัย (Subjective Theory) ซึ่งเป็นการตีความที่มุ่งค้นหาความหมายของสัญญาจากตัวผู้ทำสัญญาเอง ก็คือจากเจตนาที่มีร่วมกันของคู่สัญญา ซึ่งอาจหมายถึงการตีความตามหลักสุจริต และการตีความตามตัวอักษรเพื่อหาความหมายหรือเป้าหมายของคู่สัญญาในความสัมพันธ์กับชนิดของสัญญาหรือกับสถานที่ที่สัญญาเกิด ทั้งนี้ อาจจะได้คำนึงถึงความประพุดติหรือการปฏิบัติของคู่สัญญาไม่ว่าในขณะที่ทำสัญญา หรือภายหลังจากการทำสัญญาแล้วและพิจารณาข้อความของสัญญาทั้งฉบับมิใช่เพียงบางข้อมาประกอบการพิจารณาด้วย

(2) ทฤษฎีการตีความทางภาวะวิสัย (Objective Theory) ซึ่งเป็นการตีความที่มุ่งหาความหมายของสัญญาจากสภาพหรือข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่แน่นอนที่อยู่นอกเหนือตัว

⁴⁷ ธานินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, หน้า. 525-526.

⁴⁸ ศนันทกรณ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2557), หน้า. 380.

ผู้ทำสัญญา และจะใช้การตีความตามทฤษฎีนี้ก็ต่อเมื่อมีการตีความตามทฤษฎีแรกยังไม่ให้ความหมายที่กระจ่างชัด สำหรับการตีความทางภาวะวิสัยนี้มุ่งเน้นจุดช่วงเวลาที่ได้มีการตีความ เพราะมิได้มุ่งประสงค์จะหาความหมายของสัญญาจากเจตนาของคู่สัญญา แต่เพราะการตีความแบบนี้มุ่งหมายที่จะให้ความหมายแก่สัญญาที่มีอยู่แล้ว ซึ่งอาจตีความโดยอาศัยหลักการรักษาสัญญา หมายถึงการตีความเพื่อพยายามรักษานิติสัมพันธ์ตามสัญญาไว้มากกว่าที่จะตีความเพื่อทำลายนิติสัมพันธ์นั้นเสีย

ดังนั้น การตีความสัญญาจึงต้องคำนึงถึงหลักสุจริตของคู่สัญญาประกอบด้วย ซึ่งความจริงเป็นหลักทั่วไปและหลักพื้นฐาน มีความสำคัญและเป็นหัวใจของกฎหมายแพ่ง จึงถือได้ว่าเป็นหลักทั่วไปที่บุคคลได้ยอมรับและนำมาใช้ปฏิบัติต่อกัน เพื่อนำมาปรับใช้ระหว่างคู่สัญญาในหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายตามหลักนิติสัมพันธ์ (Privity of contract) เพื่อใช้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ใจ ความจริงใจ และความซื่อสัตย์ของแต่ละฝ่าย⁴⁹ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กล่าวไว้ในมาตรา 5 ว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี ท่านว่าบุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” โดยมีนักนิติศาสตร์ได้อธิบายหลักการในมาตรานี้ไว้หลายท่าน⁵⁰ เช่น

ดร.ปรีดี พนมยงค์ อธิบายว่า “ความสุจริต” เป็นหลักสำคัญของ ป.พ.พ. กล่าวคือ ความประพฤติของบุคคลในการใช้สิทธิและในการชำระหนี้ นั้น จำต้องจำกัดอยู่ภายในเขตแห่งความสุจริต

⁴⁹ ประสิทธิ์ โภทวีไลกุล, กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2554), หน้า. 155.

⁵⁰ Ibid. p. 133-135.

ศ.ดร.หยุด แสงอุทัย อธิบายว่า หลักสุจริต เป็นบทกฎหมายยุติธรรม (jus aequum) หมายความว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ทำให้ผู้พิพากษามีดุลพินิจบางประการที่จะวินิจฉัยให้ผลในทางกฎหมายอย่างไรอย่างหนึ่งเกิดขึ้น หรือบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งมิได้บังคับว่าผลในทางกฎหมายอย่างไรอย่างหนึ่งเกิดขึ้น หรือบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งมิได้บังคับว่าผลในทางกฎหมายอันใดอันหนึ่งจะต้องเกิดจากเหตุการณ์ที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างแคบ ๆ ทีเดียว บทกฎหมายที่ยุติธรรมเป็นบทบัญญัติให้ผู้พิพากษาพิจารณาพฤติการณ์เฉพาะเป็นกรณี ๆ ไป เพื่อจะได้มีคำพิพากษาโดยเจตน์จำนงที่ดี คือที่เป็นความยุติธรรม

ศ.ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ อธิบายว่า หลักกฎหมายสุจริตเป็นรากฐานของกฎหมายแห่งประเทศไทยทั้งระบบ จุดมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมโดยนำหลักมาตรฐานศีลธรรมทางสังคมมาเป็นกลไกควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคมทุก ๆ กรณีที่จะประพฤติปฏิบัติต่อกัน และการใช้สิทธิโดยสุจริตนี้เป็นมาตรฐานทั่วไปที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ให้เป็นเครื่องวัดความประพฤติของมนุษย์ในกรณีต่าง ๆ ว่าการกระทำเหล่านั้นอยู่ในกรอบที่ระบบกฎหมายนั้นจะสนับสนุนหรือประณามหรือไม่ มาตรฐานที่เป็นข้อความทั่วไปเรียกว่า ข้อความที่มีเนื้อหาไม่แน่ชัด (Unbestimmter Rechtsbegriff) เป็นบทบัญญัติที่เรียกว่า เป็นกฎหมายเพื่อความยุติธรรม อันไม่สามารถทำให้ความหมายกระจ่างแน่ชัดไว้ล่วงหน้าได้ ต้องรอให้ข้อพิพาทเกิดขึ้นก่อน โดยขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แวดล้อมของแต่ละคดี และท่านยังได้กล่าวต่อไปว่า “หลักความซื่อสัตย์และไว้วางใจเป็นหลักการทั่วไปที่ไม่อาจจะอธิบายให้ชัดเจนกระจ่างในรายละเอียดได้ทั้งหมด เพราะเป็นหลักการทางนามธรรมที่นับวันมีแต่จะคลี่คลายต่อไป”

ดร.กิตติศักดิ์ ปรกติ เห็นว่า หลักสุจริตเป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่ระบบกฎหมายปัจจุบันยอมรับและแม้ว่าจะไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยตรง นักกฎหมายก็อ้างสุจริตที่แฝงอยู่ในบทบัญญัติต่าง ๆ ได้

จากคำอธิบายข้างต้น การตีความสัญญาจึงต้องคำนึงถึงหลักสุจริตของคู่สัญญามาปรับใช้ด้วย แต่ต้องมีขอบเขตที่เหมาะสม ถูกต้องชอบธรรม เพื่อให้เกิดความยุติธรรมที่สูงสุดและแท้จริง ต้องไม่ใช่เป็นการใช้ดุลพินิจจนเกินขอบเขตอันเป็นการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ ดังนั้น ผู้พิพากษาจะต้องไม่ใช่หลักสุจริตในการตัดสินคดีพำหรือ จนไม่สามารถกำกับหรือควบคุมการใช้ดุลพินิจของตนได้⁵¹ เช่น การที่คู่สัญญาตาม project financial agreement ไม่ยอมจ่ายเงินให้คู่สัญญาอีกฝ่ายอันไม่ชอบด้วยเหตุผล หรือกระทำการหน่วงเหนี่ยวปฏิบัติการชำระเงิน เมื่อคู่สัญญาอีกฝ่ายไม่มีเงินก็ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างต่อไป เจ้าหนี้จึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิริบมัดจำและเรียกเบี้ยปรับ การที่เจ้าหนี้เป็นฝ่ายใช้สิทธิโดยไม่สุจริตในกรณีนี้กฎหมายจะไม่คุ้มครองผู้ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต⁵²

ตัวอย่างแนวคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับการตีความสัญญาโดยนำหลักสุจริตมาประกอบการวินิจฉัยคดี ได้แก่

คำพิพากษาฎีกาที่ 1687/2551 สรุปข้อเท็จจริงในคดีได้ดังนี้

⁵¹ Ibid. p. 145.

⁵² Ibid. p. 162.

ก. โจทก์ คือ บริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด ได้ทำสัญญา รับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพจากธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ซึ่งรวมถึง หนี้ของจำเลยนี้ด้วย จำนวน 18,439.80 บาท

ข. จำเลยเป็นสมาชิกบัตรเครดิตของธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) โดยจำเลยทำหนังสือยินยอมให้ธนาคารหักชำระหนี้จากบัญชีเงินฝากเพื่อชำระหนี้ของจำเลย ได้ทันทีภายในวันที่กำหนดให้ชำระหนี้ตามสัญญาและเงื่อนไขในการใช้บัตรเครดิต

ค. จำเลยนำบัตรเครดิตไปใช้ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2538 กำหนด ชำระเงินวันที่ 6 พฤศจิกายน 2538 ตามใบแจ้งยอดการใช้จ่ายบัตรเครดิต แต่ปรากฏว่าจำเลยนำเงิน มาชำระหนี้ให้ธนาคารเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2539 จำนวน 5,000 บาท แล้วค้างชำระหนี้

ง. ต่อมาเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2541 ธนาคารหักเงินจากบัญชีเงินฝากเพื่อ ชำระหนี้บัตรเครดิตของจำเลย จำนวน 6.68 บาท และวันที่ 29 กันยายน 2541 หักชำระหนี้ อีก จำนวน 1,000 บาท แต่ได้เงินไม่พอชำระหนี้

คดีนี้ศาลฎีกาเห็นว่า ครบกำหนดชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตวันที่ 6 พฤศจิกายน 2538 หลังจากนั้นไม่ปรากฏว่าธนาคารยอมให้จำเลยใช้บัตรเครดิตอีก แสดงว่าธนาคาร กับจำเลยถือว่าสัญญาที่มีต่อกันเป็นอันสิ้นสุดลงในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2538 ธนาคารยอมบังคับสิทธิ เรียกร้องของตนได้ตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน 2538 แต่จำเลยนำเงินมาชำระให้ธนาคารวันที่ 10 กรกฎาคม 2539 จำนวน 5,000 บาท อันเป็นการรับสภาพหนี้ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงและเริ่ม นับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่ดังกล่าว ซึ่งจะครบกำหนดอายุความ 2 ปี ในวันที่ 10 กรกฎาคม 2541 การ ที่ธนาคารนำเงินจำนวน 6.68 บาท จากบัญชีออมทรัพย์ของจำเลยมาหักชำระหนี้บัตรเครดิตเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2541 หลังจากจำเลยผิดนัดชำระหนี้ในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2538 โดยปล่อยให้ผ่าน

ไปถึง 2 ปีเศษ และคิดดอกเบี้ยกับค่าเบี้ยปรับชำระหนี้ล่าช้าตลอดมา นอกจากจะเป็นการไม่ใช้สิทธิของธนาคารตามข้อตกลงในสัญญาแล้ว ยังเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่า ธนาคารอาศัยสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นช่องทางให้ธนาคารได้รับประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยได้ดอกเบี้ยและค่าเบี้ยปรับชำระหนี้ล่าช้าระหว่างนั้นและเพื่อให้อายุความสะดุดหยุดลง โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รับ ย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตาม ป.พ.พ. มาตรา 5 จึงไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 (1)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 676/2536 สรุปข้อเท็จจริงในคดีได้ดังนี้

ก. โจทก์ คือ กรมศุลกากร มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร ส่วนจำเลยคือ บริษัท เซาท์เอเชียไฟเบอร์ จำกัด

ข. เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2524 จำเลยได้นำสินค้าเส้นใยดิบโพลีเอสเตอร์จากไต้หวันเข้ามาในราชอาณาจักร โดยยื่นใบขนสินค้าขาเข้าและแบบแสดงรายการการค้า จำนวน 2 รายการ ได้แก่ รายการแรก คือ เลขที่ ซี 104-00530 สำแดงราคาสินค้าเป็นเงิน 1,662,907.72 บาท และรายการที่สอง คือ เลขที่ ซี 114-00396 สำแดงราคาสินค้าเป็นเงิน 964,950 บาท ซึ่งจำเลยได้นำสินค้านี้เข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อผลิต ผสม ประกอบหรือบรรจุ เพื่อส่งออกไปเมืองต่างประเทศซึ่งจำเลยจะได้รับคืนอากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 มาตรา 19 ทวิ

ค. เจ้าพนักงานของโจทก์ไม่เชื่อว่าราคาที่จำเลยสำแดงจะเป็นราคาอันแท้จริงในท้องตลาดจึงให้จำเลยวางประกันค่าภาษีอากร จำเลยจึงให้ธนาคารแหลมทอง จำกัด คำ

ประกันการชำระค่าภาษีอากรตามใบขนสินค้าขาเข้าและแบบแสดงรายการการค้ารายการแรกเป็นเงิน 908,000 บาท และรายการที่สองเป็นเงิน 525,000 บาท จากนั้นจึงตรวจปล่อยสินค้าให้จำเลยรับไป

ง. ต่อมาเจ้าพนักงานของโจทก์ตรวจพบว่าจำเลยนำสินค้านี้ไปใช้ในการผลิต ผสม ประกอบ หรือบรรจุเพื่อส่งออกไปเมืองต่างประเทศภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันนำเข้าเพียงบางส่วน ดังนั้นจำเลยจึงมีหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าภาษีอากรสำหรับสินค้าส่วนที่ไม่ได้นำไปผลิต ผสม ประกอบหรือบรรจุเพื่อส่งออกไปเมืองต่างประเทศ เจ้าพนักงานของโจทก์จึงได้ประเมินภาษีอากรตามใบขนสินค้าขาเข้า และแบบแสดงรายการการค้าดังกล่าวแล้วแจ้งการประเมินให้จำเลยทราบและแจ้งให้ธนาคารแหลมทอง จำกัด ผู้ค้าประกันชำระค่าภาษีอากรตามที่ประเมิน

จ. ธนาคารแหลมทอง จำกัด ได้นำเงินตามที่ค้าประกันไว้ไปชำระให้แก่โจทก์ แต่จำนวนเงินไม่คุ้มกับค่าภาษีอากรและเงินเพิ่ม เจ้าพนักงานของโจทก์จึงแจ้งให้จำเลยชำระค่าภาษีอากรส่วนที่ยังขาด แต่จำเลยไม่ชำระ

ฉ. จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การว่า จำนวนเงินค่าภาษีอากรที่โจทก์ประเมินเป็นจำนวนเงินต่ำกว่าที่ธนาคารแหลมทอง จำกัด ค้าประกันอยู่มาก แต่โจทก์หาได้แจ้งให้ธนาคารแหลมทอง จำกัด นำเงินค่าภาษีอากรตามที่ค้าประกันไว้ไปชำระภายในกำหนดเวลาที่จำเลยจะต้องชำระไม่ ทั้งนี้เพราะโจทก์จะได้คิดเงินเพิ่มอากรขาเข้าและค่าธรรมเนียมพิเศษเงินเพิ่มภาษีการค้าและภาษีบำรุงเทศบาลซึ่งส่อเจตนาที่ไม่สุจริต และในหนังสือแจ้งการประเมินหาได้กำหนดเวลาให้จำเลยต้องชำระแต่อย่างใด นอกจากนั้นโจทก์ยังได้มีหนังสือแจ้งให้จำเลยชำระค่าภาษีอากรพร้อมเงินเพิ่มภายใน 10 วัน นับแต่วันได้รับแจ้งซึ่งเป็นการให้เวลาน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หนังสือแจ้งการประเมินที่เรียกเก็บเงินเพิ่มอากรขาเข้าในอัตราร้อยละ 20 จึงเป็นหนังสือแจ้งการประเมินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลภาษีอากรกลางพิพากษาให้จำเลยชำระค่าภาษีอากรพร้อมเงินเพิ่ม
อากรขาเข้าและค่าธรรมเนียมพิเศษของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จำเลยอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาว่า การที่จำเลยมีธนาคารค้ำประกันนี้ค่าภาษี
อากรเท่ากับจำเลยวางเงินสดค้ำประกัน โจทก์สามารถเรียกเก็บได้ทันที ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นโจทก์ก็ไม่
อาจเรียกเก็บเงินเพิ่มร้อยละ 20 จากจำเลยได้ เพราะวงเงินค้ำประกันสูงกว่านี้ค่าภาษีอากรที่โจทก์
ประเมินมาก การกระทำของโจทก์จึงเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต

ศาลฎีกาแผนกภาษีอากรวินิจฉัยว่า ในกรณีที่ผู้นำของเข้ามาใน
ราชอาณาจักรไม่ว่าจะเป็นผู้ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมศุลกากรให้คืนเงินอากรขาเข้าตาม
พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 มาตรา 19 ทวิ หรือไม่ก็ตาม จะนำของไปจากอารักขา
ของศุลกากรแล้ว ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรจนครบถ้วนเสียก่อน เว้นแต่จะได้อำนาจประกันค่าอากร
ไว้ต่ออธิบดีกรมศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 40 และมาตรา 112 การ
วางประกันดังกล่าวกระทำได้ 2 วิธี คือ วางเงินไว้เป็นประกัน กับการนำหนังสือค้ำประกันของ
กระทรวงการคลังหรือธนาคารมาวางเป็นประกัน ในกรณีวางเงินเป็นประกัน ถ้าผู้นำของเข้าไม่ชำระ
ค่าอากรขาเข้า ภาษีการค้าและภาษีบำรุงเทศบาลตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินและแจ้งให้
ทราบภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งและเงินที่วางประกันไว้คุ้มกับค่าอากรที่พนักงาน
เจ้าหน้าที่ประเมินแล้ว ก็ให้เก็บเงินประกันดังกล่าวเป็นค่าอากรตามจำนวนที่ประเมินได้ทันที และให้
ถือเสมือนว่าผู้นำของเข้าได้ชำระเงินอากรที่ได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ตาม
มาตรา 112 ทวิ วรรค 2 แต่กรณีนำหนังสือค้ำประกันของกระทรวงการคลังหรือธนาคารวางเป็น
ประกัน มิได้มีบทบัญญัติมาตราใดแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 บัญญัติให้มีผลเช่นเดียวกับ

การวางเงินประกันดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ในกรณีที่จำเลยไม่นำสินค้าที่นำเข้ามาทั้งหมดไปใช้ในการผลิต ผสม ประกอบหรือบรรจุเพื่อการส่งออกไปยังเมืองต่างประเทศภายในกำหนด 1 ปี จำเลยก็ไม่มีสิทธิที่จะได้รับคืนอากรขาเข้า และเป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องนำอากรขาเข้าตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินไว้ไปชำระ มิใช่เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องติดตามทวงถามให้จำเลยชำระค่าอากรดังกล่าว ทั้งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ก็มีได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้ค้าประกันทันที และมีได้กำหนดระยะเวลาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามแต่อย่างใด พนักงานเจ้าหน้าที่ของโจทก์จึงเรียกให้ธนาคารผู้ค้าประกันชำระเงินได้ภายในอายุความเมื่อเรียกเก็บเงินจากธนาคารแล้วจำเลยไม่ชำระค่าอากรที่ขาดก็ย่อมต้องรับผิดชอบเงินเพิ่มตามกฎหมาย ดังนั้นการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของโจทก์ได้เรียกเก็บเงินจากธนาคารหลังจากแจ้งการประเมินให้จำเลยทราบ จึงหาเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่ การประเมินภาษีอากรของโจทก์ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

คำพิพากษานี้มีท่านพลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา หมายเหตุไว้ท้ายคำพิพากษา

ฎีกาว่า จำเลยซึ่งเป็นเอกชนมีกรณีพิพาทกับหน่วยงานของรัฐ มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การที่จำเลยมีหนังสือของธนาคารผู้ค้าประกันหน้าค่าภาษีอากรแล้ว ปัญหาที่ว่ากรมศุลกากรจะมีสิทธิเรียกเงินเพิ่มเติมอากรขาเข้าจากจำเลยได้หรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาได้วางหลักและขั้นตอนเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้ว แต่มีข้อพิงสังเกตว่า เมื่อไม่มีทบบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรเรียกเก็บเงินจากธนาคารทันที ทั้งมิได้กำหนดระยะเวลาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามเช่นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจปล่อยเวลาให้ล่วงเลยมาเป็นเวลาหลายปี จึงทวงถามย้อนก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐที่ควรจะได้รายรับเข้าคลังโดยเร็วกลับเนิ่นช้าไป ส่วนผู้นำเข้าเองก็มีภาระเสียเงินเพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็น เพราะอาจไม่เข้าใจขั้นตอนหรือหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายหรือเข้าใจว่าหลักทรัพย์ที่ธนาคารวางเป็นประกันนั้นเพียงพอแล้ว

ตามแนวคำพิพากษาฎีกาประกอบหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการวางประกันตามพระราชบัญญัติ
ศุลกากร ท่านผู้อ่านคงพอจะมองเห็นแล้วว่า กรณีการวางประกันค่าภาษีอากรเป็นเงินสดโดยตรงกับ
กรณีใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารวางเป็นประกัน มีมาตรการการเรียกเก็บภาษีแตกต่างกันอย่างไร
ส่วนกรณีใดจะมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันอย่างไรนั้น คงต้องพิจารณาจากประเภทของสินค้าที่นำเข้า
กิจการนั้นมีทุนมากน้อยแค่ไหนเห็นเพียงได้ด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น การตีความสัญญาจึงต้องคำนึงถึงหลักสุจริตของ
คู่สัญญาประกอบด้วย นอกจากนี้ คู่สัญญาจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาคหรือความเท่า
เทียมกันของคู่สัญญาด้วย เพราะการทำสัญญาเป็นการตกลงกันใช้เสรีภาพที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีเข้า
มาทำสัญญา ดังนั้น การตีความสัญญาจึงควรมีความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
หากสัญญาที่ทำกันนั้นเป็นสัญญาสำเร็จรูป แม้ว่าโดยปกติแล้วบุคคลทุกคนจะมีเสรีภาพในการทำ
สัญญา ตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา โดยรัฐจะไม่เข้าไปจำกัดอำนาจในการทำสัญญา
ของคู่สัญญาก็ตาม แต่ปัจจุบันมีกฎหมายคุ้มครองคู่สัญญาที่มีอำนาจในการต่อรองน้อยกว่า ซึ่งให้
ความสำคัญกับคู่สัญญาฝ่ายที่ต้องเสียเปรียบ หากข้อสัญญามีข้อสงสัยจึงจำเป็นต้องตีความ กฎหมาย
จึงกำหนดให้ตีความให้เป็นคุณแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น โดยให้
อำนาจศาลมีดุลพินิจในการตรวจสอบความไม่เป็นธรรมเฉพาะสัญญาบางประเภทเท่านั้น

2.6.2.3 การตีความสัญญาค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ความรับผิดชอบอยู่แก่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็น
บุคคลภายนอกในมูลหนี้เดิมแต่เพียงฝ่ายเดียว เสมือนไม่มีส่วนได้เสียในมูลหนี้เดิมเลย เมื่อผู้ค้ำประกัน

เป็นผู้มีแต่ส่วนเสียในมูลหนี้ที่เข้าค้ำประกัน การตีความและการบังคับใช้กฎหมายกับสัญญาค้ำประกัน จึงมักตีความและบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

(1) สัญญาค้ำประกันต้องตีความโดยเคร่งครัด

เมื่อเจตนารมณ์ของกฎหมายค้ำประกันแต่เดิมมุ่งคุ้มครองผู้ค้ำประกันมิให้ต้องรับผิดชอบมากเกินไป จึงมีการตีความและบังคับใช้กฎหมายค้ำประกันโดยเคร่งครัด เนื่องด้วยสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ก่อความรับผิดชอบแก่ผู้ค้ำประกันแต่เพียงฝ่ายเดียว ผู้ค้ำประกันไม่มีส่วนได้ในหนี้ที่เข้าค้ำประกันเลย เป็นเพียงผู้ที่ยอมผูกพันตนเข้ารับผิดชำระหนี้แทนลูกหนี้ด้วยความเอื้อเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้เสียเป็นส่วนใหญ่ กฎหมายจึงมุ่งคุ้มครองผู้ค้ำประกันทำให้การตีความและการบังคับใช้กฎหมายตามคำพิพากษาจึงได้วางแนวทางเพื่อปกป้องมิให้ผู้ค้ำประกันต้องรับภาระความรับผิดชอบมากกว่าที่ควรจะเป็น เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 199/2545 สัญญาค้ำประกันไม่มีการลงวันเดือนปี และไม่ระบุวงเงินที่ค้ำประกัน โดยเว้นว่างช่องที่จะต้องกรอกรายละเอียดต่าง ๆ ของสัญญาไว้ทั้งหมด สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว การตีความจึงต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด แม้ผู้ค้ำประกันเป็นผู้ลงลายมือชื่อในสัญญาค้ำประกัน โดยระบุนามใช้นี้สินทั้งหมดของลูกหนี้ เมื่อสัญญาค้ำประกันไม่กำหนดจำนวนเงินที่จะค้ำประกันไว้ จึงเป็นเอกสารไม่สมบูรณ์และไม่อาจอนุมานได้ว่าผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบในจำนวนหนี้เท่าใด ผู้ค้ำประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน เป็นต้น

(2) กรณีที่มีข้อสงสัยต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน

เนื่องด้วยผู้ค้าประกันเป็นบุคคลภายนอกและไม่ใช่ตัวลูกหนี้ ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันจึงเป็นเรื่องผูกพันเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ในการตีความความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ศาลย่อมตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ค้าประกัน เพื่อมิให้ต้องรับภาระมากเกินไป⁵³ ดังนั้น เมื่อในสัญญาผู้ค้าประกันมีข้อสงสัยว่าผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามสัญญาผู้ค้าประกันหรือไม่ คำพิพากษาฎีกาในหลาย ๆ คดี ที่ปรากฏจึงต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้าประกัน ทั้งนี้สาเหตุมาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ค้าประกันมิให้ต้องรับผิดชอบมากเกินไป เจ้าหนี้มักให้ผู้ค้าประกันทำสัญญาที่ไม่กำหนดขอบเขตของการทำสัญญาผู้ค้าประกันให้ชัดเจน มักกำหนดข้อสัญญาให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบแบบครอบคลุม ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้าประกันหรือเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่เจ้าหนี้มักให้ผู้ค้าประกันลงลายมือชื่อเพื่อรับผิดชอบในมูลหนี้ของลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง ผู้ค้าประกันที่เป็นประชาชนทั่วไปที่เข้าทำสัญญาผู้ค้าประกันเพียงเพราะช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้ต้นสนธิสนมและคุ้นเคยด้วยเท่านั้น ย่อมไม่มีความรู้ความเข้าใจในสัญญาผู้ค้าประกัน จึงเกิดความรับผิดชอบมากเกินไปจนความจำเป็น การตีความสัญญาผู้ค้าประกันจึงต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้าประกัน เพราะมีแต่ส่วนเสียในมูลหนี้ที่เข้าผู้ค้าประกัน

---

⁵³ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยผู้ค้าประกัน จำนวน จำนนำ, หน้า. 11.

บทที่ 3

หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันและสถานะของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันในประเทศไทยและต่างประเทศ

3.1 หลักกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการทำคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกัน

การทำคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างลูกค้ำผู้มีคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันกับธนาคารพาณิชย์ผู้รับคำขอจากลูกค้ำเพื่อออกหนังสือค้ำประกัน โดยถือว่าลูกค้ำเป็นลูกหนี้ และธนาคารพาณิชย์ที่ออกหนังสือค้ำประกันอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ ดังนั้น หลักกฎหมายที่นำมาบังคับใช้เกี่ยวกับคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันจึงเป็นเรื่องนิติกรรมสัญญา และหนี้อันเกิดจากการออกหนังสือค้ำประกันโดยเฉพาะ ซึ่งต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะนิติกรรมสัญญาและหนี้มาใช้บังคับโดยตรง เนื่องจากคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันเป็นความตกลงกันระหว่างลูกค้ำกับธนาคารพาณิชย์ โดยลูกค้ำผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันแสดงเจตนาว่าตนประสงค์จะให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้เพื่อนำไปเป็นหลักประกันต่อบุคคลที่ตนประสงค์จะทำธุรกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย หากธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ตามความประสงค์ของลูกค้ำ การแสดงเจตนาสนองรับตกลงออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำดังกล่าวก่อให้เกิดสัญญาระหว่างลูกค้ำและธนาคาร คำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจะมีผลบังคับแก่คู่สัญญาตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา คู่สัญญาต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ตนแสดงเจตนาออกมา มิฉะนั้นแล้วจะมีผลบังคับตามกฎหมาย หากอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะหนี้

สำหรับกรณีนี้ หากธนาคารได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแทนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ก็มีหน้าที่จะต้องผูกพันรับผิดชอบชำระหนี้ต่อธนาคารตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันต่อไป

3.2 การกำหนดข้อสัญญาในคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันและการให้หลักประกัน รวมทั้งสิทธิของธนาคารพาณิชย์ภายหลังได้เข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้

การยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันย่อมมีข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันและธนาคารผู้รับคำขอจากลูกค้ำเพื่อออกหนังสือค้ำประกัน รายละเอียดที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันมีดังต่อไปนี้

3.2.1 คำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพื่อการชำระหนี้ที่ผู้ทำคำขอจะต้องชำระแก่เจ้าหนี้

การขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพื่อการชำระหนี้ที่ผู้ทำคำขอจะต้องชำระแก่เจ้าหนี้เป็นบริการอย่างหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ลูกค้ำที่ประสงค์จะเข้าทำสัญญากับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐก็ดี หรือหน่วยงานเอกชนก็ดี โดยให้ธนาคารเป็นผู้ค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันว่าหากลูกค้ำไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาที่ได้ทำไว้ ผู้รับหนังสือค้ำประกันสามารถเรียกร้องให้ธนาคารชำระหนี้แทนได้ ซึ่งธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันจะต้องชดใช้หนี้แทนลูกค้ำทันทีที่ผู้รับหนังสือค้ำประกันเรียกร้อง และติดตามเรียกเงินคืนจากลูกค้ำในภายหลัง ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา หรือภาระผูกพันต่าง ๆ ที่ลูกค้ำมีต่อผู้รับหนังสือค้ำประกัน ลูกค้ำสามารถนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารไปวางเป็นหลักประกันแทนหลักทรัพย์อื่น ๆ ได้ เช่น เงินสด

โฉนด หรือพันธบัตร เป็นต้น แต่ในบางกรณี บุคคลซึ่งเป็นผู้สัญญา กับลูกค้าผู้มาขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันนั้นประสงค์ให้ลูกหนี้ของตนนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาค้ำประกัน โดยไม่ยินยอมจะรับหลักทรัพย์อื่น ๆ มาเป็นประกัน หนังสือค้ำประกันของธนาคารจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการดำเนินธุรกิจบางชนิดตามที่ได้กล่าวในบทที่ 2 ว่ามีธุรกรรมใดบ้างที่มีการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน อย่างไรก็ตาม ข้อความในคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันนั้น ธนาคารมักจะเป็นผู้กำหนดข้อความในสัญญาขึ้น โดยรายละเอียดจะกล่าวถึงรายละเอียดของสัญญาทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นชื่อ/ที่อยู่ผู้ขอ ชื่อ/ที่อยู่ของลูกหนี้ ผู้รับหนังสือค้ำประกันหรือผู้รับประโยชน์เป็นใคร วัตถุประสงค์การค้ำประกัน จำนวนเงินค้ำประกัน ระยะเวลาค้ำประกัน และข้อความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่ผู้รับหนังสือค้ำประกันเรียกร้องแล้ว ลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันหรือผู้ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจะมีความรับผิดชอบตามข้อความในคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน ซึ่งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องจะได้กล่าวต่อไป

ไม่เพียงเท่านั้น หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารสามารถออกให้ได้มีทั้งกรณีการค้ำประกันหนี้ประธานที่มีอยู่แล้ว หรือการค้ำประกันหนี้ประธานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขดังนี้

1. การยื่นคำข้อออกหนังสือค้ำประกันสำหรับหนี้ประธานที่มีอยู่แล้วขณะทำ

สัญญา

ลูกค้าของธนาคารที่ประสงค์จะขอหนังสือค้ำประกันนั้น อาจยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันสำหรับหนี้ประธานที่เกิดขึ้นสมบูรณ์แล้วในขณะที่ยื่นคำขอ การที่ลูกค้ายื่นคำ

ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันสำหรับหนี้อายุแล้วส่งผลดีต่อธนาคารในการคำนวณความเสี่ยงได้โดยง่ายและผลตอบแทนที่ธนาคารอาจเรียกเก็บ ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของธนาคารว่าจะตกลงออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำหรือไม่ หากธนาคารเห็นว่าความเสี่ยงไม่คุ้มกับผลตอบแทนที่ธนาคารได้รับ ธนาคารก็อาจปฏิเสธไม่ออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำได้ หรืออาจมีผลต่อการเรียกหลักประกันที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อความปลอดภัยของธนาคารจากการออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าว การยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันกรณีนี้ เช่น ผู้ว่าจ้างตกลงว่าจ้างผู้รับเหมาให้ก่อสร้างทางด่วน ซึ่งผู้รับจ้างต้องนำหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาของธนาคารมาวางเป็นประกันเพื่อป้องกันผู้รับจ้างละทิ้งงานของผู้ว่าจ้าง ดังนั้น ผู้รับจ้างจึงอาจยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาข้างต้นได้ เป็นต้น

2. การยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกันสำหรับหนี้อายุในอนาคตหรือหนี้อายุ

เงินไซ

ลูกค้ำสามารถยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันสำหรับหนี้อายุในอนาคตหรือหนี้อายุเงินไซก็สามารถทำได้ หากว่าหนี้้นั้นจะเกิดขึ้นและมีผลสมบูรณ์ในอนาคตหรือเงินไซนั้นอาจสำเร็จได้ในอนาคตเพื่อความสะดวกและรวดเร็วเมื่อเงินไซสำเร็จ ลูกค้ำก็สามารถยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันหนี้เหล่านั้นไว้ล่วงหน้าได้ หากหนี้เกิดขึ้นและมีผลสมบูรณ์แล้ว หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารเป็นผู้ออกก็สามารถนำมาใช้บังคับกันได้ตามกฎหมาย หนังสือค้ำประกันที่ลูกค้ำยื่นคำขอให้ธนาคารออกส่วนใหญ่เป็นการค้ำประกันหนี้ที่เกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากภาระความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันเป็นหนี้สินที่ไม่แน่นอนว่าธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันจะต้อง

รับผิดชอบในการค้ำประกันเป็นจำนวนเงินเท่าใดหรือไม่ หรือที่เรียกว่า Contingent Liability⁵⁴ ธนาคารจะต้องรับผิดชอบชำระเงินให้กับเจ้าหนี้หรือผู้รับประโยชน์ต่อเมื่อลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอไม่ปฏิบัติตามสัญญาประณามอันก่อให้เกิดความเสียหายตามที่ธนาคารได้เข้าค้ำประกันไว้ เช่น หนี้ที่จะเกิดขึ้นจากการชำระค่าภาษีอากร การออกหนังสือค้ำประกันประเภทนี้ยังไม่แน่นอนว่าผู้มีหน้าที่ชำระค่าภาษีต้องชำระเป็นจำนวนเท่าใด การขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขนี้ ธนาคารอาจคำนวณความเสี่ยงเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและเรียกหลักประกันได้ยากกว่ากรณีแรก เนื่องจากมูลค่าของหนี้ตามสัญญาประณามที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่มีความแน่นอนว่าลูกหนี้และธนาคารมีความรับผิดชอบในหนี้เป็นจำนวนเท่าใด แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ธนาคารก็มีหลักการวิเคราะห์สินเชื่ออันเป็นเครื่องมือในการคำนวณความเสี่ยงที่ธนาคารได้รับเป็นตัวช่วย

3.2.2 ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารเรียกเก็บจากการออกหนังสือค้ำประกัน

คำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจะมีการกล่าวถึงเรื่องค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารเรียกเก็บจากการออกหนังสือค้ำประกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อตกลงที่ว่า ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคารในอัตราตามที่ธนาคารกำหนดไว้ และผู้ขอต้องยอมรับว่า ธนาคารมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงอัตราค่าธรรมเนียมได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าต่อผู้ขอแต่อย่างใด และยังมีการแยกรายละเอียดเกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียม โดยแบ่งเป็นกรณีที่หนังสือค้ำประกันมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดแน่นอน และกรณีที่หนังสือค้ำประกันไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดแน่นอน นอกจากนี้ยังมีข้อความระบุถึงการคำนวณค่าธรรมเนียมหนังสือค้ำประกัน

⁵⁴ พรชัย วิวัฒน์ภทกุล, หลักกฎหมายแพ่งว่าด้วยการให้บริการธนาคาร (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า. 74.

หรือภาระของผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันและการขอใช้ค่าธรรมเนียม ค่าอากร ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามประเพณีของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกัน รวมถึงอัตราดอกเบี้ยที่ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันต้องชำระให้แก่ธนาคารภายใต้ภาระตามคำขอที่ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

ในการออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากลูกค้าในอัตราที่กำหนด เช่น ร้อยละ 1 ถึงร้อยละ 3.5 ของวงเงินที่ค้ำประกัน เป็นต้น อัตราค่าธรรมเนียมจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทและระยะเวลาของการค้ำประกันด้วย บางธนาคารอาจกำหนดค่าธรรมเนียมขั้นต่ำ (Minimum Charge) ไว้ เช่น ไม่น้อยกว่าฉบับละ 500 บาท และสำหรับการออกหนังสือค้ำประกันรายที่มีเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาเป็นประกัน ธนาคารอาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราครึ่งหนึ่งของอัตราปกติ⁵⁵ ทั้งนี้ อัตราค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยต้องเป็นไปตามข้อมูลที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้

ส่วนใหญ่แล้ว ทางธนาคารมักจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทุกครั้งที่มีการยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน หรือการขยายระยะเวลาการค้ำประกัน หรือต่ออายุหนังสือค้ำประกัน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี⁵⁶ คือ กรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน และในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน

⁵⁵ วารี ทะวานนท์, การบัญชีธนาคาร การปฏิบัติงานธนาคารพาณิชย์, หน้า. 357.

⁵⁶ โปรดดูภาคผนวก ก.

(1) ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่ให้เริ่มคำนวณค่าธรรมเนียมนับตั้งแต่วันที่หนังสือค้ำประกันมีผลใช้บังคับไปจนถึงวันที่ครบกำหนดระยะเวลาในการค้ำประกัน โดยผู้ขอหนังสือค้ำประกันต้องชำระเป็นการล่วงหน้าครั้งเดียวทั้งจำนวนในวันที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน อนึ่งในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันแล้ว หากธนาคารยังไม่ได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นลายลักษณ์อักษรว่าธนาคารพ้นจากภาระความรับผิดชอบทั้งหมดตามหนังสือค้ำประกัน หรือได้รับต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืน ผู้ขอหนังสือค้ำประกันต้องชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคารต่อไป โดยชำระเป็นการล่วงหน้าสำหรับช่วงระยะเวลาทุก 3 เดือน ชำระครั้งแรกในวันที่ครบกำหนดระยะเวลาค้ำประกันตามที่ระบุในหนังสือค้ำประกัน

(2) ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน ให้เริ่มคำนวณค่าธรรมเนียมนับตั้งแต่วันที่หนังสือค้ำประกันมีผลบังคับใช้ ไปจนกว่าธนาคารจะได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ธนาคารพ้นจากภาระความรับผิดชอบทั้งหมดตามหนังสือค้ำประกัน หรือได้รับต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนแล้ว ทั้งนี้ผู้ขอหนังสือค้ำประกันต้องชำระค่าธรรมเนียมเป็นการล่วงหน้า โดยชำระครั้งแรกสำหรับระยะเวลา 1 ปี ในวันที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน และชำระครั้งต่อ ๆ ไป สำหรับทุกกรอบระยะเวลา 1 ปี โดยชำระในทุกวันที่ครบกำหนดแต่ละรอบระยะเวลา

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีความประสงค์จะต่ออายุหนังสือค้ำประกันหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของหนังสือค้ำประกันที่ได้ขอให้ธนาคารออกแล้ว ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันหรือขอต่ออายุหนังสือค้ำประกันหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญอย่างใดในหนังสือค้ำประกัน ต้องชำระค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และประเพณีของธนาคาร โดย

การคำนวณค่าธรรมเนียมหนังสือค้ำประกันในแต่ละคราวที่ต้องชำระที่มีระยะเวลาการค้ำประกันไม่ครบ 3 เดือน ผู้ขอหนังสือค้ำประกันต้องชำระค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารเท่ากับกำหนดระยะเวลา 3 เดือน และกรณีที่มีเศษของเดือนให้ถือและนับว่าเศษของเดือนเป็นหนึ่งเดือนเต็ม ทั้งนี้ ในการคำนวณค่าธรรมเนียมดังกล่าว หากจำนวนเงินที่ต้องชำระแต่ละคราวต่ำกว่า 500 บาท ผู้ขอต้องชำระให้แก่ธนาคารเป็นจำนวน 500 บาท

นอกจากนี้ ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารยังมีข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ขอหนังสือค้ำประกันต้องรับภาระและค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียม ค่าอากร ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามประเพณีของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกัน ตลอดจนดอกเบี้ย ค่าใช้จ่าย และค่าเสียหายใด ๆ อันพึงเกิดขึ้นกับธนาคารในการดำเนินการตามคำขอให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน พร้อมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ธนาคารได้จ่ายเงินนั้น ๆ เป็นต้นไป จนถึงวันที่ผู้ขอได้ชำระให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน

3.2.3 การจัดหาหลักประกันเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

ธุรกิจการค้ำประกัน ถือเป็นการให้สินเชื่ออย่างหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ที่ต้องให้บริการแก่ลูกค้า ซึ่งผู้ที่ประสงค์จะให้ธนาคารเข้าค้ำประกันต้องยื่นคำขอตามแบบฟอร์มของธนาคารพาณิชย์ตามที่กล่าวในเบื้องต้น โดยรายละเอียดที่สำคัญประการหนึ่งที่ธนาคารจะอนุมัติสินเชื่อและออกหนังสือค้ำประกันให้ได้ คือ หลักประกันเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน ซึ่งลูกค้าผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันต้องแสดงสำเนาเอกสารสิทธิเกี่ยวกับหลักประกัน อันเป็นเอกสารอย่างหนึ่งที่ธนาคารต้องการทราบเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการอนุมัติสินเชื่อ แต่โดยปกติผู้ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจะเป็นลูกค้าเงินฝากของธนาคารอยู่

แล้ว ซึ่งธนาคารจะมีการวิเคราะห์ว่าหลักประกันที่ผู้ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันให้ นั้นเป็น หลักประกันที่คุ้มหรือไม่ เป็นประเภทใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นเงินฝากในบัญชีของผู้ขอให้ธนาคารออก หนังสือค้ำประกัน อสังหาริมทรัพย์ สงหากริมทรัพย์ หรือบุคคลเข้าค้ำประกัน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับ หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหนังสือค้ำประกันของแต่ละธนาคาร และลูกค้ำต้องวาง หลักประกันให้แก่ธนาคารเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลูกค้ำว่าขอสินเชื่อหนังสือค้ำประกัน ประเภทใด และประวัติของลูกค้ำเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ โดยเฉพาะลูกค้ำที่เคยขอ สินเชื่อประเภทอื่นกับธนาคารอยู่แล้ว สัดส่วนในการวางหลักประกันก็จะมีจำนวนร้อยละที่น้อยลงไป กว่าลูกค้ำโดยทั่วไป

เมื่อธนาคารได้มีการพิจารณาวิเคราะห์หลักประกัน และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องจนเป็นที่พอใจแล้ว ธนาคารก็จะอนุมัติออกหนังสือค้ำประกันตามคำขอของลูกค้ำผู้ขอให้ ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันต่อไป หลักประกันที่ผู้ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันนำมาเป็น ประกันนั้นมีความจำเป็นต่อธนาคารซึ่งถือเป็นเจ้าหนี้ตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเป็น อย่างมาก เนื่องจากเป็นหลักประกันให้ธนาคารในฐานะเจ้าหนี้ตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำ ประกันเกิดความมั่นใจได้ว่า หากว่าธนาคารได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันที่ผู้รับประโยชน์ได้ เรียกร้องแล้ว แม้ว่าลูกหนี้หรือลูกค้ำผู้ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันไว้ไม่สามารถจะชำระหนี้คืน แก่ธนาคารได้ ธนาคารก็ยังมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันที่ลูกค้ำผู้ขอให้ธนาคารออก หนังสือค้ำประกันมาวางเป็นประกันนั้นได้ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ธนาคารนั่นเอง

ฉะนั้น การที่ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันมีภาระความรับผิดชอบในการค้ำ ประกันดังกล่าว ธนาคารจะออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันให้ได้นั้น

อาจจะเรียกให้ลูกค่านำหลักทรัพย์มาวางเป็นประกันไว้กับธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันให้ค้ำประกัน ภาวะความรับผิดชอบของธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกัน หรืออาจจะเรียกเงินมัดจำการออกหนังสือค้ำประกัน (Marginal Deposit against Letter of Guarantee) จากลูกค้ำบางราย จำนวนเงินมัดจำจะมากหรือน้อยแล้วแต่ความไว้วางใจของธนาคารที่มีต่อลูกค้ำเป็นราย ๆ ไป หลักทรัพย์หรือเงินมัดจำนี้ ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันจะคืนให้กับลูกค้ำเมื่อลูกค้ำได้นำต้นฉบับหนังสือค้ำประกันทั้งหมดภาระแล้วคืนให้กับธนาคาร⁵⁷ หลักประกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นอันดับต้น ๆ ที่ธนาคารใช้ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำหรือไม่ เพราะหากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้รับประโยชน์แล้ว ไม่สามารถไล่เบี้ยเอาจากลูกค้ำของตนได้ ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันจึงต้องป้องกันความเสี่ยงโดยการบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินเป็นหลักประกันที่ลูกค้ำผู้ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันมาวางเป็นประกันแทน

3.2.4 สิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อธนาคารในฐานะเจ้าหนี้และสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของธนาคารพาณิชย์ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน

สิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีต่อธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันในฐานะเจ้าหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน เป็นข้อความในคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันที่มีความสำคัญต่อความรับผิดชอบของลูกค้ำผู้ยื่นคำขอในฐานะลูกหนี้ต่อธนาคารพาณิชย์ในฐานะเจ้าหนี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความสำคัญของหลักประกันที่กล่าวในหัวข้อก่อน เพราะถ้าธนาคารได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว โดยปกติธนาคารจะเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้เพื่อไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ เป็นการใช้สิทธิตามหนังสือค้ำประกัน โดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3

⁵⁷ วารี หะวานนท์, การบัญชีธนาคาร การปฏิบัติงานธนาคารพาณิชย์, หน้า. 358.

ลักษณะค้ำประกัน⁵⁸ แต่ในกรณีของการกำหนดข้อสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิไถ่เบียของธนาคารพาณิชย์ ภายหลังได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันด้วย ก็เพื่อความรัดกุมของธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือ หากธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันไม่อาจใช้สิทธิไถ่เบียเอาจากลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันได้ ธนาคารยังอาจใช้สิทธิไถ่เบียเอาจากลูกหนี้ได้ตามข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ในกรณีเช่นนี้ถือว่าธนาคารพาณิชย์เป็นเจ้าหนี้โดยตรงตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ซึ่งต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะหนี้ มาใช้บังคับ

สิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อธนาคารในฐานะเจ้าหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน

การกำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับสิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อธนาคารพาณิชย์ในฐานะเจ้าหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารพาณิชย์จะกำหนดข้อสัญญาโดยให้ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันในฐานะลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันรับผิดชอบจ่ายเงินทุกจำนวนที่ธนาคารพาณิชย์ได้ชำระไปให้แก่เจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันในฐานะผู้รับประโยชน์ ซึ่งมีตัวอย่างข้อสัญญาที่กำหนดไว้เช่นนี้ ได้แก่

(1) ผู้ขอสละสิทธิที่จะหักทวงค้ำประกันการชำระเงินของธนาคาร ตลอดจนยอมรับการปฏิบัติใด ๆ ของธนาคารตามหนังสือค้ำประกัน และหากผู้ขอ และ/หรือ ลูกหนี้ และ/หรือ

⁵⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 693 บัญญัติว่า “ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบียเอาจากลูกหนี้เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่ง ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย”

ธนาคารยังมีข้อต่อสู้ใด ๆ กับผู้รับหนังสือค้ำประกัน รวมถึงข้อต่อสู้เกี่ยวกับความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และการมีผลใช้บังคับของข้อความในหนังสือค้ำประกัน หรือข้อต่อสู้ใด ๆ ที่กฎหมายกำหนด ด้วยเหตุที่ธนาคารไม่ยกข้อต่อสู้หรือข้อโต้แย้งนั้น และยังคงชำระเงินให้แก่ผู้รับหนังสือค้ำประกันตามหน้าที่ตามหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอจะไปเรียกร้องต่อผู้รับหนังสือค้ำประกันเองเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

(2) ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันตกลงและรับทราบว่า ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันที่ จะออกโดยธนาคารต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่างประเทศ หรือกฎระเบียบปฏิบัติใด ๆ หากมีข้อพิพาทภายใต้หนังสือค้ำประกันเกิดขึ้น ผู้ขอตกลงผูกพันต่อธนาคารและผู้รับหนังสือค้ำประกันตาม บทบัญญัติ/ข้อกำหนดของกฎหมาย/กฎระเบียบนั้น ตลอดจนสละสิทธิ และ/หรือ ข้อยกเว้นใด ๆ อัน ผู้ขออาจพึงมีและพึงกล่าวอ้างได้ภายใต้กฎหมาย/กฎระเบียบนั้น ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้ขอได้รับการ ยกเว้นความรับผิด และ/หรือ ความรับผิดขอบใด ๆ ที่ผู้ขอจะต้องรับผิดชอบ และ/หรือ รับผิดต่อ ธนาคาร

สิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของธนาคารพาณิชย์ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน

ภายหลังที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้รับ ประโยชน์แล้ว นอกจากธนาคารจะมีสิทธิตามกฎหมายค้ำประกันในการไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้แล้ว ธนาคารยังมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันอีกทางหนึ่ง การใช้สิทธิไล่ เบี่ยตามคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกันนี้เป็นอีกทางเลือกที่ธนาคารสามารถไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้ เต็มจำนวน แม้ว่าลูกหนี้จะหลุดพ้นจากความรับผิดในจำนวนเงินที่ธนาคารไม่อาจไล่เบี่ยได้ภายใต้ กฎหมายค้ำประกัน โดยพิจารณาได้จากตัวอย่างข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ดังนี้

(1) เมื่อใดก็ตามที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันให้รับผิดชอบใช้เงินตามหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันตกลงให้ธนาคารชำระเงินตามจำนวนที่ถูกเรียกร้องได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันตกลงชดใช้เงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระไปให้แก่ธนาคารในทันทีที่ได้รับแจ้ง ไม่ว่าเงินนั้นจะเป็นส่วนของเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม หรือเงินใด ๆ และไม่ว่าเงินนั้นจะเกิดสำหรับช่วงระยะเวลาใด ๆ ก็ตาม

(2) ผู้ขอหนังสือค้ำประกันต้องยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิใช้ดุลยพินิจหักเงินจำนวนใด ๆ ที่ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันเป็นเจ้าของ หรือเป็นเจ้าของธนาคารในขณะนี้ และ/หรือ ในภายหน้า เพื่อชำระค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย เงินที่ธนาคารได้ชำระไปตามที่ถูกเรียกร้องภายใต้ภาระการค้ำประกัน และ/หรือ เงินจำนวนอื่นใดที่ผู้ขอต้องชำระให้แก่ธนาคารโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบ

(3) ในกรณีที่มีข้อพิพาทภายใต้หนังสือค้ำประกัน และ/หรือ ภายใต้สัญญาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือค้ำประกันดังกล่าว อันอาจเป็นเหตุให้ธนาคารได้รับการร้องขอให้เข้ามีส่วนร่วมในคดีหรือข้อพิพาทดังกล่าวแล้ว ผู้ขอตกลงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวทั้งสิ้นทั้งจำนวน แต่ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของธนาคาร โดยหากธนาคารจะต้องรับผิดชอบในเงินจำนวนใด ๆ ต่อผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มเติม และนอกเหนือจากจำนวนเงินค้ำประกันที่ปรากฏในหนังสือค้ำประกันอันเป็นผลสืบเนื่องจากกฎหมาย/กฎระเบียบที่ระบุแล้ว ผู้ขอตกลงรับผิดชอบชำระเงินจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วนทั้งสิ้นทั้งจำนวน

จากการกำหนดข้อสัญญาของธนาคารพาณิชย์ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์จะป้องกันตนเองโดยการกำหนดข้อสัญญาให้ลูกค้าผู้มาขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันรับผิดชอบชำระหนี้ครบถ้วนทุกจำนวนตามที่ธนาคารได้ชำระให้แก่ผู้รับหนังสือค้ำ

ประกันไป และผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันต้องไม่ยกข้อต่อสู้ทั้งหลายที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ในฐานะ
เจ้าหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน แม้ว่าผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันในฐานะลูกหนี้จะสามารถยก
ข้อต่อสู้ขึ้นได้ก็ตาม

3.2.5 นิติสัมพันธ์อันพึงมีต่อกันระหว่างธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันกับลูกค้ำผู้มีคำ ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

การติดต่อกันบางประเภท ไม่ว่าจะเป็นการยื่นขอประกันราคา การประมูลงาน
ก่อสร้าง การจัดซื้อพัสดุของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือการซื้อหรือขายสินค้าของ
ภาคเอกชน ส่วนใหญ่แล้วประสงค์จะให้หนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์มาวางเป็นประกัน
เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า หากผู้ที่ประสงค์จะเข้าทำสัญญากับตนไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือผิดสัญญา
ที่กำหนดไว้ บุคคลที่เป็นผู้รับประกันตามหนังสือค้ำประกันจะมีหนังสือค้ำประกันเป็นหลักประกัน
ทำให้สามารถเรียกร้องบังคับเอาค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติผิดสัญญาได้ ด้วยเหตุที่ว่า ธนาคาร
พาณิชย์เป็นองค์กรที่ได้รับความน่าเชื่อถือ สามารถที่จะวางใจได้ว่า หากลูกหนี้ตามสัญญาประธานไม่
สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ หรือผิดสัญญา เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับประกันก็สามารถเรียกร้องให้
ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบแทนลูกหนี้ได้ ดังนั้น การที่ธนาคารออกหนังสือค้ำ
ประกันให้แก่ลูกค้ำผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน ลูกค้ำผู้ยื่นคำขอต่อธนาคาร จึงอยู่ใน
ฐานะลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน แต่ในบางกรณีผู้มาขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน
อาจขอในนามบุคคลอื่น บุคคลผู้ยื่นคำขอก็เป็นลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันแต่อาจไม่ได้
เป็นลูกหนี้ตามสัญญาประธานก็ได้ การที่ธนาคารพาณิชย์จะออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้รับ
ประโยชน์ได้จะต้องปรากฏว่ามีสัญญาประธานระหว่างเจ้าหนี้ที่เป็นผู้รับประกันกับลูกค้ำผู้ยื่นคำ

ขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันเสียก่อน ส่วนหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารออกให้แก่ผู้รับประโยชน์ตามคำขอของลูกค้าที่ยื่นคำขอว่าประสงค์จะให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้เป็นเพียงหนี้ตามสัญญาอุปกรณ์ ดังนั้น นิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันกับลูกค้าผู้มีคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันมีต่อกันนั้นเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นในอีกส่วนหนึ่งต่างหาก โดยธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันเป็นเจ้าของหนี้ และลูกค้าผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเป็นลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ผลของการยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกันและธนาคารตกลงออกหนังสือค้ำประกันให้ ก่อให้เกิดหนี้ที่คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในคำขอ ซึ่งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ในคำขอระบุไว้ว่าอย่างไร คู่สัญญาก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามเนื้อหาสาระที่ระบุไว้ในคำขอนั้น ในที่นี้ขอจำแนกสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้ดังต่อไปนี้

1. สิทธิและหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ที่มีต่อลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอให้ออกหนังสือค้ำ

ประกัน แบ่งออกเป็น

(1) สิทธิและหน้าที่ของธนาคารก่อนออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ยื่นคำขอ

ธนาคารมีสิทธิที่จะทราบข้อมูลของลูกค้านี้เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของลูกค้าเห็นว่าธนาคารควรออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าที่ยื่นคำขอหรือไม่ และก่อนออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารจำเป็นต้องทราบขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารเพื่อจำกัดความรับผิดชอบของตนเองให้เหมาะสมกับหลักประกันที่ลูกค้าผู้ยื่นคำขอนำมาวาง หากธนาคารตรวจสอบแล้วอนุมัติออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าได้ ธนาคารก็มีหน้าที่ต้องออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าตามความประสงค์ที่ลูกค้าได้ยื่นคำขอไว้ นอกจากนี้ ธนาคารก็ยังมีสิทธิในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่ธนาคารกำหนดเป็นการตอบแทนจากที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

(2) สิทธิและหน้าที่ของธนาคารภายหลังชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือคำประกัน

หากธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือคำประกันแล้ว ธนาคารย่อมตกอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ตามคำขอออกหนังสือคำประกัน นอกจากสิทธิของธนาคารในการไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ตามกฎหมายลักษณะค้ำประกันแล้ว ธนาคารยังมีสิทธิที่จะเรียกร้องผู้ยื่นคำขอในฐานะลูกหนี้ให้ชำระหนี้ได้ตามคำขอออกหนังสือคำประกันได้อีกทางหนึ่ง ลูกหนี้จะปฏิเสธว่าจะไม่มีหนี้เกิดขึ้นตามคำขอออกหนังสือคำประกันไม่ได้ เนื่องจากมูลหนี้ที่เกิดขึ้นมาจากการที่ธนาคารออกหนังสือคำประกันให้แก่ผู้ยื่นคำขอและได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้แล้ว การบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้กรณีนี้ ธนาคารสามารถบังคับชำระหนี้โดยใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213⁵⁹ อย่างไรก็ตาม จากที่กล่าวในหัวข้อ 3.2.3 ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอต้องนำหลักประกันมาวางเป็นประกันการขอออกหนังสือคำประกัน ดังนั้น ธนาคารจึงมีหลักประกันที่ลูกหนี้นำมาวางไว้เป็นประกัน ทำให้ธนาคารสามารถบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันนั้นได้ในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิ แต่หลักประกันที่ธนาคารยินยอมให้ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอนำมาวางไว้ส่วนใหญ่เป็นสิทธิในบัญชีเงินฝากของธนาคาร ซึ่งธนาคารได้กำหนดข้อสัญญาไว้ในคำขอออกหนังสือคำประกันเพื่อบังคับชำระหนี้เอาจาก

⁵⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้ เมื่อสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ได้ ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการอันหนึ่งอันใด เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับให้บุคคลภายนอกกระทำการอันนั้นโดยให้ลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายให้ก็ได้ แต่ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการอันใดอย่างหนึ่งไซ้ ศาลจะสั่งให้ถือเอาตามคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ก็ได้

ส่วนหนี้ซึ่งมีวัตถุเป็นอันจะให้งดเว้นการอันใด เจ้าหนี้จะเรียกร้องให้รื้อถอนการที่ได้กระทำลงแล้วนั้นโดยให้ลูกหนี้เสียค่าใช้จ่าย และให้จัดการอันควรเพื่ออากลภายหน้าด้วยก็ได้

อนึ่ง บทบัญญัติในวรรคทั้งหลายที่กล่าวมาก่อนนี้ หากกระทบกระทั่งถึงสิทธิที่จะเรียกเอาค่าเสียหายไม่”

หลักประกันนั้นได้มีข้อความว่า “ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิใช้ดุลยพินิจหักเงินจำนวนใด ๆ ที่ผู้ขอเป็นเจ้าของ หรือเป็นเจ้าของนี้ธนาคารในขณะนี้ และ/หรือในภายหน้า เพื่อชำระค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย เงินที่ธนาคารได้ชำระไปตามที่ถูกเรียกร้องภายใต้ภาระการค้ำประกัน และ/หรือเงินจำนวนอื่นใดที่ผู้ขอต้องชำระให้แก่ธนาคาร โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบ” ข้อสัญญาี้แสดงให้เห็นว่า สิทธิของธนาคารในการเรียกให้ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอชำระหนี้ภายใต้คำขอออกหนังสือค้ำประกันไม่ได้จำกัดเพียงหลักประกันที่ลูกหนี้ผู้ยื่นคำนำมาวางเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงเงินอื่น ๆ ของลูกหนี้ที่อยู่ในความครอบครองของธนาคารด้วย

2. สิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ที่มีต่อธนาคารตามคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกัน

แบ่งออกเป็น

(1) สิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ก่อนธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

เมื่อลูกหนี้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน หากธนาคารอนุมัติคำขอตามที่ลูกหนี้ได้ยื่นความประสงค์ไว้ ลูกหนี้มีสิทธิได้รับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารออกให้เพื่อนำไปยื่นให้แก่เจ้าหนี้ อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องนำหลักประกันตามที่ธนาคารกำหนดไว้มาวางเป็นประกัน และมีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารกำหนดไว้

(2) สิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว

เมื่อมีเหตุที่ลูกหนี้ผิดเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในสัญญาประธาณ หากธนาคารใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้ก็มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้ใน

คำขอออกหนังสือค้ำประกัน ภาวะความรับผิดชอบของลูกหนี้ที่เกิดขึ้นตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้มีการระบุไว้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียกคืนเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือมีการผิดนัดชำระหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ลูกหนี้ก็ต้องถูกบังคับให้ชำระหนี้โดยบังคับเอาจากหลักประกันที่ลูกหนี้ได้วางไว้ต่อธนาคาร หรือธนาคารอาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ได้ เช่นคดีที่ธนาคารฟ้องลูกหนี้เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากการออกหนังสือค้ำประกันตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คดีหมายเลขแดงที่ 7352/2552 ลูกหนี้ได้ยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกันต่อธนาคารเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2540 และธนาคารได้อนุมัติคำขอโดยออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2540 ในวงเงิน 1,000,000 บาท มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมร้อยละ 2.5 ต่อปีของมูลค่าสัญญาจนกว่าลูกหนี้จะนำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคาร ข้อเท็จจริงปรากฏว่าลูกหนี้มิได้นำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคารทั้งที่หนี้ตามสัญญาประจักษ์แล้วตั้งแต่ปี 2541 ธนาคารจึงฟ้องร้องเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมที่ลูกหนี้ค้างชำระตั้งแต่ปี 2541 ถึงปี 2548 รวมระยะเวลา 7 ปี เป็นเงิน 175,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยนับถัดจากวันฟ้อง รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 175,251.71 บาท คดีนี้ลูกหนี้ให้การต่อสู้ว่าภาระผูกพันของธนาคารตามหนังสือค้ำประกันได้มีการยกเลิกแล้วตั้งแต่ปี 2541 แต่ไม่มีหลักฐานการยกเลิกและไม่มีการนำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคาร ศาลอุทธรณ์จึงพิพากษาให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในการออกหนังสือค้ำประกันตามจำนวนเงินที่ธนาคารเรียกร้อง คำพิพากษานี้แสดงให้เห็นถึงสิทธิในการบังคับชำระหนี้และหน้าที่ของลูกหนี้ที่มีต่อธนาคาร หากว่าธนาคารสิ้นภาระผูกพันตามหนังสือค้ำประกันแล้ว ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องนำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคารตามข้อสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้

ดังนั้น นิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันกับลูกค้าผู้มีคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจึงเป็นความสัมพันธ์ในฐานะเจ้าหนี้และลูกหนี้ ซึ่งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นภายใต้คำขอออกหนังสือค้ำประกันได้ระบุไว้อย่างชัดเจนที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องปฏิบัติตาม

อย่างไรก็ตาม ประเด็นให้ต้องพิจารณาต่อไป คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าผู้ยื่นคำขอและธนาคารผู้รับคำขอตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันดังที่กล่าวข้างต้นจะสิ้นสภาพบังคับเมื่อใด มิเช่นนั้นแล้ว ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอต้องมีความรับผิดชอบผูกพันตามคำขอไปเรื่อย ๆ หรืออย่างไร กรณีนี้สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

ก. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบก่อนธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

หากพิจารณาถึงข้อความที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันโดยละเอียด แสดงให้เห็นว่า ภาระผูกพันใดที่เป็นเหตุให้คู่สัญญาฝ่ายใดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม และคู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่กระทำการนั้นได้ปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในคำขอแล้ว ภาระผูกพันในส่วนนั้นย่อมสิ้นสภาพบังคับ ทั้งนี้ เนื่องจากคู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่กระทำการนั้นได้ชำระหนี้ตามข้อตกลงที่กำหนดเอาไว้แล้ว โดยเป็นไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยความระงับแห่งหนี้เนื่องด้วยได้มีการชำระหนี้ในส่วนนั้นแล้ว เช่น “ข้าพเจ้า (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ขอ”) มีความประสงค์จะขอให้ บมจ. ... (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ธนาคาร”) ออกหนังสือค้ำประกันการดำเนินการของผู้ขอ หรือบุคคลที่มีรายชื่อปรากฏด้านล่าง (ตามแต่กรณี) ไว้ต่อผู้รับหนังสือค้ำประกัน ดังนี้” จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า ลูกค้าผู้ยื่นคำขอมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ธนาคารผู้รับคำขอต้องการ เมื่อลูกค้าแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ให้ธนาคาร

ทราบแล้ว ลูกค้าผู้ยื่นคำขอก็หมดหน้าที่ทันที ในขณะที่เดียวกัน หากธนาคารพิจารณาอนุมัติออกหนังสือค้ำประกันตามที่ลูกค้าต้องการแล้ว ธนาคารก็หมดภาระผูกพันในการออกหนังสือค้ำประกันอันเป็นเอกสารเพื่อมอบให้แก่ลูกค้านำไปยื่นต่อเจ้าหนี้ทันทีเช่นกัน เพียงแต่ภาระความรับผิดชอบของธนาคารโอนไปเป็นภาระความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในฐานะผู้รับประกันตามหนังสือค้ำประกันแทน

ข. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดในภายหลังธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

ข้อสัญญาเช่นนี้มีความผูกพันคู่สัญญาจนกว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้กระทำการตามที่ตกลงกันไว้แล้ว เช่น ข้อสัญญาที่กำหนดในเรื่องค่าธรรมเนียมที่ธนาคารเรียกเก็บจากลูกค้าผู้ยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารมีสิทธิเรียกให้ลูกค้าผู้ยื่นคำขอชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่ธนาคารกำหนด ในขณะที่เดียวกันลูกค้าก็มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารใช้สิทธิเรียกร้อง เมื่อลูกค้าผู้ยื่นคำขอชำระเงินในส่วนของค่าธรรมเนียมแล้ว ภาระผูกพันในส่วนนั้นก็ควรสิ้นสุดสภาพบังคับทันที ธนาคารไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกค้าชำระค่าธรรมเนียมซ้ำอีก โดยพิจารณาตามหลักทั่วไปว่าด้วยเรื่องนี้ เนื่องจากหนี้ในส่วนนั้นระงับแล้ว

ค. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดภายหลังที่ธนาคารได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำ

ประกันแล้ว

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันกรณีนี้ เช่น สิทธิของธนาคารในการเรียกให้ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอชำระหนี้ตามที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันไป เช่น ข้อสัญญากำหนดว่า “เมื่อใดก็ตามที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันให้รับผิดชอบขอชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงให้ธนาคารชำระเงินตามจำนวนที่ลูกเรียกกร้องได้

ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และผู้ขอตกลงชดใช้เงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระไปให้แก่ธนาคารในทันทีที่ได้รับแจ้ง” ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายลักษณะค้ำประกันแล้วพบว่า สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาอุปกรณ์ ที่ต้องมีสัญญาประธานระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ผูกพันอยู่ก่อน สัญญาหนึ่ง หนึ่งตามสัญญาค้ำประกันย่อมระงับไปเมื่อหนึ่งตามสัญญาประธานระงับ ดังนั้น เมื่อธนาคารชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว ธนาคารย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยตามมาตรา 693 ในขณะเดียวกัน หากธนาคารอาจใช้สิทธิไล่เบี้ยตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้ ซึ่งธนาคารใช้สิทธิไล่เบี้ยในหนี้จำนวนใดได้บ้าง ย่อมต้องพิจารณาจากสิทธิไล่เบี้ยของธนาคารตามมาตรา 693 ดังกล่าว เนื่องด้วยลักษณะของสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาอุปกรณ์จากที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

3.3 หลักกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานะและความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกัน

3.3.1 สถานะทางกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกัน

ธนาคารพาณิชย์ให้บริการออกเอกสารเพื่อค้ำประกันแก่บุคคลผู้ยื่นคำขอในหลายรูปแบบ ซึ่งการให้บริการค้ำประกันของธนาคารนี้ล้วนเรียกว่า การออกหนังสือค้ำประกัน หรือ Letter of Guarantee ทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาจากขั้นตอนและวิธีการในการขอสินเชื่อหนังสือค้ำประกันต่อธนาคารแล้วมีประเด็นที่ควรพิเคราะห์ถึง คือ สถานะทางกฎหมายของธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกัน เนื่องจากในทางปฏิบัติ ขั้นตอนของการแสดงเจตนาออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารนั้น เมื่อลูกหนี้ประสงค์จะให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน ลูกหนี้ต้องกรอกแบบฟอร์มคำขอตามที่ธนาคารกำหนดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่ง

ข้อความในคำขอ ลูกหนี้ต้องระบुरายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเมื่อธนาคารผู้รับคำขอจากลูกหนี้ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรออกหนังสือค้ำประกันให้ได้ ธนาคารผู้รับคำขอจากลูกหนี้ก็จะออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้เพื่อนำไปมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งหรือเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์ต่อไป ในกรณีเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกัน ไม่ได้แสดงเจตนาต่อเจ้าหนี้เฉพาะหน้า เพียงแต่ทำสัญญามอบให้กับลูกหนี้เพื่อนำไปยื่นให้กับเจ้าหนี้ไว้เป็นประกันเท่านั้น ซึ่งกรณีที่จะเป็นการค้ำประกันตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 นั้น ผู้ค้ำประกันต้อง **ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง** เพื่อชำระหนี้ ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น หลักเกณฑ์ดังกล่าวกำหนดให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันต้องผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ หากผูกพันตนต่อบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่เจ้าหนี้ในมูลหนี้ก็มีใช้สัญญาค้ำประกัน ประเด็นนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 169 บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามิได้ผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา...” จากบทบัญญัติดังกล่าว การแสดงเจตนา นั้นจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการแสดงเจตนาต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าเท่านั้น เป็นกรณีที่ผู้รับการแสดงเจตนาไม่สามารถทราบการแสดงเจตนาของผู้แสดงเจตนาได้ทันที แต่การแสดงเจตนาเช่นนี้มีผลสมบูรณ์ได้นับแต่เวลาที่การแสดงเจตนาไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา โดยไม่คำนึงว่าผู้รับการแสดงเจตนาจะได้ทราบการแสดงเจตนา นั้นแล้วหรือไม่⁶⁰ อย่างกรณีของธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันแสดงเจตนายอมผูกพันตนรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ธนาคารให้ลูกหนี้ถือหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารเป็นผู้ออกไปมอบให้กับเจ้าหนี้ การแสดงเจตนาของธนาคารก็มีผลทันที นับแต่เวลาที่หนังสือค้ำประกันไปถึงเจ้าหนี้ผู้รับการแสดงเจตนา แม้ว่าเจ้าหนี้ผู้รับการแสดงเจตนาจะยังไม่ได้เปิดหนังสือค้ำประกันออกมาอ่านก็ตาม ดังนั้น จึงถือหลักแต่เพียงเจตนาไปถึงเท่านั้น ไม่ว่าจะ

⁶⁰ วิเชียร ติเรกอุดมศักดิ์, กฎหมายแพ่งพิสดาร เล่ม 1, หน้า. 87.

ผู้รับการแสดงเจตนาจะยอมรับหรือไม่ ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันจึงไม่จำเป็นต้องแสดงเจตนาต่อ เจ้าหนี้เฉพาะหน้าโดยตรง การที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันให้ตามคำขอของลูกค้า เพื่อให้ลูกค้านี้ นำไปมอบไว้แก่เจ้าหนี้ก็ถือเป็นการแสดงเจตนาผูกพันตนที่จะรับผิดชอบหนังสือค้ำประกันของ ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันต่อเจ้าหนี้ ซึ่งมีผลใช้บังคับได้แล้ว

นอกจากนี้ มาตรา 361 บัญญัติรองรับไว้อีกว่า “อันสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่าง กันโดยระยะทางนั้นย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ

ถ้าตามเจตนาอันผู้เสนอได้แสดง หรือตามปกติประเพณีไม่จำเป็นจะต้องมีคำบอก กล่าวสนองไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเกิดเป็นสัญญาขึ้นในเวลาเมื่อมีการอันใดอันหนึ่งขึ้น อันจะพึง สันนิษฐานได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับ”

การที่ผู้รับหนังสือค้ำประกันในฐานะเจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันรับหนังสือค้ำ ประกันที่ลูกหนี้นำมามอบให้ไว้ ถือว่าสัญญาค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันได้เกิดขึ้นแล้ว เนื่องจาก ตามปกติประเพณีไม่จำเป็นจะต้องมีคำบอกกล่าวสนองรับ ดังนั้น สัญญาก็สามารถทำกันได้ระหว่าง บุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง

เมื่อพิจารณาประกอบกับลักษณะของสัญญาค้ำประกันตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 680 แล้วอาจแยกพิจารณาลักษณะของสัญญาค้ำประกันได้ ดังนี้⁶¹

⁶¹ สุตา (วัชรวัฒนากุล) วิศวกรพิชญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำน่า, หน้า. 21-25.

1. สัญญาค้ำประกันจะเกิดขึ้นได้ต้องมีผู้ผูกพันระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้อันอาจเรียกได้ว่า “หนี้ประธาน” อยู่ก่อน หนี้ตามสัญญาค้ำประกันจึงเป็นเพียง “หนี้จากสัญญาอุปรณ์” ซึ่งโดยปกติแล้ว การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารเป็นการออกเพื่อค้ำประกันหนี้ตามสัญญาประธานที่ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอต้องการนำหนังสือค้ำประกันไปยื่นต่อเจ้าหนี้ที่ลูกหนี้ประสงค์จะทำสัญญาประธานด้วย จึงเห็นได้ว่า อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ผูกพันระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้หนี้หนึ่งอยู่แล้วตามที่ได้กล่าวในเรื่องธุรกรรมที่เป็นหนี้ประธานที่มีการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันว่ามีหนี้ประเภทใดบ้าง

2. ผู้ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลภายนอก ในที่นี้หมายถึง บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตัวลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ ในกรณีที่หนี้รายใดมีลูกหนี้หลายคน หรือมีเจ้าหนี้หลายคน ก็ต้องไม่ใช่บุคคลที่เป็นลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เหล่านั้น และนอกจากนั้น บุคคลที่จะเป็นผู้ค้ำประกันอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือจะเป็นนิติบุคคลก็ได้ แต่หากนิติบุคคลจะเป็นผู้ค้ำประกัน ก็ต้องพิจารณาถึงขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นด้วยว่ามีอำนาจในการทำสัญญาค้ำประกันหรือไม่ เห็นได้ว่า การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารเป็นการให้สินเชื่ออย่างหนึ่งของธนาคารซึ่งอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ที่ธนาคารสามารถกระทำได้

3. บุคคลภายนอกผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ว่าจะชำระหนี้ให้ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระ ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันเป็นความรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ชั้นที่สอง คือ จะต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ตามมูลหนี้ประธานไม่ชำระหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้แล้วผู้ค้ำประกันตกลงจะเป็นผู้ชำระแทน⁶² แต่

⁶² คำพิพากษาฎีกาที่ 4246/2549 จำนวนเงินตามหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่บริษัท ล. ผู้รับจำนำไปมอบให้โจทก์ยึดถือไว้เพื่อเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา มิใช่เงินที่บริษัท ล. มอบให้โจทก์ทันทีขณะทำสัญญา แต่เป็นเพียงหลักประกันเบื้องต้นเพื่อที่จะให้โจทก์เชื่อได้ว่าบริษัท ล. จะปฏิบัติตามสัญญา และหากบริษัท ล. ผิดสัญญา โจทก์จะได้รับชดเชยค่าเสียหายจากจำเลยซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันนั้นแทน จำนวนเงินตามสัญญาไม่ใช่เงินมัดจำที่บริษัท ล. ให้ไว้แก่โจทก์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 377 และ 378 จึงมิใช่หลักประกันที่โจทก์จะรับได้ทันทีเมื่อบริษัท ล. ผิดสัญญา แต่จะถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายฐานผิดสัญญา และเป็นเพียงข้อตกลงที่ให้ความสะดวกในวิธีการบังคับชำระหนี้เท่านั้น หากข้อตกลงที่ให้สิทธิโจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องบังคับชำระหนี้ตามสัญญา

ทั้งนี้ไม่หมายรวมถึงกรณีที่รับรองว่าลูกหนี้สามารถที่จะชำระหนี้ได้ ซึ่งในกรณีเช่นนั้นไม่ใช่ผู้ค้ำประกัน เพราะมิได้ผูกพันตนว่าจะ “ชำระแทนให้” ดังเช่นในกฎหมายอังกฤษที่มีสัญญาอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า contract of indemnity ซึ่งเป็นสัญญาประกันความเสียหาย มีตัวอย่างที่ใช้กันในประเทศไทย เช่น การส่งสินค้าลงเรือไปต่างประเทศ บริษัทเรือให้ผู้ส่งสินค้าเซ็นสัญญารับรองว่า ถ้าสินค้าที่ส่งไปนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทเรือ ผู้ส่งสินค้าจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่บริษัทเรือ สัญญา ชนิดนี้ไม่ใช่สัญญาค้ำประกัน เพราะเป็นสัญญาที่ฝ่ายหนึ่งรับจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง มี ลักษณะคล้ายกับสัญญาประกันภัย⁶³ แต่ด้วยเหตุที่ความผูกพันของผู้ค้ำประกัน คือ “ชำระหนี้ให้ แทน” เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หนี้ที่เป็นประกันนั้นจึงต้องเป็นหนี้ที่บุคคลภายนอกกระทำการชำระหนี้ ให้แทนได้ หากเป็นหนี้ที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ด้วยตนเอง จะมีผู้ค้ำประกันไม่ได้ดังที่ได้กล่าว มาแล้ว แต่ในกรณีเช่นนี้หากจะมีการค้ำประกันก็อาจจะเป็นการค้ำประกันการชำระค่าเสียหาย คือ ถ้าลูกหนี้ไม่ปฏิบัติการชำระหนี้เกิดความเสียหายที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบและลูกหนี้ไม่ชำระค่าเสียหาย นั้น ผู้ค้ำประกันจะชำระค่าเสียหายให้แทน เช่นนี้ก็อาจกระทำได้ กรณีนี้เห็นได้ชัดจากการออกหนังสือ ค้ำประกันของธนาคาร

4. การค้ำประกันนั้น เป็นการทำสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับบุคคลภายนอกผู้ค้ำประกัน ดังนั้น ลูกหนี้จึงไม่ต้องรู้เห็นยินยอมด้วย สัญญาค้ำประกันก็มีผลสมบูรณ์ ผู้ค้ำประกันจะยกเอาการที่ลูกหนี้ไม่ได้ยินยอมนี้เป็นข้อต่อสู้ไม่ได้ หรือหากผู้ค้ำประกันชำระหนี้ไปตามสัญญาค้ำประกัน

ค้ำประกันของจำเลย โดยไม่คำนึงว่าบริษัท ล. จะมีหนี้ค่าเสียหายจากการปฏิบัติผิดสัญญาที่ต้องรับผิดชอบแก่โจทก์หรือไม่ การจะพิจารณาว่าโจทก์มีสิทธิบังคับชำระหนี้จากหลักประกันตามสัญญาได้เพียงใด จึงต้องพิจารณาว่าบริษัท ล. ต้องรับผิดชอบหนี้ต่อโจทก์เพียงใดหรือไม่ก่อน จำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันบริษัท ล. จึงต้องรับผิดชอบชำระเงินให้แก่โจทก์ตามสัญญาค้ำประกันเพียงเท่ากับความรับผิดชอบที่บริษัท ล. ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์เท่านั้น

⁶³ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวน 4. จำนวน, หน้า. 4.

แล้วมาใช้สิทธิไล่เบียดเอากับลูกหนี้ ลูกหนี้จะอ้างการที่ตนไม่ได้ยินยอมด้วยในการเข้าทำสัญญาค้ำประกันนั้น ไม่ยอมให้ผู้ค้ำประกันใช้สิทธิไล่เบียดไม่ได้ กรณีนี้ไม่เกิดปัญหาต่อการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร เพราะบุคคลผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันให้ คือ ตัวลูกหนี้เอง อย่างไรก็ตาม อาจมีบางกรณีที่ผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันมิใช่ตัวลูกหนี้ ลูกหนี้ก็ไม่อาจอ้างเหตุดังกล่าวเพื่อปฏิเสธความรับผิดจากการที่ธนาคารใช้สิทธิไล่เบียดเพราะการออกหนังสือค้ำประกันได้ออกเพื่อประโยชน์ของลูกหนี้โดยเฉพาะ

5. กฎหมายมิได้กำหนดเรื่องแบบของสัญญาค้ำประกันไว้ มาตรา 680 วรรคสอง บัญญัติไว้แต่เพียงว่า “สัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่” หลักฐานเป็นหนังสือดังกล่าวเป็นเพียงหลักฐานในการฟ้องร้องเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แม้สัญญาค้ำประกันจะทำกันด้วยวาจา มิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือแต่ประการใด ก็ได้ทำให้สัญญาค้ำประกันเป็นโมฆะ เพราะมิได้ทำตามแบบตามบทบัญญัติในมาตรา 152 สัญญาค้ำประกันมีผลสมบูรณ์ เพียงแต่ว่าเมื่อจนถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระ ผู้ค้ำประกันไม่ยอมชำระหนี้ เจ้าหนี้จะขาดหลักฐานเป็นหนังสือในการฟ้องร้องผู้ค้ำประกันเท่านั้น

6. หลักฐานเป็นหนังสือที่จะใช้ในการฟ้องร้องตามที่กล่าวนี้ไม่จำเป็นต้องทำไว้ต่อเจ้าหนี้โดยตรง อาจทำขึ้นไว้ต่อลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกอื่นใด หากมีข้อความครบถ้วนก็ใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องได้ เช่น ทำหลักฐานมอบไว้ให้แก่ลูกหนี้มีข้อความแสดงว่ามีการค้ำประกันและลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันไว้ก็เป็นการเพียงพอที่เจ้าหนี้จะใช้เป็นหลักฐานฟ้องร้องได้ หรืออาจเป็นหลักฐานบันทึกเปรียบเทียบของอำเภอ หรือเป็นบันทึกของสถานีตำรวจหรือเป็นรายงานการประชุม หรือเป็นจดหมายติดต่อก็ได้ แต่หลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีข้อความอ่านแล้วได้ใจความว่ามีการค้ำประกันและมีลายมือชื่อของผู้ค้ำประกัน นอกจากนี้หลักฐานเป็นหนังสือนี้ กฎหมายมิได้กำหนดให้ต้อง

มีข้อความในเอกสารฉบับเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องเป็นหลักฐานฉบับเดียว อาจเป็นเอกสารหลายฉบับที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องเดียวกันอ่านแล้วประกอบกันได้ว่าการค้าประกันก็ใช้ได้ แต่ข้อสำคัญหลักฐานเป็นหนังสือนั้นจะต้องมีลายมือชื่อของผู้ค้าประกันด้วยจึงจะใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องผู้ค้าประกันได้

หากจะพิจารณาหนังสือค้าประกันที่ออกโดยธนาคารจากลักษณะของสัญญาค้าประกันตามบทนิยามข้างต้น กล่าวได้ว่า ธนาคารผู้ออกหนังสือค้าประกันเป็นบุคคลภายนอกที่ได้เข้าทำสัญญาประกันหนี้ประธานที่ผูกพันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ไว้ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ตามสัญญารับเหมาก่อสร้าง สัญญาซื้อขายในทางการค้าของเอกชน หรือสัญญาจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ หนี้ตามสัญญาประธานดังกล่าวจึงเป็นหนี้ที่มีอยู่จริงและเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ ซึ่งหนังสือค้าประกันที่ออกโดยธนาคารเหล่านี้ล้วนเป็นความผูกพันต้นที่จะค้าประกันในการชำระหนี้ให้ตามสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ความรับผิดของธนาคารผู้ออกหนังสือค้าประกันจึงเป็นความรับผิดในฐานะลูกหนี้ชั้นที่สอง คือ ถ้าลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ เกิดความเสียหายที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบแล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระค่าเสียหายนั้นให้แก่เจ้าหนี้ ธนาคารผู้ออกหนังสือค้าประกันจะชำระค่าเสียหายให้แทนตามหนังสือค้าประกัน ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าสถานะทางกฎหมายของธนาคารผู้ออกหนังสือค้าประกันนั้น เป็นผู้ค้าประกันตามนัยยะของบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะค้าประกัน

3.3.2 หลักกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันเป็นบทบัญญัติที่อยู่ในบรรพ 3 ว่าด้วยเรื่องเอกเทศสัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบรรพ 1 และบรรพ 2 เนื่องด้วยบทบัญญัติลักษณะนิติกรรมสัญญาและลักษณะหนี้เป็นบทบัญญัติทั่วไปหรือเป็นหลักกฎหมายพื้นฐานของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่สามารถนำมาใช้บังคับกับทุก ๆ เรื่อง เมื่อสัญญาค้ำประกันเป็นเอกเทศสัญญา จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ทั่วไปตามบทบัญญัติว่าด้วยนิติกรรมสัญญา เช่น เรื่องเจตนาของคู่สัญญา ซึ่งผู้ค้ำประกันต้องสมัครใจที่จะทำสัญญาผูกพันตนรับผิดชอบหนี้แทนลูกหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระความสามารถของคู่สัญญา โดยเฉพาะกรณีการค้ำประกันโดยนิติบุคคลจะต้องพิจารณาถึงขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นด้วยว่าให้อำนาจในการค้ำประกันหรือไม่ สำหรับกรณีการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารนั้น ธนาคารสามารถค้ำประกันบุคคลอื่นได้ เพราะถือว่าการออกหนังสือค้ำประกันเป็นการให้สินเชื่ออย่างหนึ่งของธนาคาร นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ในการทำสัญญาก็ต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย กล่าวคือ สัญญาประธานต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการฝ่าฝืนวิสัย และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ฉะนั้น นอกจากจะต้องพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันภายใต้บรรพ 3 แล้ว ยังต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติว่าด้วยนิติกรรมสัญญาและลักษณะหนี้เพิ่มขึ้นด้วย เพราะหากสัญญาประธานไม่สมบูรณ์ สัญญาค้ำประกันก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้นั่นเอง

3.4 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย

3.4.1 การระบุขอบเขตความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ตามหนังสือค้ำประกัน

เนื่องจากหนังสือค้ำประกันเป็นหนี้ตามสัญญาอุปกรณ์ ดังนั้นการกำหนดขอบเขตความรับผิดของธนาคารตามหนังสือค้ำประกันจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบความรับผิดของลูกหนี้ในสัญญาประธาน เนื่องจากธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันไม่ควรต้องรับภาระความรับผิดมากกว่าความรับผิดของลูกหนี้

3.4.1.1 หลักกฎหมายเรื่องขอบเขตความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

ความรับผิดของผู้ค้ำประกันเกิดเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจึงเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ ด้วยเหตุนี้ ความรับผิดของผู้ค้ำประกันจึงเป็นความรับผิดไม่เกินไปกว่าความรับผิดของลูกหนี้ หรือหนี้ที่ผู้ค้ำประกันต้องชำระเป็นหนี้อย่างเดียวกับลูกหนี้ แต่ในกรณีเช่นนี้ผู้ค้ำประกันสามารถจำกัดความรับผิดของตนได้ เช่น จำกัดวงเงินหรือระยะเวลาที่รับผิดไว้ ผู้ค้ำประกันก็ย่อมรับผิดไม่เกินจำนวนเงินหรือระยะเวลาที่ระบุไว้นั้น ในขณะเดียวกัน ผู้ค้ำประกันอาจจะยอมผูกพันตนโดยรับผิดอย่างไม่จำกัด หรือรับผิดเกินกว่าความรับผิดของลูกหนี้ก็ได้ เช่น กรณีนี้ประธานขาดอายุความ แต่ผู้ค้ำประกันตกลงจะไม่ยกอายุความหนี้ประธานขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เป็นต้น

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ธนาคารสามารถออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้า ได้ทั้งนี้ประธานของลูกค้าที่มีผลสมบูรณ์แล้วในขณะที่ขอออกหนังสือค้ำประกันและสำหรับนี้ ประธานที่จะเกิดขึ้นและสมบูรณ์ได้ในอนาคตดังนี้

1. การค้ำประกันหนี้ที่มีอยู่แล้วในขณะที่ออกหนังสือค้ำประกัน

การออกหนังสือค้ำประกันเพื่อค้ำประกันหนี้ที่มีอยู่แล้วขณะออก หนังสือค้ำประกัน คือ หนี้ประธานนั้นได้เกิดขึ้นและมีผลสมบูรณ์แล้วในขณะที่ธนาคารออกหนังสือค้ำ ประกันเพื่อเป็นหลักประกันหนี้ของลูกค้าหนี้ ซึ่งเป็นหนี้ที่เกิดจากนิติกรรมสัญญาระหว่างลูกหนี้กับ เจ้าหนี้ในฐานะผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกัน เช่น ลูกหนี้และเจ้าหนี้ตกลงทำสัญญาซื้อขายถึง เหล็กเก็บน้ำ เพื่อความมั่นใจว่า หากผู้ซื้อได้ชำระราคาให้แก่ผู้ขายแล้ว ผู้ขายจะส่งมอบถึงเหล็กเก็บน้ำ ให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญา ผู้ซื้อก็อาจให้ผู้ขายนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นประกันการชำระเงิน ล่วงหน้าได้ ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 681 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “อันค้ำ ประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์” จากบทบัญญัติดังกล่าวต้องพิจารณาลักษณะของหนี้ ประธานว่ามีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ นอกจากต้องพิจารณาความสมบูรณ์ของธุรกรรมอันเป็น หนี้ประธานโดยเฉพาะแล้ว ยังต้องพิจารณาหลักทั่วไปที่บัญญัติไว้ในบรรพ 1 ด้วย ไม่ว่าจะเป็น ความสามารถของคู่สัญญา วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ประธาน แบบของการทำสัญญาประธาน และ การแสดงเจตนาของคู่สัญญา หากครบองค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้ว เจ้าหนี้ก็อาจเรียกให้ลูกหนี้นำ หนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม การออก หนังสือค้ำประกันกรณีนี้ ธนาคารสามารถประเมินความรับผิดชอบของตนเองได้โดยง่ายว่า หากลูกหนี้ไม่

สามารถชำระหนี้ได้ ธนาคารต้องเป็นผู้ชำระหนี้แทนในจำนวนเท่าใด เพราะธนาคารทราบได้ในขณะออกหนังสือค้ำประกันว่าลักษณะมูลหนี้ของลูกหนี้ที่ธนาคารเข้าค้ำประกันเป็นอย่างไร

2. การค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไข

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 681 วรรคสอง บัญญัติว่า “หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้ แต่ต้องระบุดำเนินการประสงค์ในการก่อหนี้รายที่ค้ำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้ำประกัน เว้นแต่เป็นการค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว ตามมาตรา ๖๙๙ จะไม่ระบุระยะเวลาดังกล่าวก็ได้” ดังนั้น ธนาคารจึงจำเป็นต้องระบุดำเนินการประสงค์ในการก่อหนี้รายที่ค้ำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ว่าเป็นการค้ำประกันหนี้รายใด จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกันมีเท่าใด และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้ำประกันนั้นว่ามีความรับผิดชอบเข้าผูกพันค้ำประกันนับถึงเมื่อใด ทำให้ทราบความชัดเจนเกี่ยวกับมูลหนี้ว่าเป็นหนี้จากสัญญาที่ค้ำประกันไว้ ไม่ใช่เป็นมูลหนี้อื่น ขอให้ธนาคารรับรู้ว่าเป็นหนี้อะไร จำนวนหนี้สูงสุดเท่าใด ซึ่งโดยปกติ ธนาคารจะกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของตนเองไว้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการระบุจำนวนเงินที่เข้าค้ำประกัน หรือระยะเวลาที่หนังสือค้ำประกันมีผลใช้บังคับดังกล่าว อันก่อให้เกิดผลดีต่อความรับผิดชอบของธนาคารเอง เช่น การออกหนังสือค้ำประกันการชำระเงินค่าภาษีศุลกากรที่เคยได้ยกตัวอย่างแล้ว หรือการออกหนังสือค้ำประกันการชำระค่าสาธารณูปโภค ซึ่งไม่แน่นอนว่าหนี้การชำระค่าสาธารณูปโภคจะเกิดขึ้นหรือไม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เหตุที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้ต้องระบุขอบเขตความรับผิดชอบไว้ชัดเจนเนื่องจากตามกฎหมายเดิม ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหนี้ในอนาคตหรือหนี้ใด ๆ ทำให้

เป็นการค้าประกันโดยไม่มีขอบเขตจำกัด⁶⁴ โดยบทบัญญัติมาตรา 681 ก่อนมีการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ไม่จำต้องระบุขอบเขตของการค้าประกันดังกล่าว เป็นเหตุให้ในทางปฏิบัติ เจ้าหนี้จำนวนมากกลับใช้บทบัญญัตินั้นเป็นช่องทางที่ทำให้การค้าประกันเป็นการประกันการชำระหนี้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด เพื่อป้องกันความเสียหายทั้งหลายที่อาจเกิดขึ้นแก่ตน โดยกำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งปวงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตทั้งหมดทุกประการด้วย ทำให้ผู้ค้าประกันไม่มีโอกาสทราบว่าตนต้องรับผิดชอบหนี้ใดบ้างที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และในวงเงินเท่าใด กรณีจึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกัน จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป

ฉะนั้น การค้าประกันจึงมีได้ทั้งการค้าประกันหนี้ที่มีอยู่แล้ว หรือหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขก็ได้ ซึ่งขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันมีมากน้อยเพียงใดอาจจำแนกได้เป็นสองลักษณะ ได้แก่

ก. กรณีการค้าประกันแบบจำกัดความรับผิด กล่าวคือ ธนาคารจะจำกัดความรับผิดชอบของตนไว้หรือไม่เพียงใดก็ได้ เพราะธนาคารรับผิดชอบชำระหนี้เพื่อผู้อื่น ถ้าธนาคารจำกัดความรับผิดชอบของตนไว้ ธนาคารก็ต้องระบุไว้ในสัญญาว่าจะรับผิดชอบในกรณีใดบ้าง หรืออาจจำกัดความรับผิดโดยมีเงื่อนไขก็ได้ เช่น กำหนดจำนวนเงินเฉพาะเป็นจำนวนเท่าใด หรือกำหนดระยะเวลาไว้ให้ชัดเจน ดังนั้นธนาคารก็รับผิดชอบเพียงเท่าที่ได้แสดงเจตนาจำกัดความรับผิดไว้ ในทางตรงกันข้าม กรณีที่ธนาคารระบุไว้ในสัญญาไม่ชัดเจน อาจถือว่าธนาคารมีเจตนาจะผูกพันแบบไม่

⁶⁴ สุพิศ ประณีตพลกรัง, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (แก้ไขใหม่) การค้าประกัน จำนอง (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2558), หน้า. 13.

จำกัดความรับผิดได้ซึ่งอาจต้องรับผิดถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าฤชาธรรมเนียมอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการค้าประกันหนี้ในอนาคต ธนาकारไม่สามารถค้าประกันแบบไม่ระบุขอบเขตความรับผิดของตนให้ชัดเจนได้ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ข. กรณีการค้าประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด หากหนังสือค้าประกัน

มิได้จำกัดความรับผิดของธนาकारไว้อย่างชัดเจนแล้ว ก็หมายความว่าธนาकारต้องรับผิดอย่างไม่จำกัดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 683 ว่า “อันค้าประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย” จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า การค้าประกันมิได้ทั้งจำกัดความรับผิดและไม่จำกัดความรับผิด แต่หากธนาकारไม่จำกัดความรับผิด นอกจากธนาकारต้องรับผิดในต้นเงินตามมูลหนี้ประธานแล้ว ธนาकारย่อมต้องรับผิดในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน และค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย ธนาकारจะปฏิเสธไม่ยอมรับรับผิดไม่ได้ เพราะความรับผิดเกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เสียไปอันเกี่ยวข้องกับหนี้ประธานที่ลูกหนี้ค้างชำระแก่เจ้าหนี้ เช่น ลูกหนี้ทำสัญญาซื้อสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร เมื่อลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดในค่าสินค้า อีกทั้งค่าขนส่ง ค่าประกันภัย ค่าฝากของในคลังสินค้า และค่าภาษีอากร ซึ่งถือว่าเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ด้วย⁶⁵ ส่วนเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมความนั้น ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้โดยไม่ได้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนแล้ว ผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิดชดใช้ในส่วนนี้ เพราะกฎหมายถือว่า ถ้าได้มีการเรียกให้ผู้

⁶⁵ ปัญญา ถนอมรอด, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้าประกัน จำลอง จำนำ, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2554), หน้า. 120.

ค้ำประกันชำระหนี้ก่อน เจ้าหนี้อาจได้รับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกันและไม่ต้องฟ้องร้องให้เสียค่าฤชาธรรมเนียมก็ได้ แต่ถ้าเจ้าหนี้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนแล้วจึงค่อยมาฟ้องร้อง ในกรณีเช่นนี้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมความด้วย⁶⁶ เป็นไปตามหลักในมาตรา 684 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมความซึ่งลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ถ้าโจทก์ฟ้องคดีโดยมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาต้องรับผิดชอบเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่”

แม้ว่าธนาคารจะไม่ได้จำกัดความรับผิดชอบของตนเองไว้ ความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันก็ต้องอยู่ภายใต้หลักการว่า ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบเกินไปกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ ด้วยเหตุที่ธนาคารต้องรับผิดชอบชำระหนี้เพื่อลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม มีประเด็นให้ต้องพิจารณาว่า กรณีที่ธนาคารประสงค์จะรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้สามารถกระทำได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาพบว่า ได้เคยมีแนวคำพิพากษาฎีกาของศาลฎีกาในคำพิพากษาฎีกาที่ 1239/2505⁶⁷ สรุปได้ดังต่อไปนี้

(1) ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยขอจัดซื้อไปจำหน่ายต่างประเทศจำนวน 700 ตัน เป็นเงิน 19,880 ปอนด์ ต่อกระทรวงเศรษฐกิจ โดยจำเลยเป็นผู้ขอให้โจทก์ซึ่งเป็นธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การเป็นผู้ค้ำประกันให้

⁶⁶ สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศวตพิชญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำนำ, หน้า. 35.

⁶⁷ พจน์ บุชปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ สิทธิยึดหน่วง บุริมสิทธิ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2546), หน้า. 12.

(2) ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยค้ำชำระค่าข้าวที่ขอส่งไปต่างประเทศต่อ
กระทรวงเศรษฐกิจเพียง 7,282 บาท กระทรวงเศรษฐกิจทวงถามให้ธนาคารโจทก์ชำระหนี้ในฐานะ
ผู้ค้ำประกัน

(3) เมื่อธนาคารโจทก์ชำระเงินแก่กระทรวงเศรษฐกิจไปแล้ว จึงฟ้อง
ขอให้จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารค้ำประกันใช้เงินดังกล่าวแก่โจทก์

(4) จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ให้การว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยได้รับข้าว
จากกระทรวงเศรษฐกิจไม่ครบ คิดเป็นราคา 124 ปอนด์ 16 ชิลลิง จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้มีหนังสือถึง
ธนาคารโจทก์ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยไม่มีหนี้สินค้ำ เพื่อให้ธนาคารโจทก์ยกขึ้นอ้างเป็นข้อต่อสู้
ปฏิเสธคำเรียกร้องของกระทรวงเศรษฐกิจ ธนาคารโจทก์ละเลยไม่ยกขึ้นต่อสู้ยอมสิ้นสิทธิไต่เบี่ยเอา
แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยตาม ป.พ.พ. มาตรา 695 เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยไม่ต้องรับผิดชอบ
จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชอบด้วย และขณะธนาคารโจทก์ชำระหนี้ให้กระทรวงเศรษฐกิจ สิทธิเรียกร้องของ
กระทรวงเศรษฐกิจขาดอายุความแล้ว ธนาคารโจทก์ไม่ฟังคำทักท้วง จะมาไต่เบี่ยจากจำเลยในฐานะ
ลูกหนี้ไม่ได้

ศาลแพ่งเห็นว่าเป็นสัญญาค้ำประกัน ธนาคารโจทก์ชำระไปแล้วยอมมี
สิทธิไต่เบี่ยเอาจากจำเลย คดีนี้ไม่อยู่ในอายุความมาตรา 165 (เดิม) ต้องใช้อายุความ 10 ปี

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยเป็นสัญญาธรรมดาที่จำเลย
รับรองความเสียหายแก่โจทก์ที่อาจเกิดขึ้นเพราะโจทก์เป็นผู้ค้ำประกันห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทย ไม่ใช่
สัญญาค้ำประกันดังที่ศาลแพ่งวินิจฉัย

ศาลฎีกาเห็นว่า สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยหาใช่สัญญาค้ำประกันตามความหมายของมาตรา 680 ไม่ เพราะห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยมิใช่ลูกหนี้ของโจทก์ โจทก์เป็นเพียงผู้ค้ำประกันห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยต่อกระทรวงเศรษฐกิจเท่านั้น ถ้าจำเลยไม่รับรองต่อโจทก์ โจทก์ก็คงไม่เข้าเป็นผู้ค้ำประกัน เหตุนี้จึงเป็นสัญญาธรรมดากระหว่างโจทก์กับจำเลย ถ้าโจทก์ต้องเสียหายในการค้ำประกันห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงไทยอย่างใด ๆ จำเลยยอมรับผิดทั้งสิ้น ฉะนั้น จำเลยจะยกบทกฎหมายเรื่องผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันว่าด้วยผู้ค้ำประกันมาปฏิเสธความรับผิดไม่ได้แต่ต้องพิจารณาตามหลักทั่วไปของสัญญาธรรมดา

คำพิพากษาศาลฎีกานี้แสดงให้เห็นความแตกต่างของลักษณะสัญญาที่ผู้ค้ำประกันยินยอมรับผิดเกินกว่าความรับผิดของลูกหนี้ได้ ในกฎหมายอังกฤษ สัญญาในลักษณะนี้เรียกว่า “Contract of Indemnity” หรือสัญญาประกันความเสียหาย ต่างกับสัญญาค้ำประกันที่เรียกว่า “Contract of Suretyship”⁶⁸

อนึ่ง การค้ำประกันอย่างจำกัดความรับผิดหรือไม่จำกัดความรับผิดนั้นต้องดูตามข้อความในสัญญาค้ำประกัน หากกรณีเป็นที่สงสัย คือ ข้อความไม่ชัดเจนว่ารับผิดในจำนวนเท่าใด ศาลฎีกาจะวินิจฉัยไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องเสียในมูลหนี้ ซึ่งหมายถึงฝ่ายผู้ค้ำประกัน โดยอาศัยมาตรา 11 เนื่องจากสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดแต่เพียงฝ่ายเดียว การตีความจึงต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด⁶⁹ มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาหลายกรณีที่วินิจฉัยว่า หากสัญญาค้ำประกันไม่ระบุรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน ศาลฎีกาจะถือว่าเป็นเอกสารที่ไม่สมบูรณ์

⁶⁸ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยผู้ค้ำประกัน จำนวนจำนำ, หน้า. 4.

⁶⁹ สุตา (วัชรวัฒนากุล) วิศรุตพิชญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนวน จำนำ, หน้า. 35.

และพิพากษาให้ผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ ซึ่งได้เคยกล่าวไว้ในหัวข้อการตีความสัญญาแล้ว ในขณะเดียวกันก็มีคำพิพากษาที่วินิจฉัยไว้โดยคำนึงถึงความสุจริตเป็นสำคัญ ได้แก่ คำพิพากษาฎีกาที่ 1797/2549 มีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

(1) เมื่อปี 2537 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ขอให้จำเลยซึ่งเป็นธนาคารออก หนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกวดราคา และหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตาม สัญญา (L/G) เพื่อนำไปเป็นหลักประกันการยื่นซองประกวดราคาและเป็นหลักประกันการปฏิบัติตาม สัญญาต่อทางราชการ เพื่อเป็นหลักประกันต่อธนาคารจำเลย โจทก์ได้นำเงินจำนวน 2,000,000 บาท ฝากในบัญชีเงินฝากประจำไว้ต่อธนาคารจำเลย โดยโจทก์ได้ทำหนังสือยินยอมให้หักเงินในบัญชีเงิน ฝากประจำดังกล่าวชำระหนี้ที่โจทก์ หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. เป็นหนี้จำเลยได้

(2) หลังจากนั้นจำเลยได้ออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามเงื่อนไข การประกวดราคา และหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาเพื่อให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. นำไปยื่น ต่อทางราชการหลายครั้ง หนังสือค้ำประกันทุกฉบับสิ้นความผูกพันแล้ว ต่อมาห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ได้ ทำสัญญากู้เงินและสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีกับจำเลยจำนวน 2,000,000 บาท โดยมีผู้ค้ำประกันราย อื่นเข้าค้ำประกัน ภายหลังห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. มีหนี้เงินกู้และหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีค้าง ชำระแก่จำเลย จำเลยจึงได้นำเงินฝากประจำของโจทก์หักชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ดังกล่าว

(3) โจทก์จึงมาฟ้องเป็นคดีนี้ ประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัย คือ จำเลยมี สิทธิที่จะนำเงินฝากประจำของโจทก์ดังกล่าวหักชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ได้หรือไม่

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์พร้อม ดอกเบี้ย

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อความในหนังสือคำประกัน ข้อ (1) ระบุว่า “ผู้ค้ำประกันยินยอมเข้าค้ำประกันหนี้สินทุกชนิดบรรดาที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ได้เป็นหนี้ต่อธนาคาร อยู่แล้วก่อนวันทำสัญญา และหรือเป็นหนี้อยู่ในขณะทำสัญญา และรวมทั้งหนี้สินที่ลูกหนี้จะได้เป็น หนี้ต่อธนาคารหลังจากวันทำสัญญาเป็นต้นไป...” ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. มีภาระ หนี้เงินกู้และเบิกเงินเกินบัญชีต่อจำเลย จำเลยจึงมีสิทธิหักเงินในบัญชีฝากประจำของโจทก์ชำระหนี้ได้ ปัญหาข้อนี้โจทก์มีพยานซึ่งทุกคนเคยเป็นพนักงานธนาคารของจำเลย ในขณะที่โจทก์เปิดบัญชีเงิน ฝากประจำ และทำหนังสือคำประกัน พยานเบิกความตรงกันว่า การที่โจทก์ทำหนังสือคำประกันต่อ จำเลย โจทก์มีเจตนาเพียงค้ำประกันหนี้ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ขอให้จำเลย ออกหนังสือสัญญาค้ำประกันการยื่นของประกวดราคาก่อสร้างหรือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา ก่อสร้างเท่านั้น มิได้มีเจตนาที่ค้ำประกันหนี้สินอย่างอื่นของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ที่มีต่อจำเลยแต่ อย่างไม่เห็นพยานโจทก์เป็นผู้จัดการธนาคารจำเลยขณะที่มีการทำสัญญา ย่อมล่วงรู้ถึงเจตนาของ คู่สัญญาได้เป็นอย่างดี เมื่อได้พิเคราะห์ถึงแบบหนังสือสัญญาค้ำประกันดังกล่าวเป็นแบบฟอร์มของ สัญญาสำเร็จรูปที่จำเลยทำขึ้นเพื่อใช้เป็นหนังสือค้ำประกันได้ทุกประเภท ข้อความในสัญญามีลักษณะ เขียนครอบคลุมให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในภาระหนี้ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งอาจไม่ตรงกับ เจตนาของคู่สัญญาแต่เนื่องจากเป็นสัญญาสำเร็จรูป ลูกค้าที่มาขอทำนิติกรรมกับธนาคารก็จำต้องยอม ลงชื่อในสัญญาดังกล่าวโดยไม่อาจโต้แย้งได้ นอกจากนี้ การที่จำเลยออกหนังสือค้ำประกันการยื่นของ ประกวดราคาหรือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ในแต่ละครั้ง จำเลยจะ ให้โจทก์ทำหนังสือสัญญาค้ำประกันควบคู่ไปกับสัญญาค้ำประกันที่จำเลยออกให้ทุกครั้ง ประกอบกับ คำเบิกความของ พยานจำเลยว่า ในวันที่โจทก์ทำหนังสือสัญญาค้ำประกันเป็นวันเดียวกันกับที่ห้าง หุ้นส่วนจำกัด ก. ขออนุมัติวงเงินในการออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา และจำเลยได้ ออกหนังสือค้ำประกันด้วย ยิ่งแสดงให้เห็นเจตนาของคู่สัญญาว่าประสงค์ค้ำประกันหนี้เฉพาะราย

เท่านั้น การที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ทำสัญญากู้เงินและสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีรวมจำนวนเงิน 2,000,000 บาท จำเลยได้ให้บุคคลอื่นทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่างหาก ถ้าจำเลยมีเจตนาจะให้โจทก์ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. จำเลยน่าจะให้โจทก์เข้ามาทำสัญญาค้ำประกันเป็นการเฉพาะเจาะจง ดังเช่นที่เคยให้โจทก์ทำสัญญาค้ำประกันการที่จำเลยออกหนังสือค้ำประกันให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ในแต่ละครั้ง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าหนังสือสัญญาค้ำประกันที่โจทก์ทำขึ้นเพื่อค้ำประกันการออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น การที่จำเลยนำเงินฝากประจำของโจทก์ไปหักชำระหนี้เงินกู้และหนี้เบิกเงินเกินบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. จึงก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์

จากคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นเป็นตัวอย่างการตีความถ้อยคำในสัญญา กล่าวคือ ศาลได้ตีความโดยยึดหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 171 ที่ว่า “ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้ฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวน หรือตัวอักษร” ดังนั้นจึงต้องพิจารณาว่า ผู้แสดงเจตนามีเจตนาต้องการที่จะผูกพันตนอย่างไร โดยดูจากความมุ่งหมายของผู้แสดงเจตนาและเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย แม้ข้อสัญญาจะระบุว่า “ผู้ค้ำประกันยินยอมเข้าค้ำประกันหนี้สินทุกชนิดบรรดาที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ได้เป็นหนี้ต่อธนาคารอยู่แล้วก่อนวันทำสัญญานี้ และหรือเป็นหนี้ที่อยู่ในขณะทำสัญญานี้และรวมทั้งหนี้สินที่ลูกหนี้จะได้เป็นหนี้ต่อธนาคารหลังจากวันทำสัญญานี้เป็นต้นไป...” ก็ตาม ศาลฎีกาก็พิจารณาประกอบพยานหลักฐานของโจทก์เพื่อทราบเจตนาที่แท้จริงของผู้เข้าทำสัญญาค้ำประกัน โดยเห็นว่าพยานมีน้ำหนักให้รับฟังได้และย่อมล่วงรู้ถึงเจตนาของคู่สัญญาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ แบบหนังสือสัญญาค้ำประกันดังกล่าวเป็นแบบฟอร์มของสัญญาสำเร็จรูปที่จำเลยทำขึ้นเพื่อใช้เป็นหนังสือค้ำประกันได้ทุกประเภท ข้อความในสัญญามีลักษณะเขียนครอบคลุมให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบในภาระหนี้ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งอาจไม่ตรงกับ

เจตนาของคู่สัญญาแต่เนื่องจากเป็นสัญญาสำเร็จรูป ลูกค้าที่มาขอทำนิติกรรมกับธนาคารก็จำต้องยอมลงชื่อในสัญญาดังกล่าวโดยไม่อาจโต้แย้งได้

นอกจากนี้ ศาลยังนำหลักการตีความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 368 มาใช้บังคับอีกด้วย กล่าวคือ สัญญานั้นท่านให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว การที่ธนาคารจำเลยออกหนังสือค้ำประกันการให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ในแต่ละครั้ง ธนาคารจำเลยจะให้โจทก์ทำหนังสือสัญญาค้ำประกันควบคู่ไปกับสัญญาค้ำประกันที่จำเลยออกให้ทุกครั้ง ถ้าจำเลยมีเจตนาจะให้โจทก์ต้องร่วมรับผิดชอบในมูลหนี้อื่นของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. จำเลยน่าจะให้โจทก์เข้ามาทำสัญญาค้ำประกันเป็นการเฉพาะเจาะจง ดังเช่นที่เคยให้โจทก์ทำสัญญาค้ำประกันการที่จำเลยออกหนังสือค้ำประกันให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ในแต่ละครั้ง ศาลจึงพิจารณาโดยใช้หลักสุจริต และคำนึงถึงปกติประเพณีของคู่กรณีที่ปฏิบัติกันมาด้วย มิฉะนั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ค้ำประกันที่มีได้เจตนาจะผูกพันตนตามที่แสดงเจตนาเป็นลายลักษณ์อักษรออกมาก็ได้

3.4.1.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันเรื่องการระบอบเขตความ

รับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ตามหนังสือค้ำประกัน

หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกจะมีการกำหนดข้อสัญญาโดยจำกัดความรับผิดไว้เป็นจำนวนเงินตามที่ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันได้ประสงค์ให้ธนาคารพาณิชย์ออก ซึ่งข้อสัญญาตามหนังสือค้ำประกันระบอบเขตความรับ

ผิดของตนไว้โดยชัดแจ้ง ไม่ว่าจะเป็นการระบุจำนวนเงินที่เข้าค้ำประกัน หรือระบุระยะเวลาที่หนังสือค้ำประกันมีผลใช้บังคับ ดังนี้

(1) ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันผู้ให้สัญญาในการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาประธานต่อผู้รับประโยชน์ เป็นเงิน - _____ - บาท (_____)

(2) หนังสือสัญญาค้ำประกันฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ _____ จนถึงวันที่ _____ เป็นวันสิ้นสุด และในกรณีที่ข้าพเจ้าจะต้องรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ ผู้รับประโยชน์จะต้องยื่นคำเรียกร้องเป็นหนังสือภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันสิ้นสุดดังกล่าว หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้ถือว่าผู้รับประโยชน์สละสิทธิที่จะบังคับตามหนังสือสัญญาค้ำประกันฉบับนี้

(3) ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันสำหรับเงินประกันผลงานซึ่งผู้ว่าจ้างได้หักไว้จากค่าจ้างที่ได้จ่ายให้แก่ _____ (ผู้รับจ้าง) ตั้งแต่วันที่ _____ ถึงงวดที่ _____ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น _____ ซึ่งผู้รับจ้างได้ขอรับคืนไป....

(4) ธนาคารยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขในการค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระเงินให้แก่ _____ จำนวนไม่เกิน _____

บาท

(5) ตามที่ _____ (ซึ่งต่อไปในหนังสือค้ำประกันฉบับนี้จะเรียกว่า “ลูกค้ำ”) ได้ทำสัญญา _____ ฉบับเลขที่ _____ ลงวันที่ _____

สัญญาโครงการ _____ (ซึ่งต่อไปในหนังสือค้ำประกันฉบับนี้จะเรียกว่า “สัญญา”)

กับ _____ (ซึ่งต่อไปในหนังสือค้ำประกันฉบับนี้จะเรียกว่า “ผู้รับหนังสือค้ำประกัน”) โดยมี

วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้และลักษณะมูลหนี้เพื่อการปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ระบุในสัญญา และมี

ระยะเวลาที่กำหนดตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญา ซึ่งลูกค้าจะต้องวางหลักประกันตามสัญญาไว้ต่อผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นจำนวนเงิน _____ นั้น ข้าพเจ้า ธนาคารยอมผูกพันตนค้ำประกันโดยรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้องของผู้รับหนังสือค้ำประกัน จำนวนเงินที่ใช้สิทธิเรียกร้องต่อธนาคารโดยรวมกันแล้วไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่กล่าวข้างต้น

(6) ธนาคารตกลงผูกพันตนค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ในหนี้หรือความเสียหายที่ลูกค้าก่อให้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยมีระยะเวลาค้ำประกันตั้งแต่ _____ จนถึง _____

ตัวอย่างการกำหนดข้อสัญญาดังกล่าว มีความแตกต่างกันไปของแต่ละธนาคารที่ลูกค้าไปยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน แต่เป็นแบบฟอร์มที่มีใจความเหมือนกัน การที่ธนาคารเป็นผู้มีความชำนาญในการเข้าทำสัญญาผูกพันตน แบบฟอร์มที่ธนาคารทำขึ้นจึงมักมีการกำหนดข้อสัญญาโดยจำกัดความรับผิดไว้แบบมีเงื่อนไขว่า จะมีการค้ำประกันในหนี้ที่ก่อขึ้นตั้งแต่เมื่อใดจนถึงเมื่อใด รวมไปถึงจำนวนเงินที่ผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าธนาคารจะได้ระบุขอบเขตความรับผิดของตนเองไว้ดังข้อสัญญาที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว แต่ในบางครั้งก็มีช่องว่างจากการกำหนดข้อสัญญาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ เช่น กรณีข้อความในหนังสือค้ำประกันสามารถตีความได้เป็นหลายทาง มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการขอออกหนังสือค้ำประกัน กล่าวคือ เจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงทำสัญญาก่อนนี้ทางการค้าขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2549 จำนวน 300,000 บาท ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้และลูกหนี้จึงตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน โดยลูกหนี้ออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าให้แก่เจ้าหนี้จำนวน 3 ฉบับ แต่มีเงื่อนไขว่า ลูกหนี้ต้องนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามเช็ค

ดังกล่าว โดยเช็คฉบับแรกลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 และฉบับสุดท้ายลงวันที่ 10 เมษายน 2550 ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันระบุข้อความในหนังสือค้ำประกันว่า “ธนาคารจะรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันฉบับนี้หากมีหนี้ที่บริษัท ก. เป็นลูกหนี้บริษัท ข. ที่เกิดขึ้นในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2550 เท่านั้น” เมื่อครบกำหนดวันที่ลงในเช็ค เจ้าหนี้ได้นำเช็คไปขึ้นเงิน ปรากฏว่าธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน เจ้าหนี้จึงเรียกร้องให้ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้แทน แต่ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันก็ปฏิเสธการจ่ายเงินโดยอ้างว่า ธนาคารเข้าค้ำประกันเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ระบุไว้ในหนังสือค้ำประกันเท่านั้น คือ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2550 แต่เช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเป็นการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2549 กรณีนี้ เจ้าหนี้ไม่ต่อสู้คดีกับธนาคาร เนื่องจากเจ้าหนี้ได้มีการติดต่อทำธุรกรรมกับธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันนี้เป็นประจำ จึงไม่ยอมเสียความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทั้งนี้ยังเกรงว่าจะเสียเปรียบสู้คดีไม่ได้ เพราะธนาคารเป็นองค์กรที่มีนักกฎหมายที่เชี่ยวชาญในการทำสัญญาเป็นจำนวนมาก⁷⁰ จากลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่เกิดจากการระบุขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารในหนังสือค้ำประกัน ซึ่งอาจเป็นช่องว่างที่ทำให้เกิดการตีความตามที่ระบุไว้ได้

3.4.2 การกำหนดข้อตกลงให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

โดยส่วนใหญ่แล้ว หนังสือค้ำประกันที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์มักมีการกำหนดข้อตกลงให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ เพราะจะทำให้หนังสือค้ำประกันที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์มีความศักดิ์สิทธิ์ในการใช้บังคับ ผู้รับหนังสือค้ำประกันในฐานะเจ้าหนี้

⁷⁰ ประทีป ฟ้ากระจ่าง, "หนังสือค้ำประกันของธนาคาร ศึกษาหลักกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติ" (เอกัตศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า. 56.

สามารถเรียกร้องให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ขึ้นก่อน

3.4.2.1 หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันกรณียินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นว่า โดยปกติหนังสือค้าประกันที่ธนาคารเป็นผู้ออกธนาคารจะมีข้อความที่กำหนดให้ธนาคารยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้เสมอ ซึ่งผลทางกฎหมายย่อมแตกต่างจากกรณีที่ไม่มีข้อความดังกล่าวระบุไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 680 แล้ว ผู้ค้าประกัน คือ บุคคลภายนอกซึ่งผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ซึ่งจากนัยความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้ค้าประกันเป็นลูกหนี้ชั้นรองหรือชั้นสองที่จะเข้ามาชำระหนี้แทนลูกหนี้ชั้นต้น หากลูกหนี้ชั้นต้นไม่ชำระหนี้ กฎหมายจึงบัญญัติให้ผู้ค้าประกันมีสิทธิเรียกร้องได้หลายกรณีตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น หากธนาคารมิได้ยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ธนาคารย่อมมีสิทธิดังต่อไปนี้⁷¹ คือ

- (1) สิทธิที่ขอให้เจ้าหนี้เรียกลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 688 บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต”

⁷¹ สุพิศ ประณีตพลกรัง, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (แก้ไขใหม่) ค้าประกัน จำนวน, หน้า. 15.

เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ตามปกติลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ถ้าลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระ เจ้าหนี้อาจเห็นว่าลูกหนี้มีฐานะไม่ดี ผู้ค้ำประกันมีฐานะดีกว่า เจ้าหนี้จะเรียกร้องเอาจากผู้ค้ำประกันก็ได้ หรือเจ้าหนี้จะเรียกร้องเอาจากผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้ก่อนลูกหนี้ก็สามารถทำได้ แต่ในฐานะที่ผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ชั้นที่สอง กฎหมายจึงให้สิทธิผู้ค้ำประกันที่จะเกี่ยงให้เจ้าหนี้ไปเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ก่อนได้ ดังนั้น ผู้ค้ำประกันจะเกี่ยงให้เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนไม่ได้ หากว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย เหตุที่ผู้ค้ำประกันไม่สามารถเกี่ยงให้เจ้าหนี้ไปเรียกชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อนได้นี้ เนื่องมาจากลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ เพราะลูกหนี้ไม่มีสิทธิจัดการทรัพย์สินของตน ทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลาย ส่วนกรณีที่ไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในราชอาณาจักรนั้น คือ กรณีที่ไม่ทราบว่าลูกหนี้อยู่ที่ใดในประเทศไทย ผู้ค้ำประกันใช้สิทธิเกี่ยงไม่ได้ เพราะเจ้าหนี้คงไม่สามารถบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้เนื่องจากหาตัวลูกหนี้ไม่พบในประเทศไทย ดังนั้น ถ้าลูกหนี้อยู่ต่างประเทศ แม้รู้ว่าอยู่ที่ใดก็เป็นกรณีที่ไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในราชอาณาจักรเช่นกัน จึงฟ้องผู้ค้ำประกันได้ ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิเกี่ยงให้ไปบังคับเอาจากลูกหนี้ก่อน

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(2) สิทธิที่จะเรียกให้บังคับการชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 689 บัญญัติว่า “ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ดังกล่าวมาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีทางที่จะชำระหนี้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ นั้นจะไม่เป็นการยากไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องบังคับการชำระหนี้รายนั้นเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน” กรณีถ้าผู้ค้ำประกันเกี่ยงให้เจ้าหนี้ไปเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนตามมาตรา 688 แล้ว สมมติว่าเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติตาม หรือเจ้าหนี้ปฏิบัติ

แล้วยังไม่ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ จึงกลับมาเรียกร้องเอากับผู้ค้ำประกันอีก ถ้าผู้ค้ำประกันยังไม่ยอมชำระ เจ้าหนี้ไม่มีทางอื่นนอกจากนำคดีมาสู่ศาล ในกรณีเช่นนี้ หากผู้ค้ำประกันแน่ใจว่าการที่ตนถูกเรียกร้องให้ชำระหนี้ก่อนไม่เป็นธรรมแก่ตน เพราะลูกหนี้มีทางชำระหนี้ได้ ผู้ค้ำประกันย่อมจะขอให้ศาลเรียกลูกหนี้เข้ามาเป็นจำเลยร่วมได้ และกฎหมายให้ผู้ค้ำประกันมีทางออกตามมาตรานี้ ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้เป็นเรื่องต่อเนื่องมาจากบทบัญญัติมาตรา 688 นั้นเอง เมื่อคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ผู้ค้ำประกันต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นสองประการคือ

ประการแรก ลูกหนี้มีทางที่จะชำระหนี้ได้ หมายความว่า ลูกหนี้มีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่า ลูกหนี้ต้องมีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิง เมื่อลูกหนี้มีทรัพย์สินอยู่เท่าใดก็ต้องบังคับเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน หากว่าไม่พอหรือยังขาดอยู่อีกเท่าใด จึงจะไปบังคับเอาจากผู้ค้ำประกัน

ประการที่สอง การที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้นั้นไม่เป็นการยาก เช่น ลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินอยู่ ยังไม่ได้โอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งสามารถนำยึดเอามาชำระหนี้ได้ ในทางตรงกันข้าม แม้ลูกหนี้มีทรัพย์สินอยู่แต่การบังคับชำระหนี้ทำได้ยาก ผู้ค้ำประกันก็จะใช้สิทธิเถียงไม่ได้ เช่น ลูกหนี้มีที่ดินอยู่แปลงหนึ่งแต่ได้จดทะเบียนจำนองที่ดินให้แก่บุคคลอื่น แม้ผู้ค้ำประกันจะพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีที่ดินอยู่จริงแต่การบังคับชำระหนี้เอาจากที่ดินแปลงนั้นทำได้ยากเพราะเจ้าหนี้รายอื่นมีสิทธิเหนือที่ดินนั้นดีกว่า หรือลูกหนี้มีที่ดินอยู่ในต่างประเทศ เช่นนี้การบังคับชำระหนี้ย่อมยุ่งยาก

การพิสูจน์ดังกล่าวเป็นผลให้หน้าที่ในการนำสืบตกอยู่แก่ผู้ค้ำประกัน ถ้าสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ศาลย่อมจะพิพากษาคดีให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระ

หนี้ได้จึงให้ผู้ค้าประกันชำระแทน ถ้าศาลพิพากษาดังนี้ ในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษา เจ้าหนี้จะนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์ของผู้ค้าประกันก่อนยึดทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ ต้องยึดทรัพย์ของลูกหนี้ขายทอดตลาดชำระหนี้ก่อน ถ้าไม่พอชำระหนี้จึงจะยึดทรัพย์ของผู้ค้าประกันต่อไป แต่การบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนดังกล่าวนี้ต้องหมายความว่า เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้และผู้ค้าประกันเป็นคดีเดียวกัน ถ้าฟ้องผู้ค้าประกันคนเดียว การที่จะพิสูจน์ดังกล่าว ผู้ค้าประกันควรขอให้ศาลเรียกลูกหนี้เข้ามาเป็นจำเลยร่วมด้วย เพราะมิฉะนั้นจะบังคับลูกหนี้ไม่ได้เพราะเป็นบุคคลนอกคดี

(3) สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหนี้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งยึดถือไว้เป็นประกันก่อน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 690 บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไซ้ เมื่อผู้ค้าประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน” ถ้าลูกหนี้มีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ได้ แม้เจ้าหนี้จะไม่ได้ยึดถือทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ ผู้ค้าประกันยังมีสิทธิขอให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนได้ ถ้าพิสูจน์ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 689 ดังกล่าว ยิ่งถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้ เมื่อผู้ค้าประกันร้องขอ ศาลต้องสั่งให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันนั้นก่อน แต่ต้องปรากฏว่าทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันนั้นต้องเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น นอกจากเจ้าหนี้จะมีผู้ค้าประกันมาค้ำประกันหนี้ของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังเอาสร้อยคอทองคำมาจำนำแก่เจ้าหนี้ไว้ด้วย กรณีเช่นนี้ ผู้ค้าประกันจะขอให้เจ้าหนี้เอาชำระจากทรัพย์สินที่เป็นประกันนั้นก่อนได้

กล่าวโดยสรุป สิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรานี้ ต้องเข้าหลักเกณฑ์

ดังต่อไปนี้⁷² คือ

ก. เจ้าหนี้ต้องมีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้ ทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ยึดถือไว้

ต้องเป็นของลูกหนี้เอง ไม่ใช่เป็นของบุคคลภายนอก

ข. ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าหนี้ยึดถือไว้จำเป็นต้องเป็นการยึดถือไว้เป็น

ประกันการชำระหนี้ และต้องเป็นประกันในหนี้รายเดียวกันกับที่ผู้ค้าประกันเข้าค้าประกันด้วย ไม่ใช่

เป็นการยึดถือไว้โดยอาศัยเหตุอื่น เช่น ลูกหนี้นำทรัพย์สินมาฝากไว้กับเจ้าหนี้ กรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อนี้

ผู้ค้าประกันจะขอให้เจ้าหนี้ไปบังคับเอาทรัพย์สินที่ลูกหนี้ฝากไว้ก่อนตามมาตรานี้ไม่ได้ แม้ว่าเจ้าหนี้จะ

ได้ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้ก็ตาม เพราะมิได้ยึดถือไว้เป็นประกัน หรือกรณีที่เจ้าหนี้ได้ยึดถือทรัพย์สินของลูกหนี้

ไว้เป็นประกันเช่นกัน แต่ทรัพย์สินนั้นลูกหนี้ให้เจ้าหนี้ยึดไว้เป็นประกันนี้อีกรายหนึ่ง มิใช่รายเดียวกัน

กับที่ผู้ค้าประกันเข้าค้าประกันนี้ ผู้ค้าประกันก็จะเกี่ยวไม่ได้

ค. การที่เจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้ เจ้าหนี้จะได้ทรัพย์สินนั้น

มายึดถือไว้ในเวลาใดไม่สำคัญ กล่าวคือ เจ้าหนี้อาจจะได้ทรัพย์สินมาก่อน ในขณะที่หรือหลังจากการค้า

ประกัน ถ้าในขณะที่ผู้ค้าประกันใช้สิทธิเกี่ยว มีทรัพย์สินเช่นนั้นอยู่ในการยึดถือของเจ้าหนี้ ผู้ค้าประกันใช้

สิทธิเกี่ยวตามมาตรานี้ได้เสมอ

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการข้างต้นแล้ว เจ้าหนี้ต้องไปบังคับจาก

ทรัพย์สินนั้นก่อน

⁷² สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศวกรพิชญ์, หลักกฎหมายค้าประกัน จำนวน จำนวน, หน้า. 41-42.

สิทธิของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันตามมาตรา 688 มาตรา 689 และ มาตรา 690 นี้ เป็นสิทธิของธนาคารที่ธนาคารจะใช้สิทธิหรือไม่ก็ได้ หากธนาคารไม่ใช้สิทธิแล้วยอมชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไป ธนาคารก็มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ ลูกหนี้จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธการไล่เบี้ยของธนาคารไม่ได้ ดังนั้น เมื่อธนาคารชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้นตามมาตรา 693 วรรคแรก คือ ธนาคารย่อมมีสิทธิเรียกร้องจำนวนเงินที่เสียไปพร้อมด้วยดอกเบี้ย ตลอดจนค่าเสียหายหรือสูญหายคืนจากลูกหนี้ได้ เพราะการชำระหนี้ขึ้นเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ ทำให้หลุดพ้นจากหนี้เดิมอันมีต่อเจ้าหนี้ และธนาคารย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วยตามมาตรา 693 วรรคสอง แต่รับมาได้เพียงเท่าที่เจ้าหนี้มีสิทธิเหนือลูกหนี้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ธนาคารจะใช้สิทธิสามประการดังกล่าวข้างต้นไม่ได้ หากธนาคารตกลงยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้

ความรับผิดชอบของธนาคารที่ยอมรับผิดร่วมกับลูกหนี้แตกต่างจากความรับผิดชอบของลูกหนี้ร่วม เนื่องจากธนาคารยังเป็นผู้ค้ำประกัน ไม่ใช่ลูกหนี้ร่วมที่แท้จริง ความรับผิดชอบจึงต่างกัน คือ⁷³

1) ถ้าเป็นลูกหนี้ร่วมจะไม่มีสิทธิตามมาตรา 693 ถึง 697 แต่ธนาคารที่ยอมรับผิดร่วมกับลูกหนี้ยังมีสิทธิตามมาตราดังกล่าว เช่น ต่อสู้ว่าเจ้าหนี้คืนทรัพย์ที่ลูกหนี้จำนำไว้ให้แก่ลูกหนี้ไป ธนาคารย่อมหลุดพ้นความรับผิดเท่าที่ไม่อาจรับช่วงสิทธิได้ตามมาตรา 697

⁷³ ปัญญา ถนอมรอด, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ, หน้า. 141-142.

2) ในกรณีที่ลูกหนี้ร่วมคนหนึ่งรับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้มีผลให้อายุความ
 สะดุดหยุดลงจะมีผลเป็นโทษเฉพาะแต่ลูกหนี้ร่วมคนนั้น ไม่มีผลไปถึงลูกหนี้ร่วมคนอื่นด้วยตามมาตรา
 295 แต่ในกรณีที่ผู้ค้าประกันที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ตามมาตรา 691 เมื่อลูกหนี้ขึ้นต้นไปรับ
 สภาพหนี้ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง จะเป็นโทษแก่ธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันด้วยตามมาตรา
 692

3) โดยทั่วไปแล้ว ลูกหนี้ร่วมทุกคนต่างต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน ดังที่
 บัญญัติไว้ในมาตรา 296 ดังนั้น ลูกหนี้ร่วมคนหนึ่งใช้หนี้ไปแล้วจะไม่สามารถไล่เบี้ยจากลูกหนี้ร่วมคน
 อื่นเต็มจำนวนได้ ถ้ามีลูกหนี้ร่วม 2 คน ก็มีสิทธิไล่เบี้ยได้กึ่งหนึ่ง แต่ธนาคารที่ยอมรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้
 ตามมาตรา 691 ยังมีสิทธิไล่เบี้ยได้กึ่งหนึ่ง แต่ธนาคารที่ยอมรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ตามมาตรา 691 ยังมี
 สิทธิเหมือนผู้ค้าประกันทั่วไป คือ มีสิทธิตามมาตรา 693 ที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้เต็มจำนวนพร้อม
 ดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องเสียหายไปเพราะการค้าประกัน

ดังนั้น หากธนาคารยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ชั้นที่ 1 ร่วมกับลูกหนี้แล้ว แม้ว่า
 จะอยู่ในฐานะผู้ค้าประกัน แต่ความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เสมือนกับลูกหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้อาจใช้สิทธิตามมาตรา
 291⁷⁴ ได้ ลูกหนี้ร่วมด้วยกันจะเกี่ยงให้เอาชำระหนี้จากคนไหนก่อนหาได้ไม่⁷⁵

⁷⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 291 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลหลายคนจะต้องทำการชำระหนี้
 โดยทำนอง ซึ่งแต่ละคนจำต้องชำระหนี้สิ้นเชิงไซ้ร้ แม้ถึงว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะได้รับชำระหนี้สิ้นเชิงได้แต่เพียงครั้งเดียว
 (กล่าวคือ ลูกหนี้ร่วมกัน) ก็ดี เจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่คนใดคนหนึ่งสิ้นเชิง หรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่
 จะเลือก แต่ลูกหนี้ทั้งปวงก็ยังคงต้องผูกพันอยู่ทั่วทุกคนจนกว่าหนี้นั้นจะได้ชำระเสร็จสิ้นเชิง”

⁷⁵ พจน บุษปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้าประกัน จำนวน จำนวน สิทธิยึด
 หน่วง บุริมสิทธิ, หน้า. 80.

ในกรณีที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ก่อนมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 691 บัญญัติให้ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิตามมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690 กล่าวคือ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด และเจ้าหน้าที่ทวงถามให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันย่อมไม่มีสิทธิเบี่ยงบ่ายตามมาตรา 688 – 690 ทำให้ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันเปลี่ยนแปลงไป การที่ธนาคารตกลงยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้จึงไม่ใช่กรณีที่ธนาคารเข้าไปผูกพันตนเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้เสียเลยทีเดียว ธนาคารก็ยังคงมีฐานะอย่างผู้ค้าประกันอยู่ดังที่ได้กล่าวข้างต้น เพียงแต่มีการสละสิทธิและข้อต่อสู้บางประการ หากเป็นกรณีที่ต้องเข้าไปผูกพันตนอย่างลูกหนี้ร่วมแล้วก็ต้องไปบังคับกันตามบทบัญญัติในบรรพ 2 ลักษณะหนึ่งแทน ไม่ใช่เรื่องค้าประกัน เนื่องจากขาดลักษณะของการเป็นหนี้อุปการณืไปแล้ว ความรับผิดชอบก็ย่อมแตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติ กรณีเจ้าหน้าที่อำนาจต่อรองสูงกว่า ลูกหนี้ก็อาจจะมีการบีบบังคับให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้นและมีการสละสิทธิตามมาตรา 688 – 690 ดังกล่าวข้างต้น เป็นผลให้ผู้ค้าประกันอยู่ในฐานะเสมือนเป็นลูกหนี้ชั้นต้นทำให้ถูกฟ้องให้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้นด้วย ตัวอย่างกรณีการกำหนดข้อตกลงให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ด้วย เช่น บริษัท ก. ทำสัญญาส่งหินให้รัฐบาล สัญญาว่าถ้าส่งหินไม่ทันกำหนดทำถนนหรือส่งหินผิดขนาด ยอมให้รัฐบาลปรับเป็นเงินวันละ 1,000 บาท หรือปรับตามราคาส่วนลดของหินที่ส่งผิดขนาด ธนาคาร ค. เป็นผู้ค้าประกัน โดยมีข้อตกลงว่าธนาคารยอมรับร่วมรับผิดชอบกับบริษัท ก. และจะไม่ยกข้อต่อสู้ใด ๆ ขึ้นอ้างยันต่อรัฐบาล ดังนี้ เมื่อรัฐบาลมาเรียกร้องให้ธนาคาร ค. ใช้เงินเมื่อบริษัท ก. ผิดสัญญา ธนาคาร ค. จะใช้สิทธิตามมาตรา 688, 689 หรือมาตรา 690 ต่อสู้รัฐบาลไม่ได้ แม้ธนาคารจะเซ็นสัญญาร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้โดยลักษณะการที่จะใช้สิทธิตามมาตรา 688, 689 และมาตรา 690 ไม่ได้ เจตนาความมุ่งหมายของการที่ธนาคารเข้ามาผูกพันก็เห็นได้ว่าเป็นเรื่องเข้ามาค้าประกันอยู่นั่นเอง ทั้งนี้โดยแม้ว่าจะได้มีการสละสิทธิและข้อต่อสู้ไปบางประการก็ตาม แต่ถ้าพฤติการณ์มิใช่เรื่องจะเข้ามาค้าประกันแต่เป็นการเข้ามารับผิดชอบร่วมกันอย่างลูกหนี้ร่วม

เรื่องนี้ต้องไปว่ากันตามลักษณะลูกหนี้ร่วมในบรรพ 2 ไม่เกี่ยวกับลักษณะค้ำประกัน เช่น ค. พา ก. ไปกู้เงินที่ธนาคาร ข. จะเป็นเพราะ ค. ซึ่งมีประโยชน์ส่วนได้เสียร่วมกับ ก. ไม่ประสงค์จะออกหน้าเป็นลูกหนี้ด้วย หรือจะเป็นเพราะต้องการจะช่วยเหลือ ก. อย่างมากก็แต่ในฐานะเป็นผู้ค้ำประกัน โดย ค. เองไม่มีส่วนได้เสียอะไรด้วยก็ตาม ถ้าไปเจรจากับธนาคารแล้ว ธนาคารไม่ยอมให้ ก. กู้เงิน นอกจาก ค. จะเซ็นสัญญาเป็นลูกหนี้ร่วมด้วย และ ค. ยินยอมเซ็นสัญญานั้น ดังนี้ แม้ความมุ่งหมายเดิมของ ค. จะเพียงแต่เข้าค้ำประกัน ก. ก็ตาม เมื่อในที่สุดไปเซ็นสัญญาเป็นลูกหนี้ร่วมกับ ก. เข้าแล้ว ค. ก็ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 291 จะมาอ้างว่าเป็นเรื่องค้ำประกันไม่ได้⁷⁶ ซึ่งตัวอย่างแนวคำวินิจฉัยของศาลเรื่องความรับผิดของผู้ค้ำประกันกรณียินยอมรับผิดร่วมกับลูกหนี้ได้วินิจฉัยไปในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2569/2541 สรุปข้อเท็จจริงในคดีโดยย่อได้ดังนี้

(1) โจทก์ซึ่งเป็นธนาคารได้ทำสัญญาค้ำประกันการชำระภาษีต่อกรมศุลกากรในการที่ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. นำเครื่องตรวจวิเคราะห์วัตถุมีพิษเข้ามาในราชอาณาจักรในวงเงินจำนวน 550,000 บาท ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. สัญญาว่าหากโจทก์ได้รับความเสียหายจากการค้ำประกันดังกล่าว ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. ยินยอมชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์จนครบถ้วนพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี โดยมีจำเลยที่ 1 หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดทำสัญญาค้ำประกันห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. ดังกล่าวไว้แก่โจทก์ โดยยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกับห้างดังกล่าวในหนี้สินอื่นใดที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะมีขึ้นในภายหน้าอีกชั้นหนึ่ง ต่อมาโจทก์ได้นำเงินจำนวน 450,000 บาท ไปชำระแก่กรมศุลกากรตามสัญญาค้ำประกันและแจ้งให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้แก่โจทก์ แต่จำเลยทั้งสองเพิกเฉย โจทก์จึงมาฟ้องเป็นคดีนี้

⁷⁶ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวนงำนนำ, หน้า. 39-40.

(2) คดีมีประเด็น คือ การที่ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. เลิกแล้ว

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1272 บัญญัติห้ามมิให้ฟ้องห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือผู้ชำระบัญชีเมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี แต่หนังสือดังกล่าวยังไม่ระงับสิ้นไป จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบร่วมกับห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. หรือไม่

คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย โดยตรงต่อศาลฎีกาโดยได้รับอนุญาตจากศาลชั้นต้น

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หนังสือสัญญาค้ำประกัน ข้อ 2 ระบุว่า “ถึงแม้ว่าลูกหนี้ต้องล้มละลายหรือย้ายไปเสียจากถิ่นที่อยู่หรือมีกรณีอื่นใดอันกระทำให้นาการไม่อาจได้รับชำระหรือเรียกร้องให้ชำระเงินดังกล่าวในข้อ 1. ผู้ค้ำประกันยอมเข้ารับผิดร่วม และ/หรือ แทนลูกหนี้ในอันที่จะชำระให้แก่ธนาคารในทันทีที่ธนาคารเรียกร้อง” และข้อ 5 ระบุว่า “การค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับและผูกพันผู้ค้ำประกันตลอดไปตราบเท่าที่หนี้สินที่ลูกหนี้ยังคงมีอยู่ต่อธนาคาร เนื่องจากมูลหนี้ดังกล่าวในข้อ 1. ยังไม่ได้ชำระให้แก่ธนาคารจนหมดสิ้นเรียบร้อย” ถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ยอมตนเข้าเป็นลูกหนี้ต่อธนาคารโจทก์โดยตรง แม้โจทก์จะไม่สามารถฟ้องบังคับให้ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. ดังกล่าวชำระหนี้ตามฟ้องแก่โจทก์ได้ จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้ค้ำประกันก็ยังคงต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้โจทก์จนกว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้เสร็จสิ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้หรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 694 แม้ข้อสัญญา ข้อ 2 และข้อ 5 ตามหนังสือสัญญาค้ำประกันที่โจทก์กล่าวอ้างจะปรากฏว่าจำเลย

ที่ 1 ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกับห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. ซึ่งเป็นลูกหนี้ในหนี้สินที่ ลูกหนี้ยังคงมีอยู่ต่อธนาคารโจทก์ก็ตาม ก็หาทำให้จำเลยที่ 1 ผู้ค้ำประกันเปลี่ยนฐานะเป็นลูกหนี้ ชั้นต้นและหมดสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ซึ่งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. ลูกหนี้มีต่อโจทก์ผู้เป็นเจ้าของหนี้ขึ้น ต่อสู้ไม่ ฉะนั้น ด้วยเหตุดังกล่าว จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. จึงชอบที่จะยกอายุความของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 247/2541 ข้อเท็จจริงในคดี คือ

(1) จำเลยเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของลูกหนี้ต่อโจทก์ โดยยอมรับผิดอย่าง ลูกหนี้ร่วม ต่อมาลูกหนี้ตาย โจทก์มิได้ใช้สิทธิเรียกร้องต่อกองมรดกของลูกหนี้ภายใน 1 ปี นับแต่ ทราบว่าลูกหนี้ถึงแก่ความตาย สิทธิเรียกร้องของโจทก์ต่อกองมรดกของลูกหนี้จึงขาดอายุความตาม มาตรา 1754 วรรคสาม ผู้ค้ำประกันยกเหตุขาดอายุความของลูกหนี้ดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ต่อโจทก์ ได้หรือไม่ เมื่อผู้ค้ำประกันยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยเป็นผู้ค้ำประกันลูกหนี้ แม้จะยอมรับผิดอย่าง ลูกหนี้ร่วมก็เป็นการยอมรับผิดร่วมกันกับลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 691 มิได้ทำให้กลายเป็นลูกหนี้ร่วมเต็มตัวอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 291 จำเลยคงเสียสิทธิเพียงไม่อาจ ยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 688, 689 และ 690 ขึ้นต่อสู้เท่านั้น นอกนั้นมิได้เสียสิทธิของผู้ค้ำประกันตาม บทบัญญัติในลักษณะค้ำประกันแต่อย่างใด ดังนั้น จำเลยย่อมมีสิทธิตามมาตรา 694 ซึ่งตาม บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีข้อความตอนใดที่จะแสดงให้เห็นว่าข้อต่อสู้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ซึ่งผู้ค้ำประกัน

จะยกขึ้นได้ ต้องไม่เกี่ยวกับเรื่องอายุความมรดก ทั้งคดีนี้ไม่ใช่คดีมรดก เป็นเรื่องโจทก์ฟ้องจำเลยให้รับ
ผิดในฐานะผู้ค้ำประกัน จำเลยยอมใช้สิทธิตามมาตรา 694 ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 4356/2545 ข้อเท็จจริงในคดี คือ

(1) นาย ส. กุ้ยมเงินนาย ต. ต่อมานาย ส. ลูกหนี้ และนาย ต. เจ้าหนี้ถึง
แก่ความตาย โจทก์เป็นผู้จัดการมรดกของเจ้าหนี้ ตามมูลหนี้การกู้ยืมเงินดังกล่าว ได้ทวงถามให้จำเลย
ที่ 1 มารดาของลูกหนี้ และจำเลยที่ 2 ผู้ค้ำประกันชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าว แต่ยังมีได้รับชำระหนี้ โจทก์
จึงฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีนี้

(2) คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ จำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ค้ำประกันจะ
ยกอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 วรรคสาม ขึ้นมาต่อสู้โจทก์ได้
หรือไม่

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันนาย ส. ลูกหนี้
แม้จะยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมก็ตาม ก็มิได้ทำให้กลายเป็นลูกหนี้ร่วมเต็มตัวอย่างลูกหนี้ร่วมตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 291 แต่เป็นการยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 691
ซึ่งคงเสียสิทธิเพียงไม่อาจยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 688, 689 และ 690 ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ นอกนั้นมิได้เสีย
สิทธิของผู้ค้ำประกันตามบทบัญญัติในลักษณะค้ำประกันแต่อย่างใด ดังนั้น จำเลยที่ 2 ย่อมมีสิทธิตาม
มาตรา 694 ที่จะยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งนาย ส. ผู้เป็นลูกหนี้มีต่อโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย แม้
จำเลยที่ 2 จะไม่ได้เป็นทายาทของนาย ส. ผู้เป็นลูกหนี้ก็ตาม และแม้ว่าสัญญาค้ำประกัน ข้อ 1 ระบุ
ถึงความรับผิดของจำเลยที่ 2 ผู้ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้งว่า “ถ้าผู้กู้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้แก่

ผู้ให้กู้ตามสัญญา หรือผู้กู้ถึงแก่กรรม หรือหนี้ระงับด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้แทนให้ทั้งสิ้น” ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันดังกล่าวเพียงแต่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้แทนผู้กู้ถึงแก่กรรมหรือหนี้ระงับไปแล้วหรือผู้กู้ไม่ชำระหนี้เท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดรวมไปถึงเรื่องการสละสิทธิอายุความขึ้นต่อสู้ไว้ด้วย ดังนั้น ผู้ค้ำประกันจึงมีสิทธิอายุความของลูกหนี้ดังกล่าวขึ้นต่อสู้ได้

จากคำพิพากษาฎีกาที่กล่าวมาข้างต้นได้ให้ข้อสังเกตว่า ผลทางกฎหมายกรณีกำหนดข้อสัญญาให้ผู้ค้ำประกันยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ คือ ผู้ค้ำประกันไม่อาจใช้สิทธิเคียงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690 เท่านั้น เป็นการยอมรับผิดร่วมกันกับลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 691 ซึ่งไม่ทำให้ผู้ค้ำประกันเปลี่ยนฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้น หรือมิได้ทำให้กลายเป็นลูกหนี้ร่วมเต็มตัวอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 291 นอกจากนี้ ผู้ค้ำประกันยังมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ซึ่งลูกหนี้มีขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

ต่อมาได้มีการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องนี้ กล่าวคือ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 681/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ “ข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ” เหตุผลที่มีการแก้ไข ก็เนื่องจากเจ้าหนี้ส่วนใหญ่มักใช้ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของตนกำหนดข้อตกลงในสัญญาให้ผู้ค้ำประกันร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่ค้ำประกันอย่างลูกหนี้ร่วม โดยให้ผู้ค้ำประกันขอสละสิทธิเคียง เจ้าหนี้จึงบังคับชำระหนี้เอาแก่ผู้ค้ำประกันทันทีตั้งลูกหนี้ชั้นต้น ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกัน

ประเด็นการแก้ไขกฎหมายนี้ รองศาสตราจารย์สุดา วิศรุตพิชญ์ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่าการบัญญัติข้อตกลงเช่นนี้ มีปัญหาว่าผู้ค้าประกันกับเจ้าหนี้ตกลงกันยกเว้นสิทธิเคียงตามมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690 ได้หรือไม่ ซึ่งท่านให้ความเห็นว่า ตามเจตนารมณ์ของการยกเลิกมาตรา 691 (เดิม) น่าจะไม่สามารถกำหนดข้อตกลงยกเว้นสิทธิเคียงได้ เพราะกฎหมายใหม่ไม่ต้องการให้เจ้าหนี้บังคับผู้ค้าประกันไม่ให้ใช้สิทธิเคียงโดยตกลงไว้ตั้งแต่ตอนทำสัญญาค้าประกัน เพราะหนี้ก็เป็นของลูกหนี้ ทรัพย์สินของลูกหนี้ยังพอชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้อีกได้เป็นประกัน เพราะเหตุใดเจ้าหนี้จึงไม่ไปบังคับเอาจากทรัพย์สินเหล่านั้นของลูกหนี้ก่อน แต่เมื่อหนี้ถึงกำหนดหรือถ้าลูกหนี้ผิดนัดและเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้เมื่อหนี้ตามสัญญาค้าประกันถึงกำหนดแล้ว ผู้ค้าประกันจะเข้าชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้โดยไม่ใช้สิทธิเคียงใด ๆ ก็เป็นสิทธิของผู้ค้าประกัน เพราะผู้ค้าประกันอาจคิดว่าถ้าไม่เคียงและรีบชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ค้าประกันมากกว่า เช่น ลดภาระความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันเพราะตราบใดที่หนี้ยังไม่ได้ชำระก็มีดอกเบี้ยผิดนัดซึ่งผู้ค้าประกันยังต้องรับผิดชอบตลอดถึงดอกเบี้ยผิดนัดเหล่านั้นด้วย นอกจากนั้น ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้อีกได้เป็นประกันตามมาตรา 690 เมื่อผู้ค้าประกันชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ก็จะเกิดสิทธิไต่เบี่ยและรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 693 วรรคสอง ทำให้ผู้ค้าประกันเปลี่ยนสถานะของตนเองจากการเป็นลูกหนี้ตามสัญญาค้าประกันมาเป็นเจ้าหนี้ตามสิทธิไต่เบี่ยและรับช่วงสิทธิ จะสามารถใช้สิทธิของตนดำเนินการกับลูกหนี้และทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น⁷⁷

⁷⁷ สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศรุตพิชญ์, เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในงานรำลึก ศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร เรื่องกฎหมายค้าประกัน จำนวนที่แก้ไขใหม่ : ใครเห็นอย่างไร ควรยกยกเลิกจริงหรือไม่ (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), หน้า. 8.

ภายหลังการแก้ไขดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการหลายท่านเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมแก่การประกอบธุรกิจในปัจจุบัน เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อการค้าประกันโดยนิติบุคคล ส่งผลให้เครดิตของหนังสือค้าประกันหมดความน่าเชื่อถือ เพราะไม่สามารถเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ทันที ผู้เขียนขอยกตัวอย่างความเห็นของนักวิชาการดังนี้⁷⁸

รองศาสตราจารย์จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย เห็นว่า “ในเรื่องของค้าประกันจะมีในส่วนที่เป็นของเอกชนโดยแท้และสัญญาค้าประกันทางธุรกิจ ซึ่งในส่วนของสัญญาค้าประกันทางธุรกิจ ผู้ประกอบการมีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจเข้าทำสัญญา อีกทั้งในการทำสัญญาค้าประกันทางธุรกิจ ผู้ประกอบการอาจจะมีส่วนที่ได้ประโยชน์อยู่ด้วย หากไปจำกัดสิทธิของผู้ค้าประกันให้ต้องรับผิดชอบน้อยลง ผู้ประกอบการอาจจะได้รับเสียหายและอาจจะไม่เป็นประโยชน์ทางธุรกิจในแง่ของหลักประกันก็ได้ หากสามารถแยกออกเป็นสองระบบจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นธรรมมากขึ้น”

ดร. จุมพิตา เรืองวิชาธร เห็นว่า “การที่ไม่แยกกฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์ออกจากกัน อาจจะทำให้การแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับค้าประกันได้ประโยชน์ในส่วนแพ่ง แต่เกิดผลเสียในส่วนพาณิชย์ หากประสงค์จะให้คุ้มครองในส่วนแพ่ง เห็นว่าควรจะไปอยู่กฎหมายฉบับอื่น...”

⁷⁸ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านกฎหมายเอกชนและธุรกิจ ครั้งที่ 6/2557.

นายสุชุมพงศ์ โง่นคำ เห็นว่า “หลักการที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการค้าประกัน อย่างน้อยควรจะมีข้อยกเว้นไว้ ซึ่งอาจจะมีเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นข้อยกเว้นไว้ก็ได้ หากไม่สามารถบัญญัติให้ชัดเจนว่าการใดเป็นการค้าโดยแท้ การใดเป็นการเพื่อธุรกิจจะต้องมีวิธีการอื่นซึ่งไม่ใช่การบัญญัติห้ามกระทำเป็นการเด็ดขาด ดังนั้น จึงเห็นว่าเรื่องใดที่จะไปกระทบกับส่วนอื่น ๆ ก็ทำเป็นข้อยกเว้น”

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายกรณีนี้อีกครั้งหนึ่งตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2558 โดยเพิ่มความในมาตรา 681/1 วรรคสอง ว่า “ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลและยินยอมเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ในกรณีเช่นนั้นผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้นย่อมไม่มีสิทธิตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690”

ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันสืบมาจากการปฏิบัติทางการค้าและธนาคาร โดยถือกันว่าหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารเป็นผู้ออกที่ดีที่สุดนั้น ได้แก่ ชนิดที่สละข้อต่อสู้อยู่ คือ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดก็ไปเรียกร้องเอาชำระหนี้จากธนาคารได้ทีเดียว โดยธนาคารจะไม่เกี่ยงงอนให้เจ้าหนี้ไปขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อน หรือให้บังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินหรือประกันของลูกหนี้ก่อนเหมือนที่ผู้ค้าประกันธรรมดาซึ่งไม่ใช่ธนาคารกระทำ เจ้าหนี้ที่รอบคอบหรือโดยเฉพาะเจ้าหนี้ที่มีทุนทรัพย์มาก จำเป็นจะต้องได้ประกันอันมั่นคงจริง ๆ ไม่อ้อมแอ้ง จึงประสงค์จะได้ประกันชนิดนี้ ส่วนธนาคารที่ให้ประกันชนิดสละข้อต่อสู้อยู่ก็มีทางจะไปเรียกเอาผลประโยชน์จากลูกหนี้เพิ่มขึ้นด้วย เป็น

ค่าตอบแทนที่ธนาคารยอมสละข้อต่อสู้ให้เจ้าหนี้⁷⁹ ดังนั้น ข้อสัญญาตามหนังสือค้ำประกันที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ก็มักมีการกำหนดข้อตกลงเช่นนี้ไว้เสมอ แสดงได้ว่าผู้ค้ำประกันยินยอมรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ยิ่งกว่าความรับผิดในฐานะผู้ค้ำประกันธรรมดา เพราะโดยปกติแล้ว ผู้ค้ำประกันเป็นผู้รับผิดในฐานะลูกหนี้ชั้นรอง คือ ผู้ค้ำประกันสามารถเถียงให้เจ้าหนี้ไปเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน หรือให้บังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน หรือเรียกให้เจ้าหนี้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าหนี้อึดถือไว้เป็นประกันก่อนได้ แต่ถ้าเป็นเช่นนี้ เท่ากับว่าผู้ค้ำประกันยินยอมให้เจ้าหนี้เรียกให้ตนชำระหนี้ได้ทันที

3.4.2.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันกรณีธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

แนวทางในการกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกแทบทุกธนาคารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดข้อสัญญาให้เห็นอย่างชัดเจน ดังนี้

(1) ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้องของผู้ว่าจ้าง

(2) ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันผู้ให้สัญญาในการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาประธานต่อผู้รับประโยชน์ เป็นเงิน _____ บาท กล่าวคือ หากผู้ให้สัญญาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาประธานที่ทำไว้กับผู้รับประโยชน์ หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขข้อหนึ่งข้อใดของ

⁷⁹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวน 3 เล่ม, หน้า 39-40.

สัญญาประธานดังกล่าว ซึ่งผู้รับประโยชน์มีสิทธิรับหลักประกันหรือเรียกค่าปรับ และ/หรือ เรียกค่าเสียหายใด ๆ จากผู้ให้สัญญาได้แล้ว ข้าพเจ้ายินยอมชำระเงินแทนให้ทันที โดยมีต้องเรียกร้องให้ผู้ให้สัญญาชำระก่อน

(3) หนังสือค้ำประกันฉบับนี้ ธนาคารยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขในการค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระเงินให้แก่ผู้ว่าจ้าง จำนวนไม่เกิน _____ บาท ในทันทีที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้ว่าจ้างว่า ผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินใด ๆ อันเนื่องจากการก่อสร้างหรือเกี่ยวเนื่องกับการก่อสร้างหรือต้องชำระค่าปรับหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยธนาคารตกลงจะไม่ใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้รับจ้างชำระหนี้ก่อนแต่อย่างใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 688, 689 และมาตรา 690

(4) ข้าพเจ้า ธนาคาร _____ ยอมผูกพันตนค้ำประกันโดยรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้องของผู้รับหนังสือค้ำประกัน

เมื่อครั้งที่มีการแก้ไขบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 โดยห้ามกำหนดข้อตกลงที่ให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม มิฉะนั้น ข้อตกลงนั้นจะเป็นโมฆะ เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ประสงค์จะมีผู้ค้ำประกันหนึ่งของลูกหนี้ ต้องแก้ไขข้อสัญญาเพื่อมิให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว โดยตัดข้อความที่ว่า “รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม” ทิ้งเสีย เช่น ข้อสัญญากำหนดว่า “ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันในการชำระเงินตามสิทธิเรียกร้องของผู้รับประโยชน์ ในกรณีลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา” เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการแก้ไขบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2558 โดยให้ผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลกำหนดข้อสัญญาเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมได้ จึงมีการนำข้อสัญญาในรูปแบบเดิมข้างต้นมาใช้บังคับกับหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์

3.4.3 สิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดของผู้ค้าประกันและสิทธิไล่เบี่ยของธนาคารพาณิชย์ภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน

โดยปกติ ผู้ค้าประกันมีหน้าที่ชำระหนี้แทนลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด แต่เนื่องจากผู้ค้าประกันเป็นลูกหนี้ชั้นที่สอง ก่อนที่ผู้ค้าประกันจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองโดยให้สิทธิบางประการที่ผู้ค้าประกันสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ได้ แต่หากผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้วก็มีสิทธิที่จะไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้

3.4.3.1 หลักกฎหมายเรื่องสิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดของผู้ค้าประกันและสิทธิไล่เบี่ยของผู้ค้าประกันภายหลังได้เข้าชำระหนี้

สิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดของธนาคารในฐานะผู้ค้า

ประกัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 694 บัญญัติว่า “นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย”

สิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดของลูกหนี้ นั้น เมื่อลูกหนี้มีข้อต่อสู้อันใด ลูกหนี้สามารถยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ การที่ธนาคารเป็นบุคคลที่เข้ามาผูกพันตนชำระหนี้แทนลูกหนี้ กฎหมายจึงให้สิทธิพิเศษแก่ธนาคารว่า ธนาคารสามารถยกข้อต่อสู้ที่เป็นของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้เช่นกันนอกเหนือจากข้อต่อสู้ที่ธนาคารมีเป็นของตนเองในฐานะผู้ค้ำประกัน ดังนั้น เมื่อธนาคารถูกเจ้าหนี้เรียกร้องให้ชำระหนี้ หรือถูกฟ้องร้องให้ชำระหนี้ ธนาคารสามารถยกข้อต่อสู้ได้ใน 2 ลักษณะ⁸⁰ คือ

1. ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของตนเองขึ้นเป็นข้อต่อสู้ หมายถึง ข้อต่อสู้ของธนาคารเองอันเกิดจากการออกหนังสือค้ำประกัน เช่น
  - ก. หนังสือค้ำประกันลงลายมือชื่อของผู้ไม่มีอำนาจในการออกหนังสือค้ำประกัน
  - ข. หนี้ตามสัญญาค้ำประกันขาดอายุความ
  - ค. เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้โดยธนาคารไม่ได้ยินยอมด้วย
  - ง. เจ้าหนี้กับลูกหนี้ตกลงแปลงหนี้ใหม่
  - จ. หนี้ประธานยังไม่ถึงกำหนดชำระ

สำหรับประเด็นหนังสือค้ำประกันลงลายมือชื่อของผู้ไม่มีอำนาจในการออกหนังสือค้ำประกัน ในกรณีนี้มีปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ คือ คดีหมายเลขแดงที่ 1534/2556 และคดีหมายเลขแดงที่ 1535/2556 ของศาลปกครอง ซึ่งการเคหะแห่งชาติเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายจากห้างหุ้นส่วนจำกัด กรมณี วิศวกรรม และธนาคารธนาชาติ เป็นจำเลย

⁸⁰ สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศวกรพิชญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำนอ, หน้า. 45.

เนื่องจากการเคหะแห่งชาติได้ว่าจ้างให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรมณี วิศวกรรม ก่อสร้างโครงการบ้านเอื้ออาทร มูลค่าโครงการรวมกันเป็นเงินกว่า 1,000 ล้านบาท โดยมีหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาและหนังสือค้ำประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าของธนาคารเป็นหลักประกัน

ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบใช้เงินตามหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาและหนังสือค้ำประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด กรมณี วิศวกรรม พร้อมด้วยดอกเบี้ยต่อการเคหะแห่งชาติหรือไม่ เนื่องจากหนังสือค้ำประกันข้างต้นลงนามโดยผู้จัดการสาขาย่อยในฐานะผู้ค้ำประกันคนเดียว ซึ่งมีการลบข้อความที่ระบุว่า “ผู้รับมอบอำนาจจะต้องลงลายมือชื่อร่วมกับผู้รับมอบอำนาจของสาขานี้อีกคนหนึ่ง” ออกไป

ศาลปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการออกหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาและหนังสือค้ำประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าโดยผู้ที่ไม่มียอำนาจ ผู้ออกหนังสือค้ำประกันใช้หนังสือมอบอำนาจปลอมเพื่อให้ผู้อื่นลงชื่อ จึงไม่มีผลผูกพันธนาคาร การเคหะแห่งชาติในฐานะโจทก์จึงไม่อาจฟ้องบังคับให้ธนาคารรับผิดชอบตามฟ้องได้ พิพากษายกฟ้อง

สิทธิในการยกข้อต่อสู้ของผู้ค้ำประกันเป็นการใช้สิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้โดยทั่ว ๆ ไป ขึ้นต่อสู้สัญญาของตน เพราะผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน จึงมีสิทธิยกข้อต่อสู้ใด ๆ ที่ตนมีขึ้นต่อสู้ได้

2. ธนาคารมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ หมายความว่า ลูกหนี้มีข้อต่อสู้อันใดที่จะยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ ธนาคารสามารถยกข้อต่อสู้เหล่านั้นขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ด้วย เช่น

- ก. หนี้ประธานไม่สมบูรณ์หรือเป็นโมฆะ
- ข. หนี้ประธานไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือในการฟ้องร้อง
- ค. ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว หรือหนี้ประธานระงับไปแล้วทั้งหมดหรือบางส่วน
- ง. หนี้ประธานขาดอายุความ มีตัวอย่างคำพิพากษาฎีกา เช่น คำพิพากษา

ฎีกาที่ 964/2512 โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ทราบการตายของลูกหนี้มาก่อนฟ้องเกิน 1 ปี คดีของโจทก์ขาดอายุความ ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ จำเลยที่ 5 ในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้ของลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ เมื่อหนี้ตามสัญญาของลูกหนี้อันเป็นหนี้ประธานขาดอายุความแล้ว เนื่องจากข้อความในสัญญาค้ำประกันระบุไว้ว่า “ถ้าผู้กู้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้ตามสัญญา หรือผู้กู้ถึงแก่กรรมหรือหนี้ระงับด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ซึ่งกระทำให้ผู้ให้กู้ขาดสูญต้นเงินหรือดอกเบี้ย ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้แทนให้ทั้งสิ้น” ซึ่งหมายความว่า ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบไม่ว่าหนี้จะขาดอายุความแล้วหรือไม่ก็ตามนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อความในสัญญาหาได้กล่าวว่าเมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ไม่ ดังนั้น เมื่อสิทธิเรียกร้องของโจทก์ซึ่งมีต่อลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ย่อมยกอายุความขึ้นต่อสู้โจทก์ได้

ข้อสังเกตจากคำพิพากษานี้คือ แม้ว่าข้อความในสัญญาค้ำประกันจะระบุไว้ว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระเงินให้แก่เจ้าหนี้ตามสัญญาไม่ว่าด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด อันกระทำให้เจ้าหนี้เสียหาย ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้แทนให้ทั้งสิ้นก็ตาม ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ มิใช่ข้อความที่บ่งบอกว่าผู้ค้ำประกันยอมสละสิทธิไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ไม่

- จ. กรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เจ้าหนี้ไม่ได้ฟ้องทายาทของลูกหนี้ภายใน 1 ปี นับแต่ได้รู้ถึงความตายของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 วรรคสาม

เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2091/2514 พนักงานเก็บเงินของโจทก์ยกยอกเงินค่าเช่ากระแสไฟฟ้าไปต่อโจทก์ แล้วมีการประนีประนอมยอมความกัน พนักงานเก็บเงินของโจทก์ในฐานะลูกหนี้ตกลงผ่อนชำระเงินคืนให้โจทก์เป็นรายเดือน โดยมีจำเลยเป็นผู้ค้ำประกัน พนักงานเก็บเงินของโจทก์ในฐานะลูกหนี้ไม่ชำระเงินให้โจทก์ตามสัญญา โจทก์จึงมาฟ้องจำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันชำระเงินให้แทน คดีนี้จำเลยให้การว่า โจทก์จะฟ้องจำเลยโดยไม่ฟ้องลูกหนี้หรือผู้รับมรดกของลูกหนี้ไม่ได้ และการที่โจทก์เพิ่งมาฟ้องจำเลยเมื่อลูกหนี้ตายเกิน 1 ปีแล้ว คดีโจทก์จึงขาดอายุความ เนื่องจากโจทก์ทราบการตายของลูกหนี้เกินกว่า 1 ปี ก่อนฟ้องคดีนี้

คดีนี้ศาลชั้นต้นเห็นว่า โจทก์ฟ้องได้โดยไม่ต้องฟ้องลูกหนี้หรือผู้รับมรดกของลูกหนี้ แต่การที่โจทก์ฟ้องเกินกว่า 1 ปี นับแต่ทราบการตายของลูกหนี้ สิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่มีต่อลูกหนี้จึงขาดอายุความ ศาลฎีกาเห็นว่า สัญญาค้ำประกันมิได้ระบุไว้ว่า ผู้ค้ำประกันยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ดังนั้น จำเลยซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันจึงยกอายุความของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้ และไม่มีข้อความตอนใดในมาตรา 694 ที่จะแสดงให้เห็นว่า ข้อต่อสู้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ซึ่งผู้ค้ำประกันจะยกขึ้นได้ ต้องไม่เกี่ยวกับเรื่องอายุความมรดก เมื่อคดีนี้ไม่ใช่คดีมรดก เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันแล้ว จำเลยจึงใช้สิทธิยกขึ้นต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ในเรื่องอายุความขึ้นต่อสู้ตามมาตรา 694 ได้ ไม่เกี่ยวกับว่าจำเลยจะเป็นบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1755 หรือไม่

ข้อสังเกตจากคำพิพากษานี้คือ ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องผู้ค้ำประกันตามสัญญา ค้ำประกัน กฎหมายไม่ได้กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงใช้อายุความ 10 ปี แต่แม้เจ้าหนี้มาฟ้องผู้ค้ำประกันภายในอายุความ 10 ปี ถ้ามูลหนี้ประธานขาดอายุความไปแล้ว (ในกรณีที่อายุความตามมูล

หนีประธานสั้นกว่า 10 ปี) ผู้ค้าประกันอาจยกข้อต่อสู้เรื่องหนีประธานขาดอายุความขึ้นต่อสู้ได้ ดังนั้น เมื่อผู้ค้าประกันเป็นผู้มีความรับผิดชอบเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจึงไม่ควรต้องรับผิดชอบไปกว่าที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น จึงควรให้ผู้ค้าประกันยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบได้ด้วย

สำหรับสิทธิในการยกข้อต่อสู้ของธนาคาร เมื่อธนาคารถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้ชำระหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ถ้าธนาคารเห็นว่าตนไม่ควรต้องรับผิดชอบ ธนาคารย่อมยกข้อต่อสู้นั้นขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ตามหลักแล้ว การที่บุคคลหนึ่งถูกฟ้องคดี บุคคลผู้นั้นย่อมมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ที่เขาอยู่ขึ้นสู้คดี แต่จะไปยกข้อต่อสู้ที่เขาไม่มี เช่น ยกข้อต่อสู้ของคนอื่นมาเป็นข้อต่อสู้ของตนไม่ได้ นี่เป็นหลักทั่วไป แต่ในกรณีหนังสือค้ำประกันนั้นมีบทบัญญัติพิเศษ คือ มาตรา 694 ข้างต้น การที่กฎหมายยอมให้ธนาคารยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ด้วย เพราะความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันเป็นความรับผิดชอบแทนลูกหนี้ ฉะนั้นจึงเป็นความยุติธรรมที่ว่าข้อต่อสู้อันใดที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อเจ้าหนี้ ก็ควรให้ธนาคารมีสิทธิยกข้อต่อสู้นั้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ด้วย⁸¹ แต่ถ้าธนาคารละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ ธนาคารย่อมสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้เช่นนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตนด้วยตาม มาตรา 695

⁸¹ ถาวร โปธิ์ทอง, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันด้วยบุคคลและทรัพย์ (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528), หน้า. 17.

สิทธิไต่เบี่ยของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันภายหลังได้เข้า

ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 693 บัญญัติว่า “ผู้ค้ำประกัน ซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่ง ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย”

บทบัญญัติมาตรานี้แสดงให้เห็นว่า ธนาคารจะใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ต้องปรากฏว่า ธนาคารชำระหนี้แทนลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้ว เพราะมาตรานี้ใช้คำว่า “ซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบี่ย” กล่าวคือ เมื่อธนาคารชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้วย่อมมีสิทธิเรียกร้องในจำนวนเงินที่เสียไป เพราะการชำระหนี้ นั้นเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้เดิมอันมีต่อเจ้าหนี้ แต่ถ้าธนาคารยังมิได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ ธนาคารก็ยังไม่ได้รับความเสียหายอะไร และลูกหนี้ก็ยังคงมีความรับผิดชอบในมูลหนี้ นั้นอยู่ ยังมีได้หลุดพ้นจากหนี้ ดังนั้น ถ้ายอมให้ธนาคารไต่เบี่ยได้จะเกิดความเสียหายกับลูกหนี้ เพราะถ้าธนาคารไม่เอาไปชำระให้แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ก็จะถูกเจ้าหนี้บังคับให้ชำระหนี้ อีก ซึ่งสิทธิรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ โดยปกติเป็นการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 229 (3) ว่า “บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่นหรือเพื่อผู้อื่นในอันจะต้องใช้หนี้มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้ นั้น และเข้าใช้หนี้ นั้น” การใช้สิทธิไต่เบี่ยของธนาคารดังกล่าว ธนาคารสามารถไต่เบี่ยได้เท่าที่เจ้าหนี้มีสิทธิต่อลูกหนี้ เพราะเป็นการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเพียงใด ธนาคารก็รับช่วงสิทธิมาได้เท่านั้น แต่หากธนาคารชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปเพียงบางส่วน ธนาคารก็ใช้สิทธิไต่

เบี้ยได้แต่เพียงบางส่วน เพราะลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบในส่วนที่เหลืออยู่ ธนาคารจะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ในหนี้ทั้งหมดไม่ได้ และการที่ธนาคารจะชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ จะต้องเป็นกรณีหนี้ของลูกหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว เพราะหน้าที่ของธนาคารที่จะต้องชำระหนี้เกิดเมื่อลูกหนี้ผิดนัด

อนึ่ง สิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ของธนาคารนี้ มาตรา 693 ได้บัญญัติรับรองไว้ว่า ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันด้วย กล่าวคือ มาตรา 693 ให้สิทธิธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันมากกว่าสิทธิที่เจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้ ตามปกติแล้ว ต้นเงินกับดอกเบี้ยเป็นอำนาจแห่งมูลหนี้ที่เจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้ เป็นการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 226 แต่การที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปเพราะการค้ำประกัน เช่น ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันถูกฟ้อง ธนาคารมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ แต่เมื่อสู้คดีแล้วแพ้คดี ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมแทนเจ้าหนี้ และค่าใช้จ่ายในการทวงถามตามที่สัญญาจะใช้ค่าเสียหายเหล่านี้ อำนาจแห่งมูลหนี้ของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้คุ้มไม่ถึง เพราะเจ้าหนี้ไม่ได้ฟ้องลูกหนี้ ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบตามคำพิพากษาเพราะเป็นคนนอกคดี ถ้าจะเอาเท่าที่รับช่วงสิทธิได้ ธนาคารต้องเสียเปล่าทั้ง ๆ ที่มีหน้าที่สู้คดีตามข้อต่อสู้ของลูกหนี้ เช่นนี้ก็ไม่ใช่เป็นธรรมเนียม มาตรา 693 จึงบัญญัติให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันไล่เบี้ยค่าเสียหายนี้ได้ เกินกว่ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ ดังนั้น มาตรา 693 จึงไม่ใช่รับช่วงสิทธิโดยเฉพาะ แต่บวกหน้าที่ของลูกหนี้ที่มีต่อธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันเดิมเข้าไปด้วย⁸² เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 557/2528 จำเลยกู้เงินธนาคาร โดยมีโจทก์เป็นผู้ค้ำประกันหนี้ดังกล่าวและโจทก์ได้มอบสมุดเงินฝากประจำของโจทก์ให้ธนาคารไว้เป็นประกันด้วย จำเลยไม่ใช้หนี้เงินกู้ ธนาคารจึงหักเงินจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ชำระหนี้ ทำให้โจทก์

⁸² พจน บุษปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำน่า สิทธิยึด หน่วง บริมสิทธิ, หน้า. 100.

เสียหาย เพราะขาดดอกเบี้ยที่จะได้รับตามบัญชีเงินฝากอีกร้อยละ 12 ต่อปี โจทก์จึงมาฟ้องจำเลยในฐานะลูกหนี้เป็นคดีนี้ ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ การที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้แทนจำเลยไป โดยถูกรณาคารถักบัญชีเงินฝากประจำใช้หนี้ ทำให้สูญเสียดำเนินไปพร้อมดอกเบี้ยที่ควรจะได้รับตามบัญชีเงินฝากประจำ โจทก์ชอบที่จะมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ได้หรือไม่

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ค้าประกันถูกรณาคารถักบัญชีเงินฝากประจำใช้หนี้แทนลูกหนี้ ทำให้ผู้ค้าประกันสูญเสียดำเนินและดอกเบี้ยที่ควรจะได้รับตามบัญชีเงินฝากประจำตั้งแต่วันที่รณาคารถักบัญชี ผู้ค้าประกันย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เพื่อการสูญเสียดังกล่าวได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 693

อีกกรณีหนึ่ง ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 449/2501 ซึ่งได้มีหมายเหตุไว้ท้ายคำพิพากษาที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของสิทธิไต่เบี่ยตามมาตรา 693 และมาตรา 226 กล่าวคือ

(1) จำเลยที่ 1 ทำสัญญาขายน้ำตาลให้กับองค์การ อ.จ.ส. โดยมีธนาคารโจทก์เป็นผู้ค้าประกัน นอกจากนี้ จำเลยที่ 1 ยังได้ทำหนังสือรับรองอีกด้วยว่า ถ้าธนาคารโจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยที่ 1 จะชดใช้ให้ โดยมีจำเลยที่ 2, 3 เป็นผู้ค้าประกันจำเลยที่ 1 ต่อธนาคารโจทก์

(2) จำเลยที่ 1 ผิดนัดส่งน้ำตาล องค์การ อ.จ.ส. จึงเรียกค่าปรับจากธนาคารโจทก์ในฐานะผู้ค้าประกันตามหนังสือค้ำประกัน เมื่อธนาคารโจทก์ได้ชำระหนี้ค่าปรับให้แก่เจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว จึงมาฟ้องไต่เบี่ยเอาจากจำเลยทั้งสามเป็นคดีนี้

(3) จำเลยให้การต่อสู้ว่า จำเลยไม่ต้องชดใช้เพราะเป็นความผิดของโจทก์เองที่จ่ายเงินไปทั้ง ๆ ที่เกินกำหนดเวลาที่โจทก์จะต้องรับผิดชอบ และคดีของโจทก์ขาดอายุความ

เนื่องจากต้องใช้อายุความตามมาตรา 165 (1)⁸³ มาตัดฟ้องว่าต้องฟ้องภายใน 2 ปี มิใช่อายุความทั่วไปตามมาตรา 164⁸⁴

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในคดีนี้ คือ โจทก์ใช้สิทธิไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ตามข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวได้หรือไม่ และต้องใช้อายุความใด

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า องค์การ อ.จ.ส. เรียกร้องให้โจทก์ชำระค่าปรับก่อนวันครบกำหนดสัญญาแล้ว การที่โจทก์ชำระเงินค่าปรับไปในภายหลังจะถือว่าเป็นความผิดของโจทก์ไม่ได้ ส่วนเรื่องอายุความนั้นเห็นว่า คดีนี้โจทก์ใช้สิทธิไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ในฐานะผู้ค้าประกันที่ได้ชำระหนี้ให้แทนลูกหนี้ต้องใช้อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 (มาตรา 193/30 ใหม่) ไม่เกี่ยวกับอายุความตามมาตรา 165 (1) (มาตรา 193/34 (1))

“คำพิพากษาศาลฎีกานี้ ท่านอาจารย์ จิตติ ติงศภัทย์ ได้เขียนพุดโน้ตคำพิพากษาดังนี้ไว้แยกแยะให้เห็นว่า การไล่เบียดตามมาตรา 693 นี้ ต่างกับการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 226 หรือไม่ และมีเหตุผลอย่างไร ท่านเขียนไว้ว่า สัญญาค้ำประกันในตัวของมันเองเป็นสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้าประกัน ลูกหนี้หาใช่คู่สัญญาด้วยไม่ แต่ว่าลูกหนี้มักจะเป็นฝ่ายหาผู้ค้าประกันไปให้เจ้าหนี้ ซึ่งแล้วแต่จะมีข้อสัญญาระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้าประกันประการใด เฉพาะเรื่องค้ำ

⁸³ มาตรา 193/34 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องดังต่อไปนี้ ให้มีกำหนดอายุความสองปี

(1) ผู้ประกอบการค้าหรืออุตสาหกรรม ผู้ประกอบหัตถกรรม ผู้ประกอบศิลปะอุตสาหกรรม หรือช่างฝีมือ เรียกเอาค่าของที่ได้ส่งมอบ ค่าการงานที่ได้ทำ หรือค่าดูแลกิจการของผู้อื่น รวมทั้งเงินที่ได้ออกตรงไปวันแต่เป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของฝ่ายลูกหนี้นั่นเอง”.

⁸⁴ มาตรา 193/30 บัญญัติว่า “อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี”

ประกันตามสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน ลูกหนี้ยอมอยู่นอกสัญญา เมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้ว ว่าโดยสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน สิทธิของผู้ค้ำประกันที่จะไปไล่เบี้ยจากลูกหนี้ก็ไม่น่าจะดีไปกว่าสิทธิของเจ้าหนี้เอง ไม่มีเหตุผลอะไรที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบผู้ค้ำประกันยิ่งไปกว่าที่จะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ แต่ถ้าลูกหนี้กับผู้ค้ำประกันมีสัญญาไว้ต่อกันอย่างไรนอกเหนือไปอีกก็เป็นหนี้ระหว่างผู้ค้ำประกันกับลูกหนี้ตามสัญญานั้นอีกส่วนหนึ่ง แต่บทกฎหมายหาเป็นเช่นที่ว่ามานี้ทีเดียวไม่มี มีอะไรอยู่บ้างที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบต่อผู้ค้ำประกันหนักขึ้นกว่าที่จะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ก็ได้ เช่น มาตรา 695 ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อเจ้าหนี้มาต่อสู้ผู้ค้ำประกันได้ ก็เฉพาะข้อต่อสู้ที่ผู้ค้ำประกันละเลยเสียไม่ยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ เว้นแต่ผู้ค้ำประกันจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น โดยไม่ใช่ความผิดของตน ในการที่ผู้ค้ำประกันจะไล่เบี้ยจากลูกหนี้ตามมาตรา 693 ถ้าเป็นการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ตามวรรคสอง ผู้ค้ำประกันก็ได้แต่จะใช้สิทธิของเจ้าหนี้ซึ่งมีต่อลูกหนี้เท่านั้น ถ้าเป็นเช่นนั้นอายุความที่จะต้องใช้ก็ต้องเป็นอายุความที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้นั่นเอง เพราะหนี้อันนั้นยังเป็นหนี้เดิม เป็นแต่ผู้ค้ำประกันรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไปใช้ในนามของตนเองตามมาตรา 226 เท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ดี มาตรา 693 วรรคหนึ่ง ยังบัญญัติไว้ให้ผู้ค้ำประกันไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้ด้วย จะว่าเป็นการให้สิทธิใหม่แก่ผู้ค้ำประกัน นอกเหนือไปจากที่รับช่วงสิทธิมาจากหนี้เดิมก็ได้ เพราะลูกหนี้ถูกไล่เบี้ยได้ยิ่งไปกว่าหนี้เดิม คือ ยังรวมถึงค่าที่ต้องเสียหายไปเพราะสัญญาค้ำประกันอีกด้วย ซึ่งในส่วนนี้เห็นได้ชัดว่าไม่ได้รับช่วงสิทธิแน่นอน ฉะนั้น มาตรา 693 จึงมีทั้งหนี้ใหม่และรับช่วงสิทธิในหนี้เดิม ซึ่งอาจมีผลถึงประกันแห่งหนี้และวิธีการใช้สิทธิไล่เบี้ยตามมาตรา 226 ด้วย นอกจากนั้น เมื่อลูกหนี้กับผู้ค้ำประกันมีสัญญากันเป็นพิเศษเช่นในคดีนี้แล้ว การที่ถือว่าหนี้ใหม่

อันหนึ่งระหว่างผู้ค้าประกันกับลูกหนี้ต่างหากไปจากหนี้เดิม อันมีผลให้นับอายุความขึ้นใหม่ นอกเหนือไปจากหนี้เดิมก็เป็นอันไม่มีปัญหาจะโต้เถียงได้”⁸⁵

ดังนั้น กรณีที่ลูกหนี้กับธนาคารทำสัญญาตกลงกันไว้อย่างไรที่ นอกเหนือไปจากการออกหนังสือค้ำประกันระหว่างเจ้าหนี้กับธนาคาร ก็เป็นหนี้ระหว่างธนาคารกับ ลูกหนี้ตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้เป็นพิเศษ⁸⁶ ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 5050/2547 จำเลยที่ 1 ได้ทำคำขอให้โจทก์รับรองตัวเงิน โดยจำเลยที่ 1 ได้ออกตัวสัญญาใช้เงิน สัญญาว่าจะใช้เงินให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. โดยมีจำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นผู้ค้าประกันยอมผูกพันเข้า ค้ำประกันว่า ถ้าจำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ใช้เงินแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. เป็นเหตุให้โจทก์ต้องชำระไป จำเลยที่ 2 และที่ 3 ยอมรับผิดร่วมกับจำเลยที่ 1 ตามหนังสือสัญญาค้ำประกัน ต่อมาเมื่อตัวถึงกำหนด ใช้เงิน โจทก์ได้ชำระเงินตามตัวสัญญาใช้เงินให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ไป ซึ่งความผูกพันที่โจทก์ยอม ตนเข้ารับอวัลตัวสัญญาใช้เงินที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกตัวนั้น เป็นผลที่สืบเนื่องมาจากการที่จำเลยที่ 1 ได้ทำคำขอให้รับรองตัวเงินไว้ต่อโจทก์โดยมีข้อสัญญาว่า “ก่อนถึงกำหนดเวลาที่จะต้องชำระเงินตาม ตัวเงินดังกล่าว จำเลยที่ 1 จะนำเงินมาชำระตามตัวเงินนั้น หรือหากโจทก์แจ้งให้จำเลยที่ 1 นำเงิน ตามตัวเงินมาชำระ จำเลยที่ 1 จะปฏิบัติตามโดยมิชักช้าและภายในกำหนดเวลาตามตัวเงินนั้น และจำเลยที่ 1 รับรองว่า ที่จำเลยที่ 1 ขอให้โจทก์รับรองการจ่ายเงินตามตัวเงินนี้ เป็นการขอให้ รับรองเสมือนโจทก์เป็นผู้ค้าประกันจำเลยที่ 1 เท่านั้น หากจำเลยที่ 1 ปฏิบัติผิดข้อตกลง กล่าวคือ มิได้นำเงินมาชำระให้โจทก์ตามที่ได้รับแจ้งให้ทันภายในกำหนด อันเป็นเหตุให้โจทก์ในฐานะผู้รับรอง

⁸⁵ พจน ปุชปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ สิทธิยึด หน่วง บริมสิทธิ, หน้า. 101.

⁸⁶ Ibid. p. 104.

การจ่ายเงินตามตัวเงินต้องจ่ายให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. หรือผู้ทรงแล้ว จำเลยที่ 1 มีหน้าที่ชดใช้เงิน พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อบริษัทที่โจทก์ประกาศใช้ในขณะนั้น (ในขณะทำคำขอกำหนดอัตราร้อยละ 19 ต่อปี) นับแต่วันที่โจทก์ได้ใช้เงินไปตามตัวเงินนั้นให้แก่โจทก์ จนกว่าจำเลยที่ 1 จะชำระหนี้ให้โจทก์เสร็จสิ้น” แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนซึ่งเจตนาของโจทก์และ จำเลยที่ 1 ที่ประสงค์มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างกันตามคำขอให้รับรองตัวเงินด้วย และ ถือได้ว่าเป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งมีผลผูกพันสามารถบังคับกันได้ตามกฎหมายแยกต่างหากจากความ ผูกพันที่โจทก์ยอมตนเป็นผู้รับอาวัลตัวสัญญาใช้เงินพิพาทที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกตัว ดังนั้น เมื่อตัวถึง กำหนดใช้เงิน โจทก์ได้ใช้เงินไปตามตัวสัญญาใช้เงินนั้นให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. แล้วมาใช้สิทธิไล่ เบี้ยแก่จำเลยที่ 1 ให้รับผิดชอบตามคำขอให้รับรองตัวเงินดังกล่าวเช่นนี้ แม้จะฟังว่าโจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ 1 รับผิดชอบต่อตัวสัญญาใช้เงินเมื่อพ้นกำหนดเวลา 3 ปี นับแต่วันตัวสัญญาใช้เงินพิพาทถึงกำหนด อันเป็น เหตุให้สิทธิเรียกร้องของโจทก์ตามตัวสัญญาใช้เงินขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พยานิชย์ มาตรา 1001 ดังความเห็นของศาลชั้นต้นแล้วก็ตาม แต่สิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่จะฟ้อง บังคับให้จำเลยที่ 1 รับผิดชอบในหนี้อันเกิดจากคำขอให้รับรองตัวเงินที่จำเลยที่ 1 ทำกันไว้แก่โจทก์ก็ยังคง มีอยู่ และสิทธิเรียกร้องของโจทก์ในกรณีเช่นว่านี้ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึง มีกำหนดอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพยานิชย์ มาตรา 193/30 เมื่อโจทก์นำคดีมา ฟ้องให้จำเลยที่ 1 รับผิดชอบต่อสิทธิเรียกร้องดังกล่าวซึ่งยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปี คดีของโจทก์ตามฟ้อง จึงไม่ขาดอายุความ

คดีนี้สามารถเทียบเคียงได้กับกรณีการขอลอกหนังสือค้ำประกันของ ธนาคาร แม้ว่าธนาคารไม่อาจใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันได้ ธนาคารก็ยังสามารถใช้ สิทธิไล่เบี้ยตามคำขอลอกหนังสือค้ำประกันได้นั่นเอง

กรณีสินค้าสิทธิไล่เบี่ยของผู้ค้าประกันภายหลังได้เข้าชำระหนี้

ธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันอาจสินค้าสิทธิไล่เบี่ยได้ 3 กรณี คือ

ก. ผู้ค้าประกันละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 695 บัญญัติว่า “ผู้ค้าประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ นั้น ท่านว่ายอมสินค้าสิทธิไล่เบี่ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้เช่นนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตนด้วย” กฎหมายกำหนดให้ธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันสินค้าสิทธิไล่เบี่ยได้กรณีที่ธนาคารละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ เนื่องจากข้อต่อสู้ที่เป็นลูกหนี้ ลูกหนี้สามารถใช้อำนาจเพื่อให้ตนพ้นความรับผิดได้ แต่ถ้าธนาคารไม่อ้างสิทธินี้กลับชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไป สุดท้ายแล้วลูกหนี้ก็ยังคงต้องรับผิดต่อธนาคารในหนี้ที่ลูกหนี้มีข้อต่อสู้อยู่เช่นเดิม ดังนั้น การที่ธนาคารสินค้าสิทธิไล่เบี่ยตามมาตรานี้ต้องเข้าลักษณะดังนี้⁸⁷ คือ

- (1) ธนาคารชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปโดยละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ หมายถึงธนาคารจงใจหรือประมาทเลินเล่อมิได้ยกข้อต่อสู้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้
- (2) ข้อต่อสู้ที่ธนาคารมิได้ยกขึ้นนั้นเป็นข้อต่อสู้ของลูกหนี้ ไม่หมายรวมถึงข้อต่อสู้ของธนาคารเอง

⁸⁷ สุตา (วัชรวัฒนากุล) วิศวกรพิชญ์, หลักกฎหมายค้าประกัน จำนอง จำน่า, หน้า. 53-54.

(3) ผลของการที่ธนาคารละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้หนี้ ทำให้ธนาคารสิ้นสิทธิไล่เบียดเพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เท่านั้น มิได้ทำให้ธนาคารสิ้นสิทธิไล่เบียดไปทั้งหมด ธนาคารยังคงไล่เบียดลูกหนี้ได้ในส่วนที่เหลือ

อย่างไรก็ตาม ธนาคารอาจไม่สิ้นสิทธิไล่เบียดแม้ว่าตนจะมีได้ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ หากเข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งธนาคารต้องพิสูจน์ให้ได้ 2 ประการ คือ (1) ตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และ (2) ที่ไม่รู้นั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตน สิทธิในการยกข้อต่อสู้นี้ ธนาคารควรสอบถามลูกหนี้ก่อนทำการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ มิฉะนั้น ผลเสียจะตกแก่ธนาคารเองที่ไม่สามารถไล่เบียดลูกหนี้ได้

ข. ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ไปโดยไม่แจ้งลูกหนี้และลูกหนี้ไม่รู้จึงชำระหนี้ซ้ำ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 696 บัญญัติว่า “ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิจะไล่เบียดเอาแก่ลูกหนี้ได้ ถ้าว่าตนได้ชำระหนี้แทนไปโดยมิได้บอกลูกหนี้ และลูกหนี้ยังมีความมาชำระหนี้ซ้ำอีก

ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ค้ำประกันก็ได้แต่เพียงจะฟ้องเจ้าหนี้เพื่อคืนลาภมิควรได้เท่านั้น”

เมื่อธนาคารได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ธนาคารควรแจ้งให้ลูกหนี้ทราบว่าได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว เพื่อธนาคารจะได้ใช้สิทธิไล่เบียดต่อไป เพราะความรับผิดชอบ

ของธนาคารเป็นความรับผิดชั้นที่สอง ไม่ใช่ความรับผิดชั้นต้นซึ่งเป็นของลูกหนี้⁸⁸ ฉะนั้น หากธนาคารไม่แจ้งให้ลูกหนี้ทราบว่าตนได้ชำระหนี้ไปแล้ว และลูกหนี้ได้ไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ซ้ำอีก กฎหมายจึงตัดสิทธิของธนาคารเสีย ธนาคารได้แต่เพียงไปว่ากล่าวเอาคืนจากเจ้าหนี้ฐานลามิควรได้เท่านั้น แต่ถ้านธนาคารได้บอกให้ลูกหนี้ทราบแล้วว่าตนได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้แล้ว แม้ว่าลูกหนี้จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ซ้ำอีก ก็ไม่ทำให้ธนาคารสิ้นสิทธิไต่เบี่ย ลูกหนี้ต้องไปว่ากล่าวเอาจากเจ้าหนี้เอง

ค. ผู้ค้ำประกันสละข้อต่อสู้ของลูกหนี้

การที่ธนาคารสละข้อต่อสู้ของลูกหนี้เป็นการแสดงเจตนายอมผูกพันตนรับผิดชอบเจ้าหนี้ไว้เป็นพิเศษ เป็นความรับผิดที่ธนาคารมีต่อเจ้าหนี้ ธนาคารจึงไม่อาจใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้ เช่น กรณีตามมาตรา 681 วรรค 4 เป็นเรื่องและผู้ค้ำประกันทราบอยู่แล้วว่าหนี้ประธานที่ลูกหนี้เข้าทำสัญญานั้นไม่ผูกพันลูกหนี้ หากธนาคารยังยอมผูกพันตนเข้าชำระหนี้แทน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ธนาคารจึงต้องรับผิดชอบเหมือนตนเป็นลูกหนี้เสียเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁸⁸ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวนง
จำนว, หน้า. 16.

3.4.3.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันเรื่องสิทธิในการยกข้อต่อสู้ เพื่อปฏิเสธความรับผิดของผู้ค้ำประกันและสิทธิไต่เบี่ยของธนาคารพาณิชย์ภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน

สำหรับกรณีสิทธิในการยกข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดของผู้ค้ำประกัน นั้นได้มีข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกัน โดยส่วนมากเป็นข้อสัญญาที่ผู้ค้ำประกันยอมสละสิทธิเกี่ยวกับผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้หรือผู้รับหนังสือค้ำประกัน เช่น

(1) ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันผู้ให้สัญญาในการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาประธานต่อผู้รับประโยชน์ เป็นเงิน _____ บาท กล่าวคือ หากผู้ให้สัญญาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาประธานที่ทำไว้กับผู้รับประโยชน์ หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขข้อหนึ่งข้อใดของสัญญาประธานดังกล่าว ซึ่งผู้รับประโยชน์มีสิทธิริบหลักประกันหรือเรียกค่าปรับ และ/หรือ เรียกค่าเสียหายใด ๆ จากผู้ให้สัญญาได้แล้ว ข้าพเจ้ายินยอมชำระเงินแทนให้ทันที โดยมีต้องเรียกร้องให้ผู้ให้สัญญาชำระก่อน

(2) หนังสือค้ำประกันฉบับนี้ ธนาคารยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขในการค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ขั้นต้นในการชำระเงินให้แก่ผู้ว่าจ้าง จำนวนไม่เกิน _____ บาท ในทันทีที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้ว่าจ้างว่า ผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินใด ๆ อันเนื่องจากการก่อสร้างหรือเกี่ยวเนื่องกับการก่อสร้าง หรือต้องชำระค่าปรับหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยธนาคารตกลงจะไม่ใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้รับจ้างชำระหนี้ก่อนแต่อย่างใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 688, 689 และมาตรา 690

ส่วนกรณีของสิทธิไล่เบี่ยของธนาคารภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้ผู้มีคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันกับธนาคาร ในฐานะผู้ค้ำประกัน นอกเหนือจากการใช้สิทธิไล่เบี่ยโดยผลของกฎหมายค้ำประกันแล้ว ยังมีการกำหนดข้อสัญญาไว้ระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้ำประกันตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันด้วยอีกส่วนหนึ่ง ตามที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อ 3.2.4 เรื่องสิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อธนาคารและสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของธนาคารตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน

3.4.4 การหลุดพ้นจากความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกัน

3.4.4.1 หลักกฎหมายเรื่องการหลุดพ้นจากความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

3.4.4.1.1 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อหนี้ตามสัญญาประธานระงับสิ้นไป

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 บัญญัติว่า “อันผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดในขณะเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ” เมื่อหนี้ของลูกหนี้เป็นหนี้ตามสัญญาประธาน หนังสือค้ำประกันเป็นเพียงหนี้ตามสัญญาอุปกรณ์ จะไม่เกิดขึ้น หากไม่มีหนี้ตามสัญญาประธานของลูกหนี้ ดังนั้น ถ้าหนี้ของลูกหนี้อันเป็นหนี้ตามสัญญาประธานระงับสิ้นไปแล้ว หนังสือค้ำประกันอันเป็นหนี้อุปกรณ์ย่อมระงับไปด้วย

หนี้ตามสัญญาประธานจะระงับไปด้วยเหตุใดบ้าง ต้อง

พิจารณาจากบรรพ 2 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันว่าด้วยลักษณะหนี้ ซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น 5 กรณี คือ

1. การชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ครบถ้วน และถูกต้องแล้ว หนี้ของลูกหนี้นย่อมระงับสิ้นไป ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันก็หลุดพ้นความรับผิดด้วย

2. การปลดหนี้ ถ้าเจ้าหนี้นยอมปลดหนี้ให้กับลูกหนี้ หนี้เดิมก็เป็นอันระงับไป อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหนี้นปลดหนี้ให้กับลูกหนี้แต่สงวนสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจากธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกัน ธนาคารน่าจะหลุดพ้นจากความรับผิดไปด้วย เพราะหนี้ตามหนังสือค้ำประกันเป็นหนี้อุปกรณ์ หากหนี้เดิมระงับไปแล้ว หนี้อุปกรณ์จะดำรงอยู่ได้อย่างไร ดังนั้น แม้ว่าเจ้าหนี้นจะยอมปลดหนี้ให้กับลูกหนี้แต่สงวนสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจากธนาคารก็ตาม ก็ทำให้ธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิด

3. การหักกลบลบหนี้ คือ การที่บุคคลสองคนเป็นหนี้ซึ่งกันและกันโดยวัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระ ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาหักกลบลบหนี้กันแล้ว หนี้ทั้งสองรายก็ระงับไปเพียงเท่าจำนวนที่ตรงกัน และถ้าหนี้นั้นมีการค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นความรับผิดด้วย

4. การแปลงหนี้ใหม่ คือ การเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญของหนี้ เมื่อมีการแปลงหนี้ใหม่แล้ว หนี้เดิมก็เป็นอันระงับ หนังสือค้ำประกันย่อมระงับไปด้วย

5. หนี้เคลื่อนกลืนกัน คือ สิทธิและความรับผิดในหนี้ตกอยู่แก่บุคคลคนเดียว หนี้รายนั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป

การหลุดพ้นจากความรับผิดชอบด้วยเหตุอื่น เช่น ลูกหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับเจ้าหนี้แล้ว เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ธนาคารชำระหนี้เดิมได้อีกหรือไม่ เพราะเมื่อทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วหนี้เดิมก็เป็นอันระงับ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องผูกพันกันตามสัญญาประนีประนอมยอมความแทน เป็นผลให้หนังสือค้ำประกันหนี้เดิมย่อมระงับไปด้วย แต่มีคำพิพากษาฎีกาที่ตัดสินว่า การที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้กับลูกหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ศาลพิพากษาตามยอมแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อคดียังอยู่ในระหว่างการบังคับคดี หนี้ที่ประกันนั้นยังไม่ระงับสิ้นไป เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิฟ้องผู้ค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันได้ เพราะการที่เจ้าหนี้กับลูกหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันนั้น เป็นเรื่องที่เจ้าหนี้ฟ้องบังคับตามสัญญาเดิมจึงไม่ทำให้หนี้เดิมระงับ⁸⁹

3.4.4.1.2 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อเจ้าหนี้มิได้

มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มาตรา 686 บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้ำประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้ำประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

⁸⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1007/2517.

ในกรณีที่เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้หรือผู้ค้ำประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ค้ำประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดก็ได้ และให้นำความในมาตรา 701 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามวรรคสาม เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมีได้

การชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันตามมาตรา 693”

หลักเกณฑ์ในมาตรานี้ คือ

1. เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังธนาคารภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และเจ้าหนี้จะเรียกให้ธนาคารชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงธนาคารไม่ได้ เป็นมาตรการที่บังคับเจ้าหนี้ว่าไม่อาจเพิกเฉยหรือปล่อยระยะเวลาไปเรื่อย ๆ มิฉะนั้น จะมีบทลงโทษเจ้าหนี้โดยให้ธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่า

สินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาหกสิบวันดังกล่าว

2. มาตรการนี้ไม่ตัดสิทธิธนาคาร หากธนาคารจะเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระก็ได้

3. เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ธนาคารชำระหนี้หรือธนาคารมีสิทธิชำระหนี้ได้เอง ธนาคารอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ เช่น กรณีมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ทั้งนี้เฉพาะในส่วนที่ธนาคารต้องรับผิดชอบได้

4. เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างที่ธนาคารชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้อยู่ไม่ได้

บทบัญญัติก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติม เจ้าหนี้เรียกให้ธนาคารชำระหนี้ได้นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด แต่เนื่องจากในทางปฏิบัติ ธนาคารมักไม่ทราบว่าลูกหนี้ที่ตนเข้าค้าประกันผิดนัดชำระหนี้แล้ว และเจ้าหนี้มักไม่เรียกให้ธนาคารชำระหนี้แทนลูกหนี้ทันที แต่จะรอเวลาที่เจ้าหนี้เรียกให้ธนาคารชำระหนี้ออกไป ทำให้ธนาคารต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทนที่ลูกหนี้ค้างชำระ รวมถึงค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย ซึ่งธนาคารต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น แต่หากธนาคารทราบถึงการที่ลูกหนี้ผิดนัด ธนาคารอาจยินยอมรับผิดชอบชำระหนี้แทนลูกหนี้ทันที เป็นผลให้ธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิด และไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทนที่ลูกหนี้ค้างชำระ รวมถึงค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นที่เพิ่มขึ้นด้วย จึงมีแนวความคิดให้มีการแก้กฎหมายดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ทำให้ธนาคารมีโอกาสหลุดพ้นจาก

ภาระต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่จำเป็น โดยให้เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องบอกกล่าวแก่ธนาคาร เมื่อมีการผัดนัดของลูกหนี้เกิดขึ้น

อนึ่ง ในสภาพของการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน สัญญา ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้มีต่อกันตามสัญญาประธาณนั้น มักมีการกำหนดเหตุผัดนัดไว้หลากหลายรูปแบบและมีความซับซ้อน นอกเหนือไปจากเหตุผัดนัดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหนี้ โดยเฉพาะข้อสัญญาที่เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างใหญ่ ๆ เช่น ถ้าลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ให้ถือว่าเป็นเหตุแห่งการผัดนัดด้วย เป็นต้น ดังนั้น ลูกหนี้จึงอาจผัดนัดตามข้อสัญญาที่กำหนดไว้ได้ในกรณีเหตุอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในสัญญา ในกรณีเช่นนี้ การตีความคำว่า “ผัดนัด” ตามบทบัญญัติในมาตรา 686 ดังกล่าว ที่ถือตามนัยของบรรพ 2 นั้น จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เพราะอาจส่งผลถึงความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันด้วย

3.4.4.1.3 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2558 มาตรา 691 บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหนี้ตกลงกับลูกหนี้ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลด

ดังกล่าวไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดนั้นแล้วก็ดี ให้ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้าประกัน

ข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้าประกันให้มากกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”

บทบัญญัติมาตรา 691 นี้ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่เนื่องจากหนี้ประธานอันเกิดจากสัญญา เช่น สัญญากู้ กับสัญญาการค้าประกันหนี้เงินกู้เป็นสัญญาที่ทำขึ้นแยกต่างหากจากกัน และหลายกรณีที่เจ้าหนี้ได้ลดจำนวนหนี้เงินกู้ ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายการการค้าประกันนั้น แต่ไม่มีการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้ค้าประกันไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหนี้ของลูกหนี้ตามจำนวนหนี้ที่ได้ลดนั้น จึงควรกำหนดบทบัญญัติให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากการค้าประกัน หากได้มีการชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว และเนื่องจากหลักการในมาตรานี้เป็นเรื่องสำคัญ จึงกำหนดห้ามการตกลงที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้าประกัน แต่หากเป็นการตกลงให้ผู้ค้าประกันมีภาระน้อยกว่าที่มาตรานี้กำหนดก็สามารถกระทำได้⁹⁰

บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดให้สิทธิแก่ธนาคารที่จะอาศัยประโยชน์จากข้อตกลงปรับลดจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้อยู่กับลูกหนี้ในมูลหนี้ประธานโดยการเข้าชำระหนี้

⁹⁰ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ....

ตามข้อตกลงที่มีการปรับลดนั้นได้ ทั้ง ๆ ที่ข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้นั้นตนอาจมิได้มีส่วนในการเข้าตกลงด้วย และให้ธนาคารหลุดพ้นจากการค้ำประกันซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ 3 กรณี คือ⁹¹

1. ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ครบถ้วนตามจำนวนที่ลดแล้ว ธนาคารหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

2. ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ลดแล้วแต่ชำระได้ไม่ครบถ้วน ธนาคารได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือจนครบถ้วนแล้ว ธนาคารหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

3. ลูกหนี้ไม่ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลด แต่ธนาคารเข้าชำระหนี้ตามที่ได้ลดจนครบถ้วน ธนาคารหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

กรณีตามข้อ 1. และ 3. คือ ส่วนที่ธนาคารจะได้ประโยชน์ เพราะแม้ลูกหนี้จะปฏิบัติตามชำระหนี้ตามข้อตกลงที่ได้ปรับลดกันแล้วไม่ได้ ธนาคารก็เข้าสวมสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของลูกหนี้ เข้าชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามจำนวนที่เจ้าหนี้และลูกหนี้ได้ตกลงปรับลดกันนั้นได้

3.4.4.1.4 ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อเจ้าหนี้ผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้

มาตรา 700 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนมีการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ.

⁹¹ สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศวศรุษิษญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนวน 2 หน้า, หน้า. 225.

2557 บัญญัติว่า “ถ้าคำประกันหนี้อื่นจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้นี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันยอมหลุดพ้นจากความรับผิด” วรรคสอง “แต่ถ้าผู้ค้ำประกันได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลา ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาหลุดพ้นจากความรับผิดไม่”

โดยปกติ กำหนดเวลาชำระหนี้ถือว่าเป็นสาระสำคัญในการชำระหนี้ เพราะทำให้ลูกหนี้ทราบว่าตนต้องชำระหนี้ภายในกำหนดเมื่อใด และผู้ค้ำประกันยอมทราบว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ความรับผิดของตนจะเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงเมื่อใดที่ต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้ ในการนี้ หากเจ้าหนี้นี้ยอมเวลาให้กับลูกหนี้ออกไปเรื่อย ๆ ก็อาจทำให้ความรับผิดของผู้ค้ำประกันไม่มีเวลาสิ้นสุด นอกจากนี้ยังอาจทำให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดมากขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ย ทั้งนี้ ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระ เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระได้ทันที เมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้ว ผู้ค้ำประกันก็สามารถไต่เบี่ยงลูกหนี้ได้โดยเร็วเช่นกัน ฉะนั้น กฎหมายจึงคุ้มครองผู้ค้ำประกันให้หลุดพ้นจากความรับผิดในกรณีที่เจ้าหนี้นี้ยอมเวลาให้กับลูกหนี้โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกัน

ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มาตรา 700 ได้รวมวรรคหนึ่งและวรรคสองเข้าด้วยกัน และเพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองแทน คือ “ข้อตกลงที่ผู้ค้ำประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้นี้ยอมผ่อนเวลา อันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้นี้ยอมผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้” เหตุที่มีการแก้ไข เนื่องมาจากในทางปฏิบัติ เจ้าหนี้ซึ่งมีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจมักให้ผู้ค้ำประกันตกลงยกเว้นไว้ตั้งแต่ตอนที่ทำสัญญาค้ำประกันว่า หากเจ้าหนี้นี้ยอมผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันตกลงยินยอมด้วยในการผ่อนเวลานั้น จึงเป็นภาระแก่ผู้ค้ำประกันที่ต้องรับผิดมาก

เกินควร ทำให้ผู้ค้าประกันต้องขยายเวลารับผิดของตนออกไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน และค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการผ่อนเวลานั้นด้วย แต่หากบัญญัติให้ข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันยอมรับข้อตกลงที่ให้เจ้าหน้าที่ผ่อนเวลาไว้ล่วงหน้าใช้บังคับมิได้แล้ว ก็เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ค้าประกันมีเวลาคิดไตร่ตรองหรือมีสิทธิที่จะเลือกว่า หากมีการเจรจาตกลงให้มีการผ่อนเวลาออกไป ผู้ค้าประกันจะยินยอมตกลงเป็นประกันหรืไม่นั้นต่อไปหรือไม่ เพราะถ้าผู้ค้าประกันไม่ตกลงยินยอมด้วย ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดไป ครั้นเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ปรากฏว่าหนังสือค้ำประกันที่ออกโดยธนาคารนี้ ถ้าเจ้าหน้าที่ต้องเรียกให้ธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันมาตกลงยินยอมด้วยทุกครั้ง เจ้าหน้าที่ตกลงยินยอมผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้บ้าง ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่เหมาะสมกับการประกอบธุรกิจของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันได้ หรืออาจส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีกับลูกหนี้โดยเร็ว ดังนั้น จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2558 โดยให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา 700 คือ “ความในวรรคสอง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือการค้าประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระ” นั้นหมายความว่า กรณีหนังสือค้ำประกันของสถาบันการเงินหรือการค้าประกันโดยได้รับค่าตอบแทนจากการเข้าค้ำประกัน ผู้ค้าประกันสามารถตกลงยินยอมล่วงหน้าให้เจ้าหน้าที่มีการผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้ได้

การผ่อนเวลาชำระหนี้ ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ประการ

คือ

1. หนี้ประธานต้องเป็นหนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระแน่นอน คือ รู้ว่าหนี้จะถึงกำหนดชำระเมื่อใด หากเป็นหนี้ที่ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอนจะมีการผ่อนเวลาไม่ได้

2. เจ้าหนี้ต้องมีการผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ คือ เจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงกันเลื่อนกำหนดเวลาชำระหนี้ออกไป ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไปว่าเป็นการผ่อนเวลาหรือไม่ จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พอสรุปได้ว่ากรณีดังต่อไปนี้ไม่ถือเป็นการผ่อนเวลา⁹²

ก. หนี้ถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ไม่ใช้สิทธิฟ้องในทันใด⁹³

ข. เจ้าหนี้ไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญา ไม่ถือว่าเจ้าหนี้ผ่อนเวลา⁹⁴

ค. ลูกหนี้ขอผิดการชำระหนี้โดยเจ้าหนี้มิได้ตกลงด้วยแต่ยังมีได้ฟ้องร้อง⁹⁵

ง. การที่ผู้ค้ำประกันเตือนเจ้าหนี้ให้ฟ้องลูกหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ หรือให้ฟ้องภายในกำหนดเวลา และเจ้าหนี้ไม่ฟ้องภายในกำหนด⁹⁶

⁹² Ibid. p. 68.

⁹³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 795/2524 การกู้เบิกเงินเกินบัญชีที่มีได้กำหนดเวลาให้ชำระหนี้ไว้โดยแน่นอน เพียงแต่การที่โจทก์ปล่อยเวลาให้เนิ่นนานมา ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 700.

⁹⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3244/2540 การที่เจ้าหนี้มีสิทธิจะบอกเลิกสัญญาได้แต่ไม่ใช้สิทธิดังกล่าว หากใช้กรณีที่เจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไม่ การที่โจทก์ปล่อยให้เวลาล่วงเลยมาถึง 28 เดือน โดยมิได้บอกเลิกสัญญา จึงมิใช่การผ่อนเวลาให้แก่จำเลยที่ 1 อันจักทำให้จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิด.

⁹⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1133/2510 ลูกหนี้ทำหนังสือรับรองต่อเจ้าหนี้ว่าจะชำระหนี้ให้ภายในกำหนด 1 เดือน ดังนี้ เป็นหนังสือที่ลูกหนี้ทำขึ้นฝ่ายเดียวให้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นหลักฐานการรับสภาพหนี้ของลูกหนี้ ไม่ใช่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ตกลงกันใหม่ที่จะให้ผู้ค้ำประกันพ้นจากฐานะผู้ค้ำประกัน.

⁹⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1753/2518 การค้ำประกันจะระงับสิ้นไปก็ต่อเมื่อมีกรณีตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ คือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 ถึง 701 เช่น เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันขอ

3. การผ่อนเวลานั้นต้องไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ค้า

ประกัน ซึ่งอาจเป็นการตกลงยินยอมโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้

3.4.4.2 การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันเรื่องการหลุดพ้นจากความรับผิดของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ค้าประกันตามหนังสือค้ำประกัน

การหลุดพ้นจากความรับผิดของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันและการหมดภาระผูกพันตามหนังสือค้ำประกันนั้น ธนาคารจะกำหนดให้ลูกหนี้นำต้นฉบับหนังสือค้ำประกันมาคืนหรือต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับหนังสือค้ำประกันหรือเจ้าหน้าที่ว่า ธนาคารพ้นภาระความรับผิดตามหนังสือค้ำประกันแล้ว จึงจะถือว่าธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิดและหมดภาระผูกพันตามหนังสือค้ำประกัน อย่างไรก็ตาม มักมีปัญหาเกิดขึ้นในทางปฏิบัติจากการกำหนดข้อสัญญาดังกล่าว ดังนี้

1. กรณีลูกหนี้นำหนังสือค้ำประกันฉบับปลอมไปมอบไว้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักประกัน แล้วนำฉบับจริงไปคืนให้แก่ธนาคารเพื่อขอไถ่ถอนหลักประกัน ตามคำพิพากษาศาลแพ่ง คดีหมายเลขแดงที่ 190/2553 และคดีหมายเลขแดงที่ 2869/2553 ซึ่งมีลักษณะการกระทำ ความผิดเหมือนกัน คือ จำเลยที่ 1 ผู้ซื้อได้สั่งซื้อเหล็กเส้นจากโจทก์ซึ่งเป็นผู้ขาย โดยได้ออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าเพื่อชำระหนี้ค่าสินค้าให้แก่โจทก์ ในขณะที่เดียวกันก็มีหนังสือค้ำประกันของธนาคาร จำเลยที่ 2 มาเป็นหลักประกันการชำระเงินมอบไว้แก่โจทก์ด้วย เมื่อโจทก์ได้รับหนังสือค้ำประกันแล้ว

ชำระหนี้แล้วเจ้าหน้าที่ไม่ยอมรับ การที่จำเลยที่ 2 ผู้ค้าประกันแจ้งให้เจ้าหน้าที่คือโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 ผู้เป็นลูกหนี้เสียภายใน 7 วัน แต่โจทก์ไม่ฟ้องคดีนั้น การค้ำประกันยังไม่ระงับ.

จึงยืนยันไปกับทางพนักงานธนาคารจำเลยที่ 2 ทางโทรศัพท์และโทรสารเพื่อสอบถาม และให้ธนาคารออกหนังสือยืนยันว่า ธนาคารได้ออกหนังสือค้ำประกันฉบับเลขที่ วันที่ จำนวนเงิน และวัตถุประสงค์ในการออกหนังสือค้ำประกันฉบับดังกล่าวจริง ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อจำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ได้รับหนังสือค้ำประกันแล้ว ได้ดำเนินการถ่ายสำเนาเอกสารเพื่อปลอมแปลงให้เหมือนต้นฉบับ และนำไปมอบให้แก่เจ้าหนี้ ต่อมาเมื่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ขายได้ส่งสินค้าให้แก่จำเลยที่ 1 แล้ว จำเลยที่ 1 จึงนำต้นฉบับหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคารเพื่อขอไถ่ถอนหลักประกัน

คดีนี้ศาลแพ่งพิพากษาให้ธนาคารซึ่งเป็นจำเลยที่ 2 รับผิดชอบโจทก์ เนื่องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่ใช่ความระมัดระวังอย่างวิญญูชนผู้มีอาชีพธนาคารพาณิชย์ในการรับเวนคืนหนังสือค้ำประกันและไถ่ถอนหลักประกันให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกัน โดยไม่สอบถามโจทก์ก่อนว่าโจทก์ได้รับชำระหนี้ครบถ้วนแล้วหรือไม่ ทั้งที่จำเลยที่ 1 นำหนังสือค้ำประกันต้นฉบับมาคืนให้แก่ธนาคารภายหลังจากที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพียง 3 วันเท่านั้น และหนี้ตามเช็คถึงกำหนดชำระในอีก 60 วัน ธนาคารจึงต้องรับผิดชอบโจทก์ในฐานะเจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน

2. กรณีเจ้าหนี้คืนหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคารโดยความหลงผิด ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 414/2536 จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญาเป็นตัวแทนโจทก์จำหน่ายปุ๋ยให้แก่เกษตรกรมีกำหนด 1 ปี โดยก่อนการรับปุ๋ยไปจากโจทก์แต่ละครั้ง จำเลยที่ 1 ต้องมอบหนังสือค้ำประกันของธนาคารในวงเงินไม่น้อยกว่ามูลค่าปุ๋ยที่จะรับไปในแต่ละครั้งให้โจทก์ไว้ โดยหนังสือค้ำประกันระบุว่าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างที่หนี้ประธานยังไม่ระงับ จำเลยที่ 1 รับปุ๋ยไปจากโจทก์รวม 4 ครั้งโดยมีหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่ 3 รวม 6 ฉบับ เป็นหลักประกันต่อมาจำเลย

ที่ 1 ขอยกเลิกและขอคืนหนังสือค้ำประกันฉบับหนึ่ง โจทก์เห็นว่าจำเลยที่ 1 ยังมีได้รับปួយไปตามวงเงินค้ำประกันดังกล่าว จึงอนุมัติคืนหนังสือค้ำประกันฉบับนั้นให้แก่จำเลยที่ 1 แต่ด้วยความผิดพลาดของพนักงานโจทก์จึงได้หยิบหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่ 3 ทั้งหมดรวม 6 ฉบับ คืนให้จำเลยที่ 1 ไปโดยโจทก์ไม่มีเจตนาปลดหนี้ตามหนังสือค้ำประกันที่หยิบคืนเกินไป 5 ฉบับ เป็นเหตุให้ธนาคารไถ่ถอนหลักประกันให้แก่จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ต่อมาจำเลยที่ 1 ได้ขายปួយให้แก่เกษตรกรและชำระเงินให้โจทก์บางส่วนยังคงค้างชำระอยู่อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งโจทก์ได้ทวงถามแล้ว แต่จำเลยทั้งสามเพิกเฉย

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยทั้งสามรับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่โจทก์

ศาลฎีกาวินิจฉัยแล้วเห็นว่า โจทก์คืนหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่ 3 รวม 5 ฉบับให้แก่จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้รับไปด้วยความเข้าใจผิดของพนักงานโจทก์ โจทก์มิได้มีเจตนาประสงค์จะปลดหนี้ให้แก่จำเลยทั้งสาม แม้จำเลยที่ 3 จะได้รับเวนคืนหนังสือค้ำประกันซึ่งเป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ซึ่งเข้าข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 327 วรรคสามว่าหนี้นั้นเป็นอันระงับสิ้นไปแล้วก็ตาม แต่ข้อสันนิษฐานตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวมิใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด หากปรากฏข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น ก็ย่อมฟังตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นได้เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 1 ยังมีได้ชำระหนี้เงินค่าจำหน่ายปួយที่จำเลยที่ 3 เป็นผู้ค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันทั้งห้าฉบับดังกล่าวแก่โจทก์ และหนี้ดังกล่าวหาได้ระงับไปด้วยเหตุประการอื่นใดไม่ จำเลยที่ 1 ยังคงต้องชำระหนี้นั้นต่อโจทก์ จำเลยที่ 3 ผู้ค้ำประกันจึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 จำเลยที่ 3 จะอ้างธรรมเนียมปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปว่า เมื่อจำเลยที่ 3 ได้รับเวนคืนต้นฉบับหนังสือค้ำประกันจากจำเลยที่ 2 ผู้

เป็นลูกค้าโดยสุจริต แม้ไม่ได้รับเวนคืนจากโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ จำเลยที่ 3 ก็หลุดพ้นจากความรับผิดใน
ฐานะผู้ค้ำประกันแล้วหาได้ไม่ ทั้งนี้ เพราะกรณีไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความระงับ
สิ้นไปแห่งการค้ำประกันอันเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิด ดังที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ
แล้ว ส่วนที่จำเลยที่ 3 ฎีกาว่าด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของโจทก์เป็นเหตุให้จำเลยที่ 3
ต้องเสียหายเพราะจำเลยที่ 3 ได้ยกเลิกหนังสือค้ำประกันทั้งห้าฉบับคืนหลักประกันที่จำเลยที่ 1 ให้ไว้
ทั้งหมดแก่จำเลยที่ 1 และไม่อาจไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยที่ 1 สำหรับหลักประกันนั้นได้ ก็เป็นเรื่องที่จำเลย
ที่ 3 ต้องไปว่ากล่าวกันต่างหากต่อไปหาได้เกี่ยวข้องกับการหลุดพ้นจากความรับผิดของจำเลยที่ 3 ใน
ฐานะผู้ค้ำประกันแต่อย่างใดไม่

3. กรณีหนังสือค้ำประกันหายไปจากความครอบครองของเจ้าหนี้โดยมิใช่
ความผิดของเจ้าหนี้ มีคำพิพากษาฎีกาที่ 2105/2535 วินิจฉัยกรณีนี้ไว้ กล่าวคือ โจทก์ซึ่งเป็นผู้ขาย
ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ทำสัญญาซื้อหัวกระเทียมแห้งจากโจทก์โดยนำหนังสือสัญญาค้ำประกันของ
ธนาคารจำเลยที่ 2 รวม 2 ฉบับ มามอบให้โจทก์ยึดถือไว้เป็นประกัน เมื่อครบกำหนดชำระราคาแต่ละ
คราว จำเลยที่ 1 ไม่ชำระเงิน โจทก์จึงเรียกให้จำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ค้ำประกันต้องร่วมรับผิดชอบชำระหนี้
ดังกล่าวด้วย โจทก์ทวงถามแล้วแต่จำเลยทั้งสองเพิกเฉย ข้อเท็จจริงปรากฏว่า หนังสือค้ำประกันของ
ธนาคารจำเลยที่ 2 หายไปจากความครอบครองของโจทก์ โดยโจทก์ไม่ทราบว่าได้หายไปเมื่อใด จึง
ไม่ใช่เป็นกรณีที่โจทก์ยินยอมคืนหนังสือค้ำประกันแก่จำเลยที่ 1 เนื่องจากจำเลยที่ 1 ได้ชำระหนี้ค่าซื้อ
กระเทียมให้โจทก์แล้ว แต่เป็นเรื่องที่ได้มีการกระทำผิดต่อกฎหมายโดยมีผู้ลักเอาหนังสือค้ำประกันไป
จากโจทก์ ข้อเท็จจริงยังได้ความอีกว่าจำเลยที่ 1 ได้นำหนังสือค้ำประกันไปคืนให้แก่จำเลยที่ 2 เมื่อ
เอกสารดังกล่าวหายไปจากความครอบครองของโจทก์ โดยไม่ปรากฏว่าโจทก์คืนเอกสารนั้นแก่จำเลย
ที่ 1 และจำเลยที่ 1 ได้เอกสารดังกล่าวมาอย่างไร จึงมิใช่กรณีที่จำเลยที่ 1 ได้เอกสารดังกล่าวมาโดย

ชอบด้วยกฎหมาย แม้จำเลยที่ 2 จะได้เอกสารนั้นไว้ในครอบครองแต่ก็หาใช่กรณีที่หนี้ของลูกหนี้ได้
ระงับสิ้นไปแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 698 หนังสือคำประกันของธนาคาร
จำเลยที่ 2 จึงยังคงมีผลบังคับตามเงื่อนไขบังคับแห่งสัญญาซื้อขายกระเทียมซึ่งจำเลยที่ 2 ยอมเข้าคำ
ประกันผูกพันตนไว้ โจทก์ขอที่จะบังคับเอาจากจำเลยที่ 2 ตามหนังสือคำประกันดังกล่าว แม้จำเลย
ที่ 2 จะอ้างว่ารับคืนสัญญาคำประกันนั้นจากจำเลยที่ 1 โดยสุจริตก็หาใช่เหตุที่จะทำให้จำเลยที่ 2
หลุดพ้นความรับผิดไม่

นอกจากนี้ การกำหนดข้อสัญญาในหนังสือคำประกันเรื่องการหลุดพ้น
จากความรับผิดของผู้ค้ำประกัน ก็ยังมีการกำหนดข้อสัญญาไว้ในหนังสือคำประกันเกี่ยวกับการผ่อน
เวลาให้กับลูกหนี้ด้วย มีตัวอย่างดังนี้

- (1) หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้าง หรือยินยอมให้ผู้รับจ้าง
ปฏิบัติผิดแผกไปจากเงื่อนไขใด ๆ ในสัญญา ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้น ๆ ด้วย
- (2) ข้าพเจ้ายอมรับรู้และยินยอมด้วยในกรณีที่ผู้รับประโยชน์ได้ยินยอม
ให้ผิดหรือผ่อนเวลา หรือผ่อนผันการปฏิบัติการตามเงื่อนไขในสัญญาประธานให้แก่ผู้ให้สัญญาโดย
เพียงแต่ผู้รับประโยชน์แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบโดยไม่ชักช้าเท่านั้น
- (3) หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้าง หรือยินยอมให้ผู้รับจ้าง
ปฏิบัติผิดแผกไปจากเงื่อนไขใด ๆ ในสัญญา ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้น ๆ ด้วย
- (4) หากผู้รับหนังสือคำประกันได้ขยายระยะเวลาให้แก่ลูกค้ำ หรือ
ยินยอมให้ลูกค้ำปฏิบัติผิดแผกไปจากเงื่อนไขใด ๆ ในสัญญา ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้น ๆ
ด้วย

3.5 หลักกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับสถานะของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ออกหนังสือค้ำประกันในประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านการค้ามาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบทบาทของธนาคารพาณิชย์ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าของผู้ประกอบธุรกิจในประเทศอังกฤษ ไม่มีกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับหนังสือค้ำประกันโดยเฉพาะ ดังนั้น ขอบเขตคำวินิจฉัยของศาลอังกฤษที่บังคับใช้กับหนังสือค้ำประกันจึงขึ้นอยู่กับกฎหมายทั่วไป ซึ่งตามกฎหมาย the statues of fraud ในประเทศอังกฤษ สัญญาค้ำประกันต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยสัญญาค้ำประกันมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ได้แก่ ลูกหนี้ชั้นต้น ผู้รับประโยชน์ และผู้ค้ำประกัน และสาระสำคัญที่บังคับใช้กับหนังสือค้ำประกัน คือ ผู้รับประโยชน์ไม่จำเป็นต้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนที่จะเรียกเอาจากผู้ค้ำประกัน⁹⁷ นอกจากนี้ การศึกษาค้นคว้ากฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับหนังสือค้ำประกันเป็นเช่นไรนั้น จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับสถานะของธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ออกหนังสือค้ำประกัน

3.5.1 ลักษณะของสัญญาค้ำประกันและลักษณะของหนังสือค้ำประกันในประเทศอังกฤษ

ลักษณะของสัญญาค้ำประกัน⁹⁸

⁹⁷ Akshat Swaroop, (,). Comparative Analysis on Enforcement of Bank Guarantees and Standby Letter of Credit under Indian and English Laws, Sector-125 Noida U.P. ed. (Amity Law School, Centre-II, Noida. Amity University Uttar Pradesh).

⁹⁸ Clive Hamblin, Banking Law (Sweet & Maxwell Limited, 1985). p.241-242.

สัญญาค้ำประกัน คือ สัญญาที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้หรือผู้รับประโยชน์ และอีกบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ค้ำประกัน ตกลงรับผิดชอบชำระหนี้เพื่อบุคคลที่สามหรือเรียกว่าลูกหนี้ชั้นต้น ดังนั้น สัญญาค้ำประกันจึงเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันตกลงว่าจะรับผิดชอบชำระหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ชั้นต้นไม่ชำระ ผู้ค้ำประกันจะเป็นผู้ชำระแทน ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจึงเป็นความรับผิดชอบในลำดับรอง กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบก็ต่อเมื่อลูกหนี้ชั้นต้นไม่ชำระหนี้นั่นเอง

ลักษณะของหนังสือค้ำประกันในประเทศอังกฤษ⁹⁹

ลักษณะของการออกหนังสือค้ำประกันมี 2 ลักษณะ คือ หนังสือค้ำประกันที่ขึ้นอยู่กับสัญญาประธาน และหนังสือค้ำประกันที่เป็นอิสระจากสัญญาประธาน อย่างไรก็ตาม การออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารในประเทศอังกฤษเป็นภาระผูกพันของธนาคารในการชำระเงินให้กับผู้รับผลประโยชน์ และมักถูกใช้ในสัญญารับเหมาก่อสร้าง และสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ โดยถูกออกแบบมาเพื่อคุ้มครองผู้ว่าจ้างที่ต้องการทำสัญญาว่าจ้างบริษัทรับเหมาก่อสร้างจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือคุ้มครองผู้ซื้อภายใต้สัญญาซื้อขายโดยจะเป็นการค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้า เพื่อให้แน่ใจว่าถ้าได้ชำระเงินล่วงหน้าไปแล้ว จะได้รับชำระเงินคืนหากมีการไม่ส่งมอบของตามสัญญา ประเภทของหนังสือค้ำประกันส่วนใหญ่เป็นการค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา โดยรูปแบบของการค้ำประกันจะกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าของสัญญาทั้งหมด

⁹⁹ Ross Cranston, Principles of Banking Law, Second ed. (Oxford University Press Inc., 2002). p.390.

3.5.2 ลักษณะเฉพาะทางกฎหมายของหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก¹⁰⁰

หลักการพื้นฐานของการออกหนังสือค้ำประกันในประเทศอังกฤษ กล่าวได้ว่า การออกหนังสือค้ำประกันมีลักษณะเป็นธุรกรรมที่แยกต่างหากจากสัญญาประธานซึ่งเป็นพื้นฐานในการขอออกหนังสือค้ำประกัน โดยส่วนใหญ่ หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกจะมีลักษณะทางกฎหมาย คือ “จ่ายก่อน โต้แย้งทีหลัง” กล่าวคือ หน้าที่ของผู้ค้ำประกัน (ธนาคาร) ภายใต้การค้ำประกัน คือ ชำระเงินตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในหนังสือค้ำประกัน จากหลักการพื้นฐานดังกล่าวมีข้อเสีย คือ ธนาคารไม่สามารถยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ภายใต้สัญญาประธานขึ้นต่อสู้ผู้รับประโยชน์ได้ ซึ่งในกฎหมายอังกฤษ ได้อธิบายลักษณะหนังสือค้ำประกันและภาระผูกพันของธนาคารไว้โดยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะภาระผูกพันของธนาคารที่ออกหนังสือค้ำประกัน เห็นได้ชัดจากข้อความในสัญญา คือ “ข้าพเจ้าขอสละสิทธิเกี่ยวกับการเรียกร้องให้ผู้รับเหมาชำระหนี้ก่อน” จากข้อสัญญากล่าวได้ว่า ธนาคารต้องรับผิดชอบเป็นหนี้ขั้นต้น หมายความว่า ภาระผูกพันนั้นเป็นอิสระจากสัญญาประธาน ธนาคารไม่เกี่ยวข้องหรือผูกพันตามสัญญานั้นถึงแม้จะมีการอ้างอิงถึงความรับผิดชอบของธนาคารไว้ในสัญญาประธานก็ตาม ดังนั้น แม้ว่าวัตถุประสงค์ของหนังสือค้ำประกันเป็นการทดแทนความเสียหายให้กับผู้รับประโยชน์กรณีผู้รับประโยชน์ได้รับความเสียหายจากการผิดสัญญาประธานของลูกหนี้ขั้นต้น และผู้รับประโยชน์มีสิทธิเรียกร้องให้ชำระเงินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกันได้ก็ตาม แต่ภาระผูกพันที่ธนาคารจะต้องชำระเงินก็ไม่ขึ้นอยู่กับข้อเรียกร้องหรือข้อโต้แย้งของลูกหนี้ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างตนกับธนาคาร หรือกับผู้รับ

¹⁰⁰ Ibid. p.391-392.

ประโยชน์ และไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้รับประโยชน์ไม่สามารถถือเอาประโยชน์จากความผูกพันตามสัญญา ระหว่างลูกหนี้กับธนาคารได้ ซึ่งสถานะทางกฎหมายของหนังสือค้ำประกันในประเทศอังกฤษก็กำหนด หลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน หากมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ธนาคารไม่อาจโต้แย้งในข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ระหว่างลูกหนี้ชั้นต้นและผู้รับผลประโยชน์ได้ เพราะข้อพิพาทดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ ในการค้ำประกันของธนาคาร ดังนั้น หากผู้รับประโยชน์กับลูกหนี้ชั้นต้นมีการผิดสัญญาประสานต่อกัน ก็ไม่ใช่ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องระหว่างผู้รับประโยชน์กับธนาคาร เนื่องจากถ้าหากลูกหนี้เชื่อว่า ลูกหนี้ไม่ได้ปฏิบัติผิดเงื่อนไขตามสัญญาประสาน ลูกหนี้ก็สามารถดำเนินคดีกับผู้รับผลประโยชน์ ภายใต้อสัญญาประสานได้ และศาลหรืออนุญาโตตุลาการก็อาจมีคำสั่งให้ผู้รับประโยชน์ชำระเงิน ค่าเสียหายให้แก่ลูกหนี้ชั้นต้นเป็นจำนวนเทียบเท่ากับที่ผู้รับประโยชน์ได้รับชำระไปจากธนาคาร ภายใต้อการค้ำประกันอันเป็นเหตุให้ลูกหนี้ต้องเสียหายได้ หากต่อมาปรากฏว่าศาลหรือ อนุญาโตตุลาการพิพากษาให้ผู้รับประโยชน์มีความผิด การที่ธนาคารชำระเงินภายใต้อการค้ำประกัน ตามที่ผู้รับประโยชน์เรียกร้องดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าธนาคารไม่ควรถูกชำระหรือมีการฉ้อฉล เกิดขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าว การออกหนังสือค้ำประกันจึงมีการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมไว้ในสัญญา 3 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง คือ เว้นแต่จะได้อำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกัน การเรียกให้ชำระหนี้ ตามหนังสือค้ำประกัน ไม่จำเป็นต้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน

ประเด็นที่สอง คือ การออกหนังสือค้ำประกันที่ออกเพียงครั้งเดียวต้องเป็นประเภทที่ ไม่สามารถยกเลิกเพิกถอนได้ เพราะกฎหมายอังกฤษถือว่าธนาคารต้องมีภาระผูกพันชนิดเพิกถอน ไม่ได้ โดยเปรียบเทียบกับเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้

ประเด็นที่สาม คือ ภายหลังจากที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกค้าของธนาคารไปแล้ว ธนาคารอาจเข้ารับช่วงสิทธิของผู้รับประโยชน์ในการเรียกร้องค่าเสียหายเอาจากลูกค้าได้เต็มจำนวน

3.5.3 การฉ้อฉลและข้อควรปฏิบัติของธนาคารในการชำระเงิน¹⁰¹

ในเรื่องนี้มีการถกเถียงกันมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับการเรียกร้องให้ธนาคารชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันโดยไม่ชอบ ส่งผลให้มีการดำเนินคดีในศาลเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ กรณีผู้รับประโยชน์เรียกร้องให้ชำระเงินโดยฉ้อฉล เนื่องจากไม่มีการผิดสัญญาประธานเกิดขึ้นหรือเมื่อผิดสัญญาประธาน ผู้รับประโยชน์ได้รับการเยียวยาความเสียหายแล้ว ประเด็นเรื่องความไม่เหมาะสมของการเรียกร้องให้ชำระเงินดังกล่าว ศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีนี้โดยวินิจฉัยในกรณีที่ผู้รับประโยชน์ฉ้อฉลว่า เป็นการละเมิดสิทธิของธนาคารและเกิดการฉ้อฉลจากการร่างข้อสัญญาของผู้รับประโยชน์ในการเรียกให้ธนาคารชำระเงิน ศาลอังกฤษนำวิธีปฏิบัติที่มีข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกันมาเทียบเคียงเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ คดี Edward Owen, Lord Denning MR cross ได้มีการกล่าวอ้างถึงการฉ้อฉลในเลตเตอร์ออฟเครดิต เมื่อข้อสัญญาตามเครดิตระบุว่า “ธนาคารจะปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเครดิตด้วยเหตุใด ๆ ไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ธนาคารสามารถพิสูจน์จนเป็นที่พอใจได้ว่าการปลอมแปลงเอกสารต่าง ๆ หรือมีการเรียกให้ชำระเงินโดยฉ้อฉลเกิดขึ้น” ซึ่งศาลนำหลักการนี้ไปใช้บังคับกับกรณีเกิดข้อพิพาทจากการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารด้วย ดังนั้นจึงเป็นที่ชัดเจนว่าในกฎหมายอังกฤษข้อยกเว้นดังกล่าวที่ธนาคารจะปฏิเสธการชำระเงินเพื่อฉ้อฉล ธนาคารต้องสามารถพิสูจน์ได้จนเป็นที่

¹⁰¹ Ibid. p.392-394.

พอใจแก่ศาลแสดงให้เห็นถึงเหตุดังกล่าว ธนาคารจะปฏิเสธไม่ชำระเงินโดยยกข้อต่อสู้ว่าไม่มีเหตุผิดนัดของลูกหนี้ชั้นต้นเกิดขึ้นไม่ได้

ดังนั้น มุมมองของศาลอังกฤษจึงถือว่า ถ้าธนาคารผูกพันที่จะชำระเงินเมื่อทวงถาม โดยไม่ต้องพิสูจน์หรือมีเงื่อนไขใด ๆ แล้ว หากผู้รับผลประโยชน์ทวงถามให้ชำระเงิน ธนาคารก็ต้องผูกพันในการชำระเงิน แม้ว่าธนาคารจะไม่ค่อยอยากชำระเนื่องจากทราบว่ามีข้อต่อสู้ต่อผู้รับประโยชน์ หรือไม่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องชำระก็ตาม

โดยสรุป ข้อยกเว้นกรณีมีการฉ้อฉลเกี่ยวกับหนังสือค้ำประกันในกฎหมายอังกฤษจึงใช้หลักกฎหมายทั่วไปโดยเทียบเคียงกับคำพิพากษาที่วินิจฉัยกรณีการฉ้อฉลตามเลตเตอร์ออฟเครดิต ในการนี้ ศาลจึงต้องชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาของโจทก์อย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานหลักฐานที่มาจากผู้รับประโยชน์ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากมากสำหรับลูกหนี้ชั้นต้นในการพิสูจน์ว่ามีการฉ้อฉลเกิดขึ้นในกระบวนการของการออกหนังสือค้ำประกัน เนื่องจากลูกหนี้ไม่อาจทราบได้ว่ามีการฉ้อฉลเพื่อเรียกร้องให้ธนาคารชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม กรณีพิพาทที่เกิดขึ้นจากการฉ้อฉลตามหนังสือค้ำประกันที่กล่าวมาข้างต้น ศาลอุทธรณ์ของอังกฤษเห็นพ้องกับศาลชั้นต้นว่า เอกสารที่เกิดจากการฉ้อฉลยอมไม่ผูกพันธนาคาร ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ถึงความจริงของเอกสารว่ามีการสมรู้ร่วมคิดกันหรือมีการบิดเบือนความจริง ซึ่งทำให้เอกสารเป็นโมฆะ หากธนาคารไม่สามารถพิสูจน์ได้ ศาลก็ควรวินิจฉัยชี้ขาดโดยพิพากษาให้ธนาคารชำระเงินให้แก่ผู้รับประโยชน์ ในการนี้ ผู้พิพากษาท่านหนึ่งได้ให้ข้อสังเกตไว้สั้นๆ ว่าคำสั่งศาลจะเป็นการช่วยยับยั้งการชำระเงินของธนาคารภายใต้เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอน

ไม่ได้ หรือหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาไว้ก่อน กรณีที่มีการคัดค้านความถูกต้องของเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้หรือหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่ เพราะหากไม่มีการคัดค้านความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร ก็ไม่ควรจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้รับประโยชน์ในการเรียกให้ธนาคารชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันได้ทันที เพราะวัตถุประสงค์ของการออกหนังสือค้ำประกันไม่ควรมีการฟ้องร้องเกี่ยวกับหนังสือค้ำประกัน อันจะทำให้การดำเนินคดีมีระยะเวลายาวนาน โดยหนังสือค้ำประกันมีจุดมุ่งหมายก็เพื่อคุ้มครองผู้รับประโยชน์ให้ได้รับชำระเงินทันที และปัญหาระหว่างคู่สัญญาควรได้รับการแก้ไขในภายหลัง

จากตัวอย่างกรณีศึกษาข้างต้น ผลของคำพิพากษาจะถือว่าศาลได้เข้าแทรกแซงภาระหน้าที่ของธนาคารที่มีต่อผู้รับประโยชน์หรือไม่ เพราะหากพิพากษาให้ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบผู้รับประโยชน์เมื่อมีข้อต่อสู้เช่นนั้นอยู่ อาจจะทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้นให้กับธนาคาร (เช่น ชื่อเสียง) ยิ่งไปกว่าการพิพากษาให้ธนาคารชำระค่าเสียหาย

3.5.4 สิทธิตามกฎหมายของผู้ค้ำประกันและสิทธิไล่เบี้ยของธนาคารในความเสียหาย
ภายหลังได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน

สิทธิตามกฎหมายของผู้ค้ำประกัน

โดยปกติ ผู้ค้ำประกันทั่วไปมีสิทธิตามกฎหมายซึ่งเป็นสิทธิของผู้ค้ำประกัน ได้แก่¹⁰²

¹⁰² Clive Hamblin, Banking Law. p.251-252.

1. สิทธิในการยกข้อต่อสู้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้

เมื่อผู้ค้าประกันได้ลงนามผูกพันในการค้าประกันแล้ว ผู้ค้าประกันมีสิทธิที่จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของตนว่าตนต้องรับผิดชอบเป็นระยะเวลาานเท่าใด แต่ไม่มีสิทธิที่จะตรวจสอบหรือแก้ไขรายละเอียดที่เกี่ยวกับลูกหนี้ และแบบฟอร์มการค้าประกันของธนาคารมักจะมีรายละเอียดที่เป็นผลให้ผู้ค้าประกันต้องตกลงยินยอมตามข้อความที่ธนาคารกำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานที่ถือเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นที่ยุติ เช่น สิทธิในการยกข้อต่อสู้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ หากลูกหนี้มีกรณีพิพาทเรื่องจำนวนเงินที่ลูกหนี้ค้างชำระต่อเจ้าหนี้ ผู้ค้าประกันก็อาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ได้เช่นกัน เช่น คดี Bache and Co. (London) Ltd. V. Banque Vernes et Commerciale de Paris (1973), Lord Denning M.R. พิพากษาว่า หากมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นในเรื่องจำนวนเงินระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ ผู้ค้าประกันอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ได้เช่นกัน

นอกจากผู้ค้าประกันมีสิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังมีสิทธิที่จะทราบถึงขอบเขตความรับผิดชอบของตนได้ เช่น กรณีลูกหนี้นำบัญชีเงินฝากของตนมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ต่อธนาคาร ถ้ายอดคงเหลือในบัญชีของลูกหนี้ต่ำกว่ามูลค่าของการค้าประกัน ผู้ค้าประกันควรได้รับทราบถึงจำนวนเงินที่แน่นอนของยอดคงเหลือในบัญชีลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ค้าประกันมีจำนวนเงินเกินกว่ามูลค่าของการค้าประกัน ธนาคารควรแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบว่าเขามีความรับผิดชอบเต็มจำนวน ในกรณีดังกล่าวหากมูลค่าของจำนวนเงินในบัญชีเกินกว่าจำนวนเงินที่ค้าประกันจะเปิดเผยได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ขึ้นต้นก่อน

2. สิทธิเกี่ยวให้เรียกชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ขึ้นต้นก่อน

เมื่อเจ้าหนี้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันสามารถชำระหนี้ได้ทันที แต่ผู้ค้าประกันก็สามารถเรียกร้องให้เรียกชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ชั้นต้นก่อนก็ได้ ในกรณีที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ทันทีที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้อง ผู้ค้าประกันอาจให้ศาลออกเอกสารเพื่อยืนยันว่า ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ของลูกหนี้ชั้นต้นภายใต้การค้ำประกัน โดยได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ทั้งหมดแล้ว

สิทธิไล่เบี้ยของธนาคารในความเสียหายภายหลังได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน

สิทธิที่ธนาคารเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระเงินภายหลังจากที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้ว โดยส่วนใหญ่ ธนาคารใช้สิทธิไล่เบี้ยโดยเรียกร้องค่าเสียหายด้วยวิธีการหักบัญชีเงินฝากของลูกค้าของธนาคาร และลูกค้าต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ธนาคารต้องสูญเสียไปเนื่องจากการออกหนังสือค้ำประกันทุกประการ ในทางปฏิบัติ จึงมักกำหนดข้อสัญญาเพื่อการใช้สิทธิไล่เบี้ยของธนาคารภายหลังได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันได้เต็มจำนวน โดยข้อสัญญาที่กำหนดความรับผิดของลูกค้าผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันต่อธนาคารดังกล่าวเรียกว่า “counter-indemnities”

3.5.5 การหลุดพ้นจากความรับผิดของผู้ค้ำประกัน¹⁰³

หลักเกณฑ์ที่กำหนดเรื่องการหลุดพ้นจากความรับผิดของผู้ค้ำประกันได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดว่า การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใด ๆ ในสัญญา ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกัน ถ้าผู้ค้ำประกันมิได้ยินยอมด้วย ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งที่ระบุไว้โดยแจ้งชัด หรือเพื่อประโยชน์ของผู้ค้ำประกันโดยเฉพาะ หลักเกณฑ์นี้มีที่มาจากคำพิพากษาในคดี *Holme v. Brunskill* (1877) จากคำพิพากษานี้ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า แม้จะมีบทบัญญัติคุ้มครองหรือเป็นหลักประกันให้กับธนาคารในกรณีที่ธนาคารอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ก็ตาม ธนาคารก็ควรระมัดระวังไม่ให้กระทบกระเทือนถึงสถานะของผู้ค้ำประกันที่มีต่อธนาคารได้ ดังนั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใด ๆ ในสัญญา ธนาคารจึงต้องแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบและได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกันก่อน ถึงแม้ว่าการดำเนินการของธนาคารจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการค้ำประกันก็ตาม แต่หากมีกรณีที่ธนาคารกระทำการใดอันเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิด ธนาคารก็ต้องคืนหลักประกันที่ผู้ค้ำประกันวางไว้ล่วงหน้าให้แก่ธนาคาร

¹⁰³ C.B. Drover and R.W.B. Bosley, *Sheldon's Practice and Law of Banking* (Macdonald and Evans Limited, 1972). p.345.

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก

4.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก

จากการศึกษาแนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์กรณีการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันมีปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของนี้ ลูกหนี้และต่อธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันจากบทบัญญัติของกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ลักษณะค้ำประกันหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคาร หรือกรณีข้อสัญญาระบุให้ธนาคารรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ดังต่อไปนี้

4.1.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ในหนังสือค้ำประกัน

ตามที่กล่าวในบทที่ 3 ว่าขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันอาจจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ กรณีการออกหนังสือค้ำประกันแบบจำกัดความรับผิดชอบ และการออกหนังสือค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารสามารถเกิดขึ้นได้ทั้ง 2 กรณี กล่าวคือ

กรณีการออกหนังสือค้ำประกันแบบจำกัดความรับผิดชอบ ธนาคารจะแสดงเจตนาเอาไว้ชัดเจนในหนังสือค้ำประกันว่าจะรับผิดชอบในขอบเขตเท่าใด ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดจำนวนเงินที่รับผิดชอบ

หรือจำกัดระยะเวลา ซึ่งธนาคารก็จะมีควมรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันที่ตนได้แสดงเจตนาจำกัด
ความรับผิดชอบไว้

กรณีการออกหนังสือค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิดชอบ ขอบเขตความรับผิดชอบของ
ธนาคารย่อมครอบคลุมไปถึงต้นเงิน ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็น
อุปกรณ์แห่งหนี้ด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 683

ในกรณีนี้มีประเด็นให้ต้องพิจารณาว่า หากธนาคารยินยอมผูกพันตนรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้
มากกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันนั้นสามารถกระทำ
หรือไม่ เนื่องจากความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันควรอยู่ภายใต้หลักที่ว่า ผู้ค้ำประกันไม่
ควรต้องรับผิดชอบเกินไปกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ เพราะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบชำระหนี้เพื่อลูกหนี้ และหาก
ยินยอมให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันสามารถกำหนดความรับผิดชอบของตนเกินกว่าความรับผิดชอบ
ของลูกหนี้ได้จะขัดต่อหลักกฎหมายข้างต้นหรือไม่

ผู้เขียนเห็นว่า ไม่มีบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ห้ามมิให้ผู้ค้ำ
ประกันตกลงรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจทำได้ตามหลักความ
ศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและหลักเสรีภาพในการทำสัญญา เพียงแต่เมื่อพิจารณาลักษณะของ
สัญญาค้ำประกันในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 แล้ว สัญญาค้ำประกัน
คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อชำระหนี้ใน
เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้นั้น บทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จะมีสัญญาค้ำประกันได้ต้องมีสัญญา
ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้อันเป็นสัญญาประธานอยู่ก่อน จึงจะมีการออกหนังสือค้ำประกันอันเป็น

สัญญาอุปกรณ์ได้ และเมื่อพิจารณาประกอบกับคำพิพากษาฎีกาที่ 1239/2505 เคยวินิจฉัยไว้¹⁰⁴ จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวยอมรับให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ได้ เนื่องจากนี้ตามสัญญาประธานขาดอายุความแล้ว และธนาคารยินยอมชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ และการที่จำเลยผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันตกลงยินยอมรับผิดชอบชำระหนี้แทนลูกหนี้โดยรับรองว่า หากโจทก์ในฐานะผู้ออกหนังสือค้ำประกันต้องได้รับความเสียหาย จำเลยจะเป็นผู้ชดใช้หนี้ให้แทน ซึ่งสัญญาในลักษณะนี้ตามกฎหมายอังกฤษเรียกว่า “Contract of Indemnity” หรือสัญญารับประกันความเสียหาย ต่างกับสัญญาค้ำประกันที่เรียกว่า “Contract of Suretyship” อย่างไรก็ตาม การที่ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ แม้กฎหมายจะยินยอมให้กระทำได้ แต่ธนาคารก็ไม่ควรมีความรับผิดชอบไปกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ เพราะหากยินยอมให้ธนาคารรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้แล้วอาจส่งผลกระทบต่อลูกหนี้จากการใช้สิทธิไล่เบี้ยของธนาคารตามคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกันแทน เนื่องด้วยความรับผิดชอบดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันเสียแล้วดังคำพิพากษาฎีกาข้างต้น ดังนั้น กรณีที่ธนาคารตกลงรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ อาจไม่ได้เป็นความรับผิดชอบภายใต้สัญญาค้ำประกัน แต่เป็นความรับผิดชอบตามสัญญาที่ไม่มีชื่อซึ่งอยู่นอกบรรพสามที่ไม่อาจนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันมาใช้บังคับได้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าลักษณะข้างต้นก่อให้เกิดปัญหาจากหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และแนวปฏิบัติของธนาคารจากการชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้

¹⁰⁴ พจนี ปุษปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำน่า สิทธิยึด หน่วง บุริมสิทธิ, หน้า. 12.

4.1.2 ข้ออ้างของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิเสธความรับผิดตามหนังสือค้ำประกันที่

ตนเองเป็นผู้ออก

ก่อนมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มาตรา 681 บัญญัติว่า “อันค้ำประกันจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์ หนี้ในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้” ตามที่ได้กล่าวแล้วในเบื้องต้นว่า ธุรกิจที่เป็นหนี้ประธานในประเทศไทยที่มีการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันมีธุรกรรมใดบ้าง ซึ่งกฎหมายไม่ได้จำกัดประเภทของหนี้ประธานไว้ว่าต้องเป็นชนิดใด แต่กำหนดหลักเกณฑ์เพียงว่าต้องเป็นหนี้ที่สมบูรณ์และบังคับได้ตามกฎหมายเท่านั้นจึงจะมีการค้ำประกันได้ ซึ่งการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ธนาคารสามารถออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าผู้มายื่นคำขอได้ทั้งหนี้ที่มีอยู่แล้วในขณะออกหนังสือค้ำประกัน เช่น คู่สัญญาทำสัญญาซื้อขายสินค้ากันแล้วได้มีการเรียกให้นำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นหลักประกัน หรือธนาคารอาจออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไขซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริง ธนาคารก็ออกหนังสือค้ำประกันให้ได้เช่นกัน เช่น การออกหนังสือค้ำประกันเพื่อการยื่นขอประกวดราคา เป็นเงื่อนไขที่ผู้เสนอราคาต้องปฏิบัติในการเสนอราคาเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างใดอย่างหนึ่งต่อทางราชการ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการระบอบเขตของการค้ำประกันหนี้ในอนาคตนี้เป็นช่องทางที่ทำให้เจ้าหนี้จำนวนมากกลับใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าลูกหนี้กำหนดข้อสัญญาให้ผู้ค้ำประกันรับผิดในหนี้ทั้งปวงอย่างไม่มีขอบเขตสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นในอนาคตของลูกหนี้ ส่งผลให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจทราบว่าตนต้องรับผิดในมูลหนี้ใดบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด อันไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้ำประกัน ดังนั้น เพื่อป้องกันความเสียหายดังกล่าวจึงมีการเสนอให้แก้ไขบทบัญญัติเพื่อจำกัดขอบเขตความรับผิดของผู้ค้ำประกันและได้ประกาศบังคับใช้แล้ว

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ซึ่งการ
 คำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้รายที่คำประกัน
 ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่คำประกัน และระยะเวลาที่คำประกันด้วย การที่
 กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพื่อคุ้มครองขอบเขตความรับผิดของผู้คำประกันเพื่อให้ผู้คำประกันทราบถึง
 มูลหนี้ว่าตนต้องรับผิดในมูลหนี้ใดบ้าง จำนวนวงเงินที่ตนต้องรับผิด และระยะเวลาที่ผู้คำประกันต้อง
 รับผิดว่านานเพียงใด

อย่างไรก็ตาม โดยปกติการออกหนังสือคำประกันของธนาคาร ธนาคารจะกำหนด
 ขอบเขตความรับผิดของตนเองไว้อยู่แล้ว โดยพิจารณาได้จากการกำหนดข้อสัญญาในหัวข้อ 3.4.1.2
 ที่กำหนดข้อสัญญาไว้ในหนังสือคำประกันเพื่อจำกัดความรับผิดของธนาคารเอง ตัวอย่างข้อสัญญาที่
 กล่าวถึงไม่ว่าจะเป็นการระบุจำนวนเงินที่เข้าคำประกัน หรือระบุระยะเวลาที่หนังสือคำประกันมีผลใช้
 บังคับ เช่น “ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้คำประกันผู้ให้สัญญาในการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญา
 ประธานต่อผู้รับประโยชน์ เป็นเงิน - _____ - บาท” หรือ “หนังสือสัญญาคำประกันฉบับนี้มี
 ผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ _____ จนถึงวันที่ _____ เป็นวันสิ้นสุด” หรือ “ธนาคารยอม
 ผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขในการค้าประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระเงิน
 จำนวนไม่เกิน _____ บาท เป็นต้น การที่ธนาคารมีแบบฟอร์มในการกำหนดข้อสัญญาดังกล่าว
 ล้วนเป็นการจำกัดความรับผิดของตนเองให้ชัดเจนว่าตนต้องรับผิดเพียงใดและระยะเวลานานเท่าใด
 ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อความรับผิดของธนาคารเอง แต่ในบางครั้งธนาคารออกหนังสือคำประกันให้แก่
 ผู้รับประโยชน์ที่เป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานราชการมักเป็นผู้กำหนดข้อสัญญามาให้ธนาคาร
 แบบไม่มีกำหนดอายุสัญญาโดยใช้แบบฟอร์มที่เป็นของหน่วยงานราชการโดยเฉพาะ เมื่อพิจารณา
 ประกอบกับหัวข้อ 3.2.2 เรื่องค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารเรียกเก็บจากการออก

หนังสือคำประกันแล้วจะเห็นได้ว่า ธนาคารออกหนังสือคำประกันให้แก่ผู้ยื่นคำขอได้ใน 2 กรณี คือ กรณีหนังสือคำประกันแบบมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน และกรณีหนังสือคำประกันแบบไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน แสดงให้เห็นว่ากรณีดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ แม้แต่ผู้ยื่นคำขอที่เป็นหน่วยงานเอกชนเองก็อาจกำหนดข้อสัญญาให้ธนาคารจำเป็นต้องออกหนังสือคำประกันแบบไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอนได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาประกอบกับหัวข้อ 3.2.1.2 เรื่องการยื่นคำข้ออกหนังสือคำประกันสำหรับหนี้อัตโนมัติหรือหนี้นี้มีเงื่อนไข ธนาคารก็ได้จำกัดขอบเขตความรับผิดชอบของตนเองไว้เช่นกัน โดยข้อสัญญาที่กำหนดในคำขอให้ธนาคารออกหนังสือคำประกันนั้น ผู้ยื่นคำขอต้องระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ของการคำประกันว่าผู้ยื่นคำขอต้องการให้ธนาคารคำประกันเพื่อหนีรายใด รวมถึงจำนวนเงินและระยะเวลาในการขอให้ธนาคารคำประกันด้วย

การแก้ไขบทบัญญัติและการระบุขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่เหมาะสมในการนำมาบังคับใช้เพื่อคุ้มครองความรับผิดชอบของธนาคารมากยิ่งขึ้น แต่แม้ว่าจะระบุขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารไว้ในหนังสือคำประกันแล้ว ก็ยังมีกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นจากการตีความข้อสัญญาในหนังสือคำประกันอันเป็นเหตุให้ธนาคารใช้เป็นข้ออ้างในการปฏิเสธความรับผิดชอบตามหนังสือคำประกันที่ตนเองเป็นผู้ออกอีกด้วย กล่าวคือ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องการตีความหนังสือคำประกันไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น ข้ออ้างของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิเสธความรับผิดชอบตามหนังสือคำประกันที่ตนเองเป็นผู้ออกโดยส่วนใหญ่จึงเป็นข้ออ้างที่มาจากการตีความข้อสัญญาของธนาคารพาณิชย์เอง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. ข้ออ้างของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิเสธความรับผิดที่เกิดขึ้นจากตัวอย่างข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันที่มีได้มีการดำเนินคดีในศาล

การที่ธนาคารพาณิชย์เป็นองค์กรที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเงิน และได้รับความเชื่อถือในทางการเงินจากบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป บุคคลที่ทำธุรกิจจึงมักขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับเงินจากธนาคาร โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการขอสินเชื่อจากธนาคาร ในขณะที่บุคคลผู้ประกอบการค้าหรือทำธุรกิจก็ต้องการสินเชื่อจากธนาคารเพื่อนำมาใช้หมุนเวียนในกิจการหรืออาจเพื่อความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจ ตัวอย่างสินเชื่อที่เห็นได้ชัดคือ การขอหนังสือค้ำประกันของธนาคารซึ่งเป็นการขอสินเชื่อเพื่อความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจของผู้ยื่นคำขอ ในอีกมุมหนึ่ง ผู้ประกอบการอีกฝ่ายหนึ่งก็ต้องการความเชื่อมั่นว่าหนี้ของตนจะได้รับชำระหนี้อย่างแน่นอน หนังสือค้ำประกันจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองความเชื่อมั่นดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกันอาจมีช่องว่างที่ทำให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันตีความข้อสัญญาและไต่ถามขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดต่อเจ้าหนี้ได้

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างข้อสัญญาซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติและธนาคารนำมาไต่ถามขึ้นเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดตามหนังสือค้ำประกันที่ตนเองเป็นผู้ออก คือ เจ้าหนี้และลูกหนี้ได้ทำสัญญาซื้อขายสินค้ากันเมื่อปี พ.ศ. 2549 มูลค่าสินค้าเป็นเงินจำนวน 300,000 บาท ต่อมาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้และลูกหนี้จึงได้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน โดยให้ลูกหนี้ออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้า จำนวน 3 ฉบับ โดยมีเงื่อนไขว่าลูกหนี้ต้องนำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาเป็นหลักประกันการทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เช็คฉบับแรกลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 และฉบับสุดท้ายลงวันที่ 10 เมษายน 2550 โดยข้อสัญญาที่

กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกันระบุว่า “ธนาคารจะรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ หากมีหนี้ที่บริษัท ก. เป็นลูกหนี้บริษัท ข. ที่เกิดขึ้นในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2550 เท่านั้น” เมื่อถึงวันครบกำหนดในเช็ค เจ้าหนี้ยื่นเช็คไปขึ้นเงินต่อธนาคาร ปรากฏว่าธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน เจ้าหนี้ยจึงเรียกให้ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้แทน ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันก็ปฏิเสธการจ่ายเงินโดยอ้างว่าธนาคารค้ำประกันเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ระบุในหนังสือค้ำประกันเท่านั้น คือ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2550 แต่เนื่องจากเช็คดังกล่าวเป็นการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนี้ เจ้าหนี้ไม่ต่อสู้คดีกับธนาคารเพราะเกรงว่าจะเสียเปรียบธนาคาร เนื่องมาจากธนาคารเป็นองค์กรที่มีนักกฎหมายที่เชี่ยวชาญเป็นจำนวนมาก และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีด้วย

จากข้อความในสัญญาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ธนาคารทราบมูลเหตุที่ลูกหนี้มาขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันตั้งแต่ที่ลูกหนี้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันแล้วว่าเช็คดังกล่าวลูกหนี้ออกให้แก่เจ้าหนี้ยอันเนื่องมาจากหนี้ทางการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหนี้ยและลูกหนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เมื่อธนาคารทราบว่าลูกหนี้อาจมีฐานะทางการเงินไม่ดี หากธนาคารชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันให้แก่เจ้าหนี้ย ธนาคารก็มีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้ ประกอบกับธนาคารอาจมีต้นทุนค่าใช้จ่ายจากการดำเนินคดี การที่ธนาคารใช้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพอาศัยข้อสัญญาดังกล่าวมาเป็นมูลเหตุในการปฏิเสธความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ย ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้ยได้ นอกจากนี้ ยังอาจส่งผลต่อชื่อเสียงของธนาคารและความน่าเชื่อถือของหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารเป็นผู้ออก เพราะแม้ว่าเจ้าหนี้ยจะมีหนังสือค้ำประกันของธนาคารอยู่ในมือโดยเชื่อว่าธนาคารเป็นองค์กรที่ได้รับความไว้วางใจให้ทำธุรกิจเกี่ยวกับเงินแล้ว ก็ยังไม่สามารถเรียกให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันรับผิดชอบชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันได้ เท่ากับว่าหนังสือค้ำประกัน

ดังกล่าวขาดความศักดิ์สิทธิ์และความน่าเชื่อถือที่เจ้าหน้าที่จะนำมาบังคับใช้ เมื่อมีเหตุเช่นนี้เกิดขึ้น บุคคลผู้ประกอบธุรกิจอาจเชื่อว่า เป็นกรณีที่ธนาคารเอาเปรียบเจ้าหน้าที่หรือไม่ เพราะธนาคารได้รับ ค่าธรรมเนียมจากการออกหนังสือค้ำประกันแล้ว

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ แม้ว่าบทบัญญัติกฎหมายจะกำหนดให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันระบอบเขตความรับผิดชอบของตนเองแล้ว แต่ธนาคารก็ยังอาศัยช่องว่างของข้อสัญญา เป็นช่องทางให้ธนาคารได้รับประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยได้รับค่าธรรมเนียมเป็นการตอบแทน อันไม่คำนึงถึงความเสียหายที่คู่สัญญาจะได้รับ ย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหน้าที่ได้นำคดีไปสู่ศาล เจ้าหน้าที่อาจเชื่อว่าศาลจะตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน โดยยึดหลักมาตรา 11 เนื่องจากสัญญาค้ำประกัน คือ สัญญาที่ความรับผิดชอบอยู่แก่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกในมูลหนี้เดิมแต่เพียงฝ่ายเดียว เสมือนไม่มีส่วนได้เสียในมูลหนี้เดิมเลย เพื่อปกป้องมิให้ผู้ค้ำประกันต้องรับภาระความรับผิดชอบมากกว่าที่ควรจะเป็น ประกอบกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติกฎหมายลักษณะค้ำประกันมุ่งคุ้มครองแต่ผู้ค้ำประกันมิให้ต้องรับผิดชอบมากเกินไป ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมักมีการตีความและบังคับใช้กฎหมายลักษณะค้ำประกันอย่างเคร่งครัด สังเกตได้จากคำอธิบายกฎหมายลักษณะค้ำประกันของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ที่อธิบายไว้ว่า “ผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลภายนอกและไม่ใช้ตัวลูกหนี้ ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจึงเป็นเรื่องผูกพันเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ในการตีความความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ศาลย่อมตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกันเพื่อมิให้ต้องรับภาระมากเกินไป”¹⁰⁵ นอกจากนี้ยังมีแนวคำพิพากษาฎีกาที่วางหลักเอาไว้ว่า สัญญาค้ำประกันต้องตีความอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบแต่

¹⁰⁵ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวน 11 หน้า, หน้า 11.

เพียงฝ่ายเดียวดังเช่นคำพิพากษาฎีกาที่ 199/2545 แต่หากมองในอีกมุมหนึ่ง ศาลอาจตีความโดยอาศัยการตีความถ้อยคำในสัญญาโดยยึดหลักตามมาตรา 171 ที่กำหนดให้ฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริง ยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษร โดยพิจารณาประกอบกับการตีความสัญญาตามมาตรา 368 ที่กำหนดให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีก็อาจเป็นไปได้ ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 1797/2549 ดังนั้น ศาลจึงต้องพิจารณาว่าผู้แสดงเจตนา มีเจตนาต้องการที่จะผูกพันตนอย่างไรโดยดูจากความมุ่งหมายของผู้แสดงเจตนาและเหตุผลอื่น ๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์จากการที่ศาลตีความเป็นคุณแก่ผู้ค้าประกันโดยถือว่าผู้ค้าประกันเป็นผู้ที่ต้องเสียในมูลหนี้นั้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่เหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้กับความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกัน เนื่องจากธนาคารเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำสัญญา มีความสามารถในการวิเคราะห์สินเชื่อได้เป็นอย่างดีว่า การที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันจะมีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใดตามหลักการวิเคราะห์สินเชื่อ อีกทั้ง คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายยังมีอำนาจต่อรองที่เท่าเทียมกัน สามารถกำหนดข้อตกลงในสัญญาให้มีเนื้อหาและเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์แก่ตนได้ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความคุ้มครองจากการตีความสัญญาตามมาตรา 11 ดังกล่าว แต่ควรตีความตามมาตรา 171 ประกอบมาตรา 368 การตีความข้อสัญญาจึงไม่ควรเอนเอียงว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ที่ต้องเสียในมูลหนี้มากกว่า ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากการออกหนังสือค้ำประกันทุกฝ่ายต่างได้ประโยชน์สามารถตกลงเข้าทำสัญญาที่มีเนื้อหาและข้อกำหนดที่เป็นประโยชน์แก่ตนได้ ลูกค้าที่ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันก็ได้รับงานตามที่ตนประสงค์จะเข้าทำธุรกรรมกับลูกหนี้ เจ้าหนี้ก็ได้ความเชื่อมั่นจากหนังสือค้ำประกันของธนาคารที่ลูกหนี้ของตนนำมายื่น ส่วนธนาคารเองก็ได้รับค่าธรรมเนียมจากการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าของตน ดังนั้น ทุกฝ่ายจึงมีอำนาจต่อรองกัน

ได้ หลักการตีความที่ดีจึงควรตีความโดยพิจารณารวมถึงเจตนารมณ์อันแท้จริงของคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในขณะที่ทำสัญญาด้วยว่ามุ่งหมายให้สัญญานั้นเป็นไปในทิศทางใด ประกอบกับปกติประเพณีที่คู่สัญญาปฏิบัติต่อกัน หากธนาคารปฏิเสธความรับผิด เพราะถือว่ามีคำพิพากษาที่ตีความเป็นคุณแก่ตนเกิดขึ้นในหลายกรณี อาจทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มั่นใจในหนังสือค้ำประกันที่ตนถือ และอาจส่งผลเสียต่อความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของธนาคารเองได้

นอกจากนี้ จากกรณีศึกษาข้างต้น เจ้าหน้าที่สามารถพิสูจน์เจตนาในการเข้าทำสัญญาจากเอกสารหลักฐานที่มีอยู่ได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีเอาที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่จึงต้องยอมรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตน แต่ทั้งนี้ ผู้เขียนก็เห็นว่า เป็นกรณีที่ไม่ควรเกิดขึ้น เพราะธนาคารควรคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใสเป็นสำคัญ

2. ข้ออ้างของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิเสธความรับผิดตามหนังสือค้ำประกันที่ตนเป็นผู้ออกกรณีมีข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล

จากตัวอย่างคำพิพากษาที่ธนาคารใช้เป็นข้ออ้างในการปฏิเสธความรับผิดตามหนังสือค้ำประกันที่ตนเป็นผู้ออก มีหลายกรณีด้วยกัน ผู้เขียนขอยกตัวอย่างคำพิพากษาที่ได้อธิบายรายละเอียดไว้แล้วในบทที่ 3 ดังต่อไปนี้

ก. คดีหมายเลขแดงที่ 190/2553 และคดีหมายเลขแดงที่ 2869/2553 ซึ่งมีข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เป็นกรณีที่ลูกหนี้ทุจริตโดยการนำหนังสือค้ำประกันฉบับปลอมมามอบไว้ให้แก่เจ้าหน้าที่แห่งที่ฉบับจริง ต่อมาลูกหนี้ก็นำหนังสือค้ำประกันฉบับจริงไปคืนให้แก่ธนาคารเพื่อไถ่ถอนหลักประกัน อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคาร และเจ้าหน้าที่ในฐานะผู้รับประโยชน์ ซึ่ง

ทั้งสองคดีข้างต้น ศาลพิพากษาให้ธนาคารรับผิดชอบโจทก์ ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับคำพิพากษาที่ว่า ธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันประเภทเงินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่ใช่ความระมัดระวังอย่างวิญญูชนผู้มีอาชีพประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ในการเวนคืนหนังสือค้ำประกัน โดยไม่ได้ตรวจสอบก่อนว่าหนี้ของลูกหนี้ตามสัญญาประธานระงับแล้วหรือไม่ การที่ธนาคารอ้างธรรมเนียมปฏิบัติว่าได้มีการระบุไว้ท้ายหนังสือค้ำประกันว่า “เมื่อธนาคารหมดภาระค้ำประกัน หรือหนังสือค้ำประกันครบกำหนดอายุแล้ว โปรดส่งต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนธนาคาร” แม้ว่าจะมีการระบุเงื่อนไขไว้ท้ายหนังสือค้ำประกันเช่นนี้ก็มิได้ทำให้ธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ ธนาคารจะนำแนวปฏิบัติภายในธนาคารเองมาอ้างเพื่อใช้เป็นเหตุปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ ดังนั้น เมื่อการได้รับเวนคืนหนังสือค้ำประกันดังกล่าวไม่เข้าเหตุใดเหตุหนึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกัน ธนาคารย่อมต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ธนาคารควรมีระบบการตรวจสอบโดยสอบถามไปยังเจ้าหนี้ในฐานะผู้รับประโยชน์ตามหนังสือค้ำประกันว่า เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ครบถ้วนแล้วหรือไม่ หรือธนาคารหมดภาระผูกพันเมื่อใด ซึ่งจากกรณีตัวอย่างคำพิพากษาข้างต้น ลูกหนี้ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันนำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคารภายหลังจากที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้ไปเพียง 3 วันเท่านั้น ทั้งที่ระยะเวลาที่ธนาคารต้องผูกพันรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันนานถึง 60 วัน ธนาคารก็ควรมีข้อสงสัยว่าเหตุใดลูกหนี้จึงนำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคารเพื่อขอไถ่ถอนหลักประกันแล้ว เพราะการที่ธนาคารเชื่อว่าธนาคารหมดภาระผูกพันตามหนังสือค้ำประกันเนื่องด้วยในตอนท้ายของหนังสือค้ำประกันมีข้อความระบุไว้ดังกล่าวจึงไถ่ถอนหลักประกันให้แก่ลูกหนี้ ทั้งที่หนี้ตามสัญญาประธานยังไม่ระงับ เมื่อเจ้าหนี้เรียกให้ธนาคารรับผิดชอบชำระหนี้แทนลูกหนี้ ก็ส่งผลให้เกิดความเสียหายกับธนาคารจากการใช้สิทธิไถ่เบีย้เอาจากลูกหนี้ได้

ข. คำพิพากษาฎีกาที่ 414/2536 กรณีพนักงานของเจ้าหนี้หลงผิดคืนหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้ ทั้งที่หนี้ตามสัญญาประธานยังไม่ระงับสิ้นไป จากข้อเท็จจริงตามคำพิพากษา คือ ลูกหนี้ได้นำหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาวางเป็นประกันต่อเจ้าหนี้จำนวน 6 ฉบับ ต่อมาปรากฏว่า ลูกหนี้ขอยกเลิกและขอคืนหนังสือค้ำประกันจากเจ้าหนี้จำนวน 1 ฉบับ ด้วยเหตุว่าจำเลยยังมิได้รับสินค้าจากเจ้าหนี้ เจ้าหนี้จึงอนุมัติคืนหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกหนี้ แต่ปรากฏว่า พนักงานของเจ้าหนี้หลงผิดคืนหนังสือค้ำประกันให้แก่เจ้าหนี้ไปทั้งหมด รวม 6 ฉบับ ลูกหนี้จึงนำหนังสือค้ำประกันทั้งหมดคืนให้แก่ธนาคารและขอไถ่ถอนหลักประกันต่อธนาคาร

คดีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ชัดเจนว่า แม้ว่าเจ้าหนี้จะคืนหนังสือค้ำประกันไปด้วยความเข้าใจผิดของพนักงานเจ้าหนี้เอง เจ้าหนี้ก็มิได้มีเจตนาประสงค์จะปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้และธนาคาร และแม้ธนาคารจะได้รับเวนคืนหนังสือค้ำประกันดังกล่าวซึ่งเป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ ที่เข้าข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 327 วรรคสาม ว่าหนี้นั้นเป็นอันระงับสิ้นไปแล้วก็ตาม แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวมิใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าลูกหนี้ยังมีชำระหนี้ที่ธนาคารเป็นผู้ค้ำประกันแก่เจ้าหนี้ และหนี้ดังกล่าวหาได้ระงับไปด้วยเหตุประการอื่นใดไม่ ลูกหนี้ยังคงต้องชำระหนี้นั้นต่อเจ้าหนี้ ลูกหนี้จึงไม่หลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 ธนาคารจะอ้างธรรมเนียมปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ว่าเมื่อธนาคารได้รับเวนคืนต้นฉบับหนังสือค้ำประกันจากลูกหนี้ผู้เป็นลูกค้ำโดยสุจริต แม้ไม่ได้รับเวนคืนจากเจ้าหนี้ ธนาคารก็หลุดพ้นจากความรับผิดในฐานะผู้ค้ำประกันแล้วหาได้ไม่ เพราะกรณีไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกันดังที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้วในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 ถึงมาตรา 701

จากคำพิพากษานี้ผู้เขียนเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่คืนหนังสือค่าประกันให้แก่ลูกหนี้ แล้วลูกหนี้นำต้นฉบับหนังสือค่าประกันดังกล่าวไปคืนให้แก่ธนาคารผู้ออกหนังสือค่าประกัน ธนาคาร เชื่อโดยสุจริตว่า เป็นการบ่งบอกว่าภาระผูกพันของธนาคารผู้ออกหนังสือค่าประกันหมดภาระการค้ำประกันแล้ว อันเนื่องมาจากในหนังสือค่าประกันระบุเอาไว้ชัดเจนโดยมีข้อความว่า “เมื่อธนาคารหมดภาระค้ำประกัน หรือหนังสือค่าประกันครบกำหนดอายุแล้ว โปรดส่งต้นฉบับหนังสือค่าประกันคืนธนาคาร” ดังนั้น เมื่อธนาคารผู้ออกหนังสือค่าประกันเข้าใจว่าธนาคารสิ้นภาระผูกพันอันเกิดจากการออกหนังสือค่าประกันดังกล่าวแล้ว ธนาคารย่อมได้ถอนหลักประกันให้แก่ลูกหนี้ ซึ่งอาจเกิดความเสียหายให้แก่ธนาคารได้ อย่างไรก็ตาม หากเกิดกรณีพิพาทกันขึ้นเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าศาลควรพิจารณาถึงหลักความสุจริตของคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประกอบด้วย และธนาคารควรมีมาตรการตรวจสอบดังที่กล่าวข้างต้น จากคำพิพากษานี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกัน ไม่อาจใช้สิทธิไล่เบียดลูกหนี้ได้ ดังนั้น การที่ธนาคารอาศัยเพียงธรรมเนียมปฏิบัติของธนาคารโดยไม่สอบถามเจ้าหน้าที่เสียก่อนว่าหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปแล้วหรือไม่ ถือเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของธนาคาร เป็นเหตุให้ธนาคารต้องได้ถอนหลักประกันให้แก่ลูกหนี้ทั้งที่หนี้ของลูกหนี้ยังไม่ระงับ หากเจ้าหน้าที่ใช้สิทธิเรียกร้องให้ธนาคารรับผิดชอบหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค่าประกัน ธนาคารยังคงต้องรับผิดชอบหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามหนังสือค่าประกัน แต่ธนาคารอาจใช้สิทธิไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ไม่ได้ เนื่องจากธนาคารไม่มีหลักประกันที่จะบังคับเอาจากลูกหนี้ ทั้งนี้ หากลูกหนี้มีสถานะทางการเงินที่ไม่ดีนัก ก็อาจส่งผลให้หนี้ที่ธนาคารชำระแทนลูกหนี้ไปเกิดเป็นหนี้สูญได้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อธนาคารจากการที่ลูกหนี้ใช้เป็นช่องทางเพื่อทุจริต เพราะทราบถึงช่องว่างในกระบวนการทำงานอันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของธนาคาร ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ธนาคารควรมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานโดยตรวจสอบภาระการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามหนังสือค่าประกันอย่าง

เครื่องคิด เช่น ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้รับประโยชน์ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยืนยันว่าธนาคารหมดภาระผูกพันตามหนังสือค้ำประกันแล้ว เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นอีก

คำพิพากษาทั้งสองกรณีข้างต้นวินิจฉัยแนวทางเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2105/2535 กล่าวคือ หนังสือค้ำประกันที่ค้ำประกันหนี้ของเจ้าหนี้มีผู้ลักลอบเอาไป และได้มีการปลอมแปลงอีกฉบับหนึ่งไว้แทนต้นฉบับ แม้ธนาคารจะยกข้อต่อสู้ว่าธนาคารได้รับเวนคืนหนังสือค้ำประกันมาจากลูกหนี้โดยสุจริตก็ตาม เมื่อหนี้ของลูกหนี้ยังไม่ระงับสิ้นไปด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดตามกฎหมายแล้ว ธนาคารก็ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันอยู่เช่นเดิม ซึ่งศาลฎีกาพิพากษาให้ธนาคารต้องรับผิดชอบชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันให้แก่เจ้าหนี้

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งสามกรณีข้างต้น การระบุข้อความไว้ในหนังสือค้ำประกันดังกล่าวอาจเกิดผลดีต่อการตรวจสอบภาระผูกพันของธนาคารว่าสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ธนาคารได้มีการปรับปรุงระบบการทำงานหรือธรรมเนียมปฏิบัติของธนาคาร เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ทำให้ส่งผลเสียกับธนาคารเอง ซึ่งการที่ปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอาจเป็นเพราะธนาคารเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของธนาคาร ผู้เขียนเห็นว่า แม้จะเป็นปัญหาที่ทำให้ธนาคารไม่อาจใช้สิทธิไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันได้ก็ตาม แต่ธนาคารก็สามารถอาศัยช่องว่างในการกำหนดข้อสัญญาตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพื่อไล่เบี่ยเอาแก่ลูกหนี้ได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การใช้สิทธิไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย แต่ก็อาจส่งผลไม่ดีขึ้นต่อชื่อเสียงของธนาคาร และความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้หนังสือค้ำประกันของเจ้าหนี้

4.1.3 ผลบังคับตามกฎหมายกรณีมีข้อสัญญาระบุให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ออกหนังสือค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มาตรา 691 บัญญัติว่า “ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา 688, 689 และ 690” หมายความว่า ผู้ค้ำประกันที่ตกลงรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ไม่มีสิทธิเรียกร้องหรือบ่ายเบี่ยงให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อน ในทางปฏิบัติ เจ้าหนี้ใช้ความได้เปรียบในทางเศรษฐกิจโดยกำหนดข้อตกลงไว้ในสัญญาให้ผู้ค้ำประกัน สละสิทธิเรียกร้อง หรือให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ลักษณะข้อสัญญาดังกล่าวทำให้ผู้ค้ำประกัน ไม่มีสิทธิปฏิเสธให้เจ้าหนี้ไปบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อน เป็นเหตุให้เจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้เอาจากผู้ค้ำประกันได้ทันทีที่ลูกหนี้ผิดนัด ข้อสัญญาเช่นนี้เสมือนเป็นการ “หลอก” ผู้ค้ำประกันให้ ทำสัญญาค้ำประกันแต่แท้จริงแล้วสาระของสัญญากำหนดให้ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ดังนั้น จึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายโดยห้ามกำหนดข้อตกลงใดที่ให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับ ลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะลูกหนี้ร่วม มิฉะนั้น ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มาตรา 681/1 โดยให้เหตุผลของการ แก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวเนื่องจากความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกัน ซึ่งประเด็นที่ควรได้รับการ พิจารณา คือ ผลบังคับตามกฎหมายกับแนวปฏิบัติของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกันกรณีมีข้อ สัญญาระบุให้ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

เมื่อพิจารณาจากข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในหนังสือค้ำประกันจะพบว่า หนังสือค้ำประกันทุกฉบับจะกำหนดให้ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมไม่ว่าจะใช้ถ้อยคำว่า

อย่างไร ผู้เขียนขอยกตัวอย่างข้อความในหนังสือค้ำประกันที่กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคาร
กรณีนี้ไว้ ดังต่อไปนี้

1. “ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้
เช่นเดียวกับลูกหนี้ขั้นต้นในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้องของผู้ว่าจ้าง”
2. “ข้าพเจ้ายินยอมชำระเงินแทนให้ทันที โดยมีต้องเรียกร้องให้ผู้ให้สัญญาชำระ
ก่อน หรือธนาคารตกลงจะไม่ใช่สิทธิเรียกร้องให้ผู้รับจ้างชำระหนี้ก่อนแต่อย่างใดตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 688, 689 และมาตรา 690”
3. “ธนาคารยอมผูกพันตนค้ำประกันโดยรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมในการชำระเงินให้
ตามสิทธิเรียกร้องของผู้รับหนังสือค้ำประกัน”

การที่หนังสือค้ำประกันทุกฉบับต้องกำหนดข้อสัญญาให้ธนาคารยินยอมรับผิดชอบ
ร่วมกันกับลูกหนี้ เนื่องจากโดยหลักการที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า หนังสือค้ำประกันที่ดีต้องเป็นชนิดที่
สละข้อต่อสู้¹⁰⁶ หมายความว่า ธนาคารต้องไม่ยกข้อต่อสู้ใด ๆ ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้เพื่อปฏิเสธความรับผิด
มิฉะนั้นแล้ว หนังสือค้ำประกันที่ออกโดยธนาคารก็จะหมดความน่าเชื่อถือ เนื่องจากเจ้าหนี้ไม่สามารถ
เรียกให้ธนาคารชำระหนี้ได้ทันที หากให้ธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันมีสิทธิเกินไปเรียกให้ชำระ
หนี้เอาจากลูกหนี้ก่อน หนังสือค้ำประกันก็อาจไม่มีความจำเป็นสำหรับเจ้าหนี้อีกต่อไป เพราะเมื่อ
ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาประธาน เจ้าหนี้ก็ต้องไปเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ให้ถึงที่สุดก่อนที่จะ
เรียกให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถานะทางกฎหมาย
ของหนังสือค้ำประกันในประเทศอังกฤษแล้ว จะเห็นได้ว่าลักษณะของการออกหนังสือค้ำประกันใน

¹⁰⁶ Ibid. p. 39-40.

ประเทศอังกฤษเป็นธุรกรรมที่แยกต่างหากจากสัญญาประธาน และมีลักษณะเฉพาะทางกฎหมาย คือ “จ่ายก่อน โต้แย้งทีหลัง” เป็นเหตุให้ธนาคารไม่สามารถยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ภายใต้สัญญาประธานขึ้นต่อสู้ผู้รับประโยชน์ได้ ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้ขั้นต้น ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของลักษณะหนังสือค้ำประกันได้อย่างชัดเจนว่า แม้ว่าหนังสือค้ำประกันในประเทศไทยจะเป็นสัญญาอุปกรณ์ที่มีมูลหนี้อิงอยู่กับหนี้ประธาน แต่ข้อสัญญาในหนังสือค้ำประกันก็กำหนดให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันยินยอมรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้โดยสละสิทธิเกี่ยวอันเป็นสิทธิที่ผู้ค้ำประกันพึงมีได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการออกหนังสือค้ำประกันเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างรวดเร็วจากการที่ลูกหนี้ผิดสัญญาประธานหรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาประธาน ดังนั้น ถ้าหลักเกณฑ์ทางกฎหมายกำหนดให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันสามารถใช้สิทธิเกี่ยวให้เจ้าหนี้ไปเรียกบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อนได้ย่อมทำให้กระบวนการในการเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ย่อมล่าช้าออกไป

เมื่อพิจารณาประกอบกับความเห็นของนักวิชาการหลายท่านซึ่งไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขบทบัญญัติข้างต้น เนื่องจากเห็นว่าในส่วนของสัญญาค้ำประกันทางธุรกิจ ผู้ประกอบการมีวิจรรณญาณในการตัดสินใจเข้าทำสัญญา อาจจะมีส่วนที่ได้ประโยชน์อยู่ด้วย หากไปจำกัดสิทธิของผู้ค้ำประกันให้ต้องรับผิดชอบน้อยลง ผู้ประกอบการอาจจะได้รับความเสียหายและอาจไม่เป็นประโยชน์ทางธุรกิจในแง่ของหลักประกันก็ได้ ดังนั้น หลักการที่จะแก้ไขอย่างน้อยถ้าเห็นว่าเรื่องใดจะมีผลกระทบกับส่วนอื่นก็ควรจะมีข้อยกเว้นไว้¹⁰⁷

¹⁰⁷ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านกฎหมายเอกชน และธุรกิจ ครั้งที่ 6/2557.

ดังนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะของหนังสือค้ำประกันและแนวปฏิบัติของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกันแล้วเห็นได้ว่า การประกาศใช้บทบัญญัตินั้นเป็นการห้ามเด็ดขาดต่อกรณีการทำสัญญาค้ำประกันทุกประเภท เมื่อมองในมุมของการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารแล้วจะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งขัดต่อ “หลักเสรีภาพในการทำสัญญา” หรือไม่ เพราะการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ธนาคารมีนักกฎหมายที่เชี่ยวชาญในการทำสัญญา แม้แต่ผู้ยื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเองก็มักเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีทนายความช่วยตรวจสอบข้อสัญญา คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงเจรจากันได้ก่อนตัดสินใจทำสัญญากัน กรณีแบบนี้ไม่ใช่เรื่องความไม่เป็นธรรม แต่เป็นวิธีปฏิบัติในทางการค้าซึ่งก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียในเชิงธุรกิจ ธนาคารอาจสมัครใจที่จะยอมรับผิดตามข้อสัญญาเช่นนั้นอยู่แล้วก็เป็นได้ ธนาคารที่เป็นผู้ค้ำประกันมีหลักประกันของลูกหนี้ที่นำมาวางเป็นประกัน หากต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ก็สามารถไถ่เปียหรือบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันของลูกหนี้ส่วนนี้ได้ ประกอบกับธนาคารได้รับค่าธรรมเนียมเป็นสิ่งตอบแทนจากการเข้าค้ำประกัน ทั้งนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่าจะเป็นการขัดขวางต่อสิทธิของเจ้าหนี้ในการเรียกชำระหนี้เอาจากผู้ค้ำประกันได้ทันที การที่กฎหมายบัญญัติให้คู่สัญญาตกลงยกเว้นไม่ได้ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อแนวปฏิบัติของการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารดังที่ได้กล่าวมาแล้วได้

จากผลกระทบของการแก้ไขบทบัญญัติแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายกับแนวปฏิบัติของธนาคารต่อกรณีการออกหนังสือค้ำประกัน ด้วยเหตุนี้ จึงมีการเสนอให้แก้ไขบทบัญญัติอีกครั้งหนึ่งตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2558 ซึ่งได้เพิ่มความในมาตรา 681/1 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลและยินยอมเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้

ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม และในกรณีเช่นนั้นผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้นย่อมไม่มีสิทธิตั้งที่
 บัญญัติไว้ในมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690

ประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาต่อมา คือ บทบัญญัติในมาตรา 681/1 ที่ระบุห้ามมิ
 ให้มีข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วม หรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม
 อาจก่อให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมายหรือไม่ กล่าวคือ ธนาคารอาจมีสองสถานะในตัวเอง
 ได้ คือ เป็นลูกหนี้ร่วมและผู้ค้ำประกัน

หากพิจารณาแนวคำวินิจฉัยของคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับการทำข้อตกลงตามมาตรา
 691 (เดิม) ไว้ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 2569/2541 ซึ่งโจทก์ได้ออกหนังสือค้ำประกันการชำระภาษี
 ให้แก่กรมศุลกากร โดยมีจำเลยที่ 1 เป็นผู้ค้ำประกันตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคารผู้
 ออกหนังสือค้ำประกันและยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า การที่มีข้อตกลง
 ดังกล่าวไม่ได้ทำให้ผู้ค้ำประกันเปลี่ยนฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นและหมดสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่
 มีต่อโจทก์ผู้เป็นเจ้าของหนี้ชั้นต่อสู้ไม่ ทั้งนี้ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ 247/2541 และคำพิพากษาฎีกาที่
 4356/2545 ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ในแนวทางเดียวกัน การที่จำเลยเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของลูกหนี้ แม้
 จะยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมก็เป็นการยอมรับผิดร่วมกันกับลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พยานัยมาตรา 691 มิได้ทำให้กลายเป็นลูกหนี้ร่วมเต็มตัวอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 291 จำเลยคง
 เสียสิทธิเพียงไม่อาจยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 688, 689 และ 690 ขึ้นต่อสู้เท่านั้น นอกนั้นมิได้เสียสิทธิ
 ของผู้ค้ำประกันตามบทบัญญัติในลักษณะค้ำประกันแต่อย่างใด

ดังนั้น ผลทางกฎหมายกรณีกำหนดข้อสัญญาให้ผู้ค้าประกันยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ จึงหมายความว่า ผู้ค้าประกันไม่อาจใช้สิทธิเคียงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690 เท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดสถานะทางกฎหมายของผู้ค้าประกันเอาไว้แล้วว่าเป็นลูกหนี้ลำดับรอง ประกอบกับที่ผ่านมาศาลฎีกาได้วางบรรทัดฐานไว้ในคำพิพากษาฎีกามา โดยตลอดว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับการค้าประกัน โดยเฉพาะการกำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ เช่น การกำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบลูกหนี้ร่วมโดยไม่จำกัดจำนวน ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน คู่สัญญาจึงสามารถกำหนดตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการบังคับใช้กับหนังสือค้าประกันแต่อย่างใด เพราะก่อให้เกิดความสับสนว่าการทำข้อตกลงให้รับผิดชอบเพียงอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมจะมีผลทางกฎหมายเป็นเช่นไรกันแน่ ทั้งนี้ อาจต้องพิจารณาเรื่องลูกหนี้ร่วมตามบรรพ 2 หรือไม่ อันเป็นเหตุให้ต้องพิจารณาสืบเนื่องไปถึงข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันยินยอมรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วมจะต้องมีความรับผิดชอบเพียงใดด้วย เพราะคำพิพากษาของศาลที่ตีความตามมาตรา 691 (เดิม) จะใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้อีกต่อไป

4.1.4 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกรณีเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มาตรา 691 บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้าประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วก็ดี หรือลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระ

หนี้ตามที่ได้ลดหนี้แล้วก็ดี ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน” การกำหนดหลักเกณฑ์ เช่นนี้ ตามที่กล่าวแล้วในบทที่ 2 ว่า สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาอุปรกรณ์ กล่าวคือ ต้องมีสัญญา ประธานอยู่ชั้นหนึ่งก่อนระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เรียกว่า “หนี้ประธาน” และมีสัญญาระหว่างเจ้าหนี้ กับผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า “หนี้อุปกรณ์” หรือหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน โดยปกติหากหนี้ ประธานระงับสิ้นไปไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ หนี้ตามสัญญาค้ำประกันอันเป็นหนี้อุปกรณ์ย่อมระงับไปด้วย ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ลง และลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลด แล้ว หนี้ประธานย่อมระงับสิ้นไป ส่งผลให้ผู้ค้ำประกันอันเป็นลูกหนี้ตามสัญญาอุปรกรณ์ย่อมหลุดพ้น จากความรับผิดชอบไปด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 691 ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า เกิดความซ้ำซ้อน กับบทบัญญัติในมาตรา 698 ซึ่งบัญญัติไว้ชัดเจนอยู่แล้วว่า “อันผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับ ผิดในขณะเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ”

อย่างไรก็ตาม หากการลดหนี้ตามบทบัญญัติข้างต้นเกิดจากการปรับปรุงโครงสร้าง หนี้อ่อมมีผลแตกต่างจากกรณีดังกล่าว และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กล่าวคือ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้อันเป็นที่มาที่ก่อให้เกิดการลดหนี้ที่อาจเกิดได้ในหลายกรณี เช่น การลดดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้ หรืออาจเป็นการปรับเปลี่ยนดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้จากดอกเบี้ยผิดนัดเป็น ดอกเบี้ยไม่ผิดนัด เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้อาจมีเงื่อนไขกำหนดเอาไว้ว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือมีการผิดนัดเกิดขึ้นอีก ให้การปรับปรุง โครงสร้างหนี้เป็นอันยกเลิก และเป็นไปตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ก่อนที่ได้มีการปรับปรุง โครงสร้างหนี้ กรณีนี้เห็นได้ว่า บทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ตามมาตรา 691 ข้างต้น ธนาการในฐานะผู้ค้ำประกันย่อมได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากว่าผู้ค้ำประกันได้

เข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามที่เจ้าหนี้ได้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้อย่อมหลุดพ้นจากหนี้ตามสัญญาประธานได้โดยเร็วและไม่ต้องรับภาระในจำนวนดอกเบี้ยโดยไม่จำเป็น เจ้าหนี้ก็มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนโดยเร็วและได้รับชำระหนี้คืนสูงสุดเช่นกัน ส่วนลูกหนี้ก็ได้รับประโยชน์จากการลดหนี้และสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ในกรณีที่ลูกหนี้ประสบปัญหาการชำระหนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายจากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดประโยชน์จากการที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แต่หากนำมาใช้กับการที่เจ้าหนี้ลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้อย่างสิ้นเชิงก็ย่อมเกิดความซ้ำซ้อนกับบทบัญญัติกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้ชัดเจนอยู่แล้ว จึงควรนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาบังคับใช้ให้ตรงตามเจตนารมณ์ของการออกกฎหมาย หรือควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าใช้ในกรณีใดบ้าง เพื่อป้องกันความสับสนและความซ้ำซ้อนในการนำกฎหมายมาบังคับใช้

สำหรับบทบัญญัติในวรรคสองที่ว่า “ข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้าประกันให้มากกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ” ผู้เขียนเห็นว่า บทบัญญัตินี้สอดคล้องกับความเป็นอุปกรรมของหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน เนื่องจากความรับผิดของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันไม่ควรเกินไปกว่าความรับผิดของลูกหนี้ ดังนั้น แม้ว่าเป็นบทบัญญัติที่จำกัดขอบเขตความรับผิดของธนาคารในฐานะผู้ค้าประกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น มิให้ต้องถูกเจ้าหนี้และลูกหนี้เพิ่มภาระและขยายขอบเขตความรับผิดโดยอำเภอใจ และก่อนหน้าที่มีการแก้ไขก็ไม่มีบทบัญญัติใดที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ค้าประกันไม่ควรต้องรับผิดเกินไปกว่าหนี้ประธาน รวมถึงไม่มีบทบัญญัติใดที่จำกัดความรับผิดของผู้ค้าประกันอันเกิดจากนิติกรรมใด ๆ ที่ลูกหนี้ได้กระทำขึ้นภายหลังจากการทำสัญญาค้ำประกันแล้วก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความรับผิดของธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันเพราะธนาคารคือผู้ที่เข้าค้ำประกันนี้ของบุคคลอื่นด้วยเหตุผลทางธุรกิจ ย่อมทราบ

ขอบเขตความรับผิดชอบของตนได้เป็นอย่างดี จึงอาจสมัครใจที่จะยอมรับผิดชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามจำนวนที่ได้ตกลงในหนังสือค้ำประกันโดยได้รับค่าธรรมเนียมเป็นการตอบแทน

4.2 ผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก

จากปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกดังกล่าว ก่อให้เกิดผลกระทบดังนี้

ผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารเป็นผู้ออกประการแรก ได้แก่ ปัญหาการใช้สิทธิไต่เบี่ยของธนาคารภายหลังได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน ตามที่กล่าวแล้วในหัวข้อ 3.2.1 ว่าหากลูกค้ำของธนาคารประสงค์จะขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันต้องยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกันตามแบบฟอร์มที่ธนาคารนั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น ซึ่งข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันส่วนใหญ่แล้วเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่ลูกค้ำผู้ยื่นคำขอไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ลูกค้ำที่ประสงค์จะให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันต้องยอมรับข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอโดยปริยาย เมื่อลูกค้ำยื่นคำขอไว้เรียบร้อยแล้ว ก่อนที่ธนาคารจะออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำ ธนาคารเองก็ต้องพิจารณาคำขอพร้อมกับหลักประกัน รวมถึงความเสี่ยงที่ธนาคารอาจได้รับจากการออกหนังสือค้ำประกันว่า หากธนาคารได้รับความเสียหายจากการชำระหนี้แทนลูกค้ำไปแล้ว ธนาคารต้องไม่ได้รับผลกระทบจากการชำระหนี้แทนโดยสามารถไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้เต็มจำนวน ธนาคารจึงจะออกหนังสือค้ำประกันให้ลูกค้ำเพื่อนำไปยื่นแก่เจ้าหนี้ต่อไป โดยปกติ สาระสำคัญที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันจะมีการกำหนดเนื้อหาของคำขอไว้โดยละเอียด ไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดของการทำสัญญาโดยทั่วไป เช่น ชื่อ/ที่อยู่ผู้ขอ ในกรณีที่ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันมิใช่

ตัวลูกหนี้ตามสัญญาประธาน แต่หากลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำขอด้วยตัวเองก็ระบุเพียงชื่อ/ที่อยู่ของลูกหนี้ก็เพียงพอ ผู้รับหนังสือค้ำประกันหรือผู้รับประโยชน์เป็นใคร ขอบเขตของการค้ำประกัน เช่น วัตถุประสงค์การค้ำประกัน จำนวนเงินค้ำประกัน รวมถึงระยะเวลาค้ำประกัน ทั้งนี้ยังมีการกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารเรียกเก็บจากการออกหนังสือค้ำประกันไว้อย่างชัดเจน อีกประการหนึ่งที่ธนาคารตระหนักถึงและได้กำหนดรายละเอียดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันคือ หลักประกันที่ผู้ทำคำขอต้องนำมายื่นให้แก่ธนาคารเพื่อพิจารณาว่าหลักประกันที่ยื่นเพื่อเป็นประกันนั้นคุ้มกับภาระความเสี่ยงที่ธนาคารจะต้องแบกรับหรือไม่ รวมถึงสิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อธนาคารในฐานะเจ้าหนี้ และสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของธนาคารตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน หากเกิดกรณีที่ธนาคารได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแทนลูกหนี้ รายละเอียดเหล่านี้ ธนาคารผู้รับคำขอออกหนังสือค้ำประกันจากลูกค้ำเป็นผู้กำหนดขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งมีเพียงลูกค้ำบางประเภทเท่านั้นที่ธนาคารอาจยอมเปลี่ยนแปลงข้อความในคำขอ เช่น ลูกค้ำรายใหญ่ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับธนาคาร หรือเคยมีการติดต่อทำธุรกิจกับธนาคารอยู่บ่อยครั้ง อาจเป็นลูกหนี้ชั้นดีที่ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้กับธนาคาร หรืออาจมีการขอสินเชื่อประเภทอื่นกับธนาคารไว้ ก็สามารถต่อรองตกลงทำสัญญากันเป็นอื่นได้

เมื่อการใช้สิทธิไล่เบี้ยของธนาคารภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันเป็นกระบวนการทางกฎหมายที่เกิดขึ้นเมื่อธนาคารได้เข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว ธนาคารย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้หรือผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันได้เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกัน และธนาคารย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดาที่เจ้าหนี้มีอยู่เหนือลูกหนี้ด้วยตามมาตรา 693 ซึ่งหากพิจารณาจากข้อสัญญาที่ธนาคารมีความผูกพันอยู่เห็นได้ว่า ธนาคารเกิดสิทธิไล่เบี้ยได้ 2 ทาง คือ สิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้

ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน และสิทธิไต่เบี่ยตามหนังสือค้ำประกัน ทำให้เกิดประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติ คือ อาจมีบางกรณีที่ธนาคารไม่ได้ใช้สิทธิไต่เบี่ยตามหนังสือค้ำประกันที่ตอกอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายลักษณะค้ำประกัน เพราะอาจทำให้ธนาคารเสียสิทธิบางประการหรืออาจใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ไม่เต็มจำนวน ทำให้เกิดเป็นช่องทางที่ธนาคารกำหนดข้อสัญญาไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันอย่างเคร่งครัด แม้ว่าลูกหนี้จะไม่มี ความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในจำนวนหนี้ที่ธนาคารใช้สิทธิเรียกร้องก็ตาม แต่ลูกหนี้ก็จำต้องยอมรับข้อสัญญาที่กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งปวงที่ธนาคารต้องสูญเสียไป อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ เพราะการที่ธนาคารไต่เบี่ยโดยอาศัยสิทธิตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารถือว่าเป็นเจ้าหนี้โดยตรง หรืออาจมีสาเหตุมาจากข้อสัญญาที่กำหนดให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อธนาคารตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันนั้น ธนาคารสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้ได้มากกว่า ในขณะที่เดียวกันธนาคารก็อาจใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เต็มจำนวน

กรณีที่ทำให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันไม่อาจใช้สิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ได้ คือ ธนาคารละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ ทั้งที่รู้ว่ามียกข้อต่อสู้เช่นนั้น หรือธนาคารชำระหนี้ไปโดยไม่แจ้งลูกหนี้และลูกหนี้ไม่รู้จึงชำระหนี้ซ้ำ หรือธนาคารสละข้อต่อสู้ของลูกหนี้ หากเข้าหลักเกณฑ์สามประการนี้ ธนาคารย่อมสิ้นสิทธิในการไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 964/2512 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2091/2514 ซึ่งเป็นกรณีที่ข้อความในสัญญาค้ำประกันระบุไว้ว่า “ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้ตามสัญญาหรือลูกหนี้ถึงแก่กรรมหรือหนี้ระงับด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ซึ่งกระทำให้เจ้าหนี้ขาดสูญต้นเงินหรือดอกเบี้ย ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้แทนให้ทั้งสิ้น” เมื่อโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ทราบการตาย

ของลูกหนี้มาก่อนฟ้องเกิน 1 ปี คดีของโจทก์ขาดอายุความ ผู้ค้ำประกันสามารถยกข้อต่อสู้ว่าหนี้ของลูกหนี้ขาดอายุความแล้วได้หรือไม่ เนื่องจากการกำหนดข้อความในสัญญาข้างต้นหมายความว่า ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบไม่ว่าหนี้จะขาดอายุความแล้วหรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อความในสัญญาหาได้กล่าวว่่าเมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ไม่ ดังนั้น เมื่อสิทธิเรียกร้องของโจทก์ซึ่งมีต่อลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ย่อมยกอายุความขึ้นต่อสู้โจทก์ได้

ในกรณีเช่นนี้ หากนำข้อเท็จจริงข้างต้นมาปรับกับความรับผิดชำระหนี้ของธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกัน หากธนาคารยินยอมรับผิดเกินกว่าความรับผิดของลูกหนี้โดยไม่ใช้สิทธิในการยกข้อต่อสู้ดังกล่าวและได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไป ธนาคารก็อาจเสียสิทธิในการเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ดังนั้นเมื่อธนาคารไม่อาจใช้สิทธิไล่เบี้ยเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายใต้กฎหมายลักษณะค้ำประกันได้ ธนาคารก็อาจบังคับชำระหนี้เอาจากคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันได้ โดยสามารถเทียบเคียงได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5050/2547 ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ในประเด็นเรื่องการใช้สิทธิไล่เบี้ยตามคำขอให้อ่าวัดตัวเงิน กล่าวคือ ธนาคารรับรองการจ่ายเงินตามตัวสัญญาใช้เงินในฐานะผู้อ่าวัดให้แก่ผู้ยื่นคำขอให้รับรองตัวเงิน เมื่อตัวถึงกำหนดใช้เงิน ธนาคารได้ใช้เงินไปตามตัวสัญญาใช้เงินนั้นให้แก่ผู้ทรงตัวแล้วมาใช้สิทธิไล่เบี้ยแก่ผู้ยื่นคำขอให้รับรองตัวตามคำขอให้รับรองตัวเงินดังกล่าว ซึ่งคดีนี้ ธนาคารฟ้องผู้ยื่นคำขอให้รับผิดชอบตามตัวสัญญาใช้เงินเมื่อพ้นกำหนดเวลา 3 ปี นับแต่วันตัวสัญญาใช้เงินพิพาทถึงกำหนดอันเป็นเหตุให้สิทธิเรียกร้องของธนาคารตามตัวสัญญาใช้เงินขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1001 แล้ว แต่สิทธิเรียกร้องของธนาคารที่จะฟ้องบังคับให้ผู้ยื่นคำขอรับผิดชอบในหนี้อันเกิดจากคำขอให้รับรองตัวเงินที่ทำกันไว้แก่ธนาคารก็ยังคงมีอยู่ และไม่มีบทกฎหมายบัญญัติอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ มาตรา 193/30 เมื่อธนาคารนำคดีมาฟ้องให้ผู้ยื่นคำขอรับผิดชอบตามสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ซึ่งยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปี คดีจึงไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษานี้แสดงให้เห็นถึงเจตนาของธนาคารกับบุคคลผู้ยื่นคำขอให้รับรองตัวที่ประสงค์มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างกันตามคำขอให้รับรองตัวเงิน ซึ่งศาลฎีกาถือได้ว่าเป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่มีผลผูกพันสามารถบังคับกันได้ตามกฎหมายแตกต่างหากจากความผูกพันที่ธนาคารยอมตกเป็นผู้อวัลตัวสัญญาใช้เงิน

ผลของคำพิพากษาดังกล่าว เมื่อพิจารณาประกอบกับคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันแล้วเห็นว่า ข้อสัญญาในคำขอได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิของธนาคารในการใช้ดุลยพินิจชำระเงินให้กับผู้รับประโยชน์ตามที่ผู้รับประโยชน์เรียกร้องภายใต้หนังสือค้ำประกัน สิทธิในการยกข้อต่อสู้ที่ลูกหนี้มีต่อธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกัน และสิทธิในการไล่เบียดของธนาคารพาณิชย์ภายหลังจากที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว รายละเอียดของข้อสัญญาได้กำหนดให้ผู้ขอยินยอมรับผิดชอบโดยไม่อาจโต้แย้งธนาคารได้ พิจารณาได้จากข้อความในคำขอที่ระบุว่า “เมื่อใดก็ตามที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันให้รับผิดชอบชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงให้ธนาคารชำระเงินตามจำนวนที่ถูกเรียกร้องได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และผู้ขอตกลงชดใช้เงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระไปให้แก่ธนาคารในทันทีที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ผู้ขอสละสิทธิที่จะทักท้วงคัดค้านการชำระเงินของธนาคาร ตลอดจนยอมรับการปฏิบัติใด ๆ ของธนาคารตามหนังสือค้ำประกัน และหากผู้ขอ และ/หรือ ลูกหนี้ และ/หรือธนาคาร ยังมีข้อต่อสู้ใด ๆ กับผู้รับหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงสละสิทธิที่จะโต้แย้งหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับธนาคาร ในการไม่ยกข้อต่อสู้หรือข้อโต้แย้งนั้น ทั้งนี้ โดยผู้ขอจะไปว่ากล่าวกับผู้รับหนังสือค้ำประกันเองเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก”

จากข้อความนี้ควรพิจารณาต่อไปว่า ข้อตกลงในคำขอออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้
 แค่นั้นเพียงใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไว้แล้วในเรื่องนิติสัมพันธ์อันพึงมีต่อกัน
 ระหว่างธนาคารกับลูกค้ำผู้ยื่นคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกันว่า ข้อความที่กำหนดไว้ในคำขอออก
 หนังสือค้ำประกันยอมผูกพันคู่สัญญา และจะสิ้นสภาพบังคับต่อเมื่อคู่สัญญาฝ่ายที่มีหน้าที่กระทำการ
 นั้นได้ปฏิบัติตามข้อความที่ระบุไว้ในคำขอแล้ว ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยความระงับแห่งหนี้
 เนื่องจากได้มีการชำระหนี้ในส่วนนั้นแล้ว

จากปัญหาที่กล่าวมา แม้ว่าธนาคารจะไล่เบี้ยลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันไม่ได้ แต่หาก
 ยินยอมให้สิทธิธนาคารไล่เบี้ยลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้แทนเท่ากับว่าเป็นการเปิด
 โอกาสให้มีการเล็งกฎหมายได้ ซึ่งสามารถบังคับกันได้โดยทางอ้อมนั่นเอง เพราะหากนำข้อความที่
 กำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันมาปรับใช้กับความรับผิดของลูกหนี้ที่มีต่อธนาคารในฐานะผู้
 ค้ำประกันข้างต้นอาจจะดูไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้เท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม จากที่กล่าวแล้วว่าการยื่นคำ
 ขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน ผู้ยื่นคำขออาจเป็นลูกหนี้ตามสัญญาประธาน หรืออาจเป็นบุคคล
 อื่นที่มายื่นคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันเพื่อลูกหนี้ตามสัญญาประธานก็ได้ ฉะนั้น นอกจาก
 ธนาคารจะเกิดสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ได้สองทางจากการที่ลูกหนี้ตามสัญญาประธานเป็นผู้ยื่นคำขอ
 เองแล้ว ธนาคารยังมีลูกหนี้เพิ่มขึ้นมาอีกคนหนึ่ง กล่าวคือ หากธนาคารได้เข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ตาม
 หนังสือค้ำประกันแล้ว ธนาคารสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยตามหนังสือค้ำประกันภายใต้กฎหมายลักษณะ
 ค้ำประกันได้จากลูกหนี้ตามสัญญาประธาน และสามารถไล่เบี้ยเอาจากลูกค้ำผู้ยื่นคำขอให้ธนาคาร
 ออกหนังสือค้ำประกันในกรณีที่ลูกหนี้ตามสัญญาประธานไม่ได้เป็นผู้ยื่นคำขอด้วยตนเอง เท่ากับว่า
 ธนาคารมีลูกหนี้สองราย รายแรก คือ ลูกหนี้ตามสัญญาประธาน ธนาคารสามารถเข้ารับช่วงสิทธิของ
 เจ้าหนี้ในการเรียกให้ลูกหนี้ตามสัญญาประธานหรือตามหนังสือค้ำประกันชำระหนี้ได้ รายที่สอง คือ

ลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน ธนาคารย่อมมีสิทธิในการเรียกให้ลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันชำระหนี้ได้เช่นเดียวกันในฐานะที่ธนาคารเป็นเจ้าของหนี้โดยตรง แต่ทั้งนี้ การเรียกร้องเอาจากลูกหนี้แต่ละรายย่อมอยู่บนฐานของกฎหมายที่แตกต่างกันจากที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น อาจเกิดเป็นประเด็นปัญหาได้ว่า หากธนาคารใช้สิทธิโดยไม่สุจริตในการไล่เบียดจากการที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปตามหนังสือค้ำประกันโดยการเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ทั้งสองราย หากลูกหนี้รายใดรายหนึ่งชำระหนี้ให้ธนาคารแล้ว และไม่ทราบเกิดชำระหนี้ซ้ำอีก ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความยุ่งยากในการเรียกเอาเงินคืนจากธนาคาร เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการกำหนดให้คำขอออกหนังสือค้ำประกันเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือค้ำประกัน เพื่อป้องกันการใช้สิทธิไล่เบียดของธนาคารเกิดความซ้ำซ้อนกันตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนี้ ก่อนที่ธนาคารจะออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้ำผู้ยื่นคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกันนั้น ลูกค้ำต้องนำหลักประกันมาวางเป็นประกันความเสียหายที่ธนาคารอาจได้รับจากการชำระหนี้แทนลูกหนี้ ซึ่งหลักประกันดังกล่าวมีหลายประเภทดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.2.3 แต่โดยส่วนมากในทางปฏิบัติ ธนาคารจะให้ลูกค้ำนำบัญชีเงินฝากของตนมาวางไว้เป็นหลักประกัน เพราะหากธนาคารได้รับความเสียหาย ธนาคารก็สามารถหักเงินในบัญชีเงินฝากนั้นได้ทันที ข้อตกลงนี้มีการกำหนดไว้ในคำขอออกหนังสือค้ำประกันที่กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิใช้ดุลยพินิจหักเงินจำนวนใด ๆ ที่ผู้ขอเป็นเจ้าของ หรือเป็นเจ้าของหนี้ธนาคารในขณะนี้ และ/หรือในภายหน้า เพื่อชำระค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย เงินที่ธนาคารได้ชำระไปตามที่ถูกเรียกร้องภายใต้ภาระการค้ำประกัน และ/หรือ เงินจำนวนอื่นใดที่ผู้ขอต้องชำระให้แก่ธนาคาร โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน” ซึ่งหากมีเหตุที่ทำให้ธนาคารสิ้นสิทธิไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ภายใต้บังคับบทบัญญัติลักษณะค้ำประกันดังกล่าว ธนาคารก็อาจใช้สิทธิบังคับกับหลักประกันที่ลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอมาวางไว้เป็นประกัน

แทน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีที่ลูกหนี้นำบัญชีเงินฝากของตนมาเป็นประกัน ทำให้ธนาคารสามารถบังคับหลักประกันได้โดยง่าย หากลูกหนี้ยินยอมให้ธนาคารหักบัญชีเงินฝากของตนชำระหนี้ที่ธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามหนังสือค้ำประกันไปได้โดยไม่มีสิทธิและไม่ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อน ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ได้ มีประเด็นให้สืบเนื่องต่อไปว่า การนำเงินฝากมาเป็นหลักประกัน ธนาคารสามารถหักบัญชีเงินฝากโดยไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาลได้หรือไม่ เพราะมีข้อตกลง โดยการมอบเงินในบัญชีเงินฝากเป็นประกันหนี้ หากลูกหนี้ผิดนัดยินยอมให้ธนาคารหักเงินในบัญชีได้เลย เนื่องจากมีคำพิพากษาที่ 1687/2551 วินิจฉัยไว้กรณีที่ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากเพื่อชำระหนี้โดยปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไปโดยไม่มีวันกำหนดสิ้นสุดที่แน่นอน แม้ว่าหนี้ของลูกหนี้จะขาดอายุความแล้วก็ตาม ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถือว่าเป็นกรณีที่ธนาคารใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เนื่องจากไม่คำนึงถึงความเสียหายที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รับ

ประการที่สอง ผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตภายในธนาคาร ซึ่งอาจส่งผลกระทบไปถึงเจ้าหน้าที่ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1534/2556 และคดีหมายเลขแดงที่ 1535/2556 ของศาลปกครอง เป็นกรณีที่หนังสือค้ำประกันลงลายมือชื่อของผู้ไม่มีอำนาจในการออกหนังสือค้ำประกัน ซึ่งการเคหะแห่งชาติในฐานะเจ้าหนี้ยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายจากลูกหนี้และธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกัน ซึ่งมีมูลค่ากว่า 1,000 ล้านบาท เนื่องจากหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาและหนังสือค้ำประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าของธนาคารลงนามโดยผู้จัดการสาขาย่อยในฐานะผู้ค้ำประกันคนเดียว และมีการลบข้อความที่ระบุว่า “ผู้รับมอบอำนาจจะต้องลงลายมือชื่อร่วมกับผู้รับมอบอำนาจของสาขานี้ อีกคนหนึ่ง” ออกไป แสดงให้เห็นถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นภายในธนาคารเอง คดีนี้ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการออกหนังสือค้ำประกันโดยผู้ที่ไม่มีความอำนาจ ผู้ออกหนังสือค้ำประกันใช้หนังสือมอบอำนาจปลอมเพื่อให้ผู้อื่นลงชื่อ จึงไม่มีผลผูกพันธนาคาร

กรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่า เป็นความผิดพลาดที่เกิดจากการทุจริตภายในธนาคารเอง แต่ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ เจ้าหนี้ เนื่องจากเจ้าหนี้ไม่อาจเรียกให้ธนาคารชำระหนี้ได้ ทั้งที่เจ้าหนี้ก็ไม่อาจทราบได้ถึงระบบงานภายในของธนาคารว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจในการลงนามในหนังสือค้ำประกันดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้ได้ นอกจากนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของธนาคารอย่างแน่นอน

ประการที่สาม ผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่คำนึงถึงหลักสุจริต ผู้เขียนขอยกตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 676/2536 เป็นกรณีศึกษา กล่าวคือ จำเลยได้นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งต้องมีการเสียภาษีศุลกากรเข้า ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าพนักงานของกรมศุลกากรไม่เชื่อว่าราคาที่ยำเลยสำแดงจะเป็นราคาอันแท้จริงในท้องตลาดจึงให้จำเลยวางประกันค่าภาษีอากรจำเลยจึงนำหนังสือค้ำประกันการชำระค่าภาษีอากรของธนาคารมาวางเป็นประกัน เมื่อเจ้าพนักงานได้ประเมินภาษีอากรเรียบร้อยแล้ว จำเลยยังค้างชำระค่าภาษีอากร แต่จำเลยมิได้ชำระ จึงเกิดประเด็นข้อพิพาทกันขึ้น ศาลฎีกาแผนกภาษีอากรวินิจฉัยว่า ในกรณีที่ผู้นำของเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่าจะเป็นผู้ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมศุลกากรให้คืนเงินอากรขาเข้าตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 มาตรา 19 ทวิ หรือไม่ก็ตาม จะนำของไปจากอารักขาของศุลกากรแล้ว ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรจนครบถ้วนเสียก่อน เว้นแต่จะได้วางประกันค่าอากรไว้ต่ออธิบดีกรมศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 40 และมาตรา 112 การวางประกันดังกล่าวกระทำได้ 2 วิธี คือ วางเงินไว้เป็นประกัน กับการนำหนังสือค้ำประกันของกระทรวงการคลังหรือธนาคารมาวางเป็นประกัน ในกรณีวางเงินเป็นประกัน ถ้าผู้นำของเข้าไม่ชำระค่าอากรขาเข้า ภาษีการค้าและภาษีบำรุงเทศบาลตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินและแจ้งให้ทราบภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งและเงินที่วางประกันไว้ค้ำกับค่าอากรที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินแล้ว ก็ให้เก็บเงิน

ประกันดังกล่าวเป็นค่าอากรตามจำนวนที่ประเมินได้ทันที และให้ถือเสมือนว่าผู้นำของเข้าได้ชำระเงินอากรที่ได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ตามมาตรา 112 ทวิ วรรค 2 แต่กรณีนำหนังสือค่าประกันของกระทรวงการคลังหรือธนาคารวางเป็นประกัน มิได้มีบทบัญญัติมาตราใดแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 บัญญัติให้มีผลเช่นเดียวกับการวางเงินประกันดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ในกรณีที่จำเลยไม่นำสินค้าที่นำเข้ามาทั้งหมดไปใช้ในการผลิต ผสม ประกอบหรือบรรจุเพื่อการส่งออกไปยังเมืองต่างประเทศภายในกำหนด 1 ปี จำเลยก็ไม่มีสิทธิที่จะได้รับคืนอากรขาเข้า และเป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องนำอากรขาเข้าตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินไว้ไปชำระ มิใช่เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องติดตามทวงถามให้จำเลยชำระค่าอากรดังกล่าว ทั้งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ก็มีได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้ค้าประกันทันที และมีได้กำหนดระยะเวลาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามแต่อย่างใด พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรจึงเรียกให้ธนาคารผู้ค้าประกันชำระเงินได้ภายในอายุความ เมื่อเรียกเก็บเงินจากธนาคารแล้วจำเลยไม่ชำระค่าอากรที่ขาดก็ย่อมต้องรับผิดชอบเงินเพิ่มตามกฎหมาย ดังนั้นการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของโจทก์ได้เรียกเก็บเงินจากธนาคารหลังจากแจ้งการประเมินให้จำเลยทราบ จึงมิใช่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ด้วยความเคารพ ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาดังกล่าว แต่ผู้เขียนเห็นด้วยกับหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาของท่านพลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา เนื่องจากการที่จำเลยมีหนังสือของธนาคารค้าประกันนี้ค่าภาษีอากรแล้ว แต่ไม่มีบทบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรเรียกเก็บเงินจากธนาคารทันที ทั้งมิได้กำหนดระยะเวลาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามทวงถามเช่นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจปล่อยเวลาให้ล่วงเลยมาเป็นเวลาหลายปี จึงทวงถามย้อนก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐที่ควรจะได้รายรับเข้าคลังโดยเร็วกลับเนิ่นช้าไป ส่วนผู้นำเข้าเองก็มีภาระเสียเงินเพิ่ม

มากขึ้นโดยไม่จำเป็น เพราะอาจไม่เข้าใจขั้นตอนหรือหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายหรือเข้าใจว่าหลักทรัพย์
ที่ธนาคารวางเป็นประกันนั้นเพียงพอแล้ว ดังนั้น จึงอาจก่อให้เกิดผลเสียและผลกระทบต่อลูกหนี้และ
ธนาคารจากการไม่ได้ชำระหนี้ให้ทันภายในกำหนดเวลา

จากปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบที่แตกต่างกันไปตาม
ลักษณะของหนังสือค้ำประกันแต่ละประเภท ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งลูกหนี้ เจ้าหนี้ รวมถึงธนาคาร
พาณิชย์เอง จึงควรมีวิธีการเยียวยาหรือแก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้อง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่ได้มีการนำเสนอปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค่าประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออกโดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วในตอนต้นนั้น ทำให้สามารถที่จะสรุปปัญหาและขอให้นำเสนอข้อเสนอแนะสำหรับปัญหาดังกล่าวต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

ธนาคารพาณิชย์ให้บริการออกหนังสือค่าประกันให้แก่ลูกค้าผู้ประกอบการที่ต้องการหนังสือค่าประกันของธนาคารเป็นเครื่องมือในการติดต่อทำธุรกิจกับคู่ค้าของตน ซึ่งขั้นตอนและวิธีการในการขอสินเชื่อหนังสือค่าประกันต่อธนาคาร ลูกค้าต้องมายื่นคำขอต่อธนาคารโดยการกรอกแบบฟอร์มคำขออออกหนังสือค่าประกันตามที่ธนาคารกำหนด ซึ่งวัตถุประสงค์ในการขออออกหนังสือค่าประกันของลูกค้าแต่ละรายย่อมแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นหนังสือค่าประกันการยื่นซองประกวดราคา หนังสือค่าประกันการปฏิบัติตามสัญญา หนังสือค่าประกันการชำระเงินล่วงหน้า หนังสือค่าประกันการชำระค่าภาษีอากร หรือหนังสือค่าประกันการชำระค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น ลูกค้าที่ประสงค์จะให้ธนาคารออกหนังสือค่าประกันต้องกรอกแบบฟอร์มคำขอให้ธนาคารผู้รับคำขอ โดยรายละเอียดที่ระบุไว้ในคำขออออกหนังสือค่าประกันเป็นแบบฟอร์มที่ธนาคารได้กำหนดขึ้น นอกจากรายละเอียดทั่วไป เช่น เรื่องจำนวนเงิน ระยะเวลาในการค้าประกัน ผู้รับประโยชน์ว่าเป็นการค้าประกันต่อใคร หรือวัตถุประสงค์ในการค้าประกันแล้ว คำขออออกหนังสือค่าประกันยังได้กำหนดสิทธิ

หน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างลูกค้าผู้ยื่นคำขอและธนาคารผู้รับคำขอเพื่อออกหนังสือค้ำประกันด้วย เช่น สิทธิของธนาคารในการชำระเงินตามที่เจ้าหนี้เรียกร้อง สิทธิในการยกข้อต่อสู้ของลูกค้านี้ต่อธนาคาร สิทธิเรียกให้ลูกค้าชำระหนี้ภายหลังธนาคารได้ชำระเงินตามหนังสือค้ำประกันแทนลูกค้าแล้ว รวมถึงสิทธิในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของธนาคารด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากการค้ำประกันเป็นบริการที่สร้างรายได้ให้ธนาคาร เงินรายได้จากค่าธรรมเนียมการค้ำประกันถือเป็นเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ย

นอกจากนี้ ในการยื่นคำขอของลูกค้าถือว่าลูกค้าขอสินเชื่อต่อธนาคาร ดังนั้น ลูกค้าผู้ยื่นคำขอจำเป็นต้องนำหลักประกันมาวางเป็นประกันต่อธนาคารด้วย เพราะหากธนาคารได้ชำระหนี้แทนลูกค้าตามหนังสือค้ำประกันแล้ว ธนาคารย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกค้าผู้ยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้ ถ้ามีกรณีที่ธนาคารไม่อาจใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกค้านี้ได้ ธนาคารยังมีสิทธิบังคับเอาจากหลักประกันที่ลูกค้านำมาวางเป็นประกันนั้นได้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับธนาคาร

อย่างไรก็ดี ในขั้นตอนของการแสดงเจตนาออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์เห็นได้ว่า ธนาคารผู้รับคำขอได้ออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ลูกค้าเพื่อนำไปมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งหรือเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์โดยธนาคารไม่ได้แสดงเจตนาต่อเจ้าหนี้เฉพาะหน้า เพียงแต่ทำสัญญาเป็นเอกสารแล้วมอบให้กับลูกค้าเพื่อนำไปยื่นให้กับเจ้าหนี้ไว้เป็นประกันเท่านั้น หากพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายแล้ว การแสดงเจตนาไม่จำเป็นต้องเป็นการแสดงเจตนาต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าเท่านั้น และการแสดงเจตนาเช่นนี้จะมีผลสมบูรณ์ได้นับแต่เวลาที่การแสดงเจตนาไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา โดยไม่คำนึงว่าผู้รับการแสดงเจตนาจะได้ทราบการแสดงเจตนาแล้วหรือไม่ ดังนั้น เพียงธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันแสดงเจตนายอมผูกพันตนรับผิดชอบ

เจ้าหน้าที่เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ จากนั้นก็ให้ลูกหนี้ถือหนังสือคำประกันที่ธนาคารเป็นผู้
ออกไปมอบให้กับเจ้าหน้าที่ การแสดงเจตนาของธนาคารก็มีผลทันทีนับแต่เวลาที่หนังสือคำประกันไปถึง
เจ้าหน้าที่ผู้รับการแสดงเจตนาแล้ว ธนาคารจึงตกอยู่ในฐานะผู้ค้ำประกันตามหนังสือคำประกันภายใต้
บทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะค้ำประกัน ซึ่งต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ลักษณะค้ำประกัน

จากการศึกษาแนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์กรณีการออกหนังสือคำประกันให้แก่ลูกค้ายื่น
คำขอให้ธนาคารออกหนังสือคำประกันมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกิดจากบทบัญญัติของ
กฎหมายหรือหลักเกณฑ์ทางกฎหมายลักษณะค้ำประกันหลายประการ ได้แก่

1. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารในหนังสือค้ำประกัน
กล่าวคือ หากธนาคารยินยอมผูกพันตนรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่มากกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ผู้ยื่นคำขอให้
ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันนั้นสามารถกระทำหรือไม่ เนื่องจากความรับผิดชอบของธนาคารในฐานะ
ผู้ค้ำประกันควรอยู่ภายใต้หลักที่ว่า ผู้ค้ำประกันไม่ควรต้องรับผิดชอบเกินไปกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้
จากการศึกษาพบว่า ไม่มีบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ห้ามมิให้ผู้ค้ำประกันตก
ลงรับผิดชอบเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจกระทำได้ตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการ
แสดงเจตนาและหลักเสรีภาพในการทำสัญญา แต่อาจส่งผลกระทบต่อลูกหนี้จากการใช้สิทธิไต่เบี่ย
ของธนาคารตามคำขอให้ออกหนังสือค้ำประกันแทน

2. ข้ออ้างของธนาคารในการปฏิเสธความรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันโดยส่วนใหญ่เป็น
ข้ออ้างที่มาจากกรณีความข้อสัญญาของธนาคารเอง เนื่องจากธนาคารใช้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ
อาศัยข้อสัญญาดังกล่าวมาเป็นมูลเหตุในการปฏิเสธความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็น

ธรรมต่อเจ้าหน้าที่ ทั้งยังอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของธนาคารและความน่าเชื่อถือของหนังสือค้ำประกัน อีกด้วย

3. การแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายโดยจำกัดห้ามมิให้มีข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกรออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารตามมาหลายประการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายต่อแนวปฏิบัติของธนาคารกรณีการออกหนังสือค้ำประกัน เนื่องจากหนังสือค้ำประกันที่ติดต้องเป็นชนิดที่สละข้อต่อสู้ อันส่งผลให้เจ้าหน้าที่เรียกให้ธนาคารชำระหนี้ได้ทันที ไม่ต้องบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ก่อนแต่อย่างใด

4. ปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ เกิดความซ้ำซ้อนกับบทบัญญัติในมาตรา 698 ซึ่งได้บัญญัติไว้ชัดเจนอยู่แล้ว

5. ปัญหาการใช้สิทธิไต่เบี่ยของธนาคารภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันเป็นผลกระทบจากการบังคับใช้ข้อสัญญาของธนาคาร ก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน เป็นช่องทางที่ทำให้ธนาคารใช้สิทธิเรียกร้องโดยไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้โดยไม่เป็นธรรม

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายกับหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ออก ทำให้สามารถจำแนกปัญหาดังกล่าวเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขได้ดังนี้

1. การระบุขอบเขตความรับผิดชอบของธนาคารตามหนังสือค้ำประกัน แม้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันระบุขอบเขตความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนแล้ว ก็ยังอาจมีช่องว่างที่ทำให้ธนาคารใช้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพตีความข้อสัญญาตามที่กำหนดไว้ใน

หนังสือคำประกันได้ ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าธนาคารควรคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล ความสุจริตและความโปร่งใสในการติดต่อทำนิติกรรมกับลูกค้าเป็นสำคัญ และหากมีกรณีพิพาทขึ้นสู่ศาล ศาลซึ่งทำหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาอันเกิดจากการออกหนังสือคำประกันของธนาคารควรปรับใช้หลักการตีความสัญญาอย่างเคร่งครัด โดยถือเจตนารมณ์ของการขอก่อหนังสือคำประกัน เช่น ใช้หลักการตีความสัญญาโดยฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 171 ประกอบกับหลักการตีความสัญญาตามมาตรา 368 ซึ่งต้องตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีของการขอก่อหนังสือคำประกันระหว่างคู่สัญญาด้วย

2. กรณีปัญหาที่เกิดจากการกำหนดข้อสัญญาให้ธนาคารหลุดพ้นจากความรับผิด แม้ว่าจะมีการระบุข้อสัญญาไว้ว่า “เมื่อธนาคารหมดภาระคำประกัน หรือหนังสือคำประกันครบกำหนดอายุแล้ว โปรดส่งต้นฉบับหนังสือคำประกันคืนธนาคาร” ซึ่งส่งผลต่อการตรวจสอบภาระผูกพันของธนาคารว่าสิ้นสุดลงเมื่อใดได้โดยง่าย แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อธนาคารจากการที่ลูกหนี้ใช้เป็นช่องทางเพื่อทุจริต เพราะทราบถึงช่องว่างในกระบวนการทำงานอันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของธนาคาร ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ธนาคารควรมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานโดยตรวจสอบภาระการหลุดพ้นจากความรับผิดตามหนังสือคำประกันอย่างเคร่งครัด เช่น ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้รับประโยชน์ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยืนยันว่าธนาคารหมดภาระผูกพันตามหนังสือคำประกันแล้ว เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อที่กล่าวมาข้างต้นอีก

3. ผลทางกฎหมายกรณีกำหนดข้อสัญญาให้ผู้ค้าประกันยินยอมรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดสถานะทางกฎหมายของผู้ค้าประกันเอาไว้แล้วว่าเป็นลูกหนี้ลำดับรอง การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการบังคับใช้กับหนังสือคำประกันแต่อย่างใด เพราะก่อให้เกิดความสับสนว่าการทำข้อตกลงให้รับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็น

ลูกหนี้ร่วมจะมีผลทางกฎหมายเป็นเช่นไรกันแน่ ทั้งนี้ อาจต้องพิจารณาเรื่องลูกหนี้ร่วมตามบรรพ 2 หรือไม่ อันเป็นเหตุให้ต้องพิจารณาสืบเนื่องไปถึงข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันยินยอมรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วมจะต้องมีความรับผิดชอบเพียงใดด้วย เพราะคำพิพากษาของศาลที่ตีความตามมาตรา 691 (เดิม) จะใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้อีกต่อไป ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ควรบัญญัติมาตรา 681/1 วรรคสอง ว่า “บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลและได้รับคำตอบแทนจากการเข้าค้าประกัน และในกรณีเช่นนั้น ผู้ค้าประกันนั้นย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา 688 มาตรา 689 และมาตรา 690”

4. การใช้สิทธิไล่เบียดของธนาคารภายหลังได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน ธนาคารเกิดสิทธิไล่เบียดได้ 2 ทาง คือ สิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกัน และสิทธิไล่เบียดตามหนังสือค้ำประกัน ซึ่งประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ คือ หากธนาคารไม่ได้ใช้สิทธิไล่เบียดตามหนังสือค้ำประกันที่ตกอยู่ภายใต้กฎหมายลักษณะค้ำประกัน เพราะอาจทำให้ธนาคารพาณิชย์เสียสิทธิบางประการหรืออาจไล่เบียดได้ไม่เต็มจำนวน อันเนื่องมาจากลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดชอบแล้ว ธนาคารก็อาจใช้สิทธิไล่เบียดตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้ เพราะถือว่าธนาคารเป็นเจ้าของหนี้โดยตรง ซึ่งต้องบังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะหนี้ ดังนั้น หากยินยอมให้สิทธิธนาคารไล่เบียดลูกหนี้ตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันได้ในกรณีที่ธนาคารไม่สามารถไล่เบียดตามหนังสือค้ำประกันเท่ากับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเลี่ยงกฎหมายได้โดยทางอ้อม

หากมีเหตุตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ส่งผลให้ธนาคารไม่อาจใช้สิทธิไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ภายใต้กฎหมายค้ำประกันได้ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิไล่เบียดของธนาคารภายหลังชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันดังกล่าว ก็อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้คำขอออกหนังสือค้ำประกันเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือค้ำประกัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหา

จากความซ้ำซ้อนของการใช้สิทธิไล่เบี้ยของธนาคาร และธนาคารในฐานะผู้มีสิทธิไล่เบี้ยตามหนังสือคำ
ประกันหากว่าได้เข้าชำระหนี้ตามหนังสือคำประกันแล้ว ก็ควรใช้สิทธิไล่เบี้ยโดยคำนึงถึงความสุจริต
เป็นสำคัญ เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของธนาคารได้ และหากมีกรณีพิพาทขึ้นสู่ศาล ศาล
ควรวินิจฉัยให้ธนาคารผู้ออกหนังสือคำประกันใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะคำ
ประกันเท่านั้น โดยคำนึงถึงหลักสุจริตตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
5 เป็นสำคัญ หากมีกรณีที่ธนาคารใช้สิทธิโดยไม่สุจริตเกิดขึ้น ธนาคารก็ควรมีความรับผิดชอบจากความไม่
สุจริตดังกล่าว เพื่อธนาคารจะได้มีความระมัดระวังในการทำธุรกรรมหรือการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้อง

รายการอ้างอิง

- Akshat Swaroop, Comparative Analysis on Enforcement of Bank Guarantees and Standby Letter of Credit under Indian and English Laws. Sector-125 Noida U.P. ed.: Amity Law School, Centre-II, Noida. Amity University Uttar Pradesh.
- C.B. Drover and R.W.B. Bosley. Sheldon's Practice and Law of Banking. Macdonald and Evans Limited, 1972.
- Clive Hamblin. Banking Law. Sweet & Maxwell Limited, 1985.
- Grace Longwa Kayembe. The Fraud Exception in Bank Guarantee. University of Cape Town (2008).
- Ken Sobel. Owner Delay Damages Chargeable to Performance Bond Surety. California Western Law Review (1984-1985).
- Philip R Wood. Comparative Law of Security and Guarantees. London: Sweet & Maxwell, 1995.
- Roeland F. Bertrams. Bank Guarantees in International Trade. Kluwer Law and Taxation Publishers, 1990.
- Ross Cranston. Principles of Banking Law. Second ed.: Oxford University Press Inc., 2002.
- ชนินทร์ พิทยาวิวิธ. การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: อักษรโสภณ, 2549.
- ถาวร โพธิ์ทอง. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. แง่คิดในการตีความกฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2548.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ. การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ธีระพล อรุณะกสิกร. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสด พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.
2552). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.

นารุญา ยนเปี่ยม. การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, 2541.

ประทีป ฟ้ากระจ่าง. หนังสือคำประกันของธนาคาร ศึกษาหลักกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติ.
เอกัตศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ, คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล. กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
4-14. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2554.

ปัญญา ถนอมรอด. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยคำประกัน จำนอง จำนำ.
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2554.

บุญญาธิช ไทยสยาม. รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมในการนำเครื่องจักรมาเป็นหลักประกันการชำระ
หนี้ทางการค้ากับธนาคารพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมาย
การเงินและหลักทรัพย์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

พจน์ ปุષปาคม. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยคำประกัน จำนอง จำนำ สิทธิยึด
หน่วง บุริมสิทธิ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2546.

พรชัย วิวัฒน์ภัทรกุล. หลักกฎหมายแพ่งว่าด้วยการให้บริการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

พรนพ พุกกะพันธ์-ประเสริฐชัย ไตรเสถียรพงศ์. การบริหารธนาคารพาณิชย์. กรุงเทพมหานคร:

จามจรีโปรดักท์, 2544.

ภิเชก ชัยนิรันดร์. การบริหารสินเชื่อ. กรุงเทพมหานคร: สายธาร, 2553.

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง

จำนำ. กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์, 2525.

มานิตย์ จุ่มปา. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2553.

มาโนช รอดสม. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากรและกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร. พิมพ์ครั้งที่

3. กรุงเทพมหานคร: เอสทีซี มีเดีย แอนด์ มาเก็ตติ้ง, 2553.

วานิช พลูวังกาญจน์. คัมภีร์บริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์จักรกาญจน์,

2530.

วารี หะวานนท์. การบัญชีธนาคาร การปฏิบัติงานธนาคารพาณิชย์. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์,

2534.

วิเชียร ดีเรกอุดมศักดิ์. กฎหมายแพ่งพิสดาร เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: หจก.แสงจันทร์การพิมพ์,

2557.

ศนันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธ์. คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน

, 2557.

ศุภสิทธิ์ บุญสนอง. เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการลงทุนและ

การเงิน. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและสื่อการสอน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย ภาคการศึกษาปลาย, 2557.

สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศรุตพิชญ์. หลักกฎหมายคำประกัน จำนอง จำนำ. พิมพ์ครั้งที่ 9.

กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555.

สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศรุตพิชญ์. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการสัมมนาทางวิชาการเนื่องใน

งานรำลึก ศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร เรื่องกฎหมายคำประกัน จำนองที่แก้ไขใหม่ :

ใครเห็นอย่างไร ควรยกยกเลิกจริงหรือไม่. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

สุพิศ ประณีตพลกรัง. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (แก้ไขใหม่) คำประกัน จำนอง. กรุงเทพมหานคร:

นิติธรรม, 2558.

หยุด แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

คำขอให้ออกหนังสือค้ำประกัน
APPLICATION FOR ISSUANCE OF LETTER OF GUARANTEE

รูปแบบ/Format	วันที่ / At .....
☐ Letter of Guarantee	.....
☐ Standby L/C	วันที่ / Date .....

ข้าพเจ้า (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ผู้ขอ") มีความประสงค์จะขอให้ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ธนาคาร") ออกหนังสือค้ำประกันการดำเนินการของผู้ขอ หรือบุคคลที่มีรายชื่อปรากฏด้านล่าง (ตามแต่กรณี) ไว้ต่อผู้รับหนังสือค้ำประกัน ดังนี้

We (hereinafter referred to as "the Applicant") hereby request KASIKORNBANK PCL. (Hereinafter referred to as "the Bank") to issue letter of guarantee to secure the obligation of the Applicant or the Debtor (as applicable) in favor of the Beneficiary as follows:

<p>ผู้ขอ / Applicant :</p> <p>ชื่อ / Name .....</p> <p>ที่อยู่ / Address .....</p>
<p>ลูกหนี้ / Debtor : (ในกรณีที่ผู้ขอธนาคารจะค้ำประกันเป็นบุคคลอื่นขอให้ระบรายละเอียดยกในช่องนี้)</p> <p>☐ คนละบุคคลกับผู้ขอ / not the same as the Applicant</p> <p>☐ ชื่อ (Name) .....</p> <p>ที่อยู่ (Address) .....</p>
<p>ผู้รับหนังสือค้ำประกัน / Beneficiary</p> <p>ชื่อ (Name) .....</p> <p>ที่อยู่ (Address) .....</p>
<p>วัตถุประสงค์การค้ำประกัน / Guaranteed Purpose</p> <p>ในการที่ / in case ☐ ผู้ขอ/the Applicant</p> <p>☐ .....</p> <p>(ในกรณีที่ผู้ขอธนาคารจะค้ำประกันเป็นบุคคลอื่น in case the Bank guarantee the other person)</p> <p>☐ การประมูลงาน / Bidding ตาม / in accordance with .....</p> <p>☐ การปฏิบัติตามสัญญาฯ/เงื่อนไข / Performance ตาม / in accordance with .....</p> <p>☐ การรับเงินล่วงหน้า / Advance Payment ตาม / in accordance with .....</p> <p>☐ การรับเงินประกัน / Retention Money ตาม / in accordance with .....</p> <p>☐ การประกันผลงาน / Warranty ตาม / in accordance with .....</p> <p>☐ การจ่ายภาษี/อากร / Payment of .....Tax/Duty</p> <p>☐ การจ่ายค่าไฟ /Electricity Payment</p> <p>☐ ภาระของผู้รับหนังสือค้ำประกันที่ได้ออกหนังสือค้ำประกันให้ไว้ค้ำ / Counter Guarantee obligation of the Beneficiary's letter of guarantee issue in favor of .....</p> <p>☐ อื่นๆ / other .....</p>

จำนวนเงินค้ำประกัน / Guaranteed Amount : สกุลเงินและจำนวนเงิน / currency and amount ..... เงื่อนไขเพิ่มเติม / additional condition	
ระยะเวลาค้ำประกัน / Guaranteed Period : ☐ ตั้งแต่/ from ..... จนถึง/until ..... ☐ จนกว่าผู้ขอ/ลูกหนี้ จะหมดภาระผูกพัน until obligations of the Applicant/ the Debtor has been fulfilled ☐	
รายละเอียดอื่น ๆ / other details ☐ ตามที่ระบุในเอกสารแนบ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำขอฉบับนี้ as specified in the appendix attached hereto and shall be deemed as an integral part hereof ☐	

1 เมื่อใดก็ตามที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันให้รับผิดชอบให้เงินตามหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงให้ธนาคารชำระเงินตามจำนวนที่ ถูกเรียกร้องได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และผู้ขอตกลงชดเชยเงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระไปให้แก่ธนาคารในทันทีที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ผู้ขอสละสิทธิที่จะหักวงค้ำประกันการชำระหนี้ของธนาคาร ตลอดจนยอมรับการปฏิบัติใด ๆ ของธนาคารตามหนังสือค้ำประกัน และหาก ผู้ขอ และ/หรือ ลูกหนี้ และ/หรือธนาคาร ยังมีข้อต่อสู้ใด ๆ กับผู้รับหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงสละสิทธิที่จะโต้แย้งหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับ ธนาคาร ในการไม่ยกข้อต่อสู้หรือข้อโต้แย้งนั้น ทั้งนี้ โดยผู้ขอจะถือว่าผู้รับหนังสือค้ำประกันเองเป็นส่วนหนึ่งต่างหากเอง

Whenever and upon the time that the Bank has received the Beneficiary's demand for payment under the letter of guarantee, the Applicant agrees to the Bank for making such payment immediately, without delay and without prior notification to the Applicant, and then reimburse the Bank in full promptly as the Bank's notice. In addition, the Applicant hereby waives its right to protest or object such making payment by the Bank, even though the Debtor and/or the Debtor may have any defenses or controversies.

2 ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคารในอัตราตามที่ระบุข้างล่างนี้ ทั้งนี้ผู้ขอรับทราบและยอมรับว่าค่าธรรมเนียม ดังกล่าวธนาคารมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือชี้แจงแสดงเหตุผลต่อผู้ขอแต่อย่างใด และผู้ขอตกลงชำระ ค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารในอัตราที่เปลี่ยนแปลงนั้น โดยจะไม่โต้แย้งคัดค้านใด ๆ ทั้งสิ้น และผู้ขอรับทราบว่าค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นการชำระล่วงหน้า ซึ่งธนาคารไม่มีหน้าที่ต้องคืนให้แก่ผู้ขอไม่ว่าในกรณีใด ๆ

The Applicant shall pay the fee for the issuance of the letter of guarantee to the Bank at the rate of per annum of the guaranteed amount as specified below. The Applicant hereby agrees and accepts that such fee is subject to change by the Bank, from time to time, without prior notification or expression of its grounds to the Applicant. The Applicant acknowledges and agrees that such fee shall be paid on advance basis and shall not be refund.

อัตราค่าธรรมเนียม / Fee rate	
------------------------------	--

ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน ผู้ขอตกลงให้เพิ่มจำนวนค่าธรรมเนียมตั้งแต่วันที่หนังสือค้ำประกันมีผลบังคับใช้ ไปจนถึงวันที่ครบกำหนดระยะเวลาในภาคค้ำประกัน โดยผู้ขอตกลงชำระเป็นการล่วงหน้าครั้งเดียวทั้งจำนวนในวันที่ธนาคารออกหนังสือ ค้ำประกัน อนึ่ง ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันแล้ว หากธนาคารยังไม่ได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ธนาคารพ้นจากภาระความรับผิดชอบทั้งหมดตามหนังสือค้ำประกัน หรือได้รับต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืน ผู้ขอตกลงที่จะชำระค่าธรรมเนียมตามที่ กำหนดไว้ในคำขอฉบับนี้ให้แก่ธนาคารต่อไป โดยชำระเป็นการล่วงหน้าสำหรับช่วงระยะเวลาทุก 3 (สาม) เดือน ชำระครั้งแรกในวันที่ครบกำหนด ระยะเวลาค้ำประกันตามที่ระบุในหนังสือค้ำประกัน

For letter of guarantee issuance with the specific expiry date (closed-end): The Applicant agrees to pay issuing fee in advance on the issuance date of the letter of guarantee in full amount which fee calculated from the effective date of the letter of guarantee to such specific expiry date of such letter of guarantee. In the event that the Bank has not received (a) written notification to discharge entire liabilities of the Bank under the letter of guarantee or (b) return of the original letter for cancellation, the Applicant agrees to

further pay issuing fee in advance for every 3 (three) months at the rate as specified which starting from the expiry date of letter of guarantee as specified in the letter of guarantee.

ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน ผู้ขอค้ำประกันต้องชำระค่าธรรมเนียมตั้งแต่วันที่หนังสือค้ำประกันมีผลบังคับใช้ ไปจนกว่าธนาคารจะได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ธนาคารพ้นจากภาวะความรับผิดชอบทั้งหมดตามหนังสือค้ำประกัน หรือได้รับต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนแล้ว ทั้งนี้ผู้ขอค้ำประกันชำระค่าธรรมเนียมเป็นการล่วงหน้า โดยชำระครั้งแรกสำหรับระยะเวลา 1 (หนึ่ง) ปี ในวันที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน และชำระครั้งต่อ ๆ ไป สำหรับทุกรอบระยะเวลา 1 (หนึ่ง) ปี โดยชำระในวันวันที่ครบกำหนดแต่ละรอบระยะเวลา

For letter of guarantee with non-specific guarantee period (opened-end): The Applicant agrees to pay issuing fee calculated from the effective date of the letter of guarantee until (a) the Bank has received written notification from the Beneficiary to discharge entire liabilities of the Bank under the letter of guarantee or (b) return of the original letter of guarantee for cancellation. The Applicant agrees to pay for issuing fee in advance and the first installment fee in advance for the period of 1 (one) year on the issuance date of the letter of guarantee and consecutively payment for each additional period of 1 (one) year on each date of every anniversary.

การคำนวณค่าธรรมเนียมหนังสือค้ำประกันในแต่ละคราวที่ต้องชำระที่มีระยะเวลาการค้ำประกันไม่ครบ 3(สาม)เดือน ผู้ขอค้ำประกันชำระค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารเท่ากับกำหนดระยะเวลา 3 (สาม) เดือน ทั้งนี้ ในการคำนวณค่าธรรมเนียมดังกล่าว หากจำนวนเงินที่ต้องชำระ แต่ละคราวต่ำกว่า 1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) ผู้ขอค้ำประกันชำระให้แก่ธนาคารเป็นจำนวน 1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)

However, in calculation and payment of issuing fee with its guaranteed period not more than 3 (Three) months, the Applicant shall pay the fee to the Bank in equivalent to the period of 3 (Three) months. Provided however that in case the amount of fee paid for period of each payment installment is less than Baht 1,000 (Baht One Thousand Only), the Applicant agrees to pay the fee to the Bank for each installment in the amount of Baht 1,000 (Baht One Thousand Only).

ตามรายละเอียดที่ระบุในเอกสารแนบ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำขอฉบับนี้

The Applicant agrees to pay the fee as details specified in the appendix attached hereto and shall be deemed as an integral part hereof.

.....
.....
.....

3 ผู้ขอค้ำประกันและขอใช้ค่าธรรมเนียม ค่าอากร ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามประเภทของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกัน การชำระเงินตามภาระภายใต้หนังสือค้ำประกัน การขออนุญาตค้ำประกันด้วยสกุลเงินต่างประเทศ และ/หรือ การส่งเงินไปชำระเป็นสกุลเงินต่างประเทศจากรัฐบาล ราชการ ผลต่าง และ/หรือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากความแตกต่าง หรือผันผวนของสกุลเงิน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับเงินสกุลบาท ในการค้ำประกัน และ/หรือการชำระเงินแบบต่าง ๆ ตลอดจนดอกเบี้ย ค่าใช้จ่าย และค่าเสียหายใด ๆ อันพึงเกิดขึ้นกับธนาคารในการดำเนินการตามคำขอฉบับนี้ให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน พร้อมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ธนาคารได้จ่ายเงินนั้นๆ เป็นต้นไป จนถึงวันที่ผู้ขอได้ชำระให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน

The Applicant agrees to be responsible for and reimburse to the Bank for all fees, taxes, and expenses which occurred in connection with the letter of guarantee, including without limitation, issuance, approval fee for guarantee in foreign currency, and remittance of foreign currency, difference in exchange of foreign currency, fluctuation of foreign currency, together with interest, expenses and damages as may be occurred thereon together with default interest from the occurring date until the date the Bank has received payment in full.

อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ผู้ขอจะต้องชำระให้แก่ธนาคารภายใต้ภาระตามคำขอฉบับนี้ ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารคิดในอัตราเท่ากับอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ธนาคารประกาศกำหนด ในแต่ละขณะเวลา ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามที่ธนาคารประกาศกำหนดเป็นคราวๆ ไป โดยธนาคารไม่ต้องทำหลักฐานใด ๆ ให้แก่ผู้ขออีกแต่ประการใด (ซึ่งในคำขอฉบับนี้จะอ้างถึงถึงว่า "อัตราผิดนัด")

The Applicant agrees that interest to be charged for all monies due to the Bank shall be the default interest as announced by the Bank from time to time, without further notice to the Applicant ("Default Interest Rate")

ทั้งนี้ ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิใช้ดุลยพินิจหักเงินจำนวนใด ๆ ที่ผู้ขอเป็นเจ้าของ หรือเป็นเจ้าของธนาคารในขณะนั้น และ/หรือในภายหน้า เพื่อชำระค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย ค่าใช้จ่าย เงินที่ธนาคารได้ชำระไปตามที่ถูกเรียกร้องภายใต้การกำกับประกัน และ/หรือ เงินจำนวนอื่นที่ผู้ขอต้องชำระให้แก่ธนาคาร โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบ

The Applicant hereby authorizes, without any notice, the Bank to set-off any money that the Applicant own or be a creditor to the Bank, whether present and/or in the future, for making payment of fee, damages, expenses, money that the Bank paid for claim under obligation of the letter of guarantee and/or any money that the Applicant owed to the Bank.

4. ในกรณีที่เป็นการออกหนังสือค้ำประกันในสกุลเงินตราต่างประเทศ และมีการผิดนัดชำระเงิน และ/หรือผิดข้อกำหนด หรือเงื่อนไขใดภายใต้คำขอฉบับนี้ ผู้ขอตกลงให้เป็นสิทธิและดุลยพินิจของธนาคารโดยลำพัง ไม่ว่าในขณะใดหลังจากเหตุดังกล่าว ในการเปลี่ยนสกุลเงินที่ผู้ขอมีภาระต้องชำระให้แก่ธนาคารภายใต้คำขอฉบับนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่ธนาคารเห็นสมควรเป็นสกุลเงินบาทได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้ขออีก ซึ่งผู้ขอตกลงให้ถือว่ายอดเงินที่ค้างชำระที่เคยเป็นสกุลเงินต่างประเทศเปลี่ยนเป็นสกุลเงินบาท และผู้ขอยินยอมชำระดอกเบี้ยเงินบาทที่แปลงมาดังกล่าวในอัตราผิดนัด

In the event that the letter of guarantee is issued in a foreign currency and there is any breach in payment and/or any conditions of this Application, the Applicant agrees that the Bank has absolute, without consent of the Applicant, has it right to exercise its discretion to convert such relevant foreign currency whether in whole or in part to Baht currency as the Bank deems appropriate. The Applicant agrees and consents that the debt that was converted into Baht currency is debt that the Applicant obligated to repay the Bank and that the Default Interest rate shall be calculated from such converted amount.

5. ผู้ขอตกลงและรับทราบว่า ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันที่จะออกโดยธนาคาร ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่างประเทศ หรือกฎระเบียบปฏิบัติใด ๆ หากมีข้อพิพาทภายใต้หนังสือค้ำประกันเกิดขึ้น ผู้ขอตกลงผูกพันต่อธนาคารและผู้รับหนังสือค้ำประกันตามกฎหมาย/ข้อบังคับของกฎหมาย/กฎระเบียบนั้น ตลอดจนสิทธิ และ/หรือ ข้อยกเว้นใด ๆ อันผู้ขออาจพึงมีและพึงกล่าวอ้างได้ภายใต้กฎหมาย/กฎระเบียบนั้น ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้ขอได้รับการยกเว้นความรับผิด และ/หรือความรับผิดขอบใดๆที่ผู้ขอจะต้องรับผิดชอบและ/หรือรับผิดต่อธนาคาร

In the case where the letter of guarantee by subjected to any foreign law or any specified customs and /or practices, and there is any dispute relating to such letter of guarantee, the Applicant agrees and acknowledges to be bound by such laws or regulations and/or practices in all respects and also agrees to waive any rights or exception granted thereby that may release any liability of the Applicant to the Bank.

ในกรณีที่ข้อพิพาทภายใต้หนังสือค้ำประกัน และ/หรือ ภายใต้สัญญาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือค้ำประกันดังกล่าว อันอาจเป็นเหตุให้ธนาคารได้รับการร้องขอให้เข้ามีส่วนร่วมในคดีหรือข้อพิพาทดังกล่าวแล้วผู้ขอตกลงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวทั้งสิ้นทั้งจำนวน ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียง ค่าจ้างทนายความ การใช้จ่ายในการต่อสู้คดี ค่าที่พัก และค่าพาหนะ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของธนาคาร ในการที่จะใช้ดุลยพินิจในการเข้าร่วม หรือไม่เข้าร่วมในคดี หรือข้อพิพาทนั้น และกรณีดังกล่าวผู้ขอตกลงสละสิทธิในการที่จะเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ ต่อธนาคารโดยหากธนาคารจะต้องรับผิดชอบในเงินจำนวนใดๆต่อผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มเติม และนอกเหนือจากจำนวนเงินค้ำประกันที่ปรากฏในหนังสือค้ำประกันอันเป็นผลสืบเนื่องจากกฎหมาย / กฎระเบียบที่ระบุแล้ว ผู้ขอตกลงรับผิดชอบชำระจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วนทั้งสิ้นทั้งจำนวน

In the event that there is dispute relating to the letter of guarantee and/or any relevant agreement which may cause the Bank to participate in such dispute or the lawsuit, the Applicant agrees to be responsible for all incur expenses including but not limited to lawyer fee, expenses in lawsuit, accommodation fee and vehicle fee. However, nothing shall prejudice discretion of the Bank to participate in the aforesaid dispute or the lawsuit. In any event the Applicant agrees not to demand for any damages from the Bank. Moreover, in case the Bank is obligated to responsible for any additional amount (other than the guaranteed amount as appeared in the letter of guarantee) due to the law and/or practices as specified in the letter of guarantee, the Applicant agrees to responsible for all additional payment in all respect.

6. ในกรณีที่ความหมายของข้อกำหนดและเงื่อนไขภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ตรงกัน ผู้ขอตกลงให้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เป็นภาษาไทยบังคับในการตีความและอธิบายความ

In the event that there is inconsistency in English language version and Thai language version, the Applicant agrees that the Thai language version of this Application shall prevail.

7. คำขอฉบับนี้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย

This Application shall be governed by and construed in accordance with the laws of Thailand.

คำขอให้อณคารออกหนังสือคำประกัน/ต่ออายุ/
เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขหนังสือคำประกัน

สำหรับเจ้าหน้าที่ธนาคารออก

ได้ออกหนังสือคำประกันแล้ว เลขที่ _____

สำนักงาน / สาขา _____

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ข้าพเจ้า (ระบุ: บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล) _____ บัตรประจำตัวประชาชน/
ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ _____ อายุ (เฉพาะบุคคลธรรมดา) _____ ปี สัญชาติ _____

บ้านเรือนสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ _____

โทรศัพท์ _____ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ผู้ขอ")

ซึ่งได้รับอนุมัติวงเงินออกหนังสือคำประกันจากธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ธนาคาร") มีความประสงค์จะให้ธนาคารดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ออกหนังสือคำประกันเพื่อคำประกันของ _____ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ลูกหนี้"
ที่ได้อำ _____

ไว้กับ _____ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ผู้รับประกัน"

ภายในวงเงิน _____ บาท (_____)

มีกำหนดตั้งแต่วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ ถึงวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ไม่มีกำหนดระยะเวลา นับตั้งแต่วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ เป็นต้นไป

2. ต่ออายุ/เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของหนังสือคำประกันเลขที่ _____ ฉบับลงวันที่ _____

ต่ออายุหนังสือคำประกันฉบับดังกล่าวออกไปจนถึงวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เพิ่มวงเงินหนังสือคำประกันอีก _____ บาท (_____)

รวมเป็นวงเงินหนังสือคำประกันทั้งสิ้น _____ บาท (_____)

นับแต่วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ เป็นต้นไป

ขอเปลี่ยนแปลง _____

ในกรอกหนังสือคำประกันตามคำขอให้อาคารออกหนังสือคำประกันหรือต่ออายุ/เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขหนังสือคำประกันฉบับนี้ผู้ขอประสงค์ให้อาคารใช้แบบฟอร์ม
หนังสือคำประกันดังนี้

แบบฟอร์มหนังสือคำประกันของธนาคาร

แบบฟอร์มหนังสือคำประกันของผู้รับประกันที่แนบท้ายคำขอฉบับนี้ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำขอฉบับนี้ด้วย

ทั้งนี้ ผู้ขอรับทราบและยินยอมตามข้อความทั้งหมดของหนังสือคำประกันดังกล่าวแล้ว จึงขอให้สัญญาดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้ขอยินยอมชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือคำประกันดังกล่าวข้างต้นให้แก่ธนาคารตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และประเพณีปฏิบัติของธนาคาร ในกรณีที่หนังสือ
คำประกันของธนาคารไม่มีกำหนดระยะเวลา หรือมีกำหนดระยะเวลาแต่พ้นกำหนดระยะเวลาแล้ว ผู้ขอมีได้นำต้นฉบับหนังสือคำประกันมาคืนธนาคาร ผู้ขอยินยอมชำระ
ค่าธรรมเนียมการออกหนังสือคำประกันให้แก่ธนาคารตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และประเพณีปฏิบัติของธนาคารจนกว่าผู้ขอจะนำต้นฉบับหนังสือคำประกันมาคืนธนาคาร
หรือผู้รับประกันมีหนังสือยืนยันว่าธนาคารหมดภาระผูกพันและไม่มีความรับผิดชอบหนังสือคำประกันแล้ว ทั้งนี้ ผู้ขอรับทราบและยอมรับว่าค่าธรรมเนียมดังกล่าวธนาคาร
มีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือชี้แจงเหตุต่อผู้ขอแต่อย่างใด และผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารในอัตราที่เปลี่ยนแปลงนั้น
โดยจะไม่ได้แย้งคัดค้านใดๆ ทั้งสิ้น ในกรณีที่ผู้ขอ นำหนังสือคำประกันมาคืนก่อนกำหนดเวลาที่ธนาคารได้เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ผู้ขอรับทราบว่าผู้ขอไม่มีสิทธิได้รับคืนค่า
ธรรมเนียมใดๆ จากธนาคาร

ข้อ 2. ในกรณีที่ผู้รับประกันเรียกร้องให้อาคารชำระเงินโดยอ้างสิทธิตามหนังสือคำประกันที่ออกตามคำขอฉบับนี้ ผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้ตกลงให้อยู่ในดุลพินิจของธนาคาร
ที่จะพิจารณารับประกันตามผู้รับประกันเรียกร้องได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้ทราบก่อน และไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้ โดยไม่
ต้องคำนึงว่าผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้ยังมีข้อต่อสู้ หรือได้แจ้งให้อาคารระงับ หรือชะลอการชำระเงินตามผู้รับประกันเรียกร้องหรือไม่ก็ตาม หากผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้และผู้
ธนาคารมีข้อต่อสู้ใดๆ กับผู้รับประกัน รวมถึงข้อต่อสู้เกี่ยวกับความสมบูรณ์ ความถูกต้องและการมีผลใช้บังคับของข้อความในหนังสือคำประกัน หรือข้อต่อสู้ใดๆ ตามกฎหมาย
ให้ถือว่าเป็นสิทธิและดุลพินิจของธนาคารแต่เพียงผู้เดียวที่จะยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นต่อสู้หรือไม่ก็ได้ โดยผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้ตกลงสละสิทธิที่จะโต้แย้ง หรือต่อสู้ใดๆ กับธนาคาร
ด้วยเหตุที่ธนาคารไม่ยกข้อต่อสู้ขึ้น ทั้งนี้ เมื่อธนาคารได้ชำระเงินไปตามคำเรียกร้องของผู้รับประกันไม่ว่าจะชำระเต็มจำนวน หรือบางส่วน ไม่ว่าจะชำระดอกเบี้ยด้วยหรือไม่
ก็ตาม ผู้ขอและผู้ถือลูกหนี้ตกลงชำระเงินคืนให้แก่อาคารพร้อมด้วยค่าเสียหาย ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และภาระหนี้ใดๆ ของผู้ขอที่เกี่ยวข้องกับหนังสือคำประกันนี้ พร้อม
ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดที่ธนาคารประกาศและเรียกเก็บจากลูกคำที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไข จำนวนนับแต่วันที่ธนาคารได้ชำระเงินจนถึงวันที่ธนาคารได้รับชำระคืนเสร็จสิ้น หากผู้ขอ

และหรือลูกหนี้ได้รับความเสียหายจากการถือปฏิบัติหรือการบังคับตามข้อตกลงนี้ ผู้ขอและหรือลูกหนี้จะไปเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้รับประกันที่เกี่ยวข้อง เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก รวมทั้งผู้ขอและหรือลูกหนี้อาจจะเรียกฟ้องใดๆ จากธนาคารทั้งสิ้น

ข้อ 3. ในกรณีที่มีความประสงค์จะขออายุหนึ่งสัปดาห์ประกัน หรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของหนังสือคำประกันที่ธนาคารออกตามคำขอฉบับนี้ โดยผู้ขอขอยอมเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และประเพณีปฏิบัติของธนาคาร

ข้อ 4. ถ้าผู้ขอไม่ชำระค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และหรือภาระหนี้ใดๆ ของผู้ขอตามคำขอฉบับนี้คืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารหักเงินจากบัญชีเงินฝาก หรือบัญชีเงินอื่นใดที่ผู้ขอมีอยู่กับธนาคาร หรือหักกลับสมทบหนี้กับเงินใดๆ ที่ธนาคารพึงต้องชำระให้แก่ผู้ขอได้ทันทีตามที่ธนาคารเห็นสมควรโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน เพื่อนำไปชำระค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และหรือภาระหนี้ใดๆ ของผู้ขอที่ค้างชำระตามคำขอฉบับนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ทันทีตามที่ธนาคารเห็นสมควรโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และในกรณีที่เงินในบัญชีทุกประเภทหรือเงินที่ธนาคารต้องจ่ายให้แก่ผู้ขอไม่เพียงพอให้หักชำระได้ ผู้ขอขอมให้อำนาจธนาคารนำค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และ/หรือภาระหนี้ใดๆ ที่ผู้ขอต้องชำระให้แก่ธนาคารไปลงรายการในบัญชีเงินฝากกระแสสอยวันของผู้ขอที่มีอยู่กับธนาคารเพื่อให้เป็นหนี้เงินกู้กับบัญชีได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ขอจะมีสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีไว้กับธนาคารหรือไม่ก็ตาม และผู้ขอยินยอมเสียดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารในอัตราที่ระบุไว้ตามคำขอเปิดบัญชีเงินฝากกระแสสอยวันหรือตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีแล้วแต่กรณี

ข้อ 5. กรณีที่ได้มีการมอบหลักประกันไว้ให้แก่ธนาคารเพื่อเป็นประกันการที่ธนาคารได้ออกหนังสือคำประกันตามคำขอฉบับนี้ ผู้ขอและหรือลูกหนี้ ตกลงและรับทราบว่าจะหากต่อไปภายหน้าธนาคารพิจารณาเห็นว่าหลักประกันที่ได้มอบไว้ให้ให้แก่ธนาคารมีมูลค่าลดลงไม่ครอบคลุมวงเงินความรับผิด หรือภาระหนี้ทั้งหมดที่ผู้ขอและหรือลูกหนี้มีกับธนาคาร เนื่องจากกการลดของราคาประเมินทรัพย์สินที่เป็นประกันก็ดี หรือการที่ธนาคารได้ยินยอมให้ปลดหลักประกันบางส่วนก็ดี ผู้ขอและหรือลูกหนี้ตกลงนำทรัพย์สินอื่นที่ได้รับความคิดเห็นจากธนาคารมาวางเป็นหลักประกันเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอสำหรับภาระหนี้ทั้งหมดให้แก่ธนาคารตามที่ธนาคารได้แจ้งให้ผู้ขอและหรือลูกหนี้ที่ทราบ

ข้อ 6. ผู้ขอและหรือลูกหนี้ตกลงยินยอมให้ธนาคารโอนสิทธิและหน้าที่ตามคำขอฉบับนี้ รวมทั้งโอนสิทธิจำนอง จำนำ คำประกัน หรือสิทธิในหลักประกันอื่นใดไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นเมื่อใดก็ได้ตามที่ธนาคารเห็นสมควร โดยธนาคารเพียงแต่บอกกล่าวให้ผู้ขอทราบ

ข้อ 7. ผู้ขอและหรือลูกหนี้ตกลงยินยอมให้ธนาคารเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ของผู้ขอและหรือลูกหนี้ตามคำขอฉบับนี้ สัญญาหลักประกัน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องตามคำขอฉบับนี้ ให้แก่ผู้รับโอนสิทธิของธนาคาร หรือบุคคลอื่นใดตามที่ธนาคารเห็นสมควร หรือเห็นว่าจำเป็นประโยชน์แก่ผู้ขอและหรือลูกหนี้ในกรณีที่จะได้รับข้อเสนอเกี่ยวกับสินเชื่อหรือบริการต่างๆ

ข้อ 8. บรรดาหนังสือติดต่อ ทวงถาม และหรือหนังสือบอกกล่าวทั้งหลายที่ส่งให้แก่ผู้ขอเพื่อปฏิบัติตามสัญญาหรือบอกกล่าวบังคับจำนวน หรือเพื่อบังคับชำระหนี้เนื่องจากหลักประกัน (ถ้ามี) ไม่ว่าจะส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือไม่ลงทะเบียน หรือนำส่งโดยบุคคลใด ถ้าหากได้ส่งไปยังสถานที่ของผู้ขอตามทีระบุไว้ในคำขอฉบับนี้ ไม่ว่าจะอยู่ดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงไปหรือถูกรื้อถอนไป โดยผู้ขอไม่ได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงหรือการรื้อถอนนั้นเป็นหนังสือต่อธนาคารก็ดี หรือส่งใหม่ได้เพราะหาสถานที่อยู่ทีระบุไว้ข้างต้นนั้นไม่พบก็ดี ให้ถือว่าผู้ขอได้รับและทราบหนังสือติดต่อ ทวงถาม และหรือหนังสือบอกกล่าวของธนาคารแล้วโดยชอบ

ผู้ขอและหรือลูกหนี้เข้าใจข้อความในหนังสือนี้โดยตลอดแล้ว และยินยอมให้ธนาคารใช้เงื่อนไขตามคำขอฉบับนี้เป็นหลักฐานฟ้องร้อง บังคับคดีแก่ ผู้ขอและหรือลูกหนี้ได้ โดยผู้ขอและหรือลูกหนี้จะไม่โต้แย้งธนาคารด้วยข้อต่อสู้ใดๆ ทั้งสิ้น เพื่อเป็นหลักฐานผู้ขอและหรือลูกหนี้ได้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญ ณ วัน เดือน ปีที่ระบุข้างต้น

กรณีผู้ขอออกหนังสือคำประกันเป็นนิติบุคคล
ลงชื่อ _____ ผู้มีอำนาจกระทำการแทน/
(_____) ผู้รับมอบอำนาจ
บริษัท/ห้าง _____

กรณีผู้ขอออกหนังสือคำประกันเป็นบุคคลธรรมดา
ลงชื่อ _____
(_____)

ข้าพเจ้า _____
ในฐานะลูกหนี้ที่มีภาระหนี้ในคำขอฉบับนี้ตกลงผูกพันตามเงื่อนไขของคำขอฉบับนี้เช่นเดียวกับผู้ขอทุกประการ และตกลงยินยอมให้ถือว่าภาระหนี้สินอันเกิดจากการขอให้ธนาคารออกหนังสือคำประกันตามคำขอฉบับนี้เป็นภาระหนี้สินที่ข้าพเจ้าจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ขอต่อธนาคารในแบบลูกหนี้ร่วมจนกว่าธนาคารจะได้รับชำระหนี้จนเสร็จสิ้น รวมทั้งขอสละข้อต่อสู้และหรือจะไม่ยกเอาเหตุและผลตามกฎหมายแห่งพหุคูณตามมาตรา 293 และ 294 มาเป็นเหตุปลดปล่อยความรับผิดชอบข้าพเจ้าที่มีอยู่ต่อธนาคารด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น

กรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล
ลงชื่อ _____ ผู้มีอำนาจกระทำการแทน/
(_____) ผู้รับมอบอำนาจ
บริษัท/ห้าง _____

กรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา
ลงชื่อ _____
(_____)

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, คำขอให้ธนาคารออกหนังสือคำประกัน/ต่ออายุ/เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขหนังสือคำประกัน [ออนไลน์], 1 กรกฎาคม 2559. แหล่งที่มา www.krungsri/bank/th.

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันของการซื้อ)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร/บริษัทเงินทุน).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคาร/
บริษัทเงินทุน ขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....ดังมี
ข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ได้ยื่นขอประกวดราคาสำหรับการจัดซื้อ.....
ตามเอกสารประกวดราคาเลขที่.....ซึ่งต้องวางหลักประกันของตามเงื่อนไขการประกวดราคา
ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....เป็นจำนวนเงิน.....บาท(.....) นั้น

ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันการชำระเงินตามสิทธิเรียกร้องของ.....
(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....จำนวนไม่เกิน.....บาท (.....) ในฐานะ
เป็นลูกหนี้ร่วม ในกรณี.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการประกวดราคา
อันเป็นเหตุให้.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....มีสิทธิริบหลักประกันของประกวดราคา
หรือชดใช้ค่าเสียหายใดๆ รวมทั้งกรณีที่.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ได้ถอนใบเสนอราคาของตน
ภายในระยะเวลาที่ใบเสนอราคายังมีผลอยู่ หรือมิได้ไปลงนามในสัญญาเมื่อได้รับแจ้งไปทำสัญญาหรือมิได้
วางหลักประกันสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนดในเอกสารประกวดราคา โดย.....(ชื่อส่วนราชการ
ผู้ประกวดราคา).....ไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ชำระหนี้ก่อน

๒. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....และข้าพเจ้าจะไม่
เพิกถอนการค้ำประกันนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๓. ถ้า.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ขยายกำหนดเวลายื่นราคาของการเสนอราคาออกไป
ข้าพเจ้ายินยอมที่จะขยายกำหนดระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลายื่นราคาที่ได้ขยายออกไป
ดังกล่าว

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันของการจ้าง)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร/บริษัทเงินทุน).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคาร/
บริษัทเงินทุน ขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....ตั้งมี
ข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ได้ยื่นซองประกวดราคาสำหรับการจัดจ้าง.....
ตามเอกสารประกวดราคาเลขที่.....ซึ่งต้องวางหลักประกันของตามเงื่อนไขการประกวดราคาต่อ
.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....เป็นจำนวนเงิน.....บาท(.....) นั้น

ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันการชำระเงินตามสิทธิเรียกร้องของ.....
(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....จำนวนไม่เกิน.....บาท (.....) ในฐานะ
เป็นลูกหนี้ร่วม ในกรณี.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการประกวดราคา
อันเป็นเหตุให้.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....มีสิทธิริบหลักประกันของประกวดราคา
หรือชดใช้ค่าเสียหายใดๆ รวมทั้งกรณีที่.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ได้ถอนใบเสนอราคาของตน
ภายในระยะเวลาที่ใบเสนอราคายังมีผลอยู่ หรือมิได้ไปลงนามในสัญญาเมื่อได้รับแจ้งไปทำสัญญาหรือมิได้
วางหลักประกันสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนดในเอกสารประกวดราคา โดย.....(ชื่อส่วนราชการ
ผู้ประกวดราคา).....ไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ชำระหนี้ก่อน

๒. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....และข้าพเจ้าจะไม่
เพิกถอนการค้ำประกันนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๓. ถ้า.....(ชื่อผู้เสนอราคา).....ขยายกำหนดเวลายื่นราคาของการเสนอราคาออกไป
ข้าพเจ้ายินยอมที่จะขยายกำหนดระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ยื่นราคาที่ได้ขยายออกไป
ดังกล่าว

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันสัญญาซื้อ)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาการ).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาการขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ซื้อ).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ซื้อ” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้ขาย).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ขาย” ได้ทำสัญญาซื้อขาย.....กับผู้ซื้อตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....ซึ่งผู้ขายต้องวางหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาต่อผู้ซื้อเป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) ซึ่งเท่ากับร้อยละ..... (.....) ของมูลค่าทั้งหมดของสัญญา

ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อจำนวนไม่เกิน.....บาท (.....) ในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ในกรณีที่ผู้ขายก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ หรือต้องชำระค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายใดๆ หรือผู้ขายมิได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ใดๆ ที่กำหนดในสัญญาดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ โดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ผู้ขายชำระหนี้ดังกล่าวก่อน

๒. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ทำสัญญาซื้อขายดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... (ระบุวันที่ครบกำหนดรวมกับระยะเวลาการรับประกันความชำรุดบกพร่องด้วย) และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๓. หากผู้ซื้อได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ขาย ให้ถือว่าข้าพเจ้ายินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ซื้อได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ขายดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันสัญญาจ้าง)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคาร
ขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง”
ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้รับจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้รับจ้าง” ได้ทำสัญญาจ้าง.....กับผู้ว่าจ้าง
ตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....ซึ่งผู้รับจ้างต้องวางหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา
ต่อผู้ว่าจ้าง เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) ซึ่งเท่ากับร้อยละ..... (.....) ของมูลค่าทั้งหมดของสัญญา

ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้อง
ของผู้ว่าจ้าง จำนวนไม่เกิน.....บาท (.....) ในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม
ในกรณีที่ผู้รับจ้างก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ หรือต้องชำระค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายใดๆ หรือผู้รับจ้างมิได้ปฏิบัติ
ตามภาระหน้าที่ใดๆ ที่กำหนดในสัญญาดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ โดยผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ผู้รับจ้าง
ชำระหนี้ดังกล่าว

๒. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันทำสัญญาจ้างดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่.....
เดือน..... พ.ศ. .... (ระบุวันที่ครบกำหนดสัญญารวมกับระยะเวลาการรับประกันความชำรุด
บกพร่อง) และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๓. หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้าง ให้ถือว่าข้าพเจ้ายินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้
ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้างดังกล่าว
ข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันการรับเงินค่าพัสดุล่วงหน้า)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาการ).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาการขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ซื้อ).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ซื้อ” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้ขาย).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ขาย” ได้ทำสัญญากับผู้ซื้อ ตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....ซึ่งผู้ขายมีสิทธิที่จะขอรับเงินค่าพัสดุล่วงหน้าเป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) นั้น

๒. ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันการจ่ายเงินค่าพัสดุล่วงหน้าให้ผู้ขายได้รับไป ภายในวงเงินไม่เกิน.....บาท (.....)

๓. หากผู้ขายซึ่งได้รับเงินค่าพัสดุล่วงหน้าตามข้อ ๑ จากผู้ซื้อไปแล้ว ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่นๆ แนบท้ายสัญญา อันเป็นเหตุให้ต้องจ่ายเงินค่าพัสดุล่วงหน้าที่ได้รับไปดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ซื้อ หรือผู้ขายมีความผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินค่าพัสดุล่วงหน้าแก่ผู้ซื้อไม่ว่ากรณีใดๆ ข้าพเจ้าตกลงที่จะจ่ายเงินค่าพัสดุล่วงหน้าเต็มตามจำนวน.....บาท (.....) หรือตามจำนวนที่ยังค้างอยู่ให้แก่ผู้ซื้อภายใน ๗ (เจ็ด) วัน นับถัดจากวันที่ได้รับคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจากผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องเรียกให้ผู้ขายชำระหนี้ก่อน

๔. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันรับเงินค่าพัสดุล่วงหน้าดังกล่าวข้างต้น จนถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... (วันจ่ายเงินตามสัญญางวดสุดท้าย) / (วันที่หักเงินล่วงหน้าจากเงินค่าจ้างไว้ครบกำหนดแล้ว) / (วันที่หักเงินล่วงหน้าจากเงินค่าจ้างไว้ครบจำนวนแล้ว).....และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๕. หากผู้ซื้อได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ขาย ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ซื้อได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ขายดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้า)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาการ).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาการขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้รับจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้รับจ้าง” ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้าง ตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....ซึ่งผู้รับจ้างมีสิทธิที่จะขอรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าเป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) นั้น

๒. ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันการจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าให้ผู้รับจ้างได้รับไป ภายในวงเงินไม่เกิน.....บาท (.....)

๓. หากผู้รับจ้างซึ่งได้รับเงินค่าจ้างล่วงหน้าตามข้อ ๑ จากผู้ว่าจ้างไปแล้ว ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่นๆ แนบท้ายสัญญา อันเป็นเหตุให้ต้องจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าที่ได้รับไปดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ว่าจ้าง หรือผู้รับจ้างมีความผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าแก่ผู้ว่าจ้างไม่ว่ากรณีใดๆ ข้าพเจ้าตกลงที่จะจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าเต็มตามจำนวน.....บาท (.....) หรือตามจำนวนที่ยังค้างอยู่ให้แก่ผู้ว่าจ้างภายใน ๗ (เจ็ด) วัน นับถัดจากวันที่ได้รับคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องเรียกให้ผู้รับจ้างชำระหนี้ดังกล่าว

๔. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าดังกล่าวข้างต้น จนถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....(วันจ่ายเงินตามสัญญางวดสุดท้าย) / (วันที่หักเงินล่วงหน้าจากเงินค่าจ้างไว้ครบกำหนดแล้ว) / (วันที่หักเงินล่วงหน้าจากเงินค่าจ้างไว้ครบจำนวนแล้ว).....และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๕. หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้าง ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้างดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันการรับเงินค้ำจางที่ปรึกษาล่วงหน้า)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาการ).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาการขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อที่ปรึกษา).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ที่ปรึกษา” ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้าง ตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....ซึ่งที่ปรึกษา มีสิทธิที่จะขอรับเงินค้ำจางที่ปรึกษาล่วงหน้าเป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) นั้น

๒. ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมโดยไม่มีเงื่อนไขจะค้ำประกันการจ่ายเงินค้ำจางล่วงหน้าของที่ปรึกษาได้รับไป ภายในวงเงินไม่เกิน.....บาท (.....)

๓. หากที่ปรึกษาซึ่งได้รับเงินค้ำจางล่วงหน้าตามข้อ ๑ จากผู้ว่าจ้างไปแล้ว ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่นๆ แนบท้ายสัญญา อันเป็นเหตุให้ต้องจ่ายเงินค้ำจางล่วงหน้าที่ได้รับไปดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ว่าจ้าง หรือที่ปรึกษามีความผูกพันที่จะต้องจ่ายคืนเงินค้ำจางล่วงหน้าแก่ผู้ว่าจ้างไม่ว่ากรณีใดๆ ข้าพเจ้าตกลงที่จะจ่ายคืนเงินค้ำจางล่วงหน้าเต็มตามจำนวน.....บาท (.....) หรือตามจำนวนที่ยังค้างอยู่ให้แก่ผู้ว่าจ้างภายใน ๗ (เจ็ด) วัน นับถัดจากวันที่ได้รับคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องเรียกให้ที่ปรึกษาชำระหนี้ก่อน

๔. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันรับเงินค้ำจางที่ปรึกษาล่วงหน้าดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... (วันจ่ายเงินตามสัญญาครั้งสุดท้าย) / (วันที่หักเงินล่วงหน้าจากเงินค้ำจางไว้ครบกำหนดแล้ว) / (วันที่หักเงินล่วงหน้าจากเงินค้ำจางไว้ครบจำนวนแล้ว) และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๕. หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ที่ปรึกษา ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้อินยอมในกรณีนี้ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ขายดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันการรับเงินประกันผลงานจ้าง)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคารขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้รับจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้รับจ้าง” ได้ทำสัญญาจ้างกับผู้ว่าจ้างตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....โดยตามสัญญาดังกล่าวผู้ว่าจ้างจะหักเงินประกันผลงานไว้ในอัตราร้อยละ.....(.....%) ของค่าจ้างแต่ละงวดที่ถึงกำหนดจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างนั้น

๒. ข้าพเจ้ายอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกันผู้รับจ้างสำหรับเงินประกันผลงาน ซึ่งผู้ว่าจ้างได้หักไว้จากค่าจ้างที่ได้จ่ายให้แก่ผู้รับจ้าง ตั้งแต่วันที่.....ถึงงวดที่.....เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น.....บาท (.....) ซึ่งผู้รับจ้างได้ขอรับคืนไป กล่าวคือหากผู้รับจ้างปฏิบัติตามพหุประสงค์ หรือผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งอันก่อให้เกิดความเสียหายใดแก่ผู้ว่าจ้าง หรือจะต้องรับผิดชอบใช้หนี้แก่ผู้ว่าจ้างไม่ว่ากรณีใด ข้าพเจ้ายอมชำระเงินค่าเสียหายหรือหนี้ดังกล่าวข้างต้นให้แก่ผู้ว่าจ้างทันทีที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องใช้สิทธิทางศาลก่อน ทั้งผู้ว่าจ้างไม่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงข้อบกพร่องดังกล่าวของผู้รับจ้างแต่ประการใดอีกด้วย

๓. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันรับเงินประกันผลงานจ้างดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่.....(วันจ่ายเงินตามสัญญาจ้างงวดสุดท้าย).....และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๔. หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้าง ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้างดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันการรับเงินค้ำจังก่อนการตรวจรับ)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคารขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้รับจ้าง).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้รับจ้าง” ได้ทำสัญญากับผู้ว่าจ้างตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....ซึ่งผู้รับจ้างได้แสดงเจตนาที่จะขอรับเงินค้ำจังก่อนการตรวจรับเสร็จสิ้น นั้น

๒. ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันผู้รับจ้างสำหรับเงินค้ำจาง ซึ่งผู้ว่าจ้างจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น.....บาท (.....) ซึ่งผู้รับจ้างได้ขอรับไปก่อนการตรวจรับเสร็จสิ้น หากปรากฏในภายหลังว่างานจ้างที่ได้ส่งมอบมีความบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่น ๆ แนบท้ายสัญญา หรือผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่ผู้ว่าจ้าง หรือจะต้องรับผิดชอบให้แก่ผู้ว่าจ้างไม่ว่ากรณีใด ข้าพเจ้ายอมชำระเงินค่าเสียหายหรือหนี้ดังกล่าวข้างต้นให้แก่ผู้ว่าจ้างทันทีที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องเรียกให้ผู้รับจ้างชำระหนี้หรือใช้สิทธิทางศาลก่อน ทั้งผู้ว่าจ้างไม่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงข้อบกพร่องดังกล่าวของผู้รับจ้างแต่ประการใดอีกด้วย

๓. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันรับเงินค้ำจางส่งกลับดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่.....(วันที่หน่วยงานตรวจรับพัสดุที่ส่งมอบครบถ้วนถูกต้องแล้ว) / (วันที่หน่วยงานตรวจรับงานที่ส่งมอบถูกต้องครบถ้วนแล้ว).....และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๔. หากผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้ผู้รับจ้าง ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้อินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้างดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันการรับเงินค้ำประกันก่อนการตรวจรับ)

เลขที่.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มิอำนาจลงนามผูกพันธนาคารขอทำหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ว่าจ้าง/ผู้ซื้อ).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ซื้อ” ดังมีข้อความต่อไปนี้

๑. ตามที่.....(ชื่อผู้ขาย).....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ขาย” ได้ทำสัญญากับผู้ซื้อตามสัญญาเลขที่..... ลงวันที่.....ซึ่งผู้ขายได้แสดงเจตนาที่จะรับเงินค้ำประกันก่อนการตรวจรับเสร็จสิ้น นั้น

๒. ข้าพเจ้ายินยอมผูกพันตนในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันผู้ขายสำหรับเงินค้ำประกัน ซึ่งผู้ซื้อจ่ายให้แก่ผู้ขายตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น.....บาท (.....) ซึ่งผู้ขายได้ขอรับไปก่อนการตรวจรับเสร็จสิ้น หากปรากฏในภายหลังว่าพัสดุที่ได้ส่งมอบมีความบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามสัญญาหรือตามเงื่อนไขอื่นๆ แนบท้ายสัญญา หรือผู้ขายได้ก่อให้เกิดความเสียหายใดแก่ผู้ซื้อ หรือจะต้องรับผิดชอบให้แก่ผู้ซื้อไม่ว่ากรณีใด ข้าพเจ้ายอมชำระเงินค่าเสียหายหรือหนี้ดังกล่าวข้างต้นให้แก่ผู้ซื้อทันทีที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องเรียกให้ผู้ขายชำระหนี้หรือใช้สิทธิทางศาลก่อน ทั้งผู้ซื้อไม่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงข้อบกพร่องดังกล่าวของผู้ขาย แต่ประการใดอีกด้วย

๓. หนังสือค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันรับเงินค้ำประกันก่อนการตรวจรับดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่.....(วันที่หน่วยงานตรวจรับพัสดุที่ส่งมอบครบถ้วนถูกต้องแล้ว) / (วันที่หน่วยงานตรวจรับงานที่ส่งมอบถูกต้องครบถ้วนแล้ว).....และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

๔. หากผู้ซื้อได้ขยายระยะเวลาให้ผู้ขาย ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนั้นๆ ด้วย โดยให้ขยายระยะเวลาการค้ำประกันนี้ออกไปตลอดระยะเวลาที่ผู้ซื้อได้ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ขายดังกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าได้ลงนามและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

๓๔๘

แบบหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ตามประมวลฯ ข้อ ๒ ๐๑ ๑๒ ๔๕

หนังสือค้ำประกัน

ธนาคาร.....
 ที่..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 ตามที่ (ชื่อผู้ทำของเข้า).....ตั้งอยู่ที่.....
 ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 เป็นผู้นำของเข้า ซึ่งจะต้องยื่นใบขนสินค้าเพื่อชำระค่าภาษีอากรต่อกรมศุลกากร และกรมศุลกากรอาจ สั่งให้วางเงิน
 เพิ่มเติมเป็นประกันค่าภาษีอากร ซึ่งกรมศุลกากรได้ประเมินตามกฎหมายและเรียกให้ชำระ บัญ
 ธนาคาร.....ขอเข้าเป็นผู้ค้ำประกัน..... (ชื่อผู้ทำของเข้า).....
 โดยสัญญาว่า
 ๑. เมื่อ..... (ชื่อผู้ทำของเข้า).....มิได้ชำระค่าภาษีอากรให้ครบถ้วนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผล
 การประเมินและกรมศุลกากรแจ้งให้ธนาคารทราบแล้ว ธนาคารจะจัดการชำระเงินที่ต้องชำระเพิ่มเติมตามที่ประเมินนั้นภายในสิบ
 ห้าวันนับตั้งแต่วันที่ธนาคารได้รับแจ้ง
 ๒. สัญญานี้เป็นการค้ำประกันใบขนสินค้าขาเข้าสำหรับเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ โครงก่อสร้าง
 ยานพาหนะ ส่วนประกอบ อุปกรณ์ และวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียม ของ
 (ชื่อผู้ทำของเข้า).....ทุกฉบับที่ยื่นต่อกรมศุลกากร ตลอดไปจนกว่าธนาคารจะบอกเลิก ซึ่งจะต้องแจ้งให้กรมศุลกากร
 ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และให้ถือว่ากรมศุลกากรได้ค้ำประกันนี้ ไม่ว่าในกรณีใดมิได้ทำให้ธนาคารพ้นจากความรับ
 ผิดในใบขนสินค้าที่..... (ชื่อผู้ทำของเข้า).....ยื่นไว้ก่อนสัญญาค้ำประกันสิ้นสุดลง
 ๓. จำนวนเงินที่ธนาคารเข้าผูกพันตามสัญญาค้ำประกันนี้ หมายความว่ารวมถึงเงินเพิ่มเบี้ยปรับและหนี้อุปกรณ์อื่น
 อันเนื่องมาจากการชำระภาษีอากรเพิ่ม ซึ่งกรมศุลกากรอาจเรียกได้ตามกฎหมาย
 ๔. จำนวนเงินทั้งสิ้นที่ธนาคารจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันนี้จะต้องไม่เกิน.....บาท
 (.....)
 ๕. กรมศุลกากรมีสิทธิที่จะบังคับให้ธนาคารชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกันนี้โดยไม่ต้องเรียกให้ ลูกหนี้ขึ้นต้น
 ชำระหนี้หรือบังคับหนี้อาจจากทรัพย์สินของลูกหนี้ขึ้นต้นก่อน
 สัญญาค้ำประกันนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....และตลอดไปจนกว่ากรม
 ศุลกากรจะได้รับชำระหนี้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว
 เพื่อเป็นหลักฐานแห่งสัญญาค้ำประกันนี้ ธนาคาร.....โดยผู้มีอำนาจกระทำการ
 แทน จึงลงลายมือชื่อและประทับตราไว้เป็นสำคัญ

(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

หนังสือสัญญาค้ำประกันของธนาคาร.....

เลขที่ ..... วันที่ .....

ข้าพเจ้า .....(ชื่อธนาคาร)..... สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ..... ถนน .....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... ขอทำหนังสือสัญญา

ค้ำประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ การไฟฟ้านครหลวง ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1. ตามที่ .....(ชื่อผู้ใช้ไฟฟ้า)..... อยู่บ้านเลขที่ ..... ถนน .....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... ได้รับอนุญาตให้ใช้ไฟฟ้า

ของการไฟฟ้านครหลวง ณ บ้านเลขที่ ..... โดยใช้เครื่องวัดหน่วยไฟฟ้าเลขที่ .....

บัญชีแสดงสัญญาเลขที่ ..... ในนามของ ..... และในการนี้

การไฟฟ้านครหลวงยอมให้ธนาคารเป็นผู้ค้ำประกันได้ โดยมีหนังสือรับรองของธนาคารค้ำประกัน

เป็นจำนวนเงิน ..... บาท (.....) นั้น

โดยหนังสือสัญญาค้ำประกันฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าถ้า .....(ชื่อผู้ใช้ไฟฟ้า)..... ผิดนัดชำระ

ค่าไฟฟ้า เบี้ยปรับ และ/หรือหนี้สินอื่นอันเกิดขึ้น เนื่องจากการใช้ไฟฟ้ารวมทั้งดอกเบี้ยอันเกิดจากหนี้ดังกล่าว

ด้วยข้าพเจ้าตกลงชำระเงินแทนให้ในจำนวนไม่เกิน ..... บาท (.....) ด้วยเช็ค

ขีดคร่อมจ่ายในนามการไฟฟ้านครหลวงทันทีโดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 2. หนังสือสัญญาค้ำประกันฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ..... จนถึงวันที่ .....

และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

ข้อ 3. ข้าพเจ้ายอมรับรู้และตกลงยินยอมให้การไฟฟ้านครหลวงผ่อนผันในการผิดหรือผ่อนเวลาใน

การชำระหนี้ให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าโดยธนาคารไม่มีข้อโต้แย้งประการใดทั้งสิ้นและยังรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ค้ำ

ประกันตามสัญญานี้

เพื่อเป็นหลักฐานข้าพเจ้า .....(ชื่อธนาคาร)..... โดยผู้มีนามข้างท้ายนี้ เป็นผู้มีอำนาจ

ทำนิติกรรมแทนธนาคาร ได้ลงลายมือชื่อและประทับตราของธนาคารให้ไว้เป็นสำคัญ

ลงชื่อ

(

ผู้ค้ำประกัน

)

ลงชื่อ

(

พยาน

)

ลงชื่อ

(

พยาน

)

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐)
พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗
เป็นปีที่ ๖๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๘๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๘๑ อันคำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนีอันสมบูรณ์

หนีในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนีนั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้
แต่ต้องระบุนิติบุคคลประกันการก่อหนี้รายที่คำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่คำประกัน
และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่คำประกัน เว้นแต่เป็นการคำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว
ตามมาตรา ๖๙๙ จะไม่ระบุนิติบุคคลประกันก็ได้

สัญญาที่คู่ประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่คู่ประกันไว้โดยชัดเจน และผู้ค้าประกันยอมรับผิดเฉพาะหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น

หนี้ที่เกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้นก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้าประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๘๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
“มาตรา ๖๘๑/๑ ข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๘๕/๑ ของหมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไปของลักษณะ ๑๑ คู่ประกัน ของบรรพ ๓ เอกเทศสัญญา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๖๘๕/๑ บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าประกันที่แตกต่างไปจากมาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๖๙๔ มาตรา ๖๙๘ และมาตรา ๖๙๙ เป็นโมฆะ”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๘๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๘๖ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง

เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้หรือผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๗๐๑ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามวรรคสาม เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมิได้

การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๙๑ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๙๓”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๙๑ ในกรณีนี้เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ไต่ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ไต่ลดดังกล่าวไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ไต่ลดดังกล่าวแต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่ไต่ลดนั้นแล้วก็ดี ทั้งนี้ไม่ว่าจะสวเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ไต่ลดดังกล่าวแล้วหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

ข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้ำประกันให้มากกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๐๐ ถ้าค้ำประกันหนี้อื่นจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้นียอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่ผู้ค้ำประกันจะได้ตกลงด้วยการผ่อนเวลานั้น

ข้อตกลงที่ผู้ค้ำประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้นียอมผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้นียอมผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๑๔/๑ ของหมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไปของลักษณะ ๑๒ จำนวน ของบรรพ ๓ เอกเทศสัญญา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๗๑๔/๑ บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการจ้างงานที่แตกต่างไปจากมาตรา ๗๒๘ มาตรา ๗๒๙ และมาตรา ๗๓๕ เป็นโมฆะ”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๒๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๙๑ มาตรา ๖๙๗ มาตรา ๗๐๐ และมาตรา ๗๐๑ มาใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลจ้างทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้อื่นบุคคลอื่นจะต้องชำระด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๒๗/๑ ของหมวด ๓ สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจ้างและผู้จ้างของลักษณะ ๑๒ จำนวน ของบรรพ ๓ เอกเทศสัญญา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๗๒๗/๑ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ผู้จ้างซึ่งจ้างทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อื่นบุคคลอื่นจะต้องชำระ ไม่ต้องรับผิดในหนี้เกินราคาทรัพย์สินที่จ้างในเวลาที่ยังจ้างหรือเอาทรัพย์จ้างหลุด

ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จ้างรับผิดเกินที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง หรือให้ผู้จ้างรับผิดอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจ้างหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๒๘ เมื่อจะบังคับจำนองนั้น ผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนว่า ให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรซึ่งต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนี้ละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีผู้จำนองซึ่งจำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่น ต้องชำระ ผู้รับจำนองต้องส่งหนังสือบอกกล่าวดังกล่าวให้ผู้จำนองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้ทราบ ถ้าผู้รับจำนองมิได้ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้จำนอง เช่นว่านั้นหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๒๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๒๙ ในการบังคับจำนองตามมาตรา ๗๒๘ ถ้าไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ในบังคับแห่งเงื่อนไขดังกล่าวต่อไปนี้แทนการขายทอดตลาดก็ได้

- (๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี และ
- (๒) ผู้รับจำนองแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าจำนวนเงินอันค้างชำระ”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๒๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๗๒๙/๑ เวลาใด ๆ หลังจากทีนี้ถึงกำหนดชำระ ถ้าไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ผู้จำนองมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจำนองเพื่อให้ผู้รับจำนองดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล โดยผู้รับจำนองต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้น ทั้งนี้ ให้ถือว่าหนังสือแจ้งของผู้จำนองเป็นหนังสือยินยอมให้ขายทอดตลาด

ในกรณีที่ผู้รับจำนองไม่ได้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ผู้จำนองพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

เมื่อผู้รับจำนองขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองได้เงินสุทธิจำนวนเท่าใด ผู้รับจำนองต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์ให้เสร็จสิ้นไป ถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนอง หรือแก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

แต่ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนที่ค้างชำระ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๓๓ และในกรณีที่ผู้จ้างเป็นบุคคลซึ่งจ้างทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้อื่นบุคคลอื่นจะต้องชำระ ผู้จ้างย่อมรับผิดชอบเพียงเท่าที่มาตรา ๗๒๗/๑ กำหนดไว้”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๓๕ เมื่อผู้รับจ้างคนใดจะบังคับจ้างของเขาแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างผู้รับจ้างต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกสัปดาห์ก่อนจึงจะบังคับจ้างได้”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๓๗ ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจ้างเมื่อใดก็ได้ แต่ถ้าผู้รับจ้างได้บอกกล่าวว่าจะบังคับจ้างผู้รับโอนต้องไถ่ถอนจ้างภายในหกสัปดาห์นับแต่วันรับคำบอกกล่าว”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๔๔ อันจ้างยอมระงับสิ้นไป

(๑) เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ

(๒) เมื่อปลดจ้างให้แก่ผู้จ้างด้วยหนังสือเป็นสำคัญ

(๓) เมื่อผู้จ้างหลุดพ้น

(๔) เมื่อถอนจ้าง

(๕) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจ้างตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจ้างหรือถอนจ้าง หรือเมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๗๒๗/๑

(๖) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างนั้นหลุด”

มาตรา ๑๘ บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่กรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๗๗ ก หน้า ๑๙
ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

มาตรา ๒๑ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้กับสัญญาจ้างที่ยังมีผลบังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๒๒ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับกับการบังคับจ้างองค์ทำขึ้นนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๒๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับกับกรณีที่ได้รับโอนต้องการไถ่ถอนจ้างเมื่อมีการบอกกล่าวบังคับจ้างตามมาตรา ๗๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกันและผู้จำนองซึ่งมีลูกหนี้ชั้นต้น แต่เป็นเพียงบุคคลภายนอกที่ยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ในการที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้เท่านั้น โดยข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติปรากฏว่าเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพให้กู้ยืม มักจะอาศัยอำนาจต่อรองที่สูงกว่าหรือความได้เปรียบในทางการเงินกำหนดข้อตกลงอันเป็นการยกเว้นสิทธิของผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือให้ค้าประกันหรือผู้จำนองต้องรับผิดชอบเสมือนเป็นลูกหนี้ชั้นต้น กรณีจึงส่งผลให้ผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งต้องกลายเป็นผู้ถูกฟ้องล้มละลายอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกันและผู้จำนอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑)
พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๖๘๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗

“ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลและยินยอมเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ในกรณีเช่นนั้นผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้น ย่อมไม่มีสิทธิตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๘๙ และมาตรา ๖๙๐”

หน้า ๓๑
เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๖๓ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๘๕/๑ บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าประกันที่แตกต่างไปจากมาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๖๘๖ มาตรา ๖๘๔ มาตรา ๖๘๘ และมาตรา ๖๘๙ เป็นโมฆะ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๙๑ ในกรณีที่เจ้าหนี้ตกลงกับลูกหนี้ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้าประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ให้เจ้าหนี้นี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตกลงกันนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี หรือลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดนั้นแล้วก็ดี ให้ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้าประกัน ในการชำระหนี้ของผู้ค้าประกันดังกล่าว ผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดแต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาชำระหนี้ดังกล่าว ในกรณีที่เจ้าหนี้นี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้ว ให้ผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เจ้าหนี้นี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบถึงข้อตกลงนั้น ทั้งนี้ ข้อตกลงที่ทำขึ้นภายหลังที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้ว หากในข้อตกลงนั้น มีการขยายเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ มิให้ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาดำเนินการตามมาตรา ๗๐๐”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๗๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗

“ความในวรรคสอง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือค้าประกันเพื่อสินค้า เป็นปกติธุระ”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๗๒๗/๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จำนองรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง หรือให้ผู้จำนองรับผิดชอบอย่างผู้ค้าประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจำนองหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นิติบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้สินของนิติบุคคล และผู้จำนองได้ทำสัญญาการค้าประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก”

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๒๓ ก หน้า ๓๒
ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

มาตรา ๘ ข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับจนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ ระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับจนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพัน อันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้ดังกล่าวภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หน้า ๓๓
เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๒๓ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการค้าประกันและจำนองเพื่อให้มีความเหมาะสมแก่การประกอบธุรกิจในปัจจุบัน สมควรกำหนดให้ผู้ค้าประกันที่เป็นนิติบุคคลสามารถผูกพันตนเพื่อรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมได้ รวมทั้งสามารถทำข้อตกลงล่วงหน้ายินยอมให้มีการผ่อนเวลาได้ หากเป็นสถาบันการเงินหรือประกอบอาชีพค้าประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ : นางสาวเสาวภา เหล่าพลประทีป

เกิดเมื่อวันที่ : 28 สิงหาคม พ.ศ. 2530

การศึกษา : 1. สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อปีการศึกษา 2552

2. สำเร็จการศึกษาจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ในปีการศึกษา 2553

ประวัติการทำงาน : ในปี พ.ศ. 2554 ทำงานที่สำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาสในตำแหน่งนิติกร และปี พ.ศ. 2556 สำนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการในตำแหน่งเดียวกัน

หลังจากนั้นในปีการศึกษา 2556 ได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายการเงินและหลักทรัพย์ หมวดวิชากฎหมายการเงิน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

